

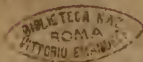
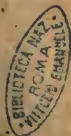
h

6.11
M. TERENTII
VARRONIS

PARS LIBRORVM QVATTVOR
ET VIGINTI DE LINGVA
LATINA.

+

Ex bibliotheca Antonii Augustini.

ROMAE

70.8.1
Apud Vincentium Luchinum.
M. D. L VII.

18-c-2

6-3 f. 21

L A V S V A R R O N I S

CICERO IN BRUTO

Cottae pro se lege Varia, quae inscribitur. eam L. Aelius scripsit Cottae rogatu. Fuit is omnino vir egregius, & eques Romanus cum primis honestus; idemque eruditissimus, et Graecis litteris, et Latinis; antiquitatisque nostrae, et in inuentis rebus, et in actis, scriptorumq. veterum litterate peritus. Quam scientiam Varro noster acceptam ab illo, auctantique per sese, vir ingenio praestans, omnique doctrina, pluribus, et illustrioribus litteris explicauit.

Augustinus libro VI. cap. II. de Ciuitate Dei.

Quis Marco Varrone curiosius ista quae fuit? quis inuenit doctius? quis considerauit attentius? quis distinxit acutius? quis diligentius, pleniusque conscripsit? Qui tamen si minus est suauis eloquio; doctrina tamen, atque sententiis ita refertus est, ut in omni eruditione, quam nos saecularem, illi autem liberalem vocant, studiosum rerum tantum iste doceat, quantum studiosum verborum Cicero delectat. Denique & ipse Tullius huic tale testimonium perhibet, ut in libris Academicis dicat, eam, quae ibi versatur, disputationem se hausisse cum M. Varrone,

* ii

homine, inquit, omnium facile acutissimo, et
sine vlla dubitatione doctissimo. Non ait
eloquentissimo, vel facundissimo: quoniam
re vera in hac facultate multum impar est: sed
omnium, inquit, facile acutissimo. & in eis li-
bris, idest Academicis, vbi cuncta dubitanda
esse contendunt, addidit sine vlla dubitatione
doctissimo. profecto de hac re sic erat certus,
vt auferret dubitationem, quã solet in omni-
bus adhibere; tamquam de hoc vno etiam
pro Academicorum dubitatione disputaturus,
se Academicum fuisset oblitus. In primo
autem libro, cum eiusdem Varronis litteraria
opera prædicaret: Nos, inquit, in nostra vr-
be peregrinantes, errantesque, tamquam hos-
pites, tui libri, quasi in domum reduxerunt;
vt possemus aliquando, qui, & vbi essemus,
agnoscere. tu aetatem patriæ, tu descriptio-
nes temporum, tu sacrorum iura, tu sacerdos-
tum, tu domesticam, tu publicam disciplinam,
tu sedium, regionum, locorum, tu omnium
diuinarum, humanarumque rerum nomina,
genera, officia, causas aperuisti. Iste igitur vir
tam insignis, excellentisq. peritiæ, & quod de
illo etiam Terentianus elegantissimo versicu-
lo breuiter ait; Vir doctissimus vndecumque
Varro: qui tam multa legit, vt aliquid ei scri-
bere vacasse miremur; tam multa scripsit, quam

multa vix quemquam legere potuisse credamus: iste inquam vir tantus ingenio, tantusque doctrina; si rerum velut diuinarum, de quibus scribit, oppugnator esset, atque destructor, easque non ad religionem, sed ad superstitionem diceret pertinere, nescio vtrum tanta in eis ridenda, contemnenda, detestandaque conscriberet. Cum vero deos eosdem ita coluerit, colendosque censuerit, ut in eo ipso opere litterarum suarum, dicat se timere, ne pereant, non incursum hostili, sed ciuium negligentia, de qua illos velut ruina liberari a se dicit, et in memoria bonorum per huiusmodi libros recondi, atque seruari utiliore cura, quam Metellus de incendio sacra Vestalia, et Aeneas de Troiano excidio penates liberaisse praedicatur; et tamen ea legenda saeculis prodit, quae a sapientibus et insipientibus merito abicienda, et veritati religionis inimicissima iudicentur: quid existimare debemus; nisi hominem acerrimum, ac peritissimum, non tamen Sancto Spiritu liberum, oppressum fuisse suae ciuitatis consuetudine, ac legibus; & tamen ea, quibus mouebatur, sub specie commendandae religionis tacere noluisse.

M. Fabius Quintilianus lib. X. cap. I. Institut.

Alterum illud est prius satyrae genus, quod non sola carminum varietate mixtum condi-

dit Terentius Varro, vir Romanorum eruditissimus. plurimos hic libros, & doctissimos composuit peritissimus linguae Latinae, et omnis antiquitatis, & rerum Graecarum, nostrarumque; plus tamen scientiae collaturus, quam eloquentiae.

Et libro XI. cap. XL.

Quam multa, immo paene omnia tradidit Varro?

Lactantius Firmianus lib. 1. cap. VI. Instit.

M. Varro, quo nemo vnquam doctior, ne apud Graecos quidem, neque apud Latinos, vixit.

ORDO ET RATIO LIBRO-
rum de lingua Latina, & quo tempo-
re scripti sint.

Varro libros de Lingua Latina, quorum
extat memoria, plures enim fortasse scripsit,
quattuor et viginti confecit. Itaque, omnis
eius operis de lingua Latina tres fecit partes.
Prima est, quemadmodum vocabula rebus
essent imposita. Secunda, quo pacto declinata
in discrimina ierint. Tertia, ut ea, inter se ratio
ne coniuncta, sententiam efferant. Prima
pars sex libris exposita est. Tribus prioribus,
de disciplina originis verborum. Posteriori-
bus, de verborum originibus. Illi ad P. Septi-
mum, qui Varronis Quaestor fuit: hi ad M.
Tullium Ciceronem missi. Primus ergo liber
continet, quae dicantur, cur etymologice
neque sit, neque ea utilis sit. Secundus, quae
sit, et cur ea sit, & in quibus sit. Tertius, quae
forma sit etymologiae. Quartus, in quo sunt
origines verborum locorum, & earum rerum,
quae in locis sunt. Quintus, origines verbo-
rum, quibus tempora sunt notata, et eae res,
quae in temporibus fiunt. Sextus, origines
eorum, quae a poetis usurpantur.

Secunda pars, sex libris constat. Priores
tres, de disciplina declinationum: septimus,

Ex Priscia
no, & Gels
lio.

Ex Varro
ne, libro
sexto, et
septimo.

Ex libro
quarto, et
sexto.

Ex libro
septimo.

Ex libro
septimo,
octavo,
& nono.

Ex libro
septimo,
et nono.
Ex eisdem
septimo,
et nono.

octauus, nonus. Posteriores, de eius discipli-
nae propaginibus: decimus, vndecimus, duo-
decimus. Septimus igitur continet ea, quae di-
cuntur contra similitudinem declinationum.
Octauus, quae contra dissimilitudinem, quae
anomaliam appellatur. Nonus est, de forma si-
militudinum. Decimus, vndecimus, duodeci-
mus, de declinationum disciplinae, vt dixi,
propaginibus, vt de formulis verborum.

Ex libro
quarto.

Tertia pars, vt verba inter se ratione con-
iuncta sententiam efferant, ceteris libris conti-
nebatur. quorum ordo et ratio nobis ignota
est. In his, de copia verborum, & de poemati-
cis. Hos libros existimo fuisse scriptos pau-
cis admodum annis, ante obitum Ciceronis.

Libro
quarto.

Cum enim Varro scribat: Camelus suo nomi-
ne Syriaco in Latium venit; vt Alexandria
Camelopardalis nuper adducta, quod erat fi-
gura vt camelus, maculis vt panthera, C. Plin-
ius Secundus sic ait: Camelopardalis, Dicta-
toris Caesaris Circensibus ludis primum visa
Romae. Quod si vera est aliquot librorum
ex his ad M. Marcellum inscriptio a nonnullis
relata, ante Marci quoque Marcelli obitum
conscripti sunt. Is vero, quarto Kalendas Iu-
nias C. Caesare quartum, et Q. Fabio Maximo
Consulibus, interfectus est, anno post Ro-
mam conditam septingentesimo octauo:

Libro o-
ctauo ca-
pite nono
decimo.

C. Caesar Idibus Martiis anno proximo; altero anno vii. Idus Octobris M. Cicero. Extat quidem certe ad M. Varronem Ciceronis epistola, qua significatur pollicitum fuisse Varronem ei nonnulla ingenii sui munera mittere. Earum litterarum verba infra scripsimus. Cicero Varroni salutem. Etsi munus flagitare, quamuis quis ostenderit, nec populus quidem solet, nisi concitatus: tamen ego expectatione promissi tui moueor, ut admoneam te, non ut flagitem. nisi autem ad te quattuor admonitores non nimis verecundos, nosti enim profecto os eius adolescentioris Academiae. ex ea igitur media excitatos misi: qui, metuo, ne te forte flagitent: ego autem mandavi, ut rogarent. expectabam omnino iam diu, meque sustinebam, ne ad te prius ipse quid scriberem, quam aliquid accepissem, ut possem remunerari quodam simillimo munere: sed cum tardius faceres, id est, ut ego interpretor, diligentius: teneri non potui, quin coniunctionem studiorum, amorisq. nostri, quo possem litterarum genere, declararem.

DV BIA ET V A R I A.

10. 24. possent) possint.
11. 1. propter bis quaternas causas) propter quaternas causas. propter has quat. causas. propter ternas causas. duo priora ex libris, posteriora audaci emendatione.
11. 6. heic commorandum) heic admonendū. ex libris vtrumq.
11. 18. Quartus, vbi est aditus, et initia regis) aditus ad initia rei: non infelici audacia emendatum.
12. 12. initia) principia.
12. 18. Quare fit, vt omnia fere sint) vt ideo fere omnia.
12. 25. Quare quattuor genera) Quare quod quattuor.
12. 26. horum enim) harum enim. vtrumque mendose.
13. 10. Filiam habeo) Virginem habeo Plaut, in Aulul.
13. 12. o terra trita) o terra terrea. o terra Graeca. ex libris. Totus hic locus Ennii mendosus est.
14. 12. Andromacha Noctiq. caua) Andromacha nocti: Quae caua. ex felici audacia.
14. 16. cauea, et cauile) cauea, et caulae, non nemo emendat.

- 15.1. Via quidem) Via siquidem.
 15.9. pinsabant) pinsabant.
 15.11. ab eo qui Romanus combustus est) ab eo qui Romae non combustus est. ab eo quoad Romae combustus est. vtrumq. ingeniosa inuestigatione.
 15.18. vtrumq.) aut vtrumq. non nemo mutat.
 17.6. item alia, quae segetes ferunt) item alia. Quae segetes ferunt.
 17.17. sustollit,) sustulit. (sus.
 17.21. Diuidit in eos agros etc.) locus mendosus.
 17.24. Vbi nunc est Roma septem montium demissior) locus mendosus.
 17.27. Terra abiit) Terra abit. (vis.
 18.2. Hinc sudor quibus) hinc sudor. Aquae
 18.13. suscipiunt) suspiciunt
 18.10. *σάμνεν*) *σεγνόν*, aut *σεγνον*.
 18.23. continue) continuo.
 18.26. qui aliter facit, ex ambitu causam dicit) indagabili ex ambitu libri omnes, quos vidi.
 19.5. nihil Latinum vt quod oritur) nihil Latinum, et ignotum: vt quod oritur, quidam putant ex veterum libror. notis scribendū.
 19.26. sunt et nomina etc.) Ante haec verba multa, ni fallor, desunt.
 20.21. quod ea, qua tum itur, velabrum) quod ea, qua tum descendebant dicitur velabrū. vtrumque ex libris.

DVBIA ET VARIA.

21. 25. proximo cliuo) primori cliuo. vtrumq.
habent libri.

22. 24. vimineta fuerunt) vimina nata fuerunt.
ex libris vtrumq. tat.

25. 4. adiungat) adiugat. vir quidam doctus mu

25. 25. Ibant malam viere) Ibāt malacci. vtrūq.
libri. Ibant mane viere idem vir doctus.

28. 3. ignis sciendit. Ideo calet,) ignescit, ideo
calet: alter vir doctus.

28. 18. Quod ibi dixit,) Quod ille dixit, Plaut.
in Cistell

31. 5. consul fiat.) consul suat.

32. 19. et inde desitum) locus mendosus littus
ra fortasse emendandus.

33. 15. extremeis subsidio) extremi subsidio.
placet viri cuiusdam docti coniectura.

34. 12. cui eae opimae) cui ea opima. ex con-
iectura.

35. 1. quas indagatur) quasi indagator: vtrum
que ex libris.

35. 2. Quod sequitur verbum aduentum, et
inuentum) sunt qui ita scribendum putent.

† venatu. venator a vento, † quod sequitur feram ad
ventum, et in ventum.

35. 3. fundamentum instituit,) negotium in-
stituit, ex libris vtrumq.

37. 26. exta loco quo solent addi ex mola, id
est sale, & farre molito.) sic in veteri libro

DVBIA ET VARIA.

Achillis Masei, quo multum vsi sumus. In alio libro est, exta ollica. scribendum forsitan est. exta olla coqui solent addita mola: ea est ex sale, et farre molito. Valerius Maximus lib. II. cap. i. ita scribit. In sacrificiis mola, quae vocabatur, ex farre, et sale constat: exta farre sparguntur.

38. 11. horreum ab horrendo) ab hortido. ex coniectura.

38. 25. et placenta, quod edebant) et placenta. Quod edebant. rectius est.

39. 2. quae nimis cruda) quae minus cruda. ex coniectura.

36. 16. et vt seruarent, salere) Diomedes ita scripsisse Varronem existimat, non salire, lib. i. cap. iiii.

40. 10. Item Graeci sigillatim, vt ouum, bulbum. Lana) locus mendosus.

40. 15. Trama, quod tranat frigus) Trama, quod trameat filum. sic docto cuidam viro placet. et postea genus vestimenti densum.

40. 24. in cacumen) in acumen. vtrumq. habet libri. (emendatione.

40. 27. confectum sit) confecteis sit. ex audaci

43. 7. poculi genus $\kappa\epsilon\pi\acute{\alpha}\nu\gamma\epsilon\iota$) $\kappa\epsilon\pi\alpha\sigma\sigma\omicron\nu$ ex Pol luce lib. xi

43. 28. calidum) caldum.

44. 20. colligarent. Dictum capital.) scribe

colligarent; dictum capital.

45..2. caltulam, ac crocotulam) aut. Plaut. in Epidico.

45.17. aut colendi) aut colligendi ex coniectura.

46.14. soluunt, idest luunt,) scribe luunt, idest soluunt.

47.2. quae virgeis) quae iunceis.

47.16. quo munitius) quo muniti.

48.13. cognominatum) nominatum.

50.20. millies aduentu) milites ad vectim. ex libris vtrunque. mulieris ad restim placet docto cuidam viro.

50.24. magistratus misit.) mag. signum misit. ex libris.

51.1. quod alii esse) quod alii inesse.

52.17. mitteret carpentum) iniiceret carpentū.

54.4. et ius institutum) et institutum.

54.9. super lectulis origines) Haec non cohaerent superioribus.

54.24. vt sagum Reno Galli quid gaunacum ma eius sagum) locus mendosus.

54.26. torale) scribe toral.

56.16. δῶμον) δῶρον.

57.2. vnum addunt) vinum addunt.

58.13. vocabulo) verbo.

63.10. Videbimus. factum volo, i, redito coniecticio) Videbitur, factum volo, redito huc

conticinio. Plaut. in Asina. Vide 105. 28.

63. 13. dies est) tunc dies est.

63. 20. temporis pars) temporis pars prima.

63. 23. virere) viuere.

64. 15. est satis.) sat est. Plaut in Trucul.

67. 4. ante diem duodecimum) quartumdecimum. ex fastis.

67. 16. vt a suffiendo subligaculum) a suffiendodo, vt sublig. ex verisimili coniectura.

68. 18. sacrificatur,) sacrificant.

70. 2. Mucius abnegabat) ambigebat.

70. 15. pertineat) pertinet.

71. 22. ab aliquo) ab alio.

72. 12. secuti,) secutus.

72. 23. quorum repertum) quorum in promptu. non nemo opinatur scribendum.

73. 23. mentem quodammodo motam amoueo.) mentem quod. moueo. ex docti viri opinione.

74. 8. vt Libentina) Nonius Marcellus refert Varronem scripsisse lib. IIII. siue. V. de lingua Latina, proluuiem, & prolubidinem dici ab eo, quod lubeat) vnde etiam lucus Veneris Libentinae dicatur.

75. 7. ac fatuus fari id) locus mendosus.

75. 13. cum de poetis de poematis.

75. 23. pollutum) polluctum quidam scribendum putat, & 75. 25: 27.

DVBIA ET VARIA.

- 75.25. id dicitur. Pollutum,) id dicitur pollutum: quidam.
- 75.27. porrecta) proiecta.
- 76.12. et fatuus, et fatue) et fatua; vel et faunus; scribendum esse opinamur.
- 77.1. a concinne,) a concinno. ex cōiectura.
- 77.5. quod proscenio) quod in proscenio.
- 77.11. extremum nouissimum etc.) Refertur hic locus a Gellio lib. xii. cap. xxi.
- 77.20. quomodo additae erant, quibus) quomodo additae erant, qui. ex coniecturis.
- 78.11. si dico quid scienti quod det, quod ignorauit. trado.) locus mendosus.
- 78.27. suicuiusque) vniuscuiusque.
- 81.18. sequor Hercule) sequor Hercle.
- 83.5. Nam et quidem facere verba etc.) locus mendosus tribus his versibus.
- 83.25. et qui id in testamento) et cernito in testamento, coniectura audaci ex Varrone lib. proximo, et Vlpiano in Institutionib.
- 84.22. audio, aut ausculto.) audio haud ausculto. non nemo.
- 85.1. repotatio:) repotia doctus vir.
- 85.7. manuterium,) manutergium,
- 85.7. Nunc primum ponam) ante haec verba videntur multa deesse.
- 86.5. aliquot rebus idem) item.
- 86.7. quam comoediam alii) M. Attii docti viri

DVBIA ET VARIA

- viri scribendum putant. sic proximo libro
M. Attius in Casina. Quid fringutis? Plau-
tum utrobique hoc nomine significari sci-
mus. Sed quid de Boeotiae auctore iudica-
uerit idem Varro in libris de comoediis
Plautinis, videndus Gellius lib. iii. cap. iii.
- 86.18. Auspicio orando exorando quidam.
- 86.22. ubi canat collegas) locus mendosus.
- 87.1. caput edicti) delent quidam verbum
edicti.
- 87.4. classicus canat) classicum forte, ut hosti
cum paulo post.
- 87.12. quod censor exercitu etc.) locus men-
dosus.
- 88.5. Quae cum E,) Quia I cum E, quidam.
sed mihi locus hic mendosus adhuc vide-
tur.
- 89.7. obscurior sit voluntas, in posteriores
non reprehendenda. Igitur) locus mendo-
sus, ita fortasse emendandus. voluntas im-
positoris. Non reprehendendi igitur illi,
- 89.9. facilius) ut facilius.
- 89.18. ab eo quod non erunt etc.) locus men-
dosus.
- 90.10. multo tanto propius) tanto delendum
est.
- 90.17. ut quia quare ad medendum medici-
ua.) a medendo medicina. quidam; sed non

DVBIA ET VARIA.

- est locus integer.
- 91.19. Testaq. meta &c.) locus mendosus.
- 92.19. Naeuius : Expirante vapore vides, vn-
de ignes cluet mortalibus diueis) Expiran-
te vapore videmus, Vnde ignis lucet mor-
talibus clam diuisus. ex Cic. lib.ii. Tuscul.
Gabriel Faernus, qui pleraq. alia, emenda-
bat.
- 93.3. vide quod opus fiat.) quid opus fiet. vel
quid opus fuat.
- 95.23. velatas frondentis comas.) locus men-
dosus.
- 95.25. curuamus.) curuantur forte.
- 96.2. coſauli, dolosi, eſo. &c.) locus mendo-
sus.
- 96.11. caſcas res volo profari.) profari volo
quidam.
- 96.18. Ridiculum eſt, &c.) Priscian. lib.iii. res
fert ex Pomponio poſtrema verba huius
epigrammatis. tua amica ſenexſt, cetera
mendose ſcripta redegit in hunc ordinem
Octauius Pantagathus, qui permulta alia
reſtituit. Veteres libri ſic habent. Ridicu-
lum eſt, cum te Caſcam tua caſca dicit. Ami-
ca Philipotonis eius, qui ſenex puerum, di-
cit puſum, puellam pujam. Sic fiet mutuam
mulinam, vt ſis vere puſus tu, tua amica
ſenex.

DVBIA ET VARIA

99. 19. cum res maiore ratione legebantur)
cum res maior erat, eo legebantur. conie-
ctura verisimili.
100. 26. Thynno capto &c.) locus mendosus.
101. 23. decem annos) duodecim annos. v-
trumq. ex libris.
102. 1. quod item) quod itent, non nemo.
102. 11. est nequam.) haeret. quidam. alii est.
Nequam est lana,
102. 17. nam inde) nam id est. ex coniectura.
102. 28. Pacuius deum triportenta in Merca-
tore ponit.) locus mendosus. et quae se-
quuntur Plauti sunt, non Pacuii.
103. 2. diuidia est,) diuidiae st, scribendum.
103. 5. sed quid tibi est? lienes necant,) tibi st?
lien necat, Plaut. in Curcul.
105. 28. Videbitur, etc.) Vide. 63. 10.
107. 7. morticinium) morticinum.
107. 18. Fiexaminat aquam lymphatam.) Fle-
xanima tanquam lymphata. ex Cicerone
lib. i. de diuinat.
108. 7. Latina) Latine.
108. 22. Euax iurgio vxorem) Euax iurgio
Hercle tandem vxorem. Plaut. in Menaehe.
108. 25. Puella spe) puella saepe. vir doctus
opinatur.
110. 1. Quia ego ante hac) Quum ego ante
hac. Plaut. in Cistell.

DVBIA ET VARIA.

- 110.5.ferre quem)fert qui, doctus vir scriben-
dum putat.
- 111.4.clamor ad caelum) Ad caelum clamor.
- 111.5.Et a frendice:etc.) locus mendosus.
- 111.7.sues auoluerat.etc.) locus etiam mendo-
sus.
- 111.20.deliquium est.) deliquomst. Plautus
in Casina.
- 112.2.Persibus a perite.)Persicus fortasse scri-
bendum,ex Sex. Pompeio, qui peracutum
interpretatur. & haec Naeuii verba refert.
Et qui fuerit persicus, carpenti adest ratio.
- 112.4.Protinam a protinus continuitatem si-
gnificans.) Nonius Marcellus refert Var-
ronem scripsisse, protinam vel protinus
continuatione vel praeteritae, vel futurae
longitudinis dici.
- 112.13.refarrire ab ferra)referare ab sera,ma-
gis placet.
- 117.12.caussam, quare ab impositis nomini-
bus declinarint,ostendi) causa inquam cu-
eas ab impositis nominibus declinarint:
quam ostendi. sic libri fere omnes.
- 117.24.ac heis) atque heis scribendum, vel ac
delendum est,vt Faerno nostro placet.
- 118.3.cum fiunt etc.)locus mendosus.
- 118.4.et maneat) remaneat, non nemo.
- 118.26.ab equo equito) ab equo equile,

DVBIA ET VARIA.

- quidam.
- 119.13. propter eorum quam dicuntur.) locus mendosus, eorum, propter quae dicuntur. quidam scribendum esse opinatur.
- 122.1. quae petimus, quod) quippe quod, forte scribendum.
- 122.19. atrium *περίστυλον* similitudinem) atrium *περίστυλον* simile, doctus vir putat scribi oportere.
- 123.4. solum, quod) solum, quo. non nemo.
- 124.21. Si ex diuerseis) Sic ex diu.
- 124.22. a luo luam,) ab luo luam.
- 126.4. expectari) spectari.
- 126.10. nunc discrepant) num discrepent.
- 126.19. quatum uis) quoius.
- 127.1. quisque:) quis, quae:
- 127.4. effinitum:) finitum.
- 128.4. quae, quam) qua, quam.
- 128.10. sic eeis) eaeis.
- 128.27. ad finitam) ad infinitam.
- 128.28. seruare) seruari.
- 129.17. Parma, Alba, Roma. Parmenses:) doctus vir putat post verbum Roma scribendum Romanenses, et Albanenses, ut Parmenses.
- 130.12. sic amabor, legor, & eiusmodi verbi, est vocabulum) sic ab amor, legor, et eiusmodi verbeis vocabulum. ex coniecturis mutandum.

DVBIA ET VARIA.

- 131.17. non falsum infalsum) infalsum quidam.
- 132.28. surus. 133.1. furo. 3. sure) sciurus, sciuro, sciure scribendum arbitror.
- 133.6. in vocando) in vocandei.
- 133.9. quidquid) quidque.
- 133.28. quibus das) quibusdam.
- 134.1. sed queis das) sed queisdam.
- 135.3. neque alia trisyllaba fierent.) locus mendosus.
- 135.19. in mediis) in aliis media. vt docto viro placet.
- 137.10. id quidem est verum:) locus mendosus, vt arbitror.
- 137.17. et ex hac consuetudo etc.) locus non satis integer.
- 138.7. an vsus.) an vnus, fortasse scribendum est.
- 138.24. aliter ac inde) aliter atq. in: docto cuiusdam viro placet.
- 139.25. quod sit) quod non sit.
- 141.26. qui amissa etc.) locus mendosus.
- 143.28. sane) an e.
- 145.1. animaduertit) animaduertat.
- 145.15. lentibus nateis) lateis scribendum est.
- 146.23. possunt. quo) possit; quo.
- 148.3. vocis verbeis) verbeis vocis, arbitror scribendum esse.

DVBIA ET VARIA.

149.6.dico non)dico nos.

150.25.sed initio vocabulum) locus mendosus.

152.19.omnes tres) omnes hae res.quidam.

152.21.ad silentium etc.) locus mendosus.

153.28.debuerunt)debuerint.

155.25.Idemque item contra) locus mendosus.

158.14.negant)negent.

158.16.quod in nihil)quod nihili.

158.20.si ratio)ea ratio. vel dele si,

159.22.Decuis)Decus.

162.12.vt Sappho,et Alcaeus,) vt Alcacus.

162.19.et non)dele et.

163.4.in nationes etc.) locus mendosus.

165.7.Etiam in hoc) Etiam hoc.

165.14-quare cum)quare cur.

166.14.sacrifico res)sacrificor.

166.16.sacrificat)sacrifico.

166.20.adlauant)lauant Plaut.in Trucul.

166.21'adlauant.) Ad lauant.

167.19.vtrum in secunda etc.)locus mendosus.

167.28.multa)multi.

169.7.hae muraenae)heis muraenae.

169.8.sic aliis.) sic alii.

171.20.cuiusque)cuius est.

172.8.senior seni)senis seni.

DVBIA ET VARIA.

172. 17. quodcumq. conferas etc. quodcumq.
conferas, aut simile esse, aut non esse. simi-
le esse, & dissimile, si videatur: esse, vt dixi,
neutrum, si in neutram partem praepone-
deret.
191. 2. vsui) vsus.

His adde, quae in margine cruce adiecta,
conscripsimus; quae aut ex libris varie scriptis
sumpsimus, aut ex doctorum virorum con-
iecturis. coniecturarum signum est semicircu-
lus additus.

1
Doctorum virorum nomina, qui huius libri
emendationi operam dederunt,
infra scripsimus.

Pomponius Laetus.

Angelus Tifernas.

Fran. Rolandellus.

Aldus Manutius.

Michael Bentinus.

Angelus Colotius.

Octavius Pantagathus.

Petrus Victorius.

Ant. Augustinus.

Gabriel Faernus.

EMENDATA.

9. 15. perseverantia. 17. Graeci. 10. 2. commutateis.
3. dele est. 15. 12. gleba non est. 16. 7. ἀγρόν. Ut ager,
quod agi poterat, sic. 27. νῦν 23. 20. inuenti. 22. ouib.
bus, 21. 25. proximo. 24. 19. οἱ δὲ ἄλλοι. Haec.
25. 16. mas ignis, quod ibi semen; aqua femina, quod fetus.
ab. 27. 12. Apollinem. Apollinis. 28. 7. Phaethon. 13. com-
motiae. 16. antiqui. a quo. 18. Quod ille dixit, 27. quod
est; 29. 13. Dictum. 14. uideamus. et 25. caudam. meru-
la. 30. 1. Aquatilius. 14. alia Latineis; 23. fiber. ly-
tra. 31. 28. curieis; 32. 13. dicti. sunt qui a fratria. 15.
Apollini. 23. praeciret. 35. 21. uegitulus. 37. 13. ἑρπύλλ-
λον, 14. serpyllum, 16. λείου, 21. ὅσπερ αἰγῶν. 38. 5.
Panis: 7. seruabant: 8. condebant, 14. μέδιν. 39. 18.
suis. A nomine eius offula. 26. τυφλὸν ἢ ἔντρονον. 40.
40. 9. καὶ μάταια. 41. 3. lum. Lorica. 11. nu. Vallum.
42. 6. λύχον. 13. in marg. Tryblia. 15. Mensam.
25. decies, 43. 7. δὲ πέντε. 14. Altera. 45. 13. πα-
ραπλεκεῖα, 46. 10. aliae: ut 22. Graccum. Molae.
23. moluntur. 47. 15. quod. 50. 16. gutalis. Armil. ab
ambitu lustris. locus. 21. in marg. ad uellim. 51. 18. γε-
ρουσία. 24. uoluit is. 26. coaceruata. 54. 10. legebant,
12. castris, 16. Graecis: nam στήλας, 55. 5. ibi.
Multa. 15. usq. ad. 56. 7. nuntiarent. Sestertius. 15. δωτί-
ον, 18. ἀργυρίων. 25. Multa, pecunia. 57. in marg. sua
per. QVARTVS 57. 3. multa. 62. 5. uenit. a quo. 2. 2
νῦν, 63. 11. est; alter caeli: 26. σῶμα. 64. 1. μῆνεις. 2.

nostri a. 14. αἰῶνα. 67. 25. armilustro. 69. 28. fatus.
 71. 6. uerterim. 72. 5. et abscessit, 25. hinc. Primum.
 27. quadrigae. Hinc. 73. 2. angulus. Actionum. 75.
 19. auguribus: 77. 8. νέος, 17. noueis, 78. 11. (si dico.
 12. trado) 80. 1. Curensibus, 84. 10. speculum: 26. escae.
 88. 10. σοφειῶν, 18. πύργος. 89. 19. legerent. C.
 92. 13. Philotete, Lemnia: 14. iesca te. 16. mysteriaq.
 27. aedituum, 94. 1. Idem. 20. Mystica. uel. Mystica
 a my=95. 9. αἰῶνες. 14. sudantes, 96. 19. Philoptois. 97.
 5. est: adagio, 101. 20. fabuleis. 102. 5. Diababira. 19.
 illum tibi. 21. iaculum. Huiusc. 28. (Pacuius. 103. 1.
 pome.) 22. scrupae. ex. 28. quas sic. 104. 22. te esse.
 105. 27. quam ad. 106. 8. Apud. 16. uocant. Imua=
 ri. 17. Euripidem, 18. Euripides. 107. 2. unguentum; 7.
 adfit. In. 11. nutu, 18. Flexanima tamquam lymphata.
 24. Pacuium: Halyonis. 108. 9. caede Lyde, 17. dicit:
 Quod uolet, 18. interduo. 109. 8. Apud. 110. 4. in
 marg. quod est: Mibi) 111. 10. Mucius Scae= 112. 21.
 nostrum; 113. 10. tur; 117. 4. quod. 121. 24. puella ad
 anum, 122. 3. apertam consuetudo, 4. tia. 8. in marg.
 quom. 124. 9. et a diff. 16. Ab. 17. uocabuleis diff. 125.
 25. dissimiles. 126. 13. ignorent, 128. 15. parcius.
 132. 8. in marg. alauda alaudus. 133. 20. denariorum?
 134. 7. notare: 137. 22. dele cum. 138. 14. uti:
 140. 5. crura. 7. aegrum in meliorem. 142. 1. uers
 tum nouum, 143. 13. decreuerunt. 26. sui. 144. 2.
 conatus. 145. 11. claudicantem. 19. analogiam, 146.
 2. ut ab Romulus Romuli. 148. 3. figuras.

Quod. 6. ridiculum, 150. 21. par. 152. 1. Philolache.
 155. 4. denique. 156. 21. ut. 157. 6. cur non. 158.
 13. patrici. 27. red. 11. 162. 12. permutant quidam:
 163. 10. quis, 20. ferrum; 164. 19. feribam; 165. 4.
 infectis sum. 7. dele in. 166. 19. Pisceis. 25. certeis:
 171. 6. secundo. 9. explicata; 12. dissimile; 21. contra-
 rium huius. minimum. 172. 14. dissimile, neutrum; 17.
 esse. simile esse, 18. uideatur: esse, ut dixi, neutrum, 19.
 praeponderet ai, 173. 17. nemus; 18. nemus. si. 27.
 uniuersis. diser. 175. 24. declinat a. 179. 20. quod
 adum. 183. 15. in marg. ducenaria. 185. 19. quattuor.
 187. 14. multitudinis; 21. multitudinis, 188. 2. depra-
 uant. 198. 6. in marg. Ex Sosipatro lib. 1.

DECEMBER 1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

M. TERENTII VARRONIS
DE LINGVA LATINA

ad P. Septimium

liber primus.

*

Ex Priscia Aggulus, aggens, agguilla, iggerunt. in eiusmodi
no libro Graeci et Aelius noster binam G scribunt: alij N et G,
primo. quod in hoc ueritatem facile uidere non est, Simi-
liter agceps et agcora.

*

7

M. TERENTII VARRONIS DE
LINGVA LATINA

ad P. Septimium
liber secundus.

*

Semel minus ne, an bis minus sit, non sat scio:
An utrumque eorum? ut quondam audiui, ipsi
Dicier Ioui regi, noluit concedere.

Ex Gellio,
libro duo
decimo,
capite sex
to.

*

Varro censet, aeditumum dici oportere
magis, quam aedituum: quod alterum sit
recenti nouitate fictum; alterum antiqua
origine incorruptum.

Ex Gellio
eodem ca
pite.

Ex Nonio
Marcilio.

M. TERENTII VARRONIS DE
LINGVA LATINA

ad P. Septimium

liber tertius.

*

Ex Gellio, libro decimo sexto, capite duo decimo: et ex Nonio Marcello. *Fenerator a fenore est cognominatus, fenus autem dictum a fetu, et quasi a fetura quadam pecuniae parientis, atque incrementis. et idcirco; et M. Catonem et ceteros aetatis eius, feneratorem sine A littera pronuntiasse tradit; sicuti fetus ipse, et fecunditas appellata.*

Ex Nonio Marcello. *Verumque mulieres, et epicrocum uiri quoque habuerunt.*

9
M. TERENTII VARRONIS
DE LINGVA LATINA AD

M. Tullium Ciceronem
liber quartus.

QUEM AD MODVM VOCABVLA
essent imposita rebus in lingua Latina, sex libris
exponere institui. De his treis ante hunc feci,
quos Septimio misi: in quibus est de disciplina, quam
5 uocant ἑτυμολογίην. Quae contra eam diceretur,
volumine primo: quae pro ea, secundo: quae de ea,
tertio. In his ad te scribam, a quibus rebus vocabula
imposita sint in lingua Latina: et ea, quae sunt in consue-
tudine apud poetas. Quom vniuscuiusque uerbi na-
10 turae sint duae; a qua re, et in qua re uocabulum sit
impositum: itaque a qua re sit pertinacia, cum quaeritur;
ostenditur esse a pertendendo: in qua re sit impositum,
dicitur; cum demonstratur, in quo non debet per-
tendi, et pertendit; pertinaciam esse: quod in quo oportet
15 manere, si in eo perstet, perscuerantia sit. Priorem
illam partem, ubi, cur, et unde sint uerba, scrutantur
Greci; uocant ἑτυμολογίαν; illam alteram περισημασινομένων:
de quibus duabus rebus in his libris promiscue dicam, sed exilius de posteriore. Quae
20 ideo sunt obscura, quod neque omnis impositio uerborum
extat, quod vetustas quasdam† deleuit: nec quae
extat, sine mendo omnis imposita: nec quae recte est

† quaedam)

† certa) imposita, cuncta†manet; multa enim verba littereis
 commutat eis sunt interpolata: neque omnis origo est
 est nostrae linguae e vernaculeis verbeis: et multa ver
 ba aliud nunc ostendunt, aliud ante significabant, vt
 hostis. nam tum eo verbo dicebant peregrinum, qui 5
 sueis legibus vteretur: nunc dicunt eum, quem tum
 dicebant perduellem. In quo genere verborum, vt
 casu erit illustrius, vnde videri possit origo, inde repe
 tam. Ita fieri oportere apparet; quod recto casu
 quom dicimus impos, obscurius est esse a potentia, 10
 quam quom dicimus impotem: et eo obscurius fit, si di
 cas pos, quam impos. videtur enim pos significare po
 tius pontem, quam potentem. vetustas pauca non† de
 prauat, multa tollit. Quem puerum vidisti formos
 sum, nunc vides deformem in senectate. Tertium saecula 15
 lum non videt eum hominem, quem vidit primum.
 Quare illa, quae iam maioribus nostris ademittit obli
 uio fugitiua, secuta sedulitas Mucij et Bruti retrahere
 nequit. Non si non potuero indagare, eo ero tardior;
 sed velocior ideo, si quiuero. Non mediocreis enim te 20
 nebrae in silua, vbi haec captanda: neque eo quo
 peruenire volumus, semitae tritae: neque non in
 tramitibus quaedam obiecta, quae euntem retinere
 possent. Quoniam verborum nouorum et ueterum
 discordia omnis in consuetudine communi: quot mos 25
 deis litterarum commutatio sit facta, qui animada
 uerterit; scrutari facilius origines patietur verbo
 rum. Reperiet enim esse commutata, vt in superiora

† non
 pauca

ribus libreis ostendi, maxime propter bis† quaternas †has) caussas. Litterarum enim fit demptione, aut additione; et propter earum artationem, aut commutationem; item syllabarum productionem. Quae, quoniam in superioribus libreis, cuiusmodi essent, exemplis satis demonstraui; heic commemorandum esse modo non putavi. Nunc singulorum verborum origines expediam.† quorum quattuor explicandi gra† expe-
 5 dus. Primus, in quo populus etiam venit. Quis dam
 10 enim non videt, vnde aerifodinae, et viocurrus †? †unoco-
 Secundus, quo grammatica descendit antiqua, quae lus)
 ostendit, quemadmodum quodque poeta verbum cons-
 finxerit, quod declinarit. Hinc Pacuvius, rudentis-
 bilus, hinc incuruicercuicum pecus, hinc chlamyde clu-
 15 peat braccbium. Tertius gradus, quo philosophia ascen-
 dens† peruenit: atque ea, quae in consuetudine commu- † descen-
 ni essent, aperire coepit, vt a quo dictum esset oppidum, dens
 vicus, via. Quartus, vbi est aditus, et initia regis: quo
 si non perueniam, scientiam ad opinionem aucupabor.
 20 quod etiam nonnumquam in salute nostra facit, cum ae-
 grotamus, medicus. Quod si summum gradum non at-
 tigero; tamen secundum non praeteribo. Quod non
 solum ad Aristophanis lucernam, sed etiam ad Clean-
 this lacubraui. nolui praeterire eos, qui poetarum
 25 modo verba, vt sint ficta, expediunt. Non enim vide-
 batur consentaneum quaerere me eo in verbo, quod
 finxisset Ennius, caussam: neglegere, quod ante rex
 Latinus finxisset. cum poeticeis multis uerbis magis

deleſſet, quam vtar: antiqueis magis vtar, quam deleſſet. An non potius mea verba illa, quae hereditate a Romulo rege venerunt, quam quae a poeta Liuiore relicta? Igitur quoniam haec ſunt tripartita verba, quae ſunt aut noſtra, aut aliena, aut obliuia: de noſtreis dicam cur ſint, de alienis vnde ſint; de obliuieis relinquam, quorum partem cum ita inuenerim, vt opinor, ſcribam. In hoc libro dicam de vocabuleis locorum, et quae in his ſunt. In ſecundo, de temporum, et quae in his fiunt. In tertio, de vtraq. re à poeteis comprehenſa.

PYTHAGORAS. Samius ait, omnium rerum initia eſſe bina: vt finitum et infinitum, bonum et malum, uitam et mortem, diem et noctem. Quare item duo; ſtatus, et motus: quod ſtat, aut agitur, corpus: ubi agitur, locus: dum agitur, tempus: quod eſt in agitu, actio. Quadripartitio magis ſic apparerebit: corpus eſt, vt cursor: locus, ſtadium, qua currit: tempus, hora, qua currit: actio, curſio. Quare ſit, vt omnia fere ſint quadripartita, et ea aeterna, quod neque vnumquam tempus, quin fuerit motus: eius enim interuallum tempus: neque motus, vbi non locus et corpus: quod alterum eſt, quod mouetur, alterum ubi: neque vbi ſit agitur, non actio ibi. Igitur initiorum quadrigae, locus; et corpus; tempus, et actio. Quare quattuor genera prima rerum, totidem uerborum: (horum tenim.) De his locis, et his rebus, quae in his uidentur, in hoc libro ſummatim ponam. Sed et quae cognatio eius erit uerbi, quae tradices egerit

† harum
† Si)
† quod)

extra fines suas†persequemur. Saepe enim ad limia† suos.
tem arboris radices sub vicini prodierunt segetes.
Quare non cum de loceis dicam, si ab agro ad agro-
sum hominem, et agricolam peruenero, aberraro.
9 multa societas verborum, nec vinalia sine vino expe-
diri, nec curia calabra sine calatione potest aperiri.

I N C I P I A M de loceis sub ipsius loci origine.

Locus est, vbi quid locatum esse potest; vt nunc dicunt,
conlocatum. veteres id dicere solitos apparei apud

10 Plautum: Filiam habeo grandem, cassam dote, atque
inlocabilem, neque eam queo locare cuiquam. apud
Ennium: O terra trita, tibi Liberi fanum (in cuius
muro† locaui. Vbi quidquam consistit, locus. Ab eo prae-
co dicitur locare, quoad† vsque id emitur, quoad in

† terea
† intus
mum
† quod

15 aliquo consistit pretium. Inde locarium, quod datur in
stabulo, et taberna, ubi consistant. Sic loci muliebres,
vbi nascendi initia consistunt. Loca natura secun-

20 dum antiquam diuisionem prima duo, caelum et terra;
deinde particulatim vtriusque multa. Caeli dicuntur
loca supera, et ea deorum: terrae loca infera, et ea ho-
minum. Vt Asia, sic caelum dicitur modeis duobus.

Nam et Asia, quae non Europa, in qua est Syria; et
Asia dicitur prioris pars Asiae, in qua est Ionia, et pro-
uincia nostra Cilicia. Sic caelum dicitur duobus mo-

25 deis, et pars eius summum, vbi stellae; et id, quod Pacu-
uius demonstrat, cum dicit; Hoc vide circum supraq.
quod complexu continet terram, cui subiungit: id, quod
nostri caelum† memorant. a qua bipartita diuisione

† caelum
caelum

Lucretius suorum vnus, et viginti librorum initium
 fecit hoc: Aetheris, et terrae genitabile quaerere tem-
 pus. Caelum dictum scribit Aelius Gallus, quod est
 caelatum: aut a contrario nomine quod apertum est:
 non male, quod posterior Aelius, multo potius caela
 re a caelo, quam caelum a caelando. Sed non minus
 illud alterum de caelando, ab eo potuit dici, quod in-
 terdu caelatur, quam quod noctu non caelatur om-
 nino. Ego magis puto a chaos cauum, et hinc cae-
 lum: quoniam, ut dixi, Hoc circum, supraque
 quod complexu continet terram, cauum caelum. Ita-
 que dicit Andromacha: Noctiq. † caua caeli signites
 nentibus conficis bigeis. et Agamemnon: In altifono
 caeli clypeo. Cauum enim clypeum. Et Ennius item
 ad cauationem † caeli ingentes fornices. Quare ut a ca-
 uo cauea, et caule, et conuallis cauata vallis, et ca-
 uere cautione: ut cauum sit ortum, vnde omnia apud
 Hesiodum a chaos cauum caelum. Terra dicta ab
 eo, ut Aelius scribit, quod teritur. Itaque tera in au-
 gurum libris scripta cum R uno. Ab eo coloneis locus
 communis, qui prope oppidum relinquitur, territor-
 rium; quod maxime teritur. Hinc lintzum, quod tes-
 ritur corpore, termentarium: hinc in messe tritura,
 quod tum frumentum teritur: et triuolum, quod † teris-
 tur. Hinc fines agrorum termini, quod hae partes pro-
 pter limitare iter maxime teruntur. Itaque terminus cum
 in Latio aliquot locis dicitur, ut apud Aelium, non
 terminus, sed termen. hoc Graeci τερμα Euander enim

† Nos
 fluq.

† ratios
 nem

† tribus
 lum, qui

qui venit in Palatium e Graecia , Arcas fuit . Via qui
 dem iter , quod ea vebendo teritur: aëlus iter in agreis,
 quod agendo teritur : etiam ambitus iter , quod circum
 eundo teritur . nam ambitus circumitus : ab eoque duo
 5 decim tabularum interpretes, ambitum parietis, circum
 itum esse describunt . Igitur tera terra , et ab eo poe
 tae appellarunt summa terrae : quae sola teri possunt,
 sola terrae . Terra , vt putant , eadem et humus . ideo
 Ennius: In terram eadenteis dicit cubiteis pinsibant hu
 10 mum. et quod terra sit humus , ideo humatus , mortuus,
 qui terra sit obrutus : ab eo qui Romanus† combustus † Romae
 est, aut in sepulcrum eius abiecta gleba non est . aut
 si os exceptum est mortui ad familiam expurgandam;
 donec in purgando, humo non est opertus, vt pontifices
 15 dicunt, quo ad inhumatus sit, familia funesta manet , et
 dicitur humilior. Quae ad humum sunt , aut a re, vt
 Sabini , et Lucani ; aut declinata ab hominibus, vt Ap
 pulia , et Latium: vtrumque , vt Etruria , et Tuscia .
 Qua regnum fuit Latini, vniuersus ager dictus Latium
 20 particulatim oppideis cognominatus: vt a Praeneste
 Praenestinus, ab Aricia Aricinus. Vt nostri augures
 publice† dixerunt : agrorum sunt genera quinque: Ro
 manus, Gabinus, Peregrinus, Hosticus, Incertus. Ro
 manus dictus , vnde Roma ab Romulo . Gabinus,
 25 ab oppido Gabijs . Peregrinus ager pacatus , qui exa
 tra Romanum , et Gabinum ; quod vno modo in beis
 feruntur auspicia : dictus peregrinus a pergendo ,
 idest progrediendo . eo enim ex agro Romano priu

num progrediebatur. quocirca Gabinus, siue peregrinus, secundum hos auspicia habent singularia. Ab reliquo discretus Hosticus, dictus ab hostibus. Incertus is ager, qui de his quattuor qui sit, ignoratur.

Ager dictus est, in quam terram quid agebant, et unde quid agebant fructus causa. id Graeci dicunt α'ργον, ut ager, quod agi poterat. Sic (qua agi, aetatus. eius finis minimus constitutus in latitudinem pedes quattuor; fortasse ab eo quattuor, quod ea qua drupes agitur: in longitudinem pedes centum et uiginti. in quadratum aetlus, et in latum, et in longum ut esset centum et viginti. Multa antiqui duodenario numero finiebant: ut duodecim decurijs aetlum. Iugerum dictum iuncteis duobus aetlibus quadrateis. Centuria primo a centum iugeribus dicta: post duplicata retinuit nomen. ut tribus multiplicatae idem tenent nomen. Ut quot agebant aetlus: sic qua uehebant uiae dictae: quo fructus conuehebant villae: qua ibant, ab itu iter appellarunt: qua anguste, semita. ut semiiter dictum.

Ager cultus ab eo, quod ibi cum terra semina coalescebant: ab eo inconsitus, incultus. Quod primum ex agro plano fructus capiebant, campus dictus. postea, quam proxima superiora loca colere coeperunt: a colendo colles appellarunt. Quos agros non colebant propter siluas, aut id genus, ubi pecus possit pasci, et possidebant: ab usu suo saltus nominarunt. Haec etiam Graeci τὰ ἀλσέα καὶ νόμας, nostri nemo ra. Ager, quod videbatur pecudum, ac pecuniae

- esse fundamentum ; fundus dictus : aut quod fundat quotquot anneis multa . Vineta , ac vineae a vite multa . vitis a vino , idque a vi : hinc vindemia , quod est vini demia , aut vitis demia . Seges ab saturo , id est semine . Semen quod non plane id (quod inde . Thinc seminaria , sementes , item alia , quae segetes ferunt . fruges a fruendo ; fructusq. ab spe spicae , ubi et culmi , quod in summo campo nascuntur , et summum culmen . Vbi frumenta secta terantur , et arescant , area .
- 10 Propter horum similitudinem loca in vrbe pura , areae . a quo potest etiam ara deum esse , quod pura ; nisi potius ab ardore , ad quem ut sit , fit ara , a quo ipsa area non abest : quod , qui arescit , ardor est solis . Ager restibilis , qui restituitur , ac reseritur quotquot
- 15 anneis : contra qui intermittitur , a nouando noualis ager . Aruum et arationes ab arando : et ab eo , quod aratri uomer sustollit , sulcus : quo ea terra iacta , id est proiecta , porca . Prata dicta ab eo , quod sine opere parata . Quod in agreis quotquot anneis rursus
- 20 facienda eadem , ut rursus capias fructus : appellata rura . (Diuidit in eos agros , cum scribit Sulpicius : Plebei rura largitur ad aream .) Praedia dicta , item ut praedes , a praestando : quod (ea pignori data publice mancupes fidem praestent . Vbi nunc est Roma
- 25 septem montium demissior infimus locus . infimus humilimus , quod in mundo infima humus ; humor hinc itaque . Ideo Lucilius : Terra abiit in nimbos , himabresque . Pacuuius : Terra exhalat auram , atque

† quidem
unde

† uti)
† campi

† porres
cta)
† opera

† eo pi
gnore
dato)

auroram humidam humectam. Hinc ager vliginosus
 humidissimus : hinc vduus, vuidus. Hinc sudor quiuis
 deorsum in terra hiber. Vnde sumi potest, puteus : ni
 si potius quod Aeoles dicebant τὸν πύθιον καὶ πο-
 τὰ μόν. Sic potura a potu, non vt nunc a πὸς ω. A pute
 eis oppidum Puteoli, quod sint circa eum locum aquae
 frigidae, et calidae multae : nisi a putore potius ; quod
 putidus sit odoribus saepe ex sulfure, et alumine. Extra
 oppida a putreis puticulae : quod ibi in putreis obrue
 bantur homines. nisi potius, vt Aelius scribit, puticus
 lae, quod putrescebant ibi cadauera proiecta : qui los
 cus publicus vltra Esquiliis. itaque eum Afranius puti-
 culos† in togata appellat, quod inde suspiciunt perpe-
 tuo lumen. Lacus lacuna magna, vbi aqua contineri po-
 test. Palus paululum aquae in altitudinem, et palam la-
 tius diffusae. Stagnum, quod Graece σταμνόν ; † quod
 nomen habet† primum. Hinc ad villas rotunda stagnat
 quod rotundum facillime continet ; anguli maxime las-
 borant. Fluius quod fluit, item flumen : a quo lege
 praediorum vrbanoꝝ scribitur : Stillicidia, flumina
 naq. vt ita fluant, cadantq. Inter haec hoc interest,
 quod stillicidium, eo quod stillatim cadat : flumen, quod
 fluit continue. Amnis id flumen est, quod circuit aliis
 quid : nam ab ambitu amnis. ab hoc qui circum Ater-
 num habitant amnem, Amiternini appellati. ab eo qui
 populum candidatus circumit, ambit : qui aliter facit,
 ex ambitu caussam dicit. Itaque Tiberis amnis, qui am-
 bit Martium campum, et vrbem. Oppidum Interamna

† putilus
 culos

† σταμνόν
 † habuit)

- dictum, quod inter amnes est constitutum . item Antem
 nae , quod ante amnem , qui influit in Tiberim ; quod
 in bello male acceptum consenuit . Tiberis , quod cap
 put extra Latium , si inde nomen quoque effluit in lin
 5 guam nostram , nihil latinum : vt quod oritur e Samnio
 Volturnus , nihil ad latinam linguam . at quod proxia
 mum oppidum ab eo secundum mare Volturnum , ad
 nos iam latinum vocabulum , vt Tiberinus : nam et co
 lonia nostra Volturnum , et deus Tiberinus . Sed de Ti
 10 beris nomine anceps est historia . nam et suum Etrus
 ria , et Latium suum esse credit . fuerunt qui a vicino
 regulo Veientum Decebre dixerint appellatum primo
 Decebrim . sunt , qui Tiberis priscum nomen latinum
 Albulam vocitatum littereis † tradunt ; posterius pro
 15 pter Tiberinum † regem Latinorum mutatum , quod ibi
 interierit ; nam hoc eius , vt tradunt sepulcrum .
 Vt omnis natura in caelum , et terram diuisa est : sic cae
 lum in regiones , terra in Asiam , et Europam . Asia
 enim iacet ad meridiem , et austrum . † Europa ad ses
 20 ptemtriones , et Aquilonem . Asia dicta ab nympha , ex
 qua et Iapeto trahitur Prometheus . Europa ab Europa
 Agenoris filia , quam ex Phoenicia Manlius † scribit
 taurum exportasse ; quorum egregiam imaginem ex aes
 re Pythagoras Tarenti fecit . Europae loca multae inco
 25 lunt nationes ; ea fere nominata aut translaticio nomine ,
 aut ab hominibus . Sunt et nomina ab tot montibus ,
 quos postea vrbs mureis comprehendit : e quibus Capi
 tolium dictum , quod heic cum fundamenta foderentur

† appella
 tum
 † Tibe
 rium)

† Eurum

† Mani
 lius)

aedis Iouis, caput humanum inuentum dicitur. Hic
 mons ante Tarpeius dictus a uirgine Vestali Tar-
 peia, quae ibi ab Sabineis necata armis, et sepulta
 eius nominis monumentum relictum, quod etiam nunc
 eius rupes Tarpeium appellatur saxum. Hunc antea
 montem Saturnium appellatum prodiderunt, et ab eo
 late Saturniam terram, ut etiam Ennius appellat.
 Antiquum oppidum in hoc fuisse Saturniam scribitur.
 Eius vestigia etiam nunc manent tria: quod Sa-
 turni sanum in faucibus: quod Saturnia porta, quam Iu-
 nius scribit, quam nunc vocant Pandanam: quod post
 aedem Saturni, in aedificiorum legibus parietes postici
 muri sunt scripti. Auentinum aliquot de causis di-
 cunt. Naeuius ab auibus, quod eo se ab Tiberi fer-
 rent aues: alij ab rege Auentino Albano quod ibi sit
 sepultus: alij ab aduentu hominum, quod commune La-
 tinorum ibi Dianae templum sit constitutum. Ego ma-
 xime puto ab aduectu: nam olim paludibus mons erat
 ab reliqueis disclusus. Itaque eo ex urbe qui aduehes-
 bantur ratibus quadrantem soluebant. cuius vestigia,
 quod ea, qua tum (itur, uelabrum, et unde ascende-
 bant ad (rumam noua uia) lucus est, et sacellum larum;
 uelabrum dicitur a vehendo. velaturam facere etiam
 nunc dicuntur, qui id mercede faciunt. Merces dici-
 tur a merendo et aere. Hinc uelurae, quas soluebant
 hi, qui ratibus transibant, quadrans: ab eo Lucilius
 scripsit quadrantis ratiti. Reliqua urbis loca olim
 discreta, ut Argeorum sacra in septem et viginti

† descen-
 debant
 † imani
 nouam
 uiam

partis urbis sunt disposita. Argeos dictos putant a
 principibus, qui cum Hercule Argiuo uenerunt Ro-
 mam, et in Saturnia subsederunt: e quibus prima est
 scripta regio Suburana, secunda Esquilina, tertia Col-
 lina, quarta Palatina. In Suburanae regionis parte
 princeps est Coelius mons a Coelio † Vibenna Tusco † Coele
 duce nobili, qui cum sua manu dicitur Romulo venisse
 auxilio contra Sabinum Regem. Hi, post Coelii † obis † Coelis
 tum, quod nimis munita loca tenerent, neq. sine suspi-
 cione essent, deducti dicuntur in planum. ab eis dictus
 vicus Tuscus; et ideo ibi Vortumnus stare, quod is deus
 Etruriae. Principes de Coelianis, qui a suscipione liberi
 erant, traductos volunt in eum locum, qui vocatur
 Coeliolus. Cum Coelio coniunctae Carinae; sed in-
 ter eas † quem locum Ceroliensem appellatum apparet, † eos)
 quod primae regionis quartum sacrarium scriptum sic
 est. Ceroliensis quarticeps circa Minervium, qua
 in Coelium montem itur, in tabernola est. Cero-
 liensis a carinarum iunctu dictus Carinae, pos-
 tea Cerionia, quod hinc oritur caput sacrae viae ab
 Streniae † sacello, quae pertinet in arcem, qua sacra † Stires
 quotquot mensibus feruntur in arcem, et per quam † Stires
 augures ex arce profecti solent inaugurare. huius sa-
 crae viae pars haec sola vulgo nota, quae est a foro
 eunti proximo cliuo. Eidem regioni attributa Subura,
 quod sub muro terreo Carinarum; in ea est Argeorum
 sacellum sextum. Subura Iunius scribit ab eo, quod
 fuerit sub antiqua urbe, cui testimonium potest esse,

quod subest ei loco, qui terreus murus vocatur. Sed ego a pago potius Sucufano dictam puto Sucufam. Nunc scribitur tertia littera B, non C. Pagus Sucufanus, quod succurrit Carineis. Secundae regionis Esquilinae ab Esquileijs: alij has scripserunt ab excubijs regis dictas; alij ab eo, quod excultae a rege Tullio essent. 5
† conue- Huic origini magis concinunt† luci vicini; quod ibi lucus fagutalis, et lucus Mephitis, et lucus Iunonis Lucinae, quorum angusti fines non mirum. Iamdiu enim late auaritia vna est. Item lucus Larum, Querquetulanum† sacellum. Esquiliae duo montes habiti, quod pars Cispius mons suo antiquo nomine etiam nunc in sacreis appellatur, in sacreis Argeorum scriptum est sic; Oppius mons princeps lucum Esquilinum, lucum fagutalem sinistra, quae sub moerum est. Oppius mons bis 10
† Petila- cepfos simplex. Oppius mons tertricepsos lucum Esquilinum, dexterior via in tabernola est. Oppius mons quadricepsos lucum Esquilinum via dexterior in figlineis est. Septimius mons quinticepsos lucum Poetilium.† Esquilinus sexticepsos. Cispius mons septicepsos apud aedem Iunonis Lucinae, vbi aeditumus habere solet. Tertiae regionis colles ab quinque deorum sane is appellati; equeis nobiles duo colles. Viminalis a Ioue Viminio, quod ibi arae sunt eius, aut quod ibi vimineta fuerunt. Collis Quirinalis vbi Quirini sanum; qui a Curetibus, qui cum 15
T. Tatius Curibus venerunt Romam, quod ibi habuerunt castra. quod vocabulum coniunctarum regionum nomina obliterauit. Dictos enim colles plureis apparet 20
25

- ex Argeorum sacrificijs ; in quibus sic scriptum est ;
 Collis Salutaris quarticepsos aedem Quirino : collis Sa-
 lutaris quarticepsos aduersum est pila Naris, † aedem
 salutis : collis Mutialis quinticepsos apud aedem Dei fi-
 dij in delubro , vbi aeditumus habere solet : collis La-
 tiaris sexticepsos in vico Mustellario summo apud Tu-
 raculum aedificium solum est . Horum deorum arae,
 a quibus cognomina habent , in eius regionis partibus
 sunt . Quartae regionis Palatium , quod palantes cum
 Euandro venerunt ; aut quod Palatini , qui et Aborigi-
 nes ex agro Reatino , qui appellatur Palatium , ibi con-
 sederunt . Sed hoc alij a Palatia vxore Latini puta-
 runt . Eundem hunc locum a pecore dictum putant qui-
 dam : itaque Naeuius Balantium appellat . Huic Ger-
 malum , et Velias coniunxerunt , et in hac regione sa-
 criportus est , et in ea sic scriptum . Germalensis quin-
 ticepsos apud aedem Romuli . Veliensis sexticepsos in
 Velia apud aedem deum penatium . Germalum a ger-
 maneis Romulo et Remo , quod ad ficum ruminalem
 et hi innenti , quo aqua hiberna Tiberis eos detulerat
 in alueolo expositos . Veliae vnde essent , plures accepi-
 caussas ; in queis , quod ibi pastores Palatini ex ouibus
 ante tonsuram inuentam vellere lanam sint soliti , ex
 quo vellera dicuntur . Ager Romanus primum diuisus
 in parteis treis , a quo tribus appellatae Tatiensium ,
 Ramnium , Lucerum . nominatae , vt ait Ennius , Ta-
 tienses † a Tatto ; Rammenes † a Romulo ; Luceres ,
 vt ait Iunius , a Lucumone . sed omnia haec vocabula

†pila Ho-
noris

†Palan-
tes

†Taties
† Ram-
nes

Tusca, vt Volumnius, qui tragoedias Tuscas scrip-
sit, dicebat. Ab hoc quoq. quattuor parteis vrbis tribus
dictae: et ab locis Suburana, Esquilina, Collina, Pa-
latina. quinta, quod sub Roma Romilia. Sic reliquae
tribus ab ijs rebus: de quibus in tribuum libris scripsi.

Q V O D ad loca, quaeq. ijs adiuncta fuerunt, dixi-
mus: nunc de ijs, quae in locis esse solent. Immortalia
et mortalia expediam, ita vt prius, quod ad deos perti-
net, dicam. Principes dei caelum et terra: hi dei iidem,
† eos qui in Aegypto Serapis, et Isis, et Si† Harpocrates
digito significat. qui sunt Taautes, et Astarte apud
Phoenicias, ut idem principes in Latio Saturnus et Ops.
Terra enim et caelum, ut Samothracum initia docent,
sunt dei magni, et hi, quos dixi multis nominibus. Nam
neque, quas Ambracia ante portas statuit duas uirileis
speciebus abeneas, dei magni; neque, ut uolgens putat, hi
Samothracae dii, qui Castor et Pollux: sed hi mas et
feminae; et hi, quos augurum libri scriptos habent sic:
Diui potes: et sunt pro illis, qui in Samothrace *Δύω α-
ντοί θεοί* Haec duo celum, et terra: quod anima, et
corpus; humidum, et frigidum. Oua parere solet ge-
nus penneis condecoratum; non animas, vt ait Ennius.
et post, Inde uenit diuinitus pulleis insinuans se ipsa
anima, siue ut Zenon Citieus, animalium semen ignis,
qui anima et mens, qui calor e caelo, quod heic innume-
rabiles, et immortales ignes. Itaq. Epicharmus Enni
de mente humana dicit: Istic est de sole sumptus ignis.
idem solem adserit. Isq. actus mentis est, ut humores
frigidae

- frigidae sunt [†] humi, ut supra ostendi, quibus iuncti caes [†] frigide
lum, et terra omnia ex se genuerunt: quod per hos na
tura frigori immiscet calorem, atq. humori aritudi
nem. Recte igitur Pacuvius ait: Animam aether ad
5 iungat. et Ennius: Esse igitur corpus terram, quae
deperit ipsam. Et capit, et neq. iam dispendei conficit
hilum. Animae et corporis discessus, quod natris sit
exitus, inde exitium; ut cum in vnum ineunt, initia.
inde omne corpus, ubi nimius ardor aut humor viget:
10 aut interit, aut manet sterile. cui testis aestas et hiemps:
quod in altero aer ardet, et spica aret: et in altero
natura ad nascendum cum hembre et frigore victitas
re non volt, et potius ver expectat. Igitur caus
sa nascendae duplex; ignis, et aqua. Ideo ea in nus
15 ptis in limine adbibentur, quod coniungit hic [†] hinc
mas ignis. quod ibi semen; aqua femina quod fetus
ab eius humore, et eorum iunctione [†] sumit Venus. [†] vindios
hinc comicus: Victrix Venus vides ne haec? non quod
vincere velit Venus, sed quod vincire, et vinciri ipsa.
20 Victoria ab eo quod superati vinciuntur. Vtriq. testis
poesis, quod et Victoria, et Venus dicitur caeligena.
Tellus enim, quod prima vincla caelo, Victoria
ex eo. et ideo haec cum corona, et palma; quod cor
ona vinculum capitis, et ipsa a vinclura dicitur. Vies
25 re; vincere, a quo est in Aesto Ennij: Ibant malam [†] malac
viere Veneriam corollam. palmam dicunt, quod ex
vtraq. parte natura vincla habeat paria folia. Poetae
de caelo semen igneum cecidisse dicunt in mare; ac

†vis

†quacq.

natam e spumeis Venerem coniunctione ignis, et hu-
 moris, quam haberet vim significantes; a qua vi nas-
 teis dicta vita, ut illud a Lucilio: Vis est vita vides,
 quae nos facere omnia cogit. Quare quod cae-
 lum principium, ab saturo est dictus Saturnus; et quod
 ignis Saturnalibus, hoc est cerei superioribus mittun-
 tur. Terra Ops, quod heic omne opus, et hac opus ad
 viuendum: et ideo dicitur Ops mater, quod terra nus-
 triat. Haec enim terreis gentes omnes peperit, et re-
 sumit denuo. quae dat cibaria, ut ait Ennius, quae
 quod gerit fruges, Ceres. Antiquis enim quod nunc
 et hi dei caelum et terra, Iuppiter et Iuno. quod, ut
 ait Ennius: Istic est is Iuppiter, quem dico, quem
 Graeci vocant aera, qui ventus est, et nubes, hims
 ber postea, atque ex himbre frigus, ventus post fit aer
 denuo. Haec propter Iuppiter sunt ista, quae dico tis
 bi, qui mortales, atque vrbeis, belluasque omnes ius-
 uat. quod hic omnes, et sub hoc eundemque appellans
 dicit Ennius: Diuumque hominumq. pater rex. Pa-
 ter quod patefaciat omnia, et ipsum semen: nam tum
 est conceptum, et inde cum exit, quod oritur. Hoc
 idem magis ostendit antiquum Iouis nomen. Nam olim
 Diouis, et Diespiter dictus, hoc est aer, et dies pater,
 a quo dei dicti, qui inde, et dies, et dius, et diuus. Un-
 de sub dio, et Dius Fidius. Itaque inde eius perfora-
 tum testum, ut videatur diuum, id est, caelum. Qui
 dam negant sub testulo per hunc deierare oportere. Ae-
 lius Gallus Dius Fidius dicebat Diouis filius, ut Grae-

- ci Διόσκουρον Castorem, et putabant hunc esse
 Sanctum† ab Sabina lingua, et Herculem ab Graeca. †. sanguinem
 Idem hic Diespiter dicitur infimus aer, qui est coniun-
 ctus terrae, ubi omnia oriuntur, ubi aboriuntur. quos
 5 rum quod finis ortus, Orcus dictus. Quod Iouis Iu-
 no coniux, et is caelum, haec terra, quae eadem tela-
 lus: et ea dicta, quod una cum Ioue iuuat Iuno; et regi-
 na, quod haec omnia terrestria regit. Sol, vel quod
 ita Sabini, vel quod solum ita lucet, ut ex eo dies sit.
 10 Luna, quod sola lucet noctu. itaque ea dicta Noctiluca
 in Palatio: nam ibi noctu lucet templum. hanc ut So-
 lem Appollinem, quidam Dianam vocant Appollinis:
 vocabulum Graecum alterum, Latinum alterum. et
 hinc quod in altitudinem, et latitudinem simul Dia-
 15 uiana appellata. Hinc Epicharmus Enni Pro-
 serpinam quoque appellat, quod solet esse sub ter-
 reis. Proserpina dicta, quod haec ut serpens mo-
 do in dextram, modo in sinistram partem late mo-
 uetur. Serpere et proserpere idem dicebant: ut
 20 Plautus, qui scribit, quasi proserpens bestia. quae
 ideo videtur a Latineis Iuno Lucina dicta, vel quod
 terra, ut physici dicunt, iuuat, et lucet; vel quod ab
 luce eius, qua quis conceptus est, una iuuat, donec
 mensibus aetate produxit in lucem. Facta igitur a ius-
 25 uando, et luce Iuno Lucina: a quo parientes eam in-
 uocant. Luna enim nascentium dux, quod menses
 huius. hoc vidisse antiquos apparet, quod mulieres
 potissimum supercilia sua attribuerunt ei deae. Haec

† hinc
† gignit

† valore,
uique

† commo-
tis

enim maxime debuit collocari Iuno Lucina, ubi ab dieis lux datur oculis. Ignis a nascendo, quod hic nascitur; et omne, quod nascitur, ignis scindit. Ideo calet, ut qui denascitur, ignem amittit, ac frigescit. Ab ignis iam (maiore vi, et ac violentia Volcanus dictus est). ab eo quod ignis per splendorem fulget, fulgor, fulmenque et fulgur, quod fulmine dictus Phaeton contrariis diis. Ab aquae lapsu lubrico lympba. Nympha Iuturna, quae iuuaret. Itaque multi aegroti propter id nomen hinc aquam petere solent. A fontibus, et fluminibus, ac ceteris aqueis dei, ut Tiberinus a Tiberi, et ab lacu Velino, Velinia: et nymphae Comitiae a lacum Cutiliensem a commotu; quod ibi insula in aqua commouetur. Neptunus, quod mare terras obnubit, ut nubes caelum, a nuptu, id est, pertione, ut antiqui. a quo nuptiae, nuptusque dictus. Salacia Neptuni ab salo. Venilia a ueniendo, ac vento illo, quem Plautus dicit: Quod ibi dixit, qui secundo vento ventus est tranquillo mari, ventum gaudeo. Bellona a bello nunc, quae Duellona a duello. Mars ab eo quod maribus in bello praest; aut quod a Sabineis acceptus, ibi Mamers. Quirinus a Quiritibus. Virtus, ut viri vis, a virilitate. Honos ab honesto honere. Itaque honestus dicitur, quod honoratus; et dictum honus est honos, qui sustinet rempublicam. Castoris nomen Graecum, et Pollucis a Graecis in Letineis litteris veteribus nomen, quo est, inscribitur, ut ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ Polluces, non ut nunc Pollux. Concordia a

corde congruente. Feronia, Minerua, Nouensiles a Sa-
 bineis . paulo aliter ab eisdem dicimus Laram, Ves-
 tam, Salutem, Fortem Fortunam, Fidem. Ea re Sabi-
 norum linguam olent, quae Tatij regis voto sunt Ros-
 mae dedicatae . Nam vt annales dicunt, vouit Opi,
 5 Floraeque; Dioui, Saturnoque; Soli, Lunaeque; Vol-
 cano, Summanoque: Itemque Larundae, Termino
 Quirino, Vortumno, Laribus, Dianae, Cloacinae
 10 quae. e quibus nonnulla nomina in vtraque lingua habent
 radices; vt arbores, quae in confinio natae, in vtroque a-
 gro serpunt. Potesť enim esse Saturnus heic alia de caus-
 sa dictus, atq. in Sabineis, et sic Diana. de quibus supra .
 Dictum est, quod ad immortaleis attinet: deinceps quod
 ad mortaleis attinet, videamus et de heis animalia in tri-
 15 bus locis, quod sunt in aere, in aqua, in terra: a summa
 parte ad infimam descendam . Primum nominem Tali† nomina
 tes alij† volucres alij a volatu . deinde generatim, de tim.
 heis pleraeq. a suis vocibus, vt hae; vpupa, cuculus,† ab aleis
 coruus, hirundo, vlula, bubo: item hae pauo, anser,
 20 gallina, columba . Sunt, quae alieis de causseis appella-
 tae; vt noctua, quod noctu canit, ac vigilat: lusciola†,
 quod luctuose canere existimatur, atque esse ex Attis† luscinia
 ca Progne in luctu facta quis . Sic galeritus, et mota-
 cilla: alter quod in capite habet plumam elatam: alte-
 25 ra quod semper mouet caudam merula quod mera, id est
 sola volitat. contra ab eo graculi, quod gregatim vt quid-
 dam Graeci τὰ γέγραχα . ficedulae, et miliariae,
 a cibo, quod alterae fico, alterae milio fiant pingues.

† nebula
: ca

Aquatilium vocabula animalium partim sunt verna-
cula, partim peregrina. Foris, muraena, quod *μύρα*
γάρφα, cybium, thynnus, cuius item partes Graecis
vocabuleis omnes, ut melandria, atque vracon. Voca-
bula piscium, pleraque translata a terrestribus. ex
aliqua parte similibus rebus, ut anguilla, lingula-
ca, † fudis: alia a coloribus, ut haec; asellus, umbra,
turds: alia a vi quadam, ut haec; lupus, canicula,
torpedo. Item in conchylicis aliqua ex Graecis: ut
peloris, ostrea, ecbinus. Vernacula ad similitudinem
nem: ut furenac, pestunculi, vngues. Sunt
etiam animalia in aqua, quae interdum in terram
exiunt: alia Graecis vocabuleis: ut polypus, bipes
popotamus, crocodilus: alia e Latineis; ut rana, anas,
mergus, a quo Graeci ea, quae in aqua, et terra
possunt viuere, vocant amphibia. e quibus rana ab sua
dicta voce: anas a nando: mergus, quod mergendo in
aquam captet escam. Item aliae in hoc genere a Grae-
cis: ut querquedula, cerceris, balcedo, quod ea *βαλ*
κυον. Latina, ut testudo, quod testa testum hoc ani-
mal: loligo quod subuolat, littera commutata primo
uoligo. Ut Aegypti in flumine quadrupes, sic in Latio
nominati lytra, et fiber. lytra, quod succidere dicitur ar-
borum radices in ripa, atque eas dissoluere; vnde lytra.
fiber, ab extrema ora fluminis dextra, et sinistra ma-
xime quod solet videri: et antiqui fibrum dicebant extre-
mum, vnde in sages extrema simbriae, et in iecore exa-
stremum fibra, fiber dictus. Quae sunt homi-

num propria primum, deinde de pecore, tertio de
 fereis scribam: incipiam ab honore publico. Consul
 nominatus, quod consulere populum, et senatum des-
 bet. nisi illinc potius, vnde Aelius ait in Bruto, qui re-
 5. Ete consulat, † consul fiat. Praetor dictus, qui praeretur † consue-
 iure, et exercitu. a quo Lucilius: Ergo praetorum est
 ante praerere. Censor, ad cuius censionem, id est ar-
 bitrium, censeretur populus. Aedilis, qui aedes sa-
 cras, et priuatas procuraret. Quaestores a quaeren-
 10. do, qui conquirerent publicas pecunias, et maleficia,
 quae triumviri capitales nunc conquirunt; ab heis po-
 stea qui quaestionum iudicia exercent, quaestores dic-
 ti. Tribuni militum, quod terni tribus tribubus Ram-
 nium, Lucerum, Tatiensium † olim ad exercitum mit-
 15. tebantur. Tribuni plebei, qui ex tribuneis militum pris-
 mum tribuni plebei facti, qui plebem defenderent in se-
 cessione Crustumerina. Dictator, quod a consule diceba-
 tur, cui dicto audientes omnes essent. Magister equi-
 tum, quod summa potestas huius in equites, et adcen-
 20. sos, ut est summa populi Romani dictator; a quo is quo-
 que magister populi appellatus. Reliqui, quod minores,
 quam hi magistri, dicti magistratus: ut ab albo alba-
 tus. Sacerdotes vniuersi a sacreis dicti. Pontifi-
 ces, ut Q. Scaeuola Pontifex Maximus dicebat, a pos-
 25. se et facere: pontifices ego a ponte arbitror: nam ab ijs
 publicius est factus primum, et restitutus saepe, (cum
 ideo † sacra, et vls, et eis Tiberim non mediocri ritu
 † quod eo
 fiant. Curiones dicti a curiis: qui fiunt ut in heis sac-

era faciant. Flamines, quod in Latio capite velato erant
 semper, ac caput cinctum habebant filo, flamines dicti.
 Horum singuli cognomina habent ab eo deo, cui sacra
 faciunt: sed partim sunt aperta, partim obscura. Aperta
 ut Martialis, Volcanalis; obscura, Dialis, et Furina
 lis. Cum Dialis a Ioue sit, qui Diouis est: Furinalis a
 Furina, cuius etiam in fasteis Furinales feriae sunt.
 Sic Flamen Falacer a diuo patre Falacre. Salij a sala
 tando, quod facere in comitio in sacreis quotanneis et
 solent, et debent. Luperci, quod lupercalibus in luper
 cali sacra faciunt. Fratres aruales dicti sunt, qui sa
 cra publica faciunt propterea, ut fruges ferant arua:
 a ferendo et arueis fratres aruales dicti sunt: quia fra
 tria dixerunt. Fratria est Graecum vocabulum partis
 hominum; ut Appollini etiam nunc. Sodales Titij di
 cti ab Titijis quibus, quas in augurijs certeis obserua
 re solent. Feciales, quod fidei publicae inter populos
 praeerant: nam per hos fiebat, ut iustum concipere
 tur bellum, (et inde desitum,) et ut foedere fides pacis
 constitueretur. Ex his mittebant antequam concipere
 tur, qui res repeterent, et per hos etiam nunc fit foe
 dus, quod filius scribit Ennius dictum. In re mi
 litari Praetor dictus, qui paciret exercitui. Imperator
 ab imperio populi, qui eos, qui id adtentassent, opa
 pressit hosteis. Legati, qui lecti publice, quorum ope
 ra, consilioque. uteretur peregre magistratus; quique
 nuntij senatus, aut populi essent. Exercitus, quod exer
 citando fit melior. Legio, quod leguntur milites in de

† Neapo
 li, vel
 Appuli)
 † tuguriis

lectu. Cohors, quod ut in uilla ex pluribus testis coniungitur, ac quiddam sit unum; sic haec ex manipulis copulatur cohors: quae in villa dicta, quod circa eum locum pecus coereretur. tametsi cohortem in villa Isocrates dicit esse Graece $\kappa\omicron\upsilon\epsilon\theta\omicron\nu$ apud poetas † Iphicrates. Manipulos exercitus minimas manus, quae unum sequuntur signum. Centuriae, quae sub vno centurione sunt: quorum centenarius iustus numerus. Milites, quod trium millium primo legio fiebat, ac singulae tribus Tatiensium, Ramnium, Lucerum, milia singula militum mittebant. Hastati dicti, qui primi hastis pugnabant; pilani, qui pileis; principes, qui a principio gladijs, et post commutata re militari minus illustres sumuntur. pilani triarii quoque dicti, quod in acie tertio ordine extremeis subsidio deponebantur. Quod hi subsidebant, ab eo subsidium dictum. a quo Plautus: Agite nunc, subsidite omnes, quasi solent triarii. Auxilium appellatur ab auxilio, cum accesserant, qui adiumento essent, alienigenae. Praesidium est dictum, quia extra castra praesidebant in loco aliquo, quo tutior regio esset. Obsidium dictum ab obsidendo, quo minus hostis egredi posset inde. item ab abscidendo; cum id ideo facerent, quo facilius diminuerent hostes. Duplicarii dicti, quibus ob virtutem duplicia cibaria ut darentur, institutum. Turma terminus est; Binus abijt, quod terdeni equites ex tribus tribus Tatiensium, Ramnium, et Lucerum fiebant. Itaque primi singularum decuriarum decuriones dicti;

qui ab eo in singuleis turmeis sunt etiam nunc terni. Quos hi primo administratos ipsi sibi adoptabant, optiones vocari coepti, quos nunc propter ambitionem tribuni faciunt. Tubicines a tuba et canendo, similiter liticines, et classicos a classe: qui item cornu canunt, 5 ut, tum cum classes comitijs ad comitatum vocant.

Quae a fortuna vocabula. in beis quaedam minus aperta: ut pauper, diues, miser, beatus, sic alia. Pauper a paulola re. Miser a minus, cui cum opus est, minus nullo est. Diues a diuo, qui ut deus nihil indigere 10 videtur. Beatus, qui multa bona possidet: et is opulentus ab ope, cui eae opimae. Ab eadem inops, qui eius indiget. Ab eodem fonte copiae, et copiosus. Pecuniosus a pecunia magna: pecunia a pecu. A pastoribus enim horum vocabulorum origo. Artificibus maxima 15 caussa ab arte, id est ab arte medicina ut sit medicus, a sutrina sutor: non a medendo, ac suendo, quae omnino vltima. Huic rei earum rerum radices, ut in proximo libro aperietur. Quare, quod ab arte artifex dicitur, nec multa in eo obscura, relinquam. Similis 20 caussa, quae ab scientia vocantur aliqua, ut praestigator, monitor, nomenclator. Sic etiam a spatia quodam dicuntur cursor, natator, pugil. et in hoc genere, quae sunt uocabula, pleraque aperta: ut legulus, et uindemiator alter ab oleis, alter ab uueis. Haec et 25 si minus aperta; uindemiator, ut uestigator, et uenator: tamen id est, quod uindemiator, uel quod uinum legere dicitur, uel quod de uite id demit: uestiga-

gator a uestigijs ferarum, quas indagatur: uenator a uenatu. (Quod sequitur uerbum aduentum et inuentum.) Haec de hominibus. Hinc quod sequitur de

pecore. Pecus ab eo, quod perpascat, a quo pecoratur pecunia

5 uniuerſa; quod in pecore pecunia tum conſiſtebat paſſoribus: et ſtandi fundamentum peſ. a quo dicitur in aedificijs area peſ magnus; et qui fundamentum inſtituit, pedem ponit. A pede pecudes appellarunt, ne ab eodem pedicam, pediffequum, et peculatoria et oues,

† peculas
tur

10 aliudue quid; id enim peculium primum. hinc peculatum publicum, primo ut cum pecore diceretur multa, et id eſſet coactum in publicum, ſi erat auerſum, ex qua fructus maior. Hinc eſt quod Graeceis boſ βοῦς: et taurus, ταῦρ: item οἶς ouis, ita enim antea

15 qui dicebant, non ut nunc, πεῖ βατον. Poſſunt in Latio quoque, ut in Graecia a ſueis uocibus haec eadem ſiſta. Armenta, quod boues ideo maxime parabantur, ut inde eligerent ad arandum; inde aramenta dicta, poſtea tertia littera extrita. Vitulus quod Graece antiquitus, ἰ τοῦ λ, aut quod plerique uegeteis,

20 uetigulus. Iuencus, iuare qui iam ad agrum colendum poſſet. Capra earpa, a quo ſcriptum (omnicarpae caprae. † Hircus quod Sabini fircus; et quod illeic fedus

† o mi car
pe capre

in Latio rure hedus, quod in urbe, ut in multis, A

25 addito haedus. Porcus, quod Sabini dicunt de aprino porco poridus, inde porcus; niſi a Graeceis, quod Αθήνεϊς in libreis ſactorum ſcriptum eſt, καὶ πρῶ καὶ πρῶ. Aries quod cum dicebant ares ueteres,

quod subest ei loco, qui terreus murus vocatur. Sed ego a pago potius Sucufano dictam puto Sucufam. Nunc scribitur tertia littera B, non C. Pagus Sucufanus, quod succurrit Carineis. Secundae regionis Esquilinae ab Esquileijs: alij has scripserunt ab excubijs regis di-
 5 etas; alij ab eo, quod excultae a rege Tullio essent. Huic origini magis concinunt † luci vicini; quod ibi lucus fagutalis, et lucus Mephittis, et lucus Iunonis Lucinae, quorum angusti fines non mirum. Iamdiu enim late auaritia vna est. Item lucus Larum, Querquetulas
 10 num. sacellum. Esquiliae duo montes habiti, quod pars Cispius mons suo antiquo nomine etiam nunc in sacreis appellatur, in sacreis Argeorum scriptum est sic; Oppius mens princeps lucum Esquilinum, lucum fagutalem sinistra, quae sub moerum est. Oppius mons bis
 15 ceptos simplex. Oppius mons terticepsos lucum Esquilinum, dexterior via in tabernola est. Oppius mons quadriceptos lucum Esquilinum via dexterior in figlineis est. Septimius mons quinticepsos lucum Poetili-
 20 um. † Esquilinus sexticepsos. Cispius mons septicepsos apud aedem Iunonis Lucinae, ubi aeditumus habere solet. Tertiae regionis colles ab quinque deorum faneis appellati; quibus nobiles duo colles. Viminalis a Ioue Viminio, quod ibi arae sunt eius, aut quod ibi vimineta fuerunt. Collis Quirinalis ubi Quirini fanum; qui a Curetibus, qui cum
 25 T. Tatius Curibus venerunt Romam, quod ibi habuerunt castra. quod vocabulum coniunctarum regionum nomina oblitterauit. Dictos enim colles plureis apparet

† conueniunt

† Petilium.

- ex Argeorum sacrificijs ; in quibus sic scriptum est ;
 Collis Salutaris quarticepsos aedem Quirino : collis Sa-
 lutaris quarticepsos aduersum est pila Naris , † aedem
 salutis : collis Mutialis quinticepsos apud aedem Dei si-
 5 dij in delubro , vbi aeditumus habere solet : collis La-
 tiaris sexticepsos in vico Mustellario summo apud Tu-
 raculum aedificium solum est . Horum deorum arae,
 a quibus cognomina habent , in eius regionis partibus
 sunt . Quartae regionis Palatium , quod palantes† cum
 10 Euandro venerunt ; aut quod Palatini , qui et Aborigi-
 nes ex agro Reatino , qui appellatur Palatium , ibi con-
 sederunt . Sed hoc alij a Palatia vxore Latini putan-
 runt . Eundem hunc locum a pecore dictum putant qui-
 dam : itaque Naeuius Balantium appellat . Huic Ger-
 15 malum , et Velias coniunxerunt , et in hac regione sa-
 criportus est , et in ea sic scriptum . Germalensis quin-
 ticepsos apud aedem Romuli . Velienſis sexticepsos in
 Velia apud aedem deum penatium . Germalum a ger-
 maneis Romulo et Remo , quod ad ficum ruminalem
 20 et bi innenti , quo aqua biberna Tiberis eos detulerat
 in alueolo expositos . Veliae vnde essent , plures accepi-
 caussas ; in queis , quod ibi pastores Palatini ex ouibus
 ante consuram inuentam vellere lanam sint soliti , ex
 quo vellera dicuntur . Ager Romanus primum diuisus
 25 in parteis treis , a quo tribus appellatae Tatiensium ,
 Ramnium , Lucerum . nominatae , vt ait Ennius , Ta-
 tienses† a Tatio ; Rammeneses† a Romulo ; Luceres ,
 vt ait Iunius , a Lucumone . sed omnia haec vocabula

†pila Ho-
noris

†Palan-
tei

†Tatics
†Rams-
nes

Tusca, vt Volumnius, qui tragoedias Tuscas scrip-
sit, dicebat. Ab hoc quoq. quattuor parteis vrbis tribus
dictae: et ab locis Suburana, Esquilina, Collina, Pas-
latina, quinta, quod sub Roma Romilia. Sic reliquae
tribus ab ijs rebus: de quibus in tribuum libris scripsi.

Q V O D ad loca, quaeq. ijs adiuncta fuerunt, dixi-
mus: nunc de ijs, quae in locis esse solent. Immortalia
et mortalia expediam, ita vt prius, quod ad deos perti-
net, dicam. Principes dei caelum et terra: hi dei ijdem,
† eos qui in Aegypto Serapis, et Isis, et St† Harpocrates
digito significat. qui sunt Taautes, et Astarte apud
Phoenicas, ut idem principes in Latio Saturnus et Ops.
Terra enim et caelum, ut Samothracum initia docent,
sunt dei magni, et hi, quos dixi multis nominibus. Nam
neque, quas Ambracia ante portas statuit duas uirileis
specie abeneas, dei magni; neque, ut uolgens putat, hi
Samothraces dij, qui Castor et Pollux: sed hi mas et
femina; et hi, quos augurum libri scriptos habent sic:
Diui potes: et sunt pro illeis, qui in Samothrace *δύο
τοὶ θεοὶ* Haec duo celum, et terra: quod anima, et
corpus; humidum, et frigidum. Oua parere solet ge-
nus penneis condecoratum; non animas, vt ait Ennius.
et post, Inde uenit diuinitus pulleis insinuans se ipsa
anima, siue ut Zenon Citieus, animalium semen ignis,
qui anima et mens, qui calor e caelo, quod heic innume-
rabiles, et immortales ignes. Itaq. Epicharmus Enni
de mente humana dicit: Istic est de sole sumptus ignis.
idem solem adserit. Isq. aëlus mentis est, ut humores
frigidae

- frigidae sunt[†]burni, vt supra ostendi, quibus iuncti caes[†] frigide
lum, et terra omnia ex se genuerunt: quod per hos na
tura frigori immiscet calorem, atq. humori aritudi-
nem. Recte igitur Pacuuius ait: Animam aether ad
5 iungat. et Ennius: Esse igitur corpus terram, quae
deperit ipsam. Et capit, et neq. iam dispendei conficit
hilum. Animae et corporis discessus, quod natris sit
exitus, inde exitium; vt cum in vnum ineunt, initia.
inde omne corpus, vbi nimius ardor aut humor viget:
10 aut interit, aut manet sterile. cui testis aestas et hiemps:
quod in altero aer ardet, et spica aret: et in altero
natura ad nascendum cum hembre et frigore vilitas
re non volt, et potius ver expectat. Igitur caus
sa nascendei duplex; ignis, et aqua. Ideo ea in nus
15 ptys in limine adhibentur, quod coniungit hic[†] hinc
mas ignis. quod ibi semen; aqua semina quod fetus
ab eius humore, et eorum iunctione[†] sumit Venus.[†] vindio
binc comicus: Viltrix Venus vides ne haec? non quod
vincere velit Venus, sed quod vincere, et vinciri ipsa.
20 Victoria ab eo quod superati vinciuntur. Vtriq. testis
poesis, quod et Victoria, et Venus dicitur caeligena.
Tellus enim, quod prima vinela caelo, Victoria
ex eo. et ideo haec cum corona, et palma; quod cor
rona vinculum capitis, et ipsa a vinelura dicitur. Vie
25 re; vincere, a quo est in Ascto Ennii: Ibant malam[†] malac
viere Venciam corollam. palmam dicunt, quod ex^{ci}
viraq. parte natura vinela habeat paria folia. Poetae
de caelo semen igneum cecidisse dicunt in mare; ac

†vis

†quaeq.

natam e spumeis Venerem coniunctione ignis, et hu-
 moris, quam haberet vim significantes; a qua vi na-
 teis dicta vita, vt illud a Lucilio: Vis est vita vides,
 quae nos facere omnia cogit. Quare quod cae-
 lum principium, ab satum est dictus Saturnus; et quod
 ignis Saturnalibus, hoc est cerei superioribus mittun-
 tur. Terra Ops, quod heic omne opus, et hac opus ad
 viuendum: et ideo dicitur Ops mater, quod terra nus-
 triat. Haec enim terreis gentis omneis peperit, et re-
 sumit denuo. quae dat cibaria, vt ait Ennius, quae
 quod tgerit fruges, Ceres. Antiquis enim quod nunc
 et hi dei caelum et terra, Iuppiter et Iuno. quod, vt
 ait Ennius: Istic est is Iuppiter, quem dico, quem
 Graeci vocant aera, qui ventus est, et nubes, hims
 ber postea, atque ex himbre frigus, ventus post fit aer
 denuo. Haec propter Iuppiter sunt ista, quae dico tia-
 bi, qui mortaleis, atque vrbeis, belluasque omneis iua-
 uat. quod hic omnes, et sub hoc eundemque appellans
 dicit Ennius: Diuumque hominumq. pater rex. Pa-
 ter quod patefaciat omnia; et ipsum semen: nam tum
 est conceptum, et inde cum exit, quod oritur. Hoc
 idem magis ostendit antiquum Iouis nomen. Nam olim
 Diouis, et Diespiter dictus, hoc est aer, et dies pater,
 a quo dei dicti, qui inde, et dies, et dius, et diuus. Vn-
 de sub dio, et Dius Fidius. Itaque inde eius perfora-
 tum testum, vt videatur diuum, id est, caelum. Qui
 dam negant sub testulo per hunc deierare oportere. Ae-
 lius Gallus Dius Fidius dicebat Diouis filius, vt Grae-

- ci Διόσκουρον Castorem , et putabant hunc esse
 Sanctum† ab Sabina lingua , et Herculem ab Graeca. †. sanguinem
 Idem hic Diespiter dicitur infimus aer, qui est coniun-
 ctus terrae , ubi omnia oriuntur, ubi aboriuntur . quor-
 5 rum quod finis ortus , Orcus dictus . Quod Iouis Iu-
 no coniux, et is caelum , haec terra , quae eadem tela-
 lus : et ea dicta, quod una cum Ioue iuuat Iuno; et regi-
 na , quod haec omnia terrestria regit . Sol , vel quod
 ita Sabini , vel quod solum ita lucet , ut ex eo dies sit.
 10 Luna , quod sola lucet noctu. itaque ea dicta Noctiluca
 in Palatio : nam ibi noctu lucet templum. hanc ut So-
 lem Appollinem, quidam Dianam vocant Appollinis:
 vocabulum Graecum alterum , Latinum alterum . et
 hinc quod in altitudinem , et latitudinem simul Dia-
 15 uiana appellata . Hinc Epicharmus Enni Pro-
 serpinam quoque appellat , quod solet esse sub ter-
 reis . Proserpina dicta , quod haec ut serpens mo-
 do in dextram , modo in sinistram partem late mo-
 uetur . Serpere et proserpere idem dicebant : ut
 20 Plautus , qui scribit , quasi proserpens bestia. quae
 ideo videtur a Latineis Iuno Lucina dicta , vel quod
 terra , ut physici dicunt , iuuat , et lucet ; vel quod ab
 luce eius , qua quis conceptus est , una iuuat , donec
 mensibus actis produxit in lucem . Facta igitur a iu-
 25 uando , et luce Iuno Lucina : a quo parientes eam in-
 uocant . Luna enim nascentium dux , quod menses
 huius . hoc vidisse antiquos apparet , quod mulieres
 potissimum supercilia sua attribuerunt ei deae . Hæc

† hinc
† gignit

† valore,
uique

† commo-
tis

enim maxime debuit collocari Iuno Lucina, ubi ab dieis lux datur oculis. Ignis a nascendo, quod hic nascitur; et omne, quod nascitur, ignis scindit. Ideo calet, ut qui denascitur, ignem amittit, ac frigescit. Ab ignis iam (maiore vi, † ac violentia Volcanus di-
Elus. ab eo quod ignis per splendorem fulget, fulgor, fulmenq. et fulgur, quod fulmine iElus Phaeton contrarijs dijs. Ab aquae lapsu lubrico Nympha. Nympha Iuturna, quae iuuaret. Itaque multi aegroti propter id nomen hinc aquam petere solent. A fontibus, et fluminibus, ac ceteris aqueis dei, ut Tiberinus a Tiberi, et ab lacu Velino, Velinia: et nymphae Comitiae † ad lacum Cutiliensem a commotu; quod ibi insula in aqua commouetur. Neptunus, quod mare terras obnubit, ut nubes caelum, a nuptu, id est, † pertione, ut antiqui. a quo nuptiae, nuptusque diElus. Salacia Neptuni ab salo. Venilia a ueniendo, ac vento illo, quem Plautus dicit: Quod ibi dixit, qui secundo vento uElus est tranquillo mari, ventum gaudeo.
Bellona a bello nunc, quae Duellona a duello. Mars ab eo quod maribus in bello praest; aut quod a Sabineis acceptus, ibi Mamers. Quirinus a Quiritibus. Virtus, ut viri vis, a virilitate. Honos ab honesto honere. Itaq. honestus dicitur, quod honoratus; et diElum honus est honos, qui sustinet rempublicam. Castoris nomen Graecum, et Pollucis a Graecis in Letineis litteris veteribus nomen, quo est, inscribitur, ut πολυδευ'κης Polluces, non ut nunc Pollux. Concordia a

corde congruente. Feronia, Minerva, Nouensiles a Sa-
 bineis. paulo aliter ab eisdem dicimus Laram, Ves-
 tam, Salutem, Fortem Fortunam, Fidem. Ea re Sabi-
 norum linguam olent, quae Tatij regis voto sunt Ro-
 mae dedicatae. Nam ut annales dicunt, vouit Opi,
 5 Floraeque; Dioui, Saturnoque; Soli, Lunaeque; Vol-
 cano, Summanoque: Itemque Larundae, Termino
 Quirino, Vortumno, Laribus, Dianae, Cloacinae
 10 quae. e quibus nonnulla nomina in utraque lingua habent
 radices; ut arbores, quae in confinio natae, in utroque a-
 gro serpunt. Potest enim esse Saturnus heic alia de caus-
 sa dictus, atq. in Sabineis, et sic Diana. de quibus supra.
 Dictum est, quod ad immortaleis attinet: deinceps quod
 ad mortaleis attinet, videamus et de his animalia in tri-
 15 bus locis, quod sunt in aere, in aqua, in terra: a summa
 parte ad infimam descendam. Primum nominem† ali-
 ces alij† volucres alij a volatu. deinde generatim, de-
 his pleraeq. a suis vocibus, ut hae; vpupa, cuculus, † nomina
 coruus, hirundo, vlula, bubo: item hae pavo, anser, † ab aleis
 20 gallina, columba. Sunt, quae alieis de causseis appella-
 tae; ut noctua, quod noctu canit, ac vigilat: lusciola†,
 quod luctuose canere existimatur, atque esse ex Attis † luscinia
 ca Progne in luctu facta avis. Sic galeritus, et mota-
 cilla: alter quod in capite habet plumam elatam: alte-
 25 ra quod semper mouet caudam merula quod mera, id est
 sola volitat, contra ab eo graculi, quod gregatim ut quid-
 dam Graeci τὰ γέγραχα. ficedulae, et miliariae,
 a cibo, quod alterae fico, alterae milio fiant pingues.

Aquatilium vocabula animalium partim sunt verna-
 cula, partim peregrina. Foris, muraena, quod $\mu\upsilon\alpha$
 $\rho\alpha\epsilon\nu\alpha$, cybium, thynnus, cuius item partes Graecis
 vocabuleis omnes, ut melandria, atque vracon. Voca-
 bula piscium, pleraque translata a terrestribus. ex 5
 aliqua parte similibus rebus, ut anguilla, lingula-
 ca, † fudis: alia a coloribus, ut baec; asellus, umbra,
 turdus: alia a vi quadam, ut baec; lupus, canicula,
 torpedo. Item in conchylicis aliqua ex Graecis: ut
 peloris, ostrea, echinus. Vernacula ad similitudinem: 10
 ut surenae, pestunculi, vngues. Sunt
 etiam animalia in aqua, quae interdum in terram
 exeunt: alia Graecis vocabuleis: ut polypus, hip-
 popotamus, crocodilus: alia e Latineis; ut rana, anas,
 mergus, a quo Graeci ea, quae in aqua, et terra 15
 possunt viuere, vocant amphibia. e quibus rana ab sua
 dicta voce: anas a nando: mergus, quod mergendo in
 aquam captet escam. Item aliae in hoc genere a Grae-
 cis: ut querquedula, cercheris, balcedo, quod ea bal-
 cyon. Latina, ut testudo, quod testa testum hoc anis 20
 mal: loligo quod subuolat, littera commutata primo
 uoligo. Ut Aegypti in flumine quadrupes, sic in Latio
 nominati lytra, et fiber. lytra, quod succidere dicitur ar-
 borum radices in ripa, atque eas dissoluere; vnde lytra.
 fiber, ab extrema ora fluminis dextra, et sinistra ma 25
 xime quod solet videri: et antiqui fibrum dicebant extre-
 mum, vnde in sageis extrema fimbriae, et in iecore ex-
 tremum fibra, fiber dictus. Quae sunt homi-

† nebula
ca

num propria primum, deinde de pecore, tertio de
 fereis scribam: incipiam ab honore publico. Consul
 nominatus, quod consulere populum, et senatum des
 bet. nisi illinc potius, vnde Aelius ait in Bruto, qui re
 5. Ete consulat, † consul fiat. Praetor dictus, qui praeretur † consat
 iure, et exercitu. a quo Lucilius: Ergo praetorum est
 ante praeretur. Censor, ad cuius censionem, id est ar
 bitrium, censeretur populus. Aedilis, qui aedes sa
 cras, et priuatas procuraret. Quaestores a quaeren
 10. do, qui conquirerent publicas pecunias, et maleficia,
 quae triumuii capitales nunc conquirunt; ab heis po
 stea qui quaestionum iudicia exercent, quaestores dic
 ti. Tribuni militum, quod terni tribus tribubus Ram
 nium, Lucerum, Tatiensium † olim ad exercitum mit
 15. tebantur. Tribuni plebei, qui ex tribuneis militum pris
 mum tribuni plebei facti; qui plebem defenderent in se
 cessione Crustumerina. Dictator, quod a consule diceba
 tur, cui dicto audientes omnes essent. Magister equi
 tum, quod summa potestas huius in equites, et adcen
 20. sos, ut est summa populi Romani dictator; a quo is quo
 que magister populi appellatus. Reliqui, quod minores,
 quam hi magistri, dicti magistratus: ut ab albo alba
 tus. Sacerdotes vniuersi a sacreis dicti. Pontifi
 ces, ut Q. Scaeuola Pontifex Maximus dicebat, a pos
 25. se et facere: pontifices ego a ponte arbitror: nam ab ijs
 publicius est factus primum, et restitutus saepe, (cum
 ideo † sacra, et vls, et cis Tiberim non mediocri ritu
 fiant. Curiones dicti a curiis: qui fiunt ut in heis sa
 † quod co

cra faciant. Flamines, quod in Latio capite velato erant
 semper, ac caput cinctum habebant filo, flamines dicti.
 Horum singuli cognomina habent ab eo deo, cui sacra
 faciunt: sed partim sunt aperta, partim obscura. Aperta
 ut Martialis, Volcanalis; obscura, Dialis, et Furina
 lis. Cum Dialis a Ioue sit, qui Diouis est: Furinalis a
 Furina, cuius etiam in fasteis Furinales seriae sunt.
 Sic Flamen Falacer a diuo patre Falacre. Salij a sala
 tando, quod facere in comitio in sacreis quotanneis et
 solent, et debent. Luperci, quod lupercalibus in luperc
 cali sacra faciunt. Fratres aruales dicti sunt, qui sa
 cra publica faciunt propterea, ut fruges ferant arua:
 a ferendo et arueis fratres aruales dicti sunt: quia fra
 tria dixerunt. Fratria est Graecum vocabulum partis
 hominum; ut Appollini et etiam nunc. Sodales Titij di
 cti ab Titijis auibus, quas in augurijs certeis obserua
 re solent. Peciales, quod fidei publicae inter populos
 praecerant: nam per hos fiebat, ut iustum concipere
 tur bellum, (et inde desitum,) et ut foedere fides pacis
 constitueretur. Ex his mittebant antequam concipere
 tur, qui res repeterent, et per hos etiam nunc fit foe
 dus, quod filius scribit Ennius dictum. In re mi
 litari Praetor dictus, qui paciret exercitui. Imperator
 ab imperio populi, qui eos, qui id adtentassent, opa
 pressit hosteis. Legati, qui lecti publice, quorum ope
 ra, consilioq. vreretur peregre magistratus; quine
 nuntij senatus, aut populi essent. Exercitus, quod exer
 citando sit melior. Legio, quod leguntur milites in de

† Neapo
 li, vel
 Appuli)
 † tuguriis

lectu. Cohors, quod ut in uilla ex pluribus testis coniungitur, ac quiddam sit unum; sic haec ex manipulis copulatur cohors: quae in uilla dicta, quod circum locum pecus coereretur. tamen si cohortem in villa Iſocrates† dicit esse Graece κοῦρην apud poetas † Iphicrates. dictam. Manipulos exercitus minimas manus, quae unum sequuntur signum. Centuriae, quae sub uno centurione sunt: quorum centenarius iustus numerus. Milites, quod trium millium primo legio fiebat, ac singulae tribus Tattensium, Ramnium, Lucerum, milia singula militum mittebant. Hastati dicti, qui primi hastis pugnabant; pilani, qui pileis; principes, qui a principio gladijs, et post commutata re militari minus illustres sumuntur. pilani triarii quoque dicti, quod in acie tertio ordine extremeis subsidio deponerentur. Quod hi subsidiebant, ab eo subsidium dictum. a quo Plautus: Agite nunc, subsidite omnes, quasi solent triarii. Auxilium appellatur ab auxilio, cum accesserant, qui adiumento essent, alienigenae. Praesidium est dictum, quia extra castra praesidebant in loco aliquo, quo tutior regio esset. Obsidium dictum ab obsidendo, quo minus hostis egredi posset inde. item ab abscidendo; cum id ideo facerent, quo facilius dimitterent hostes; Duplicarii dicti, quibus ob virtutem duplicia cibaria ut darentur, institutum. Turma tria est; B in V abijt, quod terdeni equites ex tribus tribubus Tattensium, Ramnium, et Lucerum fiebant. itaque primi singularum decuriarum decuriones dicti;

qui ab eo in singuleis turmeis sunt etiam nunc terni. Quos hi primo administratos ipsi sibi adoptabant, optio- nes vocari coepti, quos nunc propter ambitionem tribuni faciunt. Tubicines a tuba et canendo, similiter liticines, et classicos a classe: qui item cornu canunt, ut, tum cum classes comitijs ad comitatum vocant.

†copis

Quae a fortuna vocabula. in heis quaedam minus aperta: ut pauper, diues, miser, beatus, sic alia. Pau- per a paulola re. Miser a minus, cui cum opus est, mi- nus nullo est. Diues a diuo, qui ut deus nihil indigere videtur. Beatus, qui multa bona possidet: et is opulen- tus ab ope, cui eae opimae. Ab eadem inops, qui eius indiget. Ab eodem fonte copiae, et copiosus. Pecunio- sus a pecunia magna: pecunia a pecu. A pastoribus enim horum vocabulorum origo. Artificibus ma- xima caussa ab arte, id est ab arte medicina ut sit me- dicus, a futrina futor: non a medendo, ac fuendo, quae omnino vltima. Huic rei earum rerum radices, ut in proximo libro aperietur. Quare, quod ab arte artifex dicitur, nec multa in eo obscura, relinquam. Similis caussa, quae ab scientia vocantur aliqua, ut praestigia- tor, monitor, nomenclator. Sic etiam a spatio quodam dicuntur cursor, natator, pugil. et in hoc genere, quae sunt uocabula, pleraque aperta: ut legulus, et uindemiator alter ab olecis, alter ab uueis. Haec et si minus aperta; uindemiator, ut uestigator, et uena- tor: tamen id est, quod uindemiator, uel quod uia- num legere dicitur, uel quod de uite id demit: uestiga-

gator a uestigijs ferarum, quas indagatur: uenator a uenatu. (Quod sequitur uerbum aduentum et inuentum.) Haec de hominibus. Hinc quod sequitur de

pecore. Pecus ab eo, quod perpascat, a quo pecoratur pecunia

5 uniuersa; quod in pecore pecunia tum consistebat parastoribus: et standi fundamentum pes, a quo dicitur in aedificijs area pes magnus; et qui fundamentum instituit, pedem ponit. A pede pecudes appellarunt, ut ab eodem pedicam, pedissequum, et peculatoria et oues,

† peculatur

10 aliudue quid; id enim peculium primum. hinc peculatum publicum, primo ut cum pecore diceretur multa, et id esset coactum in publicum, si erat auersum, ex qua fructus maior. Hinc est quod Graeceis bos βοῦς: et taurus, ταῦρος: item οἶς ouis, ita enim antea

15 qui dicebant, non ut nunc, περὶ βότον. Possunt in Latio quoque, ut in Graecia a suis uocibus haec eadem fides. Armenta, quod boues ideo maxime parabantur, ut inde eligerent ad arandum; inde aramenta dicta, postea tertia littera extrita. Vitulus quod Grae

20 ce antiquitus, ἰτοῦλον, aut quod plerique uegeteis, uetigulus. Iuuenus, iuuare qui iam ad agrum colendum posset. Capra carpa, a quo scriptum (omnicarpae caprae. † Hircus quod Sabini fircus: et quod illic fedus, in Latio rure bedus, quod in urbe, ut in multis, A

† o mi carpe capre

25 addito baedus. Porcus, quod Sabini dicunt de aprino porco poridus, inde porcus; nisi a Graeceis, quod Αθήνεϊς in libreis factorum scriptum est, καὶ πέρων καὶ πόρκων. Aries quod cum dicebant ares ueteres,

nostri aruiga, hinc aruignus. Hae sunt, quarum in
 sacrificijs exta in olla, non in veru coquuntur. quas et
 Aelius scribit, et in pontificalibus libreis videmus in
 hostijs eam aruigem, quae cornua habet. quoniam is,
 cui oui mari testiculi dempti; et ideo ut natura versa
 veruex declinatum. Pecori ouilo quod agnatus, agnus.
 Catulus a sagaci sensu, et acuto. Hinc canis; nisi quod
 tuba, et cornu, signum cum dant, canere dicuntur.
 quod hic item, et nocticulus in custodia, et venando si
 gnum voce dat, canis dictus. Ferarum vocabu
 la item partim peregrina, ut panthera, leo: utraque
 Graeca. a quo etiam et rete quoddam panther, et leae
 na, et muliercula Pantheris. Tigris, qui est ut leo
 varius, qui viuus capi adhuc non potuit; uocabulum
 e lingua Armenia. nam ibi et sagitta, et quod uehe
 mentissimum flumen, dicitur Tigris. Vrsi Lucana ori
 go, vel unde illi, nostri ab ipsius voce. Camelus suo
 nomine Syriaco in Latium uenit: ut Alexandria came
 lopardalis nuper adducta, quod erat figura ut came
 lus, maculeis ut panthera. Apri ab eo quod in loccis
 aspereis, nisi a Graeceis, quod hi καπρος. Cap
 rea a similitudine quadam caprae. Cerui quod ma
 gna cornua gerunt, mutato G in C ut in multeis; qua
 si gerui. Lepus quod e Siculeis quidam Graecei dicunt
 λεπρις; a Roma quod orti Siculi, ut annales nostri
 ueteres dicunt, fortasse hinc illuc tulerunt, et heic re
 liquerunt id nomen. Volpes, ut Aelius dicebat, quod
 uolat pedibus. Proxima animalibus sunt ea,

- quae uiuere dicuntur, neque habere animam, ut uirgulta. Virgultum dicitur a uiridi, idque a ui quadam humoris: quae si exaruit, moritur. Vitis, quod ea uini origo. Malum, quod Aeoles dicunt $\mu\tilde{\alpha}\lambda\omicron\nu$. Pinus† †Nux)
- 5 iuglans; quod haec nux antequam purgetur, similis glandi. Haec glans optima, et maxima ab Ioue, et glande iuglans est appellata. Eadem nux, quod ut nox aërem, ita huius succus facit corpus atrum. Quae in ortis nascuntur, alia peregrineis uocabuleis, ut Graeciis ocymum, menta, ruta, quam nunc $\pi\eta\gamma\alpha\nu\omicron\nu$ appellant. Item caulis, lapathium, radix. sic enim anti-
- 10 qui Graeci, quam nunc raphanum. Item ex Graecis uocabuleis $\epsilon\rho\pi\acute{\iota}\lambda\omicron\nu$, $\epsilon\acute{o}\delta\omicron\nu$; addita, et commutata una littera serpillum, rosa. Item Graeca $\kappa\epsilon\rho\acute{\iota}\alpha\nu\delta\rho\omicron\nu$.
- 15 $\mu\alpha\lambda\acute{\alpha}\kappa\eta$, $\kappa\upsilon\mu\acute{\iota}\nu\omicron\nu$. Item Latina lilium $\alpha\pi\acute{o}\lambda\iota\rho\acute{\iota}\omicron\nu$, et malua a $\mu\alpha\lambda\acute{\alpha}\kappa\eta$, et fusimbrium $\alpha\pi\acute{o}\sigma\upsilon\sigma\mu\beta\rho\acute{\iota}\omicron\nu$. Vernacula lactuca a lacte, quod olus id habet lac. Brassica ut praeseca, quod ex huius scapo minutatim praesceatur. Asparagi, quod ex aspereis
- 20 uirguleis nascuntur, et ipsi scapi asperi sunt, non leues; nisi Graecum, illic enim quoque dicitur $\alpha\sigma\pi\alpha\rho\gamma\omicron\varsigma$. Cucumeres dicuntur a curuore, ut curuimereis diēli. Fructus a ferendo res: et hae, quas fundus; et hae, quae in fundo feruntur, ut fruamur. Hinc declinatae fruges,
- 25 et frumentum. Sed hae e terra, etiam frumentum, quod extra loco quo solent addi ex mola, id est ex sale, et sare molito. Vuae ab uuore. Quae manu facta sunt dicam, de uictu, de uestitu, de instrumento. et siquid ap-

liud videbitur heis aptum . De victu antiquissima puls;
 appellata , vel quod ita Graeci , vel ab eo , vt scribit
 Apollodorus, quod ita sonet, cum aqua feruenti insipi-
 † inspergitur † Panis , quod primo figuras faciebant mulieres
 † postea quam ei † in panificio Panus : posteaque † figuras facere in
 stituerunt alias , a pane et faciendo panificium coe-
 ptum dici . Hinc panarium , vbi id seruabant , sicut
 granarium , vbi granum frumenti condebant ; vnde
 id dictum ; nisi ab eo quod Graeci κόκκον , a quo
 Graecis quoque granum dictum . et in quo eadem con- 10
 duntur , horreum ab horrendo . Triticum , quod tri-
 tum est spiceis . Far a faciendo , quod in pistrino fit .
 Milium a Graeco , nam id prius μέλιν , post μέλιον .
 Libum , quod libaretur priusquam esset , vt erat ,
 † testa calda † coctum . Testuatum , quod in testu calido † coquebatur ; 15
 vt etiam nunc Matralibus id faciunt matronae . Cir-
 culi , quod mixta farina caseo , et aqua circuitum aequa-
 biliter fundebant . Hoc quidam , qui magis in condi-
 te faciebant , vocabant lixulas , et semilixulas voca-
 bulo Sabino , idque frequentius Sabini a globo . faris 20
 nae dilatato . Item in oleo cocti , dicti a globo globuli .
 crustulum a crusta pultis , quouis ea , quae vt corium
 exurit , crusta dicta . Cetera fere opera a vocabuleis
 Graecis sumpta , vt θρύλλον , καὶ τρύφον , et
 placenta , quod edebant cum pulte : ab eo pulmentum , 25
 vt Plautus : hinc pulmentarium dictum . hoc primum
 debuit † pastoribus caseus ; a coacto lacte , vt coaxeus
 dictus . Dein posteaquam desierunt esse contenti heis ;
 † fuit)

quae suapte natura ferebat sine igne, in quo erant po-
 ma, quae nimis cruda esse poterant, decoquebant in
 olla. Ab olla olera dicta: quorum a genere cruda olera,
 e queis ad coquendum, quod rueret e rure ruapa,
 5 unde rapa. Olea ab elea, olea grandis orbitis, quod
 ea antiquitus orchemora. Hinc ad pecudis carnem per-
 uentum est. Suilla sic ab illeis generibus cognominata.
 Hanc primo assam, secundo elixam, tertio e iure vii
 coepisse natura docet. Dictum assum, quod ab igne
 10 assudescit. Vuidum est, quod humidum, et ideo ubi id
 non est, succus abest: et ideo sudando assum distila-
 lat calore. ut crudum nimium habet humoris; sic ex-
 coctum parum habet succi. Elixum est e liquore aquae
 deductum; et ex iure, quod iucundum magis conditione
 15 est. Succidia ab suis concidendis: nam id pecus prius
 mum occidere coeperunt domini, et ut seruarent,
 salere. Tergus suis, ab eo, quod eo tegitur. Perna a
 pede suis, a nomine eius. Offula dicta, ut ossa minima
 in sue. Inficia, ab eo, quod infecta caro, ut in car-
 20 mine Saliorum est: quod in exteis dicitur nunc prose-
 ctum. murtatum a myrto, quod eo large factum intesti-
 num crassum. Lucanicam dicunt, quod milites a
 Lucaneis didicerunt, qui et Falerijs Faliscum vena-
 trem. Fundulum a fundo: quod non ut reliquae pars
 25 tes, sed ex una parte sola apertum. ab hoc Graecos puta-
 to τῦφλὸν ἐν τερὸν appellasse. Ab eadem farsura
 farsimina in exteis appellata; a quo, quod in eo
 tenuissimum intestinum factum, hila, ab hilo dicta, id

†δύπλον

†illa.

est minimo, quod ait Ennius: Neque dispendei facie
 bilum. quod in hoc sarcimine summo quiddam eminet;
 ab eo quod ut in capite apex, apexabo dicta. Tercium
 factum est longabo, quod longius, quam duo bilat.
 Argumentum quod ex immolata hostia desectum in ieco
 re imponendo agendei caussa. Magmentum a magis;
 quod ad religionem magis pertinet. Itaque propter hoc
 montana sana constituta loccis certis, quo id impone-
 retur matae; ab eo quod Graeci μάττιαι καὶ μάττω.
 Item Graeci sigillatim, ut ouum, bulbum. Lana 10
 Graecum, ut Polybius, et Callimachus scribunt. Pur-
 pura a purpurae maritimae colore. Poenicum, quod
 a Poeneis primum dicitur adlatum. Stamen a stando,
 quod eo fiat omne in tela uelamentum. Subtmen, quod
 subit flammis. Trama, quod tranat frigus id genus ue- 15
 stimenti. Densum a dentibus pectinis, quibus feritur.
 Filum, quod minimum est bilum: id enim minimum est
 in uestimento. Pannus Graecum: panuelum dictum a
 panno, et uoluendo filo. Tunica ab tuendo corpore,
 tunica ut induca. Toga a tegendo. Cinclus, et cingus 20
 lum a cingendo: alterum uireis, alterum mulieribus
 attributum. Arma ab arcendo, quod heis arce-
 mus hostem. Parma, quod a medio in omneis parteis
 par. Conum, quod cogitur in cacumen versus. Hastia,
 quod stans solet ferri. Iaculum, quod ut iaciatur, fit. 25
 Tragula a traiciendo. Scutum a seclura, ut secutum;
 quod minute confectum sit tabellis. Umbones, aut a
 Graeco, vel quod ambones. Gladius C in G commu-
 tato

- tato a clade; quod fit ad hostium cladem gladius. si
 militer ab omine pilum, quod hostis feriret†, ut peris †periret
 lum Lorica, a loreis; quod de corio crudo pectoralia
 faciebant: postea succederunt Galli e ferro sub id voca
 5 bulum ex anuleis ferream tunicam. Balteum, quod
 cingulum e corio habebant bullatum, balteum dictum.
 Ocrea, quod opponebatur ob crus. Galea ab galero,
 quo multi vsi antiqui. Tubae a tubeis, quos etiam
 nunc ita appellant tubicines sacrorum. Cornua, quod
 10 ea, quae nunc sunt ex aere, tunc fiebant ex bubulo cor
 nu, Vallum, vel quod ea varicare nemo possit; vel quod
 singula ibi extrema bacilla furcillata habent figuram
 litterae V. Cerui a similitudine cornuum cerui. Item
 reliqua fere ab similitudine, ut vineae, testudo, aries.
 15 Mensam escariam cibillam appellabant: ea erat
 quadrata, ut etiam nunc in castris est. a cibo cibilla di
 cta; postea rotunda facta; et quod a nobis media, a Grae
 ceis μεσση, mensa dici potest; nisi etiam quod ponebant
 pleraque in cibo mensa. Trulla a similitudine truae,
 20 quae quod magna, et haec pusilla, ut truula. Hinc
 Graeci τρυβλίον, nos trullam. Truae, quae a culi
 na in lauatinam aquam fundunt. Trua, quod trauos
 lat ea aqua; ab eodem est appellatum trulleum. simile
 enim figura, nisi quod latius concipit aquam, et quod
 25 manubrium cauum non est, nisi vinaria trulla access
 sit. Matellio a matula dictus; et dictus posteaquam
 longius a figura matulae discessit. et ab aqua aqualis
 dictus. Vas aquarium vocant futum, quo in triclinio

qua, quod aequa fumma. Fons vnde funditur e terra
 aqua viua, vt fistula aquae, fusus aquae. vas vinar-
 rium grandius sinum ab sinu; quod sinum maiorem ca-
 uationem, quam pocula habebat. Item dicta depesta
 5 etiam nunc in diebus sacreis, Sabineis vasa vinaria in
 mensa deorum sunt posita. Apud antiquos scriptores
 Graecos inueni appellari poculi genus $\delta\epsilon\ \pi\epsilon\ \sigma\upsilon\gamma\epsilon\upsilon$.
 Quare vel inde radices in agrum Sabinum, et Roma-
 num sunt profectae. Quo vinum dabant, vt minutat-
 10 tim funderent, a gutteis guttum appellarunt. et quo
 sumebant minutatim; a sumendo, simpulum nominan-
 vere. In huiusce locum in conuiujs e Graecia successit
 sit epichysis, et cyathus; in sacrificijs remansit gut-
 tum et simpulum. Altera vinaria mensa erat las-
 15 pidea quadrata oblonga vna columella; vocabatur
 cartibulum. Haec in aedibus ad compluium, apud
 multos me puero ponebatur; et in ea, et cum ea aenea
 vasa: a gerendo gertibulum, vnde cartibulum post
 dictum. Praeterea erat tertium genus mensae, et
 20 quadratae vasorum, vocaturq. vrnarium; quod vrnas
 cum aqua positas ibi potissimum habebant in cus-
 lina. Ab eo etiam nunc ante balineum locus, vbi poni
 solebant vrnae, vrnarium vocatur. Vrnae dictae, quod
 vrinant in aqua haurienda, vt vrinator. Vrinare est
 25 mergi in aquam. Imburum fictum ab vrbo, quod ita
 flexum, vt redeat sursum versus, vt in aratro, quod
 est vrbum. † Calix a caldo; quod in eo calda puls ap- †bura
 ponebatur; et calidum eo bibebant. Vas, vbi cibum

coquebant, ab eo cacabum appellarunt. Veru a ver-
 fando. A b sedendo appellantur sedes, sedile, se-
 † solium dum, † sellae, seliquastrum. Deinde ab heis subsellium;
 ut subsipere, quod non plane sapit: sic quod non pla-
 ne erat sella, subsellium dictum. vbi in eiusmodi duo, s
 bissellium dictum. Arca quod arcentur fures ab ea
 † armae clausa. Armarium, et armamentarium † ab eadem ori-
 mentum gine, sed declinata aliter. Mundus muliebris dictus a
 munditia. Ornatus, quasi ab ore natus. Hinc enim ma-
 xime sumitur, quod eam deceat. Itaq. ob id paratur 10
 speculum. Calamistri, quod heis calefacteis in cinere ca-
 pillus ornatur. Qui ea ministrabat, a cinere cinera-
 rius est appellatus. Discerniculum, quo discernitur
 capillus. Pestlen, quod per eum explicatur capillus.
 Speculum a speciendo, quod ibi spectant. Vestis a ve 15
 leis: vel ab eo quod vellus lana tonsa uniuersa ouis, id
 dictum, quod uellebant lanam: ex lana facta uestis, et
 † retines quod capillum contineret, † dictum a rete reticulum.
 ret Rete ab raritudine. Item texta fasciola, qua capillum in
 capite colligarent. Dictum capital a capite, quod sas 20
 cerdotulae in capite etiam nunc solent habere. Sic rica
 a ritu; quod Romano ritu sacrificium feminae cum fa-
 ciunt, capita uelant. Mitra, et reliqua fere in capite,
 postea addita cum uocabuleis Graceis. Prius de
 indutu, aut amictu quae sunt, tangam. Capitium ab 25
 eo, quod capit pectus, id est, ut antiqui dicebant, in-
 dutu comprehendit: alterum quod subtus, a quo subu-
 cula: alterum quod supra, a quo supparus: nisi quod

- id dicunt ofce. Alterius generis item duo; unum quod foris, ac palam, palla; alterum quod intus, a quo intusium. id quod Plautus dicit: Intusiatam, patagiatam caltulam, ac crocotulam. Multa post luxuria adtulit:
- 5 quorum uocabula apparent esse Graeca, ut ἄσβεστος. amielus est dictum amielum, id est, circumielum; a quo etiam quod tuestes se inuoluunt, circumielum appellat quo) lant: et quod amielui habent purpuram circum, vocant circumtextum. Antiquissimi amielui ricinium, id quod
- 10 eo utebantur duplici, ab eo quod dimidiam partem retrorsum iaciebant, ab reiciendo ricinium dictum. Hinc quod facta duo simplicia paria, parilia primo dicta: reclusum propter leuitatem, παρὰ πλεχέϊα, χλάμυς sic multa Graeca. Laena quod de lana multa: duarum enim togarum instar. ut antiquissimum mulierum
- 15 ricinium; sic hoc duplex uirorum. Instrumenta rustica, quae ferendi, aut colendi fructus causa facta. Sarculum a ferendo ac sarriendo. Ligo, quod eo propter latitudinem, quod sub terra facilius legitur.
- 20 Pala a pangendo G in L mutatum quod fuit. Rutrum ut ruitum a ruendo. Aratrum, quod arauit terram. †eruit) Eius ferrum uomer, quod uomit eo plus terram. Dens, quod eo mordetur terra. Supra id regula, quae stat, stiu a stando: et in ea transuersa regula, manicula;
- 25 quod manu bubulci tenetur; qui quasi est iemo inter boues. Bura a bubus, alij hoc a curuo curuum appellant. sub iugo medio couum, quod burā extrema ad† oppilas dicta appellatur, †uocatur couum a cauo. Iugum, et tur.

iumentum a iunctu. Irpices, regula cum pluribus den-
 tibus, quam item ut plaustrum boues trahunt, ut ex-
 ruant, quae in terra sunt; sirpices, postea S detrita a
 quibusdam dicti. Rastelli, ut irpices, ferrae leues; ita
 que homo in pratris per fenifecia eo festucas abradit; 5
 quo ab rasu rastelli dicti. Rastri, quibus dentalibus
 penitus eradunt terram, atque eruunt, a quo et ruras
 bri dicti. Falces a farre littera commutata. Hae in
 Campania seculae a secando. a quadam similitudine
 barum, aliae ut quod apertum, unde falces fenariae, 10
 et adoreae; Tet quod non apertum, unde lumariae fal-
 ces, et sirpiculae. Lumariae sunt, quibus secant lumes
 Ela, cum in agreis serpunt spinae, quas quod a terra
 agricolae soluunt, id est luunt, lumes Ela. sirpiculae uo-
 catae a sirpando, id est ab alligando. sic sirpata dolia 15
 quassa cum alligata dicta. beis utuntur in uinea alligan-
 do fascies, incisos fustes, faculas. has phancillas Cher-
 sonesice dicunt fascies. Pilum, quod eo far pinsunt, id
 ubi fit, pistrinum, L et Sinter se saepe commutant.
 20 Inde post in urbe Lucili† pistrina, et pistrix. Trape-
 tes molae oleariae uocantur. Trapetes a terendo, nisi
 si Graecum, Molae a molendo; barum enim motu eo
 coniecta moliuntur. Vallum† a uolatu, quod cum id
 iactant, uolant inde leuia. Ventilabrum, quo uentilas-
 tur in aere frumentum. Quibus comportantur fructus 25
 ac necessariae res; de ijs fiscina a ferendo dicta. Corbes
 ab eo quod spicas, aliudue quid conruebant. Hinc mi-
 nores corbulae dictae. De beis, quae iumenta ducunt.

† arbo-
reae

† locelli

† Vano-
num

Tragula ab eo, quod trahitur per terram. Sirpea,
 quae uirgeis sirpatur, id est colligando implicatur, in
 qua stercus, aliudue quid uebitur. Vehiculum, in quo
 faba, aliudue quid uebitur, quo ex uiminibus uteretur
 5 tur, et quod eo uebitur; breuis ueba uehiculum dictum
 est. Ab alijs etiam dictum arcera, quae etiam in duos
 decim tabuleis appellatur: quod ex tabuleis uehicu-
 lum erat factum ut arca, arcera dictum. Plaustrum ab
 eo, quod non: ut in beis, quae supra dixi, sed ex omni
 10 ni parte palam est. quae in eo uebuntur, quod perlus-
 cent, lapides, asseres, tignum. Aedificia nominata
 a parte, ut multa: ab aedibus, et faciendo. Maximum
 aedificium est oppidum ab ope dictum; quod munitur
 opis caussa, ubi sint; et quod opus est ad uitam geren-
 15 dam, ubi habitent tuto; uel oppida, Quod opere munis-
 bant moenia, quo munitus essent. Quod exaggerabant,
 aggeres dicti, et quod aggerem contineret murus, quod
 muniendi caussa manu parabatur, quo sepiebant oppi-
 dum; e quo munere murus. Eius summa pinnae, ab
 20 beis, quas insigniti milites habere in galeis solent, et
 in gladiatoribus Samnites. Turres a torueis, quod hae
 prospiciunt ante alios. Qua uiam relinquebant in muro,
 qua in oppidum portarent, portas. Oppida condebant
 in Latio, Etrusco ritu multa, id est, iuncteis bubus
 25 tauro, et uacca interiore aratro circumagebant sul-
 cum. Hoc faciebant religionis caussa die auspicato, ut
 fossa, et muro essent munita. Terram unde excalpse-
 rant, fossam uocabant; et introrsum factum murum.

† ut multa)

Postea quod fiebat orbis, urbs. Principium, quod erat post murum, pomerium dictum; eiusque ambitu auspicia urbana finiuntur. Cippi pomerij stant, et circum Ardolam Ardeam, et circum Romam. Quare et oppida, quae prius erant circumducta aratro, ab orbe, et urbo urbes: et ideo coloniae nostrae omnes in littereis antiquis scribuntur urbes; quod item conditae, ut Romas et ideo coloniae; ut urbes conduntur. quod intra pomerium ponuntur. Oppidum quod primum conditum in Latio stirpis Romanae Lauinium. Nam ibi dii penates nostri. Hoc a Latini filia, quae coniuncta Aeneae, Lauinia appellata. Hinc post triginta annos oppidum alterum conditur Alba; id ab sue alba cognominatum. Haec e naui Aeneae cum fugisset Lauinium, triginta parit portus. Ex hoc prodigio post Lauinium conditum annis triginta, haec urbs facta; propter colorem suis, et loci naturam, Alba Longa dicta. Hinc mater Romuli Rhea; ex hac Romulus; hinc Roma.

In oppido uici a uia, quod ex utraq. parte uiae sunt aedificia. Fundulae a fundo, quod exitum non habet, ac peruium non est iter. Angiportum, et id angustum, ab angendo, et portu. Quo conferrent suas controuersias, et quae uendere uellent, et quo quaeq. ferrent, forum appellant. Vbi quid generatim additum, ab eo cognomen; ut boarium forum, forum olitorium. hoc erat antiquum macellum, ubi olerum copia. ea loca etiam nunc Lacedaemonij uocant μακέλλω' τας; sed Iones ostia ortorum, et castelli μακέλλους. Secundum tibe

rim ad Iunium forum piscarium vocant . Ideo ait Plautus : Apud piscarium , vbi variae res . Ad corneta forum cupedinis , a Cupedio ; quod multi forum cupidinis , a cupiditate . Haec omnia postquam contracta in
 5 vnum locum , quae ad viculum pertinebant ; et aedificatus locus ; appellatum macellum , vt quidam scribunt , quod ibi fuerit ortus : alij quod ibi domus fuerit , cui cognomen fuit Macellus , quae ibi publice diruta ; e qua aedificatum hoc , quod vocatur ab eo macellum . In foro
 10 lacum Curtium a Curtio dictum constat ; de eo triceps historia . Nam et Procilius non idem prodidit , quod Piso ; nec quod is , C. Aelius Stilo secutus . A Procilio relatum in eo loco dehisse terram , et ex senatusconsulto ad haruspices relatum , esse responsum deum Ma
 15 nium Postulionem postulare , id est ciuem fortissimum eodem mitti . tum quendam Curtium virum fortem armatum ascendisse in equum , et a Concordiae versum , cum equo in eum praecipitatum : eo facto , locum coisse , atque eius corpus diuinitus humasse , et reliquisse
 20 genti suae monumentum . L. Calpurnius Piso in annalibus scribit , Sabino bello , quod fuit Romulo , et Tatio , virum fortissimum Metium Curtium Sabinum , cum Romulus cum suis ex superiore parte impressionem fecisset ; Curtium in locum palustrem , qui tum fuit in
 25 foro , ante , quam cloacae sint factae , secessisse , atque suos in capitolium recepisse . Ab eo lacum inuenisse nomen . C. Aelius , et Q. Lutatius scribunt eum locum esse fulguratum , et ex senatusconsulto septum

esse ; idque factum esse a Curtio consule, cui Marcus
 Genucius fuit collega, Curtium appellatum . Arx ab
 arcendo , quod is locus munitissimus vrbis ; a quo fa-
 cile possit hostis prohiberi . Carcer a coerendo,
 quod exire prohibentur . In hoc pars , quae sub terra,
 Tullianum : ideo quod additum a Tullio rege , quod
 Syracuseis, vbi simili de causa custodiuntur , vocantur
 latomiae , et de latomia translatum , quod heic quor-
 que lapidicinae fuerunt . Inde lauretum, ab eo quod
 ibi sepultus est T. Tatius rex , qui a Laurentibus
 interfectus est. ab silua laurea , quod ea ibi excisa , et
 aedificatus vicus . vt inter sacram viam , et macellum
 editum, corneta a corneis, quae abscissae loco relique-
 runt nomen ; vt esculum ab esculo dictum , et fagus
 tal a fago : vnde etiam quod ibi sacellum , Iouis Fa-
 gutalis, Armilustrum ab ambitu lustris locus item Cir-
 cus maximus dictus , quod circum spectaculis aedifi-
 catus , vbi ludi fiunt ; et quod ibi circum metas fertur
 pompa , et equi currunt . Itaque dictum in Cornicula
 † milites (millies aduentat, quem circumeunt ludentes : Quid
 ad vestim cessamus ludos facere ? Circus noster ecce adest. In cir-
 co primo , vnde mittuntur equi , nunc dicuntur carce-
 res : Nauius oppidum appellat. Carceres dicti , quod
 coercentur equi , ne inde exeant ante , quam magistra-
 tus misit. oppidum, quod a muri parte pinneis turribusq.
 † Ennius carceres olim fuerunt . scripsit poeta : Dictator vbi
 currum insidit , peruehitur vsque ad oppidum . Intus
 † murcis mus circus ad murtium † vocatus , vt Procilius aiebat

ab vrceis; quod is locus esset inter figulos: alij esse di-
 cunt a murteto declinatum, quod ibi id fuerit. cuius
 vestigium manet, quod ibi sacellum, etiam nunc Mur-
 nae Veneris. Item simili de caussa circus Flaminius
 5 dicitur, qui aedificatus est circum Flaminium campum;
 et quod ibi quoque ludeis Tauriceis† circummetas curae † Taureis
 rum. Comitium ab eo, quod coibant eo comitijs curia-
 teis, et litum caussa. Curiae duorum generum. nam
 et vbi curarent sacerdotes res diuinas; vt curiae veter-
 10 res: et vbi senatus humanas; vt curia Hostilia, quod
 primus aedificauit Hostilius rex. Ante hanc rostra,
 cuius id vocabulum ex hostibus capta fixa sunt rostra.
 Sub dextra huius a comitio locus substructus, vbi na-
 tionum subsisterent legati, qui ad senatum essent mis-
 15 si. Is Graecostasis appellatur a parte, vt multa. Sen-
 aculum supra Graecostasin, vbi aedes Concordiae,
 et basilica Opimia. Senaculum vocatum, vbi senatus,
 aut vbi seniores censerent, dictum vt γερουσία
 apud Graecos. Lautolae a lauando, quod ibi ad la-
 20 num Geminum aquae calidae fuerunt. Ab heis palus
 fuit in minore velabro, a quo, quod ibi vehebantur
 lintribus, velabrum; ut illud maius, de quo supra dictum
 est. Aequimelum, quod aequata Melij domus publice;
 quod regnum occupare voluitis. Locus ad busta Gallica,
 25 quod Roma recuperata, Gallorum ossa, qui possederunt
 urbem, ibi coarceuata ac confita. Est locus, qui voca-
 tur doliola ad cloacam maximam, vbi non licet despu-
 re, a doliolis sub terra. Eorum duae traditae historiae:

quod alij esse aiunt ossa cadauerum: alij Numae Poma-
 pilij religiosa quaedam post mortem eius infossa. Ar-
 giletum sunt, qui scripserunt ab Argo, seu quod is
 hic venit, ibique sepultus sit: alij ab argilla, quod ibi
 id genus terrae. Cluius Publicius, ab aedilibus ple- 5
 bei Publicieis, qui eum publice aedificauerunt. Simili de
 causa Publilius vicus, et Cosconius vicus, quod ab heis
 vireis dicuntur aedificati. Cluius proximus ad florales
 usus versus. Capitolium vetus, quod ibi sacellum Iouis,
 Iunonis, Mineruae: et id antiquius, quam aedis, quae 10
 in capitolio facta. Esquilij vicus Africus, quod ibi ob
 fides ex Africa bello Punico dicuntur esse custoditi. Vi-
 cus ciprius a cipro, quod ibi Sabini ciues additi consede-
 runt, qui a bono omine id appellarunt. Nam cipro
 Sabine bonum. Prope hunc vicus sceleratus dictus a 15
 Tullia Tarquinij Superbi vxore; quod, ibi cum iacea-
 ret pater occisus, supra eum ut mitteret carpentum
 mulio, iussit. Et quoniam vicus constat ex domibus,
 nunc earum vocabula videamus. Domus Graecum est.
 et ideo in aedibus sacreis ante caellam, vbi sedes dei 20
 sunt, Graeci dicunt πρὸς ὄμωρον: quod post, ὀπί-
 σ' ὄμωρον. Aedeis ab aditu, quod plano pede adibant.
 Itaque ex aedibus efferri indictiuo funere praeco etiam
 eos dicit, qui e taberneis efferuntur; et omneis in cen-
 su villas inde dicimus aedes. Cauum aedium dictum, 25
 qui locus testus intra parietes relinquebatur patulus,
 qui esset ad communem omnium usum. In hoc locus si
 nullus relictus erat, sub diuo qui esset; dicebatur testus

- do a testudinis similitudine , vt est in praetorio in castris. Si relictum erat in medio , vt lucem caperet deorsum , quo impluebat ; impluium dictum : et sursum , qua compluebat , compluium ; verumque a pluvia.
- 5 Tuscanicum dictum a Tusceis , posteaquam illorum cauum aedium simulare coeperunt. Atrium appellatum ab Atriatibus Tusceis . illinc enim exemplum sumptum . Circum cauum aedium erant vniuscuiusq. rei vtilitatis causa parietibus dissepta : vbi quid conditum esse volebant ; a caelando caellam appellarunt. Penariam vbi penus. Vbi cubabant , cubiculum : vbi caenabant , caenaculum vocitabant . Vt etiam nunc Lanuij apud aedem Iunonis , et in cetero Latio , ac Falerijs , et Cordubae dicuntur . Posteaquam in superiore parte caenare coeperunt ; superioris domus vniuersa caenacula dicta . Posteaquam ibi caenabant ; plura facere coeperunt † vbi vt in castris ab hieme hiberna . bibernum domus vocarunt : contra aestiuum. * DESUNT
- PAGINAE TRES. * religionem
- 20 Porcius† designat , cum de Ennio scribens dicit eum coluisse Tutilinae† loca . Sequitur porta Naevia , quod † potius
† Tullus
nae in nemoribus Naeuijs . Naeuius enim loca , vbi ea sic dicta , coluit Deinde porta Rauduscula , quod aerata fuit . aes raudus dictum ; ex eo in veteribus mancipijs
- 35 scriptum : Raudusculo libram ferito . Hinc porta Lauernalis ab ara Lauernae , quod ibi ara eius deae . Praeterea intra muros video portas dici : in Palatio Mucionis a mugitu , quod ea pecus in Bucitatum anti-

quum oppidum exigebant. Alteram Romanulam, quae
 est dicta ab Roma; quae habet gradus in naualia ad
 Volapiae sacellum. Tertia est Ianualis dicta ab Iano;
 et ideo ibi positum Iani signum, et ius institutum a Nu-
 ma Pompilio, ut scribit in annalibus. L. Piso, ut sit clau-
 sa semper, nisi cum bellum sit. Nusquam traditum est
 memoriae Pompilio rege fuisse apertam: et post T.
 Manlio consule, bello Carthaginiensi primo confecto,
 et eodem anno apertam. Super lectuleis origia-
 nes, quas aduertit, hae. Lectica, quod legebant; unde eam
 facerent, stramenta, atq. herbas, ut etiam nunc fit in
 castris lectos, ne essent in terra, sublimes in his po-
 nebant: nisi ab eo quod Graeci antiqui dicebant λῆ-
 κτρον, lectum potius, quam lecticam quod inuoluebant,
 quod fere stramenta erant e segete, segestriam appella-
 rant, ut etiam nunc in castris, nisi a Graecis, nam σῆ-
 γατρον, ubi lectus mortui fertur, dicebant, feretrum
 nostri, Graeci φέρετρον καὶ Φέρετρον. Posteaquam
 transierunt ad culcitas, quod in ea sagum, aut tomen-
 tum, aliudue quid calcabant, ab inculcando culcita dis-
 cta: ac† quidquid insternebant, a sternendo stragulum
 appellabant. Puluinar uel a plumeis, uel a pelluleis† de-
 clinarunt. Quibus operiebantur, operimenta, et pallia,
 opercula dixerunt. In his multa peregrina, ut sagum,
 Reno Galli quid gaunacumma eius sagum, et amphima-
 lon graeca: contra Latinum torale, quod ante torum,
 et torus a toruo, quod is in promptu, ab hac similitudine

† hac
 † pellibus

† torulus toruinus† in mulieris capite ornatus. Quia simplici

- scansione scandeant in lectum non altum, scabellum; in altiore, scamnum; duplicata scansio, gradus dicitur, quod geritur ab inferiore in superiorem. Græca sunt peristromata, et peripetasmata. sic aliud aliquid item
- 5 conuiuij causa ibi. Multa pecuniae signatae uocabula sunt: aeris, et argenti haec. As ab aere. Dupondius a duobus ponderibus. quod unum pondus assipondium dicebatur. id ideo, quod as erat librae pondus. deinde ab numero reliquum dictum usque ad centussis, ut as
- 10 singulari numero. Ab tribus assibus tressis, et sic proportionem usque ad nonussis. In denario numero hoc mutat: quod primum est, ab decem assibus decussis: secundum a duobus decussibus bicesis, † quod dixi solum a duobus decussibus bicesis †. Reliqua conueniunt, ut tricesis a
- 15 tribus, sic proportionem usque ab centussis; quo maius aeris uocabulum non est. Nam ducenti in † proportionem cum dicuntur, non magis asses, quam denarii, aliaeue res significuntur. Aeris minima pars sextula, quod sexta pars unciae. Semuncia, quod dimidia pars unciae. Se ualet
- 20 dimidium, ut in selibra, et semodio. Vncia ab uno. Sextans ab eo quod sexta pars assis, sic ut quadrans, quod quarta; et triens tertia pars. Semissis quod semiaes id est, dimidium assis, ut supra dictum est. Septunx a septem, et uncia conclusum. † Reliqua obscuriora, quod a deminutione: et ea quae deminuuntur, ita
- 25 sunt, ut extremas syllabas habeant. ut a duodecim una dempta uncia, deunx. Dextans dempto sextans

† vicesis
† vicesis

† ducenties

† conlissum

te . Dodrans dempto quadrante . Bes ut olim des
 dempto triente . In argento nummi id a Siculeis . Dena
 rij , quod denos aeris valebant . Quinarij , quod quinos .
 Sestertius , quod semis tertius . Dupondius enim et semis
 antiquus sestertius est , et veteris consuetudinis , ut retro
 aera dicerentur , ita ut semis tertius , semis quartus pro
 nuntiarent sestertius igitur ab semis tertius dictus . Num
 mi denarij decuma libella , quod libram pondo as vale
 bat , et erat ex argento parua . Sembella , quod sit
 libellae dimidium , quod semis assis . Teruncius a tris
 bus vicijs , sembellae quod valet dimidium , et est quar
 ta pars , sic ut quadrans assis . Eadem pecunia uocabu
 lum mutat . nam potest idem dici dos , arrabo , merces ,
 corollarium . Dos erit pecunia , si nuptiarum causa da
 ta : haec Graece $\delta\omega\tau\iota\upsilon\alpha$, ita enim hoc Siculi : ab
 eodem donum . † Nam Graece ut ipsi $\delta\omega\mu\omicron\nu$, ut as
 lij $\delta\omega\mu\alpha$, et ut Attici $\delta\omicron\tau\iota\varsigma$. Arrabo sic dicta , ut
 reliquum reddatur . hoc verbum a Graeco $\alpha\rho\epsilon\omicron\beta\omicron\nu$
 Reliquum ex eo , quod debitum reliquit . Damnum
 a demptione , cum minus re factum , quam quanti cons
 tat . Lucrum ab luendo , si amplius , (quam exoluerit)
 quanti esset ceptum . Detrimentum a detritu , quod ea
 quae trita minoris pretij . Ab eadem intertrimentum ;
 ab eo quod duo , quae inter se trita , et diminuta , a quo
 etiam intrigo dicta , et intertrigo . Multa a pecunia , quae
 a magistratu dicta , ut exigí possit ob peccatum . quod
 singulae dicuntur appellatae esse multae , quod olim
 vnum

† domum

† ex eo
luerit,
quam)

vnum dicebant multa . Itaque cum in dolium , aut cus-
 leum vnum addunt rustici , prima vrna addita , dicunt
 etiam nunc multa . Poena a puniendo , vel a poenitendo ,
 quod post peccatum sequitur . Pretium , quod aestima-
 5 tionis , emptionis ve causa constituitur , dictum a pe-
 riteis , quod hi solum possunt facere recte id . Si quid
 datum pro opera , aut opere , merces a merendo .
 Quod manu factum erat , et datum pro eo , manupre-
 tium , a manibus et pretio . Corollarium , si additum
 10 praeter , quam quod debitum eius . vocabulum fictum
 a corolleis : quod haec , cum placuerant actores , in
 scena dari solitae . Praeda est ab hostibus capta , quod
 manu parata , vt parida praeda . Praemium a praes-
 da , quod ob recte quid factum concessum . Si datur ,
 15 quod reddatur , mutuum ; quod Siculi $\mu\omicron\iota\tau\omicron\nu$. Ita scri-
 bit Sophron $\mu\omicron\iota\tau\omicron\nu \alpha\lambda\lambda\alpha\tau\iota\theta\eta\mu\omicron\upsilon$. et munus , quod
 mutuo animo qui sunt , dant officij causa . Alterum
 munus , quod muniendi causa imperatum ; a quo et-
 tiam muniticipes , qui vna munus fungi debent , dicti .
 20 Ea pecunia , quae in iudicium venit in litibus , sacra-
 mentum a sacro . Qui petebat , et qui infitiabatur de
 alijs rebus vterque (quingentos aeris ad pontem depo-
 nebant : de alijs rebus item certo alio legitimo nu-
 mero assium . Qui iudicio vicerat , suum sacramen-
 25 tum a sacro auferbat , victi ad aerarium redibat .
 Tributum dictum a tribubus , quod ea pecunia , quae
 a populo imperata erat , tributim a singulis pro por-

† quin-
 quage-
 nos ae-
 ris ad
 pontifi-
 cem de-
 pende-
 bant .

tionem census exigebatur. Ab hoc ea, quae assignata
 erat, adtributum dictum. Ab eo quoque quibus ad
 tributa erat pecunia, ut militi reddant, tribuni aera
 † In quos ^{arij dicti. Id, quod} adtributum erat, aes militare. hoc
 est, quod ait Plautus: Cedit miles, aes petit. et hinc di
 cuntur milites aeriarij ab aere, quod stipendia face
 rent. Hoc ipsum stipendium ab stipe dictum, quod aes
 quoque stipem dicebant. Nam quod asses librae pondo
 erant; qui acceperant maiorem numerum, non in ara
 ca ponebant, sed in aliqua caella stipabant, id est, com
 ponebant, quo minus loci occuparet. a stipando stis
 pem dicere coeperunt. Stipare ab ^{στειν} fortasse
 Graeco vocabulo. Id apparet, quod ut alias, tum insti
 tutum etiam nunc, dijs cum thesaureis asses dant, stis
 pem dicunt: et qui pecuniam alligat, stipulari et resti
 † Militis) pulari. Milites † stipendiarij ideo, quod eam stipem pen
 debant. Ab eo Ennius scribit: Poeni stipendia pendunt.
 Ab eodem aere impendendo dispensator, et in tabuleis
 scribimus expensum, et inde prima pensio, et sic aut
 secunda, aut quae alia: et dispendium ideo, quod in
 dispendendo solet minus fieri. Compendium, quod
 cum compenditur, una sit. A quo usura quod in fors
 tem accedebat, impendium appellatum: quae. cum
 accederet ad sortem, ex usu usura dicta, ut fors quod
 suum fit sorte. Per trutinam solui solitum, vestigium
 etiam nunc manet in aede Saturni, quod ea etiam
 nunc propter pensuram, trutinam habet positam. Ab

aere aerarium appellatum. Ad vocabula, quae
pertinere fumus rati, ea, quae et loca, et ea, quae
in locis sunt, satis arbitror dicta: quod neque pa-
rum multa sunt aperta; neque si amplius
S velimus, volumen patietur. Quare in
proximo, ut in primo libro
dixi, quod sequitur de
temporibus dis-
cam.

D ij

...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...

...the ...
...the ...

...the ...
...the ...

...the ...
...the ...

...the ...
...the ...

...the ...
...the ...

...the ...
...the ...

M. TERENTII VARRONIS
DE LINGVA LATINA,

Liber quintus ad M. Tullium

Ciceronem.

O RIGINEIS VERBORVM, QVAE

sunt locorum, et quae in heis; in priore libro scripsi. in
hoc dicam de vocabuleis temporum, et earum rerum,

5 quae in agendo fiunt, aut dicuntur cum tempore aliquo;
ut sedetur, ambulatur, loquitur. Atque si qua erunt ex
diuerso genere adiuncta, potius cognationi verborum,
quam auditori calumnianti geremus morem. Huius rei
auctor satis mihi Chrysippus, et Antipater; et illi, in

10 quibus, et si non tantum acuminis, at plus litterarum;
in quo est Aristophanes, et Apollodorus. qui omnes
verba ex verbeis ita declinari scribunt, ut verba litte-
ras alia adsumant, alia amittant, alia commutent, ut
fit in turdo, in turdario, in turdelice. Sic declinantes

15 Graeci nostra nomina dicunt Lucianum Λουκιανόν,
et Quintium κοῖντον; ἀπὶ σαρχον illi, nos Aristar-
chum, et δι' ὠνα Dionem: sic inquam consuetudo no-
stra multa declinavit, ut a vetere vetustum, ab solo so-
lum, ab libero liberum, ab lasibus lares; quae obrusa

20 ta vetustate, ut potero eruere conabor. Dicemus pri-
mo de temporibus, et quae per ea fiunt. Sed ita ut an-
te de natura eorum. Ea enim dux fuit ad vocabula im-
ponenda homini. Tempus esse dicunt interval-
la

† motore
† dio
† dio

† superri
mo

† Reate

† catullus

lum mundi, et motus. Id diuisum in parteis aliquot maxime ab solis et lunae cursu. Itaq. ab eorum tenore tem-
perato tempus dictum: vnde tempestiua, et a motu eos-
rum, qui toto caelo coniunctus mundus deo†, motus casu
venit, a quo tempus id ab hoc deo† dies appellatur. Me-
ridies ab eo quod medius dies. D antiqui, non R in hoc
loco dicebant, vt Praeneste incisum in solarario vidi, quod
Cornelius in basilica Aemilia, et Fulvia inumbravit. Di-
ci principium mane, quod tum manat dies ab oriente; ni-
si potius quod bonum antiqui dicebant manum: ad cuius
modi religionem Graeci quoque, cum lumen adfertur,
solent dicere: φῶς ἀγάρ. Suprema summum dici, id
a supremo†. hoc tempus duodecim tabulae dicunt occa-
sum esse solis: sed postea lex Plaetoria id quoque tempus
iubet esse supremum, quo praetor in comitio supremam
pronuntiavit populo. Secundum hoc dicitur crepuscu-
lum a crepero: id vocabulum sumpserunt a Sabineis:
vnde veniunt Crepusci nominati Amiterno, quod eo
tempore erant nati, vt Lucij prima luce (in creatio-
ne†. Crepusculum significat dubium; ab eo res dubiae
dictae creperae, quod crepusculum dies etiam num sit,
an iam nox, multis dubium. Nox vt Catulus† ait, quod
omnia, nisi interueniat sol, pruina obriguerint. quod
nocet, nox, nisi quod Graece νύξ, nox. Cum stella
prima exorta, Graeci vocant ἑσπερον, nostri vespere
ruginem, vt Plautus: Neque vespertugo, neque vergi-
liae occidunt. exortae stellae tempus dictum a Graeceis
ἑσπέραι, Latine vesper: vt ante solem ortum, quod

- eadem stella vocabatur iubar, quod iubata. Pacuvius dicit; Pastor exorto iubare, noctis decurso itinere. Ennius: Ajax lumen iubarue in caelo cerno? Inter vesperuginem, et iubar dicta nox. Intempesta nox, ut in
- 5 Bruto Cassius, quod dicebat Lucretia: Nocte intempesta nostram devenit† domum. Intempeſtam Aelius †aduenit dicebat, cum tempus agendi eſt nullum, quod alij concubium appellarunt, quod fere omnes tunc cubarens: alij ab eo quod ſileretur, ſilentium noctis, quod idem
- 10 Plautus tempus conticinium. Scribit enim: Videbimus, factum volo, i, redito conticinio. Alter motus ſolis eſt: alter caeli, quod mouetur a bruma ad ſolſtitium. Dicta bruma, quod breuiſſimus dies eſt. Solſtitium quod ſol eo die ſiſtere videatur; aut quod ſol ad nos verſum, pro
- 15 ximum eſt ſolſtitium. Cum venit in medium ſpatium inter brumam et ſolſtitium, quod dies aequus ſit, ac nox; acquinotium dictum. Tempus a bruma ad brumam dum ſol redit, vocatur annus; quod ut paruuli circuli annuli, ſic magni dicebantur circites† anni: vnde an †circi
- 20 nus. huius temporis pars hiemps, quod tum multi bimbres hinc hibernacula, hibernum: vel quod tum anima, quae flatur, omnium apparet, ab biatu hiemps. Tempus ſecundum ver; quod tum virere incipiunt virgulta, ac vertere ſe tempus anni, niſi quod Iones dicunt Βῆρ. Tertium
- 25 ab aeſtu aeſtas. Hinc aeſtiuū; niſi forte a Graeco αἴθε ὁ αἴθρ. Quartum autumnus. * M V L T A D B S V N T. * ab ſole: ſic menſis a lunae motu dictus, dum ab ſole proſecta, rurfus redit ad eum luna,

quod Graece olim dicta μῆν : vnde illorum μῆνες.
 ab eo nostri a mensibus intermestris dictus; quod puta
 bant inter prioris mensis senescentis extremos dies,
 et nouam lunam esse diem, quem diligentius Attici
 † μνῆς εἰς ἑνὲν καὶ ἑξάκοντα † appellantur; ab eo, quod ea
 † κοῖαν die potest videri extrema et prima luna. Iustrum nos
 minatum tempus quinquennale a luendo, hoc est, sol
 uendo, quod quinto quoque anno velligalia et vltro
 † ultra tributa per censores persoluebantur. Seculum † spatium
 † Saeculū annorum centum vocarunt, dictum a sene, quod lon
 gissimum spatium senescendorum hominum id puta
 runt. Aeuum ab aetate omnium annorum; hinc aeuis
 ternum, quod factum est aeternum. Id ait Chrysippus
 esse αἰῶνας. ab eo Plautus: Non omnis aetas ad
 perdiscendum est satis. hinc poetae aeterna templa caes
 li. A caeli naturali discrimine ciuilia vocabula
 dies accesserunt. Dicam prius, qui deorum caussa;
 tum qui hominum, sint instituti. Dies Agonales per
 quos rex in regia arietem immolat, dicti ab agone; eo
 quod interrogatur a principe ciuitatis, et princeps gres
 † 20 gis immolatur. Carmentalia nominantur, quod sacra
 tum et feriae Carmentis. Lupercalia dicta, quod in
 lupercali luperci sacra faciunt. Rex cum ferias men
 struas Nones Februarieis edicit, hunc diem februatum
 appellat. Februum Sabini purgamentum, et id in sa
 † 25 creis nostris verbum. Nam et Lupercalia februatio,
 vt in antiquitatum libris demonstraui. Quirinalia a
 Quirino, quod ei deo feriae, et eorum hominum, qui

fornacalibus suis non fuerunt feriati. Feralia ab inferis, et ferendo, quod ferunt tum epulas ad sepulcrum, quibus ius ibi parentare. Terminalia quod is dies anni extremus constitutus. Duodecimus enim mensis fuit Februarius, et cum intercalatur, inferiores quinque dies duodecimo demuntur mense. Equiria ab equorum cursu. Eo enim die currunt equi in campo Martio. Liberalia dicta, quod per totum oppidum eo die sedent sacerdotes Liberi hedera coronatae anus cum libeis et foculo pro emptore sacrificantes. In libeis Saliorum, quorum cognomen Agonensium, forsitan hic dies ideo appellatur potius Agonia. Quinquatrus hic dies unus a nominis errore observatur proinde, ut sint quinque. [†] quartus dictus ab Tusculaneis post diem sextum Eidus simili-
 liter vocatur sextatrus; et post diem septimum, septimatrus: sic hic quod erat post diem quintum Eidus quinquatrus. Tubilustrium appellatur, quod eo die in atrio futorio sacrorum tubae lustrantur. Megalesia dicta a Graecis, quod ex libeis Sibyllineis accersita ab Attalo rege Pergami prope murum Megalesion, ubi templum eius deae, unde advecta Romam. Fordicidia a fordeis bubus; bos forda, quae fert in ventre; quod ea die publice immolantur boues praegnantes in curijs complureis: a fordeis caedendeis fordicidia dicta. Palilia dicta a Pale, quod et feriae ei deae fiunt, ut Cerialia a Cere. Vinalia a vino. Hic dies Iouis, non Veneris. Huius rei cura non levis in Latio. Nam aliquot locis vindemiae primum a sacerdotibus publice fiebant, ut Ro-

† quartus
 siue quin-
 tus

mae etiam nunc : nam flamen Dialis auspicatur vin-
 demiam; et ut iussit vinum legere, agna Ioui facit: inter
 cuius exta caesa, et porrecta flamen prorsus vinum les-
 git. In Tusculaneis sacreis est: vinum nouum ne ve-
 tur in urbem ante, quam vinalia kalentur. Robigatio
 lia dicta ab Robigo. secundum segetes huic deo sa-
 crificatur, ne rubigo occupet segetes. Dies Vestae
 lia, ut virgines Vestales Vestae sacrificent. Quin-
 quatrus Minusculae dictae Iuniae Eidus ab similitu-
 dine Maiorum, quod tibicines tum feriat per urbem
 vagantur, et conueniunt ad aedem Mineruae. Dies
 Fortis Fortunae appellatus ab Seruio Tullio rege, quod
 is sanum Fortis Fortunae secundum Tiberim extra vr-
 bem Romam dedicauit Iunio mense. Dies Populi
 fugia videtur nominatus, quod eo die repente tumultus
 tu fugerit populus: non multo enim post hic dies,
 quam decessus Gallorum ex vrbe, et qui tum sub vr-
 be populi, ut Ficuleates, ac Fidenates, et finitimi
 alij contra nos coniurarunt. Aliquot huius diei vesti-
 gia fugae in sacreis apparent. De quibus rebus antiqui
 tatum libri plura referunt. Nonae caprotinae, quod
 eo die in Latio Iunoni Caprotinae mulieres sacri-
 ficiant, et sub caprifisco faciunt, et e caprifisco ad-
 bibent virgam. Ob hoc † toga praetexta data eis: Ap-
 pollinaribus ludeis docui populum. Neptunalia a
 Neptuno. Eius enim dei feriae. Furinalia a Furina,
 quod ei deae feriae publicae dies is, cuius deae ho-
 nos apud antiquos. Nam ei sacra instituta annua,

†Cur

- et flamen adtributus; nunc vix nomen notum paucis.
 Portumnalia dicta a Portumno, cui eo die aedes in
 portu Tiberino facta, et feriae institutae. Vinalia
 Rustica dicuntur ante diem duodecimum Kalendas Se
 5 ptembris; quod tum Veneri dedicata aedis, et orti
 eius tutelae adsignantur, ac tum sunt feriati olitor
 res. Consualia dicta a Conso, quod tum feriae pu
 blicae ei deo; et in circo ad aram eius ab sacerdoti
 bus fiunt ludi illi, quibus virgines Sabinae raptae.
 10 Volcanalia a Volcano, quod ei tum feriae, et quod
 eo die populus pro se in ignem animalia mittit. Ope
 consua dies ab dea Opeconsua, cuius in regia sac
 crarium; quod ideo actum, ut eo praeter virgines
 Vestales, et sacerdotem publicum introeat nemo. Is
 15 cum eat, suffibulum baud habeat: scriptum id dici [†]tritum
 tur, ut a suffiendo subligaculum. Vortumnalia a Vor
 tumno, cuius feriae Octobri mense. Meditrinalia
 dies dictus a medendo; quod, ut Flaccus flamen Mar
 tialis dicebat, hoc die solitum vinum novum et ves
 20 tus libari, et degustari medicamenti causa. Quod
 facere solent etiam nunc multi, cum dicant; (Nos
 uum vetus vinum bibo: nouo veteri morbo medeor.
 Fontinalia a fonte, quod is dies feriae eius. ab eo au
 tem tum, et in fontes coronas iaciunt, et puteos cora
 25 nant. Armilustrium ab eo quod in armilustrio armati
 sacra faciunt; nisi locus potius dictus ab heis, sed quod de
 heis prius, id ab luendo, aut lustro, id est, quod circumi
 bant ludentes ancilibus armati. Saturnalia dicta ab

† Nouum
 vinum
 vetus bi
 bo: Ves
 tus vi
 num no
 uum bi
 bo: No
 uo vete
 ri vino
 morbo
 medeor.

† Acca

Saturno , quod eo die feriae eius . vt post diem tertium
 Opalia Opis. Angeronalia ab Angerona , cui sacrifici-
 cium fit in curia. Accalia feriae publicae Laurentinae
 is dies, quem quidam in scribendo Laurentalia appella-
 lant; ab Acca Laurentia nominatus, cui sacerdotes no-
 stri publice parentant sexto die , qui attrahitur, et
 dicunt hunc diem Tarentini Accas Tarentinas. Hoc sa-
 crificium fit in Velabro , qua in nouam viam exitur,
 vt aiunt quidam ad sepulcrum Accae: vt quod ibi pro-
 pe faciunt dijs manibus seruilibus sacerdotes. qui vter-
 que locus extra urbem antiquam fuit , non longe a
 porta Romanula : de qua in priori libro dixi . Dies se-
 ptimontium nominatus ab heis septem montibus, in quibus
 sita vrbs est. Feriae non populi , sed montanorum mo-
 do , vt paganilibus qui sunt alicuius pagi. De
 statutis diebus dixi, nunc de annalibus dicam . Compi-
 talia , dies adtributus laribus , vt alibi , ideo vbi viae
 competunt , tum in compiteis sacrificatur ; quotannis
 is dies concipitur . Similiter Latinae feriae dies conce-
 ptius dictus a Latineis populeis, quibus ex Albano
 monte ex sacreiscarnem petere fuit ius cum Romaneis;
 a quibus Latineis Latinae dictae . Sementinae feriae,
 dies is, qui a pontificibus dictus ; appellatus a semente,
 quod sationis causa susceptae. Paganicae eiusdem agri
 culturae causa susceptae , vt haberet in agreis omnis
 pagus : vnde paganicae dictae sunt . Praeterea feriae
 conceptivae , quae non sunt annales ; vt hae , quae di-
 cuntur sine proprio vocabulo , aut cum perspicuo ; vt

Nouendialis. De beis diebus nunc iam , qui boꝝ

minum caussa constituti, videamus. Primi dies mensium

nominati Kalendae , ab eo quod beis diebus kalentur

eius mensis Nonae a pontificibus quintanaene , an seꝝ

5 ptimanae sint futurae, in capitolio in curia Kalabra sic

dictae: Quinque kalo Iuno Nouella . Septem kalo Iuno

Nouella . Nonae appellatae , aut quod ante diem noꝝ

num Eidus semper , aut quod vt nouus annus Kalen-

dae Ianuariae ab nouo sole appellatae , nouus mensis,

10 noua luna Nonaeis. Eodem die enim in urbem ab agreis

ad regem conueniebat populus. Harum rerum vestigia

apparent in sacreis Nonalibus in arce; quod tunc seꝝ

rias primas menstruas, quae futurae sint eo mense, rex

praedicitt populo . Eidus ab eo quod Tusci Itus , vel

†edicitt

15 potius quod Sabini Eidus dicunt. Dies postridie Kalen-

das , Nonas , Eidus appellati atri ; quod per eos dies

noui inciperent . Dies fasti, per quos praetoribus omnia

verba sine piaculo licet fari. Comittales dieſi, quod

tum esset populus constitutus ad suffragium ferendum;

20 nisi si quae feriae conceptae essent, propter quas non

liceret , vt Compitalia , et Latinae . Contrarij boꝝ

rum vocantur dies nefasti , per quos dies , nefas fari

praetorem : Do , dico , addico . Itaque non potest agi.

Necesse est aliquo eorum vti verbo , cum lege quid per

25 agitur . Quod si tum imprudens id uerbum emisit ,

aut quem manumisit, ille nihilominus est liber , sed uia-

ctio , ut magistratus uitio creatus, nibilo secius magistra-

tus . Praetor , qui tum factus est , si imprudens fecit,

placulari hostia facta piatur ; si prudens dixit , *Quintus*
mucius abnegabat eum expiari . et ut impium non pos
 se dicebat . Intercisi dies sunt , per quos mane et vesper
 ri est nefas , medio tempore inter hostiam caesam et
 exta porrecta fas : a quo quod fas tum intercedit , in
 tercisi dies , aut quod tum intercisum , nefas . Dies qui
 vocatur sic , Quando rex comitiauit , fas : dictus ab eo ,
 quod eo die rex sacrificulus dicat ad comitium , ad quod
 tempus est nefas , ab eo fas . Itaq. post id tempus lege as
 elum saepe . Dies qui vocatur , Quando stercus delatum
 fasti ab eo appellatus , quod eo die ex aede Vestae ster
 cus euerritur , et per capitolum clium in locum de
 fertur certum . Alliensis dies ab Allia fluuio dictus .
 Nam ibi exercitu nostro fugato , Galli obsederunt Ro
 mam . Quod ad singulorum dierum vocabula per
 tineat dixi . Mensium nomina sunt aperta fere , si a
 Martio , ut antiqui instituerunt , numeres . Nam pri
 mus a Marte ; secundus , ut *Fulvius Flaccus* scribit ,
 et *Iunius Gracchus* a Venere , quod ea sit *Αφρο*
δι *Τη* . cuius nomen ego , antiqueis littereis quod nuf
 quam inueni , magis puto dictum , quod ver omnia
 aperit , Aprilem . Tertius a maioribus Maius . Quar
 tus a iunioribus Iunius . Debinc quintus Quintilis ,
 et sic deinceps vsque ad Decembrem a numero . Ad
 hos qui additi ; prior a principe Iano Ianuarius ap
 pellatus . Posterior , ut iidem dicunt scriptores , ab dijs
 infereis Februarius appellatus , quod tum beis parens
 tetur . Ego magis arbitror Februarium a die februa

to, quod tam februat^r populus, id est, lupercis nudeis lu
stratur antiquum oppidum Palatium, gregib. cinctum.

QUOD ad temporum vocabula Latina attine
net, haecenus sit satis dictum. Nunc quod ad eas
res attinet, quae in tempore aliquo fieri animadu
uerim, dicam. ut haec sunt; Legisti currens, lue
dens. De quibus duo praedicere volo, quanta sit mul
tudo eorum, et quae sint obscuriora, quam alia. Cum
verborum declinantium genera sint quattuor: vnum
quod tempora adsignificat, neque habet casus, ut ab
lego legis: alterum quod casus habet, neque tempora
adsignificat, ut ab lego lectio, et lector: tertium quod
habet utrumque, et tempora, et casus, ut ab lego le
gens, lectorus: quartum quod neutrum habet, ut ab le
go lecte, lectissime. Horum verborum si primigenia
sunt ad mille, ut Cosconius scribit, ex eorum decli
nationibus verborum discriminat^r quingenta millia esse
possunt: ideo, quia singulis verbeis primigenijs circiter
quingentae species declinationibus fiunt. Primigenia
dicuntur verba, ut lego, scribo, sto, sedeo; et cetera,
quae non sunt ab aliquo verbo, sed suas habent radi
ces. Contra verba declinata sunt, quae ab aliquo ori
untur, ut ab lego legis, legit, legam, et sic itidem hinc
permulta. Quare si quis primigeniorum verborum
origines ostenderit, si ea mille sunt, quingentum mil
lium simplicium verborum causas aperuit vnat^r. In
nulleis tamen, qui ab his reliqua orta ostenderit,
satis dixerit de origine verborum; cum vnde nata sint

† discrimi
num)

† vnas
† multis

†discriminum

principio erant pauca, quae inde nata sunt, innumera-
 bilia. A quibus iisdem principijs antepositis praeuer-
 bijs pauceis, immanis uerborum accedit numerus, quod
 praeuerbijs additis, atque commutatis aliud atq. aliud
 fit: ut enim cessit atq. recessit, sic accessit et accessit. item
 incessit et excessit, sic successit, et decessit, et concessit, et
 praecessit. Quod si haec decem solum praeuerbia essent
 quoniam ab uno uerbo declinatione quingenta discrimi-
 na fierent, heis decemuplicateis coniuncto praeuerbio
 ex uno quinque millia numero efficerent, ex mille ad 10
 quinquagies centum millia discrimina† fieri possunt.
 Democritus, secuti, et item alij, qui infinita prin-
 cipia dixerunt, quae unde sint, non dicunt, sed
 cuiusmodi sint; faciunt tamen magnum quod quae ex
 heis constant in mundo, ostendunt. Quare si ety- 15
 mologia principia uerborum postulet mille, de quib-
 us ratio ab se non poscatur; et reliqua ostendat,
 quod non postulat; tamen immanem uerborum expe-
 diet numerum. De multitudine, quoniam, quod satis
 esset, admonui, de obscuritate pauca dicam. Verborum 20
 quae tempora adsignificant; ideo locus difficilimus est
 τὰ τινά, quod neque heis fere societas cum Graeca
 lingua, neque uernacula ea, quorum repertum memo-
 ria adfuerit nostra. de quibus, ut dixi, quae poteris
 mus, incipiam hinc. Primum quod dicitur ago; actio 25
 ab agitato facta. Hinc dicimus agere gestum tragoedus,
 et agitantur quadrigae. Hinc agitur pecus pastum,
 qua uix agi potest. Hinc angiportum, quia nihil in eo
 potest

- test agi. Hinc angulus, quod in eo locus angustissimus, cuius loci is angulus. Aetionum trium, primus agitat^{us} mentis; quod primum ea, quae sumus aeturi, cogitare debemus; deinde tum dicere; ac postremo facere. De his tribus minime putat volgu^s esse aetionem cogitationem: tertium, in quo quid facimus, id maximum. sed et cum hoc agitamus†, quid et in eam rem † cogitamus, in mente agimus; et cum pronuntiamus, agimus. Itaque ab eo orator dicitur agere causam:
- 10 et augures agere augurium dicuntur, cum in eo plura dicant, quam faciant. Cogitare a cogendo dictum: mens plura in vnum cogit, vnde deligere possit: sic e lacte coactio caseus nominatus. Sic ex hominibus concilio dicta: sic coactio, sic compitum nominatum. A cogitatione concilium; vnde consilium: quod vt vestimentum apud fullonem cum cogitur, consiliari† dici † conciliari)
- 15 tur. Sic reminisci, cum ea, quae tenuit mens; ac memoria cogitantur, et cogitando repetuntur. Hinc etiam comminisci dictum a con et mente; cum finguntur in
- 20 mente, quae non sunt: et ab hoc illud, quod dicitur reminiscor, cum commentum pronuntiatur. Ab eadem mente meminisse dictum: et amens, quod a mente sua discedit. Hinc etiam metuo, mentem quodammodo motam amoueo. sic quod frigidus timor est, tremuisti,
- 25 id est, timuisti. Tremo dictum a similitudine vocis, quae tunc cum valde timetur, apparet. tum etiam in corpore pili, vt arista in spica hordei horrent. Curare a cura dictum. Cura quod cor vrat. Curiosus qui hac

praeter modum vritur. Recordari rursus in cor reuocare. Curia vbi senatus rempublicam curat: illa etiam curia dicitur, vbi cura sacrorum publica; ab heis curiones. Volo a voluntate dictum, et a volatu, quod animus ita est, vt puncto temporis peruolet, quo volit. 5
Libere a labendo dictum, quod vt lubrica mens prolabitur, vt dicebant olim. A libendo libido, libidinosus; sic alia, ut Libentina. Metuere a quodam motu animi, cum id quod malum casurum putat, refugit mens. Cum uehementius in mouendo, ut ab se abeat, et foras fertur, formido. Cum pauet, ab eo pavor. Memis- 10
nisse a memoria; cum id, quod remansit in mente, in id rursus mouetur: quae a manando, ut manimoria, potest esse dicta. Itaque Salij, qui cantant Mamurium Veturium significant ueterem memoriam. Monere 15
ab eadem, quod is, qui monet, proinde sit ac memoria. sic monumenta quae in sepulcreis. Et ideo secundum uiam; quo praetereuntis admoneant, et se fuisse, et illos esse mortaleis. ab eo cetera, quae scripta, ac facta memoriae caussa, monumenta dicta. 20

† marcor
re

Maerere a marcere†, quod maerore corpus marcescere videatur: hinc etiam Macri dicti. Laetari ab eo quod latius gaudium propter magni boni opin-

† Iuuen-
tius

nionem diffusum. Itaque Terentius† ait: Gaudia sua si omnes homines conferant unum in locum, tamen mea 25
exsuperet laetitia. Sic cum† se habent laeta. Nar-

† enim
† gnarum

ro cum alterum facio narrum†: a quo narratio, per quam cognoscimus rem gestam, quae pars agendi est.

* DESVNT QVAEDAM *

Adijcienda et haec, quae aut coniuncta cum temporibus, aut ab heis. eorum hoc genus videntur etyma. Fatur is, qui primum homo significabilem ore
 5 emittit uocem. Ab eo ante, quam ita faciant pueri, dicuntur infantes; cum id faciunt, iam fari: cum hoc uocabulum a similitudine uocis pueri, ac fatuus fari id dictum. Ab hoc tempore quod tum puercis constituant parcae fando, dictum fatum, et res fatales. Ad haec
 10 eandem uocem qui facile fantur, facundi dicti: qui futura praediuinando solent fari, fatidici dicti. ijdem uaticinari, quod uesana mente faciunt. Sed de hoc postea erit usurpandum, cum de poetis dicemus. Hinc fasti dies, quibus certa uerba legitima sine piaculo
 15 praetoribus licet fari. Ab hoc nefasti, quibus diebus ea fari ius non est, et si fati sunt, piaculum faciunt. Hinc effata dicuntur, quod augures finem auspicio-
 caelestium extra urbem agreis sunt effati. hinc effari † adfari
 20 nes sunt. Hinc fana nominata, quod pontifices in sacrando fati sunt finem. hinc profanum est, quod ante fanum, id est, coniunctum fano: hinc profanatum, quod in sacrario pollutum. Atque inde Herculi decuma data ab eo est, quod sacrificio quodam fanatur, id
 25 est, ut fani lege sit, id dicitur. Pollutum quod a porri-
 ciendo est fictum. Cum enim ex mercibus libamenta porrecta sunt Herculi in ara, tum pollutum est, ut cum profanum dicitur, id est, proinde ut sit fani factum.

Itaque ubi olim fano consumebatur omne, quod profanum erat, ut etiam fit: quod praetor urbanus quotannis facit, cum Herculi immolat publice iuuentam. Ab eodem uerbo fari, fabulae ut tragoediae, et comoediae dictae. Hinc fassi, et confessi, qui fati id, quod ab his quaesitum. Hinc professi; hinc fama, et famosi. Ab eodem falli, falsum, et fallacia: quae propterea quod fando quem decipit, ac contra quam dixit, faciat. Itaque si quis re fallit, in hoc non proprio nomine fallacia, sed translatione, ut a pede nostro pes lecti, ac pes betae. Hinc etiam famiger, affabile, et sic composita alia item, ut declinata multa, in quo et fatuus et fatue. Loqui ab loco dictum, quod qui primo dicitur fari, et uocabula, et reliqua uerba dicit ante, quam

† quidq. suo quisque loco ea dicere potest. Hunc Chrysippus negat loqui, sed ut loqui: quare ut imago hominis non sit homo; sic in corueis, cornicibus, puereis primitus incipientibus fari, uerba non esse uerba, quod non loquantur. Igitur is loquitur, qui suo loco quodque uerbum sciens ponit: et istum prolocutum dicimus, cum animo, quod habuit, extulit loquendo. Hinc etiam amplius dicuntur eloqui, ac reloqui in faneis Sabineis et caella dei, qui eloquuntur. hinc dictus loquax, qui nimium loquitur: hinc eloquens, qui copiose loquitur; hinc colloquium, cum conueniunt in unum locum loquendi causa. Hinc adlocutum mulieres ire aiunt, cum eunt ad aliquam locutum consulendi causa: hinc quidam loquelam dixerunt uerbum, quod in loquens

† aliquem
locum
consolandi

do efferimus. Continne loqui dictum a concinne, ubi
inter se conueniunt partes, et inter se respondent a
liud alij. Pronuntiare dictum, et nuntiare. pro
idem valet, quod ante, vt in hoc proludit. Ideo acto
res pronuntiare dicuntur, quod proscenio pronuntiant
poeta cogitante: quod maxime tum dicitur proprie,
nouam fabulam cum agunt. Nuntius est enim ab heis
rebus nominatus, quod a Graeco verbo νεός, videri
potest declinatum: ab ea quidem Graeca voce Neapolis
10 νεα πόλις ab antiquis nostris vocitata: a quo etiam
extremum nouissimum quoque dici coeptum volgo,
quod mea memoria, vt Aelius Gallus, sic senes alij
quot nimium nouum verbum quod esset, vitabant. Cuius
origo vt a vetere vetustius, ac veterrimum; sic a
15 nouo declinatum nouius, et nouissimum, quod extre-
mum. Sic ab eadem origine nouitas nouicius, et nou-
ualis; et sub nouis, dicta pars in foro aedificiorum:
quod vocabulum eius peruetustum, vt nouae viae, quae
via iamdiu vetus. Ab eo quoque potest dictum nomina-
20 re, quod res nouae in usum quomodo additae erant,
quibus ea nouissent, nomina ponebant. Ab eo nuncupa-
re, et nuncupatae res, quod tum in ciuitate uota noua
suscipiuntur. Nuncupare, nominare valere, apparet
in legibus, vbi nuncupatae pecuniae sunt scriptae.
25 Item in choro, in quo est: Aenea? quis est, qui meum
nomen nuncupat? Item in Medea: Quis tu es mulier,
quae me in sueto nuncupasti nomine? Dico origi-
nem habet Graecam, quod Graeci νεώτερος: hinc En-

† potest

nus: Dico qui hunc dicare cupit: hinc iudicare, quod tunc ius dicatur: hinc iudex quod ius dicat accēpta potestate, id est, quibusdam verbeis dicendo finit.

† bellum
† praedixit

Sic enim aedis sacra a magistratu pontifice praecunte dicendo dedicatur. Hinc ab indicando iudicium: hinc illa, indicit illum†: indixit funus: prodixit† diem: ad dixit iudicium. Hinc appellatum dictum in mimo, ac dictiosus. hinc in manipuleis castrensibus dicta ducibus. Hinc dictata in ludo: hinc dictator magister populi, quod is a consule debet dici: hinc antiqua illa, dicis immo, et dicis causa, et addictus. Si dico quid scienti quod det, quod ignoravit trado. Hinc doceo declinatum: vel quod cum docemus, dicimus; vel quod qui docentur, inducantur in id, quod docentur: ab eo quod sit ducere, qui est dux, aut ductor, qui ita inducit, ut doceat. Ab docere disciplina, et discere littereis commutatis paucis. Ab eodem principio documēta, quae exempla docendi causa dicuntur. Disputatio, et computatio cum praepositione a putando, quod valet purum facere. Ideo antiqui purum putum appellarunt. Ideo putator, quod arbores puras facit. Ideo ratio putari dicitur, in qua summa sit pura. sic is sermo, in quo pura disponuntur verba, ne sit confusus, atque ut diluceat, dicitur disputare. Quod dicimus differit parteis, item areas, translaticio aequae ex agreis verbo utimur. Nam ut olitor differit in areas sui cuiusque generis res, sic in oratione qui facit, disertus. Sermo opinor est a serie, unde ferta, et in ves

stimento factum, quod comprehensum. Sermo enim non potest in vno homine esse solo, sed ubi oratio cum altero coniuncta. sic conferere manum dicimur cum hoste. sic ex iure manu consertum vocare. Hinc adferere manu in libertatem cum prebendimus. sic augures dicunt: Si mihi auctor es verbi. nam manu adferere dicit. * DESUNT QVAEDAM. *

Hinc etiam ipsi consortes, ad quos eadem fors. hinc sortes, quod in his iuncta tempora cum hominibus ac rebus. Ab his sortilegi: ad hoc pecunia, quae in fenore, fors est, impendium quod inter se iungat. Legere dictum quod legantur ab oculis litterae. Ideo etiam legati, quod ut publice mittantur, leguntur. Item a legendo leguli, qui oleam, aut vvas legunt. hinc legumina in frugibus varijs: leges etiam, quae lectae, et ad populum latae, quas obseruet. Hinc legitima; et collegae, qui vna lecti; et qui in eorum locum suppositi, sublecti; additi adlecti; et collecta, quae ex pluribus locis in vnum lecta. Ab legendo ligna quoque, quod ea caduca legebantur in agro, quibus in focum uterentur. Itidem ab legendo legio, et diligens, et delectus. Murmuratur dictum a similitudine sonitus. qui murmurat, ita leuiter loquitur, quod magis id sono facere, quam ut intellegatur, videatur. Hinc etiam poetae murmurantia littora. Similiter fremere, gemere, clamare, crepare ab vocis similitudine, et sonitus dicta. Hinc illa: arma sonant, fremor oritur: nil me increpitando commoues. Vicinaque horum quiritare, iubilare. Quiritare

†Cureti-
bus

dicitur is, qui *Quiritium* fidem clamans implorat. *Qui-
rites* a *Curenſibus*. †et ab *icis*, qui cum *Tatio* rege in
societatem venerunt, et donati ciuitate. Ut *quiritare*
urbanorum, sic *iubilare rusticorum*. Itaque hos imita-
tus *Aprissius* ait in *Bacche*: *Quis me iubilat?* vicinus
tuus antiquus. Sic triumphare appellatum, quod cum
imperatore milites redeuntes clamitant per urbem in
capitolium eunti: *Io triumpho*. idque a *Θεῖον*
Graeco *Liberi* patris cognomento potest dictum esse.

Spondere est dicere. *Spondeo* a *sponse*, nam id
valet, et a voluntate. Ideo *Lucilius* scribit de *Cres-
ta*: Cum ad se cubitum venerit sua voluntate, *sponse*
ipsam suapte adductam, ut tunicam, et cetera reijce-
ret. Eandem voluntatem *Terentius* significat, cum
ait: *Satius esse sua sponse recte facere, quam alieno
metu*. Ab eadem *sponse*, a qua dictum *spondere*, *declia-
natum* *spondet*, et *respondet*, *desponsor*, et *sponsa*,
item sic alia. *Spondet* enim, qui dicit sua *sponse*, *spon-
deo*; *spondet* etiam *sponsor*, qui idem ut faciat, *obli-
gatur*: hinc *sponsus*, *consponsus*: hoc *Naeuius* signifi-
cat cum ait: *Consponsi*. *spondebatur* pecunia, aut
filia nuptiarum causa. appellabatur, et pecunia, et
quae *desponsa* erat, *sponsa*. quae pecunia inter se con-
tra *sponsum* rogata erat, dicta *sponsio*. cui *desponsa*
quod erat, *sponsus*. quod die *sponsum* erat, *sponsalis*.
qui *sponderat* filiam, *despondisse* dicebatur; quod
de *sponse* eius, id est, voluntate exierat. Non enim
si volebat, dabat, quod *sponſu* erat alligatus. Nam

in comoedijs vides dici: Sponden tuam gnatam filio
vxorem meo? Quod tum et praetorium ius ad legem,
et censorium iudicium ad aequum aestimabatur. Sic
despondisse animum quoque dicitur, ut despondisse filiam;
5 quod suae sponsis statuerat finem. a qua, sponte dicere,
cum spondere quoque dixerunt, cum a sponte responsa
deretur, id est, ad voluntatem rogantis. Itaque qui ad
id, quod rogatur, non dicit, non respondet: ut non
spondet ille statim, qui dixit spondeo, si iocandi causa
10 dixit: neque agi potest cum eo ex sponsu. Ita quisquis
dicit in tragoedia: Meministi ne te despondere mihi
gnatam tuam? quod sine sponte sua dixit, cum eo agi
non potest ex sponsu. Etiam spes a sponte potest esse de-
clinata, quod tum sperat, cum quod uult, sic fieri pu-
15 tat. Nam quod non uult, si putat; metuit, non sperat.
Itaque hic quoque, qui dicit in Atraba Plauti: Sequere,
adsequere Polyba, disce, meam spem cupio conse-
sequi. Sequor Hercule quidem. nam libenter mea spe-
rata consequor. et quod sine sponte dicunt: uere ne-
20 que ille sperat, qui dicit adolescens, neque illa sperata
est. Sponsor, et praes, et uas; neque idem, neque res, a
quibus ij, sed dissimiles. Itaque praes, qui a magistras-
tu interrogatus, in publicum ut praestet, a quo et cum
respondet, dicitur praes. Vas appellatus, qui pro ala-
25 tero uadimonium promittebat. Consuetudo erat, cum
reus parum esset idoneus, inceptis rebus, ut pro se alte-
rum daret; a quo cauere postea lege coeptum est, ab
heis, qui praedia uenderent, uades ne darent. ab eo.

scribi coeptum in lege mancipiorum: uadem ne posceat
 ret, nec dabitur. Canere, et canit, et succinit,
 et cantus, et cantatio ex camena permutato N: ab eo
 quod semel canit; si saepius, cantat; hinc cantitat.
 item alia. nec sine canendo tibicines dicti. Omnium
 enim horum quid a canere. etiam buccinator a uocis simi-
 litudine et cantu dictus. Oro ab ore, et perorat,
 et exorat, et oratio, et orator, et osculum dictum.
 Inde omen, et ornamentum. alterum quod ex ore pri-
 mum elatum est, osmen dictum; alterum cum praes-
 positione dicitur nunc ornamentum, olim osnamenta,
 ut scenici plerique dicunt. Hinc oscines dicuntur apud
 augures, quod ore faciunt auspicium. Tertium
 gradum agendi dicunt, ubi quid faciunt: in eo propter
 similitudinem agendi, et faciendi, et gerendi, quid-
 dam error heis, qui putant esse unum. potest enim alia
 quid facere, et non agere, ut poeta facit fabulam,
 et non agit: contra actor agit, et non facit: et sic a
 poeta fabula fit, et non agitur; ab actore agitur, et non
 fit. Contra imperator qui dicitur res gerere: in eo
 neque agit, neque facit, sed gerit, id est, sustinet.
 translatum ab heis, qui honera gerunt, quod sustinent.
 Proprio nomine dicitur facere a facie; quod rei, quam
 facit, imponit faciem. ut fictor cum dicit fingo, figu-
 ram imponit: cum dicit informo, formam: sic cum di-
 cit facio, faciem imponit: a qua facie discernitur, ut
 dici possit aliud esse uestimentum, aliud uis. Sic item
 quae fiunt apud fabros, fictores, item apud alios alia.

- Qui quid administrat, cuius opus non exstat, quod sub sensum ueniat; ab agitato, ut dixi, magis agere, quam facere putatur. sed quod heis magis promiscue, quam diligenter consuetudo est usa, translatiuis uti mur uerbeis. Nam et quidem facere uerba dicimus, et qui aliquid agit, non esse infitientem. Qui ad lucet, dicitur lucere ab luere; et luce dissoluuntur tenebrae. ab luce noctiluca. Lucere item a luce, quod Lucī propter lucem cultus institutus. Adquirere est
- 10 ab ad et quaerere: ipsum quaerere ab eo quod, quae res ut recuperaretur, datur opera: a quaerendo quaestio ab heis conqaesitor. † Video a uisu: quinq. enim sen† quaesitor suum maximus est in oculis. Nam cum sensus nullus, quod abest mille passus, sentire possit; oculorum sensus uisusque ad stellas peruenit. Hinc uisenda, uigilant, peruigilium, et inuident, et Aeliacum illud: Obluio la uet, † quod incidit inuidentum. a quo etiam uiolant † obuiola uirginem, pro uitauit dicebant. Aequē eadem mo† uit destia potius cum muliere fuisse, quam concubuisse dicebant.
- 20 Cerno idem ualet. Itaque pro uideo, ut ait Ennius: Lumen iubarue in caelo cerno? C. Annius: Sensumque inesse et motum in membris † cerno. Dis† tenebreis Etum cerno a creō, † id est a creando: ab eo quod, cum † uisus quid creatum est, tunc denique uidetur. Hinc fines cas† discreti)
- 25 pillorum descripti, † quod finis uidetur discrimen. et qui id in testamento, id est, facito uideant te esse heredem. Itaque in eretione adhibere iubent testes. Ab eodem est, quod ait Medea. Ter sub armis malim uitam † cer† multa

nere, quam semel modo parere. quod ut decernunt de
 uita eo tempore multorum, uideatur uitae finis. Spe
 ctare dictum ab specio antiquo, quo etiam Ennius usus:
 Vos epulo postquam spexit. Et quod in auspicijs distri
 butum est: qui habeant spectionem, qui non habeant; et
 quod in augurijs augures dicunt, auem specere. consue
 tudo autem communis, quae cum praeuerbijs coniun
 cta sunt, etiam nunc seruat: ut aspicio, conspicio, re
 spicio, suspicio, despicio, sic alia. in quo etiam exspe
 cto, quod spectare uolo. Hinc specula: hinc speculum:
 quod in eo specimus imaginem. Specula, de qua pro
 spicimus. Speculator, quem mittimus ante, ut respiciat,
 quae volumus. Hinc, quo oculos inungimus, quibus
 specimus, specillum. Ab auribus uidentur dicta
 uerba audio, et ausculto. audio ab aueo, quod auribus
 auemus discere semper: quod Ennius uidetur etymon
 ostendere uelle in Alexandro, cum ait: Iam dudum ab
 ludeis animus, atque aures auent auide expectantes
 nuntium. propter hanc aurium auiditatem theatra re
 plentur. Ab audiendo etiam auscultare declinamus,
 quod hi auscultare dicuntur, qui auditeis parent, a
 quo dictum poetae audio, aut ausculto. Litterae
 commutatione dicitur odor, olor. hinc olet, et odorari,
 et odoratur, et odora res. Sic ab ore edo, sor
 beo, bibo, potio. Edo a Graeco ἐδω. Hinc esculen
 tum, et escae edulia, et quod Graece γρῦν ὀσθαί, lati
 ne gusto. Sorbere, item bibere a uocis sono: ut feruere
 aquam ab eius rei simili sonitu. ab eadem lingua πο =

τω, unde potio, unde poculum. potatio, repotatio: itidem puteus, quod sit Graecum antiquum, non ut nunc φρεαρ dictum.

A manu manupretium: mancipium, quod manu capitur. Cum iungit plures manus

5 manipulus, unde manipularis miles, unde manica.

Manubrium, quod manu teneatur. Mantelium † quae si manuterium, ubi manus terguntur. Nunc † Mantelium

primum ponam de censorijs tabuleis. Vbi noctu in templi censura auspicatur, atque de caelo nuntium

10 erit: praconi sic imperato, ut viros vocet. Quod bonum, fortunatum, felixque, salutareque fiet populo Romano Quiritium, rei publicae populi Romani Quiritium, mibique, collegaeque meo, fidei, magistras tuique nostro. Omnes Quirites, pedites, armatos, pri

15 uatosque, curatores omnium tribuum, si quis pro se, siue altero dari rationem uolet, voca inlicium huc ad me. Praeco in templo primum vocat, postea de moereis item vocat. Vbi lucet, censor, scribeae, magistratus murrha, vnguentis vnguntur. Vbi praetores, tribu

20 nique plebei, quique in consilium vocati sunt, venerunt: censes inter se sortiuntur, uter lustrum faciat, ubi templum factum est. Post autem conuentionem habet, qui lustrum conditurus est. In commentarijs consularibus scriptum sic inueni: Qui exercitum imperaturus erit,

25 accenso dicit hoc. Calpurni voca inlicium omnes Quirites huc ad me. accensus dicit sic: Omnes Quirites inlicium uisite huc ad iudices. C. Calpurnius dicit: Voca ad conuentionem omnes Quiriteis huc ad me. Acc

census dicit sic: Omnes Quirites ite ad conuentionem
 huc ad iudices. Deinde consul loquitur ad exerci-
 tum: Impero qua conuenit ad comitia centuriata. Quare
 hic accenso, illic praeconi dicit: haec est causa. in
 aliquot rebus idem ut praeco, accensus acciebat, a quo
 accensus quoque dictus. Accensum solitum ciere Boeo-
 tia ostendit, quam comoediam alij tesse dicunt hoc
 versu: Vbi primum accensus clamarit meridiem. Hoc
 idem Gosconius in actionibus scribit praetorem ac-
 censum solitum tum esse iubere, ubi ei videbatur ho-
 ram esse tertiam, inclamare horam esse tertiam, item
 que meridiem, et horam nonam. Circum aras mitti
 solitum, quom inliceret populum in eum locum, unde
 vocare posset ad conuentionem vocantis, non solum ad
 consulis et censoris, sed etiam quaestoris, ut commenta-
 rium indicat vetus inquisitionis† M. Sergij Mani filij
 quaestoris, qui capitis accusauit Trogum, in qua sic est.
 Auspicio orando sede in templo auspicij, dum aut ad pra-
 torem, aut ad consulem mittas auspicium petatum com-
 meatum. praetores† vocet ad te, et eum de moereis vo-
 cet: praconi id imperare oportet, cornicinem ad priua-
 ti ianuam, et in arcem mittas, ubi canat collegas T.
 Trogi, et comitia edicat e rostreis. argentarij tabernas
 occludant, patres censeant, exquiras et adesse iubeas.
 magistratus censeat ex ara† consules, praetores, tribus
 nosque plebei collegasque suos, et in templo iubeas ad
 esse homineis; ac, cum mittas, concionem aduoces.
 In eodem commentario anquisitionis ad extremum

†Allii

†anquisi-
tionis)†praeco-
reum)

†exire)

scriptum caput edicti hoc est. Item quod adtingat, qui de censoribus classicum ad comitia centuriata redemptum habent, uti curent eo die, quo die comitia erunt, in arce classicus canat tum circumque moeros, et ante priuati huiusce T. Quinctij Trogi scelerosi hominis hosticum canat; et ut in campo cum prima luci ad sit: et inter id, cum circum moeros mittitur, et cum concio aduocatur, interesse tempus, apparet ex heis, quae interea fieri inlicium scriptum est. Sed ad comitia tum vocatur populus: ideo quod alia de causa hic magistratus non potest exercitum urbanum conuocare: censor, consul, dictator, interrex potest. quod censor exercitu centuriato constituit quinquennalem cum lustraret, et in urbem ad vexillum ducere debet. dictator, et consul in singulos annos: quod hic exercitus imperare potest, quo eat, id quod propter centuriata comitia imperare solent. Quare non est dubium cum hoc inlicium sit, cum circum muros itur, ut populus inliciat ad magistratus conspectum, quod consul vocare potest in eum locum, unde vox ad conuentionem vocantis exaudiri possit. Quare una origine inlicio et inlicius, quod in choro Proserpinae est, et pellexit quod in Hermiona est, cum ait Pacuuius: Regni alieni cupiditas pellexit. Sic Elicij Iouis ara in Auentino ab eliciendo. Hoc nunc aliter fit, atque olim, quod augur consuli adest tum, cum exercitus imperatur, ac praeit, quid eum oporteat dicere. Consul auguri imperare solet, ut inlicium vocet, non accenso, aut praeconi.

Id inceptum credo, cum abesset accensus, et nihil in-
 tererat, cui imperaret; et dicis caussa fiebant quaedam,
 neque item facta, neque item dicta semper. Hoc ipsum in
 licium scriptum inueni in M. Iunij commentarijs, quod
 tamen ibidem est quod illicite illexit. Quae cum E, et 5
 C, cum G, magnam habent communitatem. Sed
 quoniam in hoc de paucis rebus uerba feci multae de
 pluribus rebus uerba faciam pauca, et potissimum,
 quae in Graeca lingua putant Latina, ut scalpere
 σκαλεῖν, sternere στερνῖν, lingere λῖχναι 10
 σθαί, ferre φέρειν, providere προοιδῖν,
 errare ἐρῖν, quae omnia Graeca sunt. Item ab
 γίγνωμαε gigno; et ab eo, quod dicunt στραγ-
 γαλίζειν, strangulare: tingere θιγγάνειν. Prae-
 ierea ab eo quod nos malaxare, illi μαλακίζειν, 15
 † δωμαῖν potare ποτιῖν, domare δωμαῖν †, mulgere ab
 αἰμέλγην, ut runcinare a runcina, cuius origo Grae-
 ca εἰγχος. Quod ad originem uerborum huius
 libri pertinet, quoniam satis multas arbitror positas
 huius generis, desistam. Et quoniam de hisce rebus 20
 treis libros ad te mittere institui; de oratione soluta
 duos, de poetica unum: et ex soluta oratione ad te mi-
 si duos, priorem de loccis, et quae in loccis sunt;
 hunc de temporibus, et quae cum his sunt con-
 iuncta: deinceps in proximo de poetis 25
 ceis uerborum originibus scri-
 bere institui.

M. TERENTII VARRONIS DE
LINGVA LATINA LIBER

Sextus ad M. Tullium

Ciceronem.

TEMPORVM VOCABVLA, ET

- eorum, quae coniuncta sunt, aut in agendo fiunt, aut cum tempore aliquo enuntiantur, priore libro dixi. In hoc dicam de poeticeis vocabuleis, et eorum originibus.
- 5 In quibus multa difficilia. nam verbum, quod conditum est, et quibus littereis oportet scribi, aperiam. Inde si post aliqua dempta sit, obscurior sit voluntas, in posteriore non reprehendenda. Igitur in illis, qui in scrutando verbo litteras adiiciunt, aut demunt, facilius quid
- 10 sub ea voce subsit, videre possint. Et enim facilius obscuram operam Myrmecidis ex eboris oculi videant, si extrinsecus admoueant nigras setas. cum haec adminicula addas ad eruendam voluntatem impositoris: tamen latent multa. Quod si poetice in carminibus seruaret multa
- 15 prisca, quae essent; sic etiam cur essent, posuisset: fecundius poemata ferrent fructum. Sed ut in soluta oratione, sic in poemateis verba omnia, quae habent $\epsilon\tau\upsilon\mu\alpha$, possunt dici nec multa. ab eo quod non erunt in lucubratione litterae profecutae; licet multum legerent
- 20 C. Aelii hominis in primo in littereis Latineis exercitiis in priore interpretationem carminum saliorum videbis et (meis) exili littera expeditam, et praeterita obscura multa.

†experre
tus
†decem

Nec mirum, cum non modo Epimenides post annos
 quinquaginta expeditus† a multis non cognoscatur;
 sed etiam Teucer Liuij post annos duodecim† ab suis
 qui sit, ignoratur. At hoc quid ad verborum poeticos
 rum aetatem? quorum si Pompilij regnum fons in car- 5
 minibus saliorum, neque ea a superioribus accepta; ta-
 men habent septingentos annos. Quare, cur scriptoris
 industriam reprehendas, qui herois tritauum, atas-
 uumq. non potuerit reperire, cum ipse tui tritai ma-
 trem non possis dicere? quod interuallum multo tan- 10
 to propius nobis, quam hinc ad initium saliorum, quo
 Romanorum prima verba poetica dicuntur Latina.
 Igitur de originibus verborum, qui multa dixerit com-
 mode, potius boni consulendum, quam qui aliquid
 nequiuerit, reprehendendum. praesertim cum dicat ety- 15
 mologice non omnium verborum posse dici causas: ut
 quia quare ad medendum medicina. neque si non no-
 rim radices arboris, non possem dicere pirum esse ex
 ramo, ramum ex arbore, eam ex radicibus quas non vi-
 deo. Quare qui ostendit equitatum esse ab equitibusequi 20
 tes ab (equite, equitem† ab equo; neque equus unde sit di-
 cit; tamen hic docet plura, et satisfacit grate. Quem imi-
 tari possumus, ut ipse liber erit indicio. Dicam isto
 libro de verbeis, quae a poetis sunt posita. Primum de
 loceis; deinde de ieis, quae in loceis sunt; tertio de tem- 25
 poribus; tum quae cum temporibus sunt. coniuncta, utq.
 cum heis sunt coniuncta, adiungam. et si quid excidit
 ex hac quadripartitione, tamen in ea ut comprehendam

†equito,
equito

incipiam hinc. Vnus erit quem tu tolles in caerula
caeli templa. Templum tribus modis dicitur, ab natura,
ab auspicio, ab similitudine. Natura in caelo; ab au-
spicijs, in terra; ab similitudine, sub terra. In caelo
5 templum dicitur, vt in Hecuba: Omnia templa caeli
tum commixta stellois splendideis. In terra, vt in Peri-
boea: Scrupea saxa Bacchi templa prope adgreditur.
Sub terra, vt in Andromacha: Acherysia templa alta
Orci saluete infera. (quam quia initium erat oculi, a † quaquaintue-
10 tuendo primo templum dictum. quo circa caelum qua rant
tuimur, dictum templum. Sic: Contremuit templum ma-
gnum Iouis altitonantis, id est, vt ait Naeuius in Hemis-
ferio; vbi terra caeruleo septum flat. Eius templi par-
tes quattuor: sinistra ab oriente, dextra ab occasu, anti-
15 ca ad meridiem, postica ad septentrionem. In terreis
dictum templum locus augurij, aut auspicij causa quis-
busdam conceptis verbis finitus. Concipitur ver-
bis non iisdem vsquequaque. In arce item †: Te-†(ita)
staque meta sunt, quoad ego eas relinquam, nuncupa-
20 uero. Olla ver arbor quidquid est, quam me sentio di-
xisse, templum; testumque: ferto in sinistrum. Olla
ver arbor, quidquid est, quod me sentio dixisse, tem-
plum testumque: ferto in dextrum. Interea con-
cretionem, conspicionem, contumionem, utique ea rectis-
25 sime sensi. In hoc templo faciundo arbores con-
stitui fines apparet, et intra eas regiones, qua oculi con-
spicient, id est tuimur, a quo templum dictum, et
contemplare, vt apud Ennium in Medea: Contempla,

et templum Cereris ad laeuam aspice. Contemplare et
 conspiciare idem esse apparet. ideo dicere cum templum
 faciant augures conspiciatione, qua oculorum conspex
 etum finiant: quod cum dicunt conspiciationem addunt
 contumionem, quae dicitur a cordis visu Cor enim cor
 tumionis origo. Quod addit templa ut sint dextra;
 aiunt sancta esse, qui glossas scripserunt, id est falsum.
 Nam curia Hostilia templum est, et sanctum non est.
 sed hoc ut putarent aedem sacram esse templum et san
 ctum esse; quod in vrbe Roma pleraeque aedes sacrae
 sunt templa, eadem sancta, et quod loca quaedam agre
 stia, quod alicuius dei sunt, dicuntur tesca. Nam apud
 Aetium in Philoetete: Lemnia quis tu es mortalis, qui
 indeferta et tescate apportes loca? Loca enim, quae sunt,
 designat cum dicit Lemnia. Praestolare, † et celsa † Ca
 byrum delubra tenes, misteriaque pristina casteis con
 cepta sacreis. Deinde Volcania templa sub ipseis collis
 bus, in quos delatus locus dicitur, alto ab limine caeli.
 et Naeuius: Expirante vapore vides vnde ignes cluet
 mortalibus diueis. † Quare heic qui tesca dixit, non er
 rauit. neque ideo quod sancta, sed quod ibi misteria
 fiunt, ac tuentur, tesca dicta, post tesca. Tueri duo si
 gnicat, vnum ab aspectu, ut dixi, vnde est illud: Tueor
 te senex prob Iuppiter? Et: Quis pater aut cognatus vult
 nos contra tueri? Alterum a curando ac tutela, ut cum
 dicimus, (bellum tueor, et tueri † villam. a quo etiam qui
 dam dicunt illum, qui curat aedeis sacras, aedituum. non
 aedituum. Sed tamen hoc ipsum ab eadem profectum est

† Praesto
 littora
 rara
 † excelsa

† diuus

† velle
 tueri

origine, quod quem volumus domum curare, dicimus:

Tu domi videbis. ut Plautus cum ait: Intus para, cura,

vide quod opus fiat†. Sic dicta vestispica quae vestem

spiceret, id est, videret vestem, ac tueretur. Quare a

† quid opus fiet

s tuendo et templa, et tesca dicta cum discrimine eo, quod

dixi. Etiam inde idem: Illud enim extemplo acceptum

me negato et filium. Extemplo est continuo, quod om

ne templum debet esse circum septum, nec plus, quam

vnum introitum habere. Quod est apud Aetium:

10 Peruade polum, splendida mundi sidera bigeis contin

nueis secepit spolijs. Polus Graecum: id significat circui

tum caeli. Quare quod est peruade polum, vade per po

lum. Signa dicuntur eadem et sidera. Signa quod alia

quid significant, ut libra aequinoctium. sidera, quae

15 insidunt: atque ita significant aliquid in terreis peruz

rendo, aliud ve. Quare et signum candens in Hectore†.

† cadens in pectore

Quod est terrarum amfraeta reuisam. amfraetum est

ab origine flexum duplici, dictum ab ambitu, et fran

gendo. ab eo leges iubent in directo pedum octo esse, in

20 amfraeto sexdecim: id est, in flexu. Ennius: Ut tibi

Titanis Triuia dederit stirpem liberum. Titanis Triuia

Diana est, ab eo dicta Triuia, quod in triuio ponitur

fere in oppideis Graecis, vel quod luna dicitur esse,

quae in caelo tribus vijs mouetur, in altitudinem, et lati

25 tudinem, et longitudinem. Titanis dicta, quod eam ges

nuit Titani filia Latona, ut scribit Manilius† creta Tis

tano, ut idem scribit: Latona parit casto complexu los

uis Deli deos geminos, id est, Apollinem et Dianam.

† manilius

Idem de eodem: O sancte Apollo, qui umbilicum
certum terrarum optines. Umbilicum dictum aiunt ab
umbilico nostro; quod is medius locus sit terrarum, ut
umbilicus in nobis: quod utrumque est falsum. Neque
hic locus est terrarum medius; neque noster umbili- 5
cus est hominis medius. Itaque pingitur qui uocatur
Ἰχθὺν a Pythagora; ut media caeli ac terrae linea
ducatur infra umbilicum, per id, quo discernitur bo-
mo mas, an femina sit, ubi ortus humanus similis ut
in mundo. Vbi tenim omnia nascuntur in medio, quod 10
terra mundi media. Praeterea si quod medium, id est
umbilicus, ut pila terrae: non Delphis medium. et ter-
rae medium non hoc; sed quod uocant Delphis in aede
foramen. adlatum est quiddam, ut thesauri speciem,
quod Graeci ὀμφαλὸν umbilicum dixerunt. Pacu 15
uius: Calydonia altrix terra exuberantium uirum.
Ut ager Tusculanus, sic Calydonius, ager est, non
terra; sed lege poetica, quod terra Aetolia, in qua Ca-
lydon, a parte totam accipi Aetoliam uoluit. Ae-
tius: Mistica ad dextram per uada uecti, Mistica a mi 20
sterijs, quae ibi in propinqueis locis nobilia sunt. En-
nius: Areopagitae quid dedere aliud quam pedam?† A
reopagitae ab Arcopago, is locus Athenis. Musae
quae pedibus magnum pulsatis olympum. Caelum dia-
cunt Graeci olympum, montem eum in Macedonia om- 25
nes; a quo potius puto distas musas olympiadas. Ita ex-
nim ab terrestribus locis cognominatae Libetrides, Pi-
pleides, Pimpliades, Thespiades, Heliconiades. Quasi

† Ibi

† peram

- Helleſpontum, et clauſtra. Quod Xerxes quondam eum locum clauſit. Nam, ut ait Ennius: Iſque Helleſponto pontem contendit in alto. niſi ab eo quod Aſiam et Europam ibi concludit † mare, et inter anguſtias facit Pro † conli
 5 pontidis fauces. Pacuius: Liqui in Aegeo freto. Di dit
 Etum fretum a ſimilitudine ſeruientis aquae, quod in fretum ſaepe concurrat aeſtus, atque efferueſcat. Aegeum dictum ab inſuleis, quod in eo maris ſcopuli uocantur a ſimilitudine caprarum, αἶγες, Pacuius. (Aeges)
 10 ferme aderant aequore in alto ratibus repentibus. Aequor mare appellatum, quod aequatum commotum uento non eſt. Ratis nauis longa (dicitur, ut Ennius † cum † dixit
 ait: Conſerre aut ratem aeratam qui perit, et † qui dum † Nauius
 mare ſudentes eunt, atque ſedentes. Ratis dicta nauis † peritet
 15 longa propter remos, quod hi cum per aquam ſublatis ſunt dextra et ſiniſtra, duas parteis efficere uidentur. ratibus enim unde hoc tranſlatum, illic ubi plures mali aut aſſeres. * DEEST PAGINA * Agreſtis ab agro. Inſulas dictas apparet in hoſtieis, quod uel
 20 menta e lana quae adduntur, inſulae, intra hoſtiarum cornua uelamenta erant. itaque cum ad ſepulcrum ferunt frondes atque flores, addunt nunc lanas, ſed uelatas frondentis comas. Cornuatam umbram iaci. dicere apparet cornuatam a cornibus. Cornu
 25 a curuore dicta, quod pleraque curuamus. At quas memorat noſſe uos eſſe Caſmenas. Caſmenarum priſcum uocabulum, ita natum, atq. ſcriptum eſt. alibi Carmenae. ab eadem origine ſunt declinatæ, ut in multis

- verbeis, in quo antiqui dicebant S, postea dicunt R, ve
in carmine saliorum sunt haec: Cosauli, dolosi, eso. Omi
† conue- na vero adpatula coemisse†. Iam Cusiatij, muses, rus
n. sic se, dumque Ianus venit: post melios melior, foedescum
foederum, plusima plurima, asena arena, ianitos iani
tor. Quare casmena carmena: inde carmina: R postea
extrito camena factum. ab eadem voce canite, pro quo
in saluari carmine scriptum est cante hoc versu: Diuum
exta cante, diuum deo supplice cante. In carmine
Priami apud Aetium, quod est: Veteres casmenas cas
scas res volo profari. Et primum cascum significat ve
tus. eius origo Sabina, quae usque radices in oscam lin
guam egit. Cascum vetus esse significat Ennius, cum
ait: Quam primum casci populi genuere Latini. eo ma
† Manlius gis Manilius† quod ait: Cascum duxisse cascam non
mirabile est, quoniam canoras conficiebant nuptias.
† Pemp- o item ostendit Papinij† epigrammation, quod in adoles
nii scentem fecerat Cascam: Ridiculum est, cum te Cas
scam tua dicit amica Casca Philotonis ipsa senex pue
rum. Dic tu illam pusam, sic fiet mutua muli. Nam vere
pusus tu, tua amica senex†. Item ostendit quod oppi
† Cascis- dum vocatur Cassinum.† Hoc enim a Sabineis orti
num Samnites tenuerunt, et nunc nostri; unde et Cassia
† Cascis- num† forum vetus. Item significant in Atellaneis aliis
num quot pupum senem, quod osci casnar appellant. 25
† Ambio Apud Lucilium: Quid tibi ego ambages Ambui
scribere coner? Profectum a verbo ambe,† quod est in
ambitu et ambitioso. Apud Valerium Soranum:

- Vetus adagio est, o P. Scipio. Quod verbum vsque eo
 euauit, vt Graecum $\pi\alpha\rho\iota\mu\iota\alpha$ pro eo positum
 magis sit apertum: nam idem, quod vocant Graeci
 $\pi\alpha\rho\iota\mu\iota\alpha$ vt Auribus lupum teneo; Canis canis
 5 nam non est. Adagio et littera commutata abagio, di-
 cta ab eo, quod ambit orationem; neque in aliqua vna
 re consistit sola. Ambagio dicta, vt ambustum, quod
 circum vstum est, vt ambiegna bos apud augures, quam
 circum aliae hostiae constituuntur. Cum tria sint
 10 coniuncta in origine verborum, quae sint animadu-
 tenda, a quo sit impositum, et in quo, et quid; saepe non
 minus de tertio, quam de primo dubitatur, vt in hoc:
 vtrum primum vna canis, an canes sit appellata: di-
 cta enim apud veteres, vna canes. Itaque Ennius scri-
 15 bit: Tantidem quasi feta canes sine dentibus latrat.
 Lucilius: Nequam et magnus homo, laniorum im-
 manis canes vt. impositio vnus debuit esse canis, plu-
 rium canes. Sed neque Ennius consuetudinem illam
 sequens, est reprehendendus: neque is, qui nunc di-
 20 cit: Canis caninam non est. Canes quod latratu signa-
 dant, vt signa canant, canes appellatae: et quod ea vo-
 ce indicant, quae noctu latent, latratus appellatus. Sic
 dictum a quibusdam vt vna canes, vna trabes remeis ro-
 strata per altum. Ennius: Vtinam ne in nemore Pelio
 25 securibus caesa adcidisset abiegna ad terram trabes.
 Cuius verbi singularis casus recte correptus, ac facta
 trabs. In Medo Ennius: Caelitum Camilla expectata
 aduenis, salue hospita. Camilla: qui glossemata intere-

pretati, dixerunt administram; addi oportet in heis quae occultiora. Igitur dicitur in nuptijs casmillus, qui cum merum fert, in quo quid sit in ministerio plerique extrinsecus nesciunt; hinc casmillus nominatur in Samothracis mysterijs Dius quidam administer dijs magneis. 5 Verbum Graecum arbitror, quod apud Callimachum in poemateis eius inueni. Apud Ennium. Subulo finitimas propter astatat aquas: Subulo dictus, quod ita dicunt tibicines Tusci. quo circa radices eius in Etruria, non Latio quaerendum est. Versus, quos olim 10 Fauni, vatesque canebant. Fauni dei Latinorum, ita ut faunus, et fauna sint in versibus, quos vocant Saturnios; in siluestribus locis traditum est solitos fari. a quo sancto faunos dictos. Antiquos poetas vates appellabant a versibus viendis, ut in poemateis cum scribam, ostens 15 dam. Corpore Tartarino prognata paluda virago. Tartarino a Tartaro dictum. Plato in quarto de fluminibus, apud inferos quae sint, in heis vnum Tartarum appellat: quare Tartari origo Graeca. Paluda a paludamenteis. Sunt haec insignia et ornamenta militaria. 20 Ideo ad bellum cum exit imperator, ac lietores mutant vestem, et signa incinuerunt; paludatus dicitur proficisci: quae, propterea quod conspiciuntur, qui ea habent, ac fiunt palam; paludamenta dicta. Plautus: Epeum fumificum cocum. ab Epeo illo, qui dicitur ad 25 Troiam fecisse equum Troianum Argiueis, et apte cibum curasse. ideo ait Epeum fumificum, qui legioni nostrae habet coctum cibum. Apud Ennium: Atque

- prius pariet locusta lucam bouem. Luca bos elephas
 cur ita sit dicta, duobus modis inueni scriptum. Nam
 et in C. Aelij commentario erat a Libyceis Lucas, et in
 Verginij † commentario ab Lucaneis Lucas, ab eo quod † Vergilii
 nostri cum maximam quadrupedem, quam ipsi habes-
 rent, vocarent bouem: et in Lucaneis Pyrrhi bello pri- † identis
 mum vi dissent apud hosteis elepbantos, id est † quas dem
 drupedes cornutas †; nam quos dentes multi dicunt, † cornua
 sunt cornua; lucam bouem appellasse. Si a Libya tas
 dictae essent lucae; pantherae et leones non Africae
 nae bestiae dicerentur, sed lucae. Si ab Lucaneis dis-
 ctae; vrsi cur potius Lucani, quam Luci dicti? Quare
 ego arbitror potius lucas ab luce, quod longe reluce-
 bant propter inauratos regios clypeos, quibus eos
 sum tum ornatae erant turre. Ennius: Orator
 sine pace redit, regique refert rem. Orator ab ora-
 tione dictus. qui enim verba haberet orationum pu-
 blice aduersus eum, quo legebatur; ab oratione ora-
 tor dictus: cum res maiore ratione legebantur pos-
 tissimum, qui causam commodissime orare poterant.
 Itaque Ennius ait: Oratores doctiloqui. Apud
 Ennium: Olli respondet suavis sonus Egeriae. Olli
 ualet dictum illi ab olla, et ollus. quod alterum co-
 mitijs cum recitatur, a praecone dicitur olla centu-
 ria; non illa: alterum apparet in funeribus indis-
 citiueis, quom dicitur, ollus leto datus est, quod Grae-
 cus dicit λήθη, id est, obliuioni. Apud En-
 nium: Mensas † constituit, idemque ancilia. An † † Menfes

† Item ali
bi

† viginti
quattuor

cilia dicta ab ancisu, quod ea arma ab utraque parte, ut peltæ Tracum incisa. (Saturnio in carmine). Libaque, fectores, Argeos, et tutulatos. Liba, quod libandi causa fiunt: fectores dicti a fingendis libeis: Argei ab Argis. Argei fiunt e scirpeis virgultis, sicut
mulacra sunt hominum triginta: Teatanneis a ponte publicio a sacerdotibus publice iaci solent in Tiberim. Tutulati dicti hi, qui in sacris in capitibus habere solent, ut metam; id tutulus appellatur, ab eo quod matres familias crines conuolutos ad verticem capitis, quos habent uti velatos, dicunt tutulos: siue ab eo, quod tuendi causa capilli fiebant: siue ab eo, quod altissimum in urbe quod est, ea res tutissima, tutulus vocatur.

Eundem Pompilium Numam ait fecisse flamines, qui cum omnes sint a singulis deis cognominati; in quibusdam apparent etyma. ut cur sit Martialis, Quirinalis. Sunt in quibus flaminum cognominibus latent origines; ut qui sunt in versibus plerique, Voltornalis, Palatualis, Furinalis, Floralis, Falacer, Pomonalis: obscura est eorum origo. Voltornus, Palatua, Furina, Flora, Falacer, Pomona pomorum patrona. Apud Ennium: iam cata signa ferae sonitum dare voce parabant. Cata acuta, hoc enim verbo Sabini dicunt: quare Catus Aelius Sextus; non ut aiunt sapiens, sed acutus, et quod est, tunc coepit memorari. Simul cata dicta, accipienda acuta dicta. Apud Lucilium: Thynno capto coruum excludunt foras, occiduntque lupos aperdit, et iura siluri. Sume rete, atque amiam. Piscium

nomina sunt, eorumque in Graecia origo. Apud Ennium: Quaeque caeruleo freto orta nare coepta.

* DESUNT QVAEDAM. * Ca
ua cortina dicta, quod est inter terram et caelum ad si
5 militudinem cortinae Apollinis: ea a corde, quod in
de sortes primum aestimatae. Apud Ennium: Quin
inde inuisileis sumpserunt perduellibus. Perduelles sunt
hostes. ut perficit, sic perduellum duellum, id postea
bellum. Ab eadem causa facta Duellona, Bellona.

10 Apud Plautum: Neque iugula, neque vesperugo,
neque vergiliae occidunt. Iugula signum est, quod As
elius appellat Oriona, cum ait: Citius Orion patet fit.
huius signi caput dicitur e stelleis quattuor †, quas in † tribus
fra duae clarae, quas appellant humeros, inter quas

15 quod videtur iugulum: unde iugula dicta. Vesperugo
stella, quae vespere oritur, a quo etiam Opilius scribit
vesperum. itaque dicitur alter vesper adest, quem dis
cunt Graeci Διέσπερον. Naeuius patrem suum

20 optimum appellat supremum. Supremum a superis
mo dictum. Itaque in duodecim tubuleis solis occasu di
ei suprema tempestas esto. Libri augurum pro tempo
re tempestatem dicunt, id est supremum augurij tem
pus. In Cornicula. Qui regi latrocinatus decem

25 annos Demetrio. Latrones dicti ab latere, qui circum
latera erant regi, atque ad latera habebant ferrum,
quos postea a stipatione stipatores appellarunt, et qui
conducebantur mercede. Ea enim merces dicitur Grae
ce λάρτρον, καὶ σάτρον. ab eo veteres poetae

nonnumquam milites appellant latrones, quod item vii
 milites cum ferro, aut quod latent ad insidias facien-
 das. Apud Naeuium: Risi egomet cassabundum
 ire ebrium. Cassabundum a cadendo. Item:
 Diabatra in pedibus habebat, et erat amictus epicro- 5
 co. Vtrumque vocabulum Graecum. In Menabemeis
 Plauti: Inter ancillas sedere iubeas, lanam carere.
 † Aema- Idem est hoc verbum in Cosmotria† Naeuij. Carere
 thia a carendo, quod eam tum purgant, ac deducunt, vt
 careat spurcitia. ex quo carminari dicitur tum lana: 10
 cum caret eo, quod in ea est nequam. Est lana, quam
 in Romulo Naeuius appellat oscam ab osceis. In
 Persa: iam pol ille hic aderit credo congerro meus.
 Congerro a gerra, et Graecum est, et in Latina cra-
 tis. In Menabemeis: Idem istuc alieis adscriptiueis 15
 fieri ad legionem solet. Adscriptiui dicti, quod olim ad
 scribebantur inermes, qui succederent armatis milia-
 tibus; id est, si quis eorum deperisset. In Trinum-
 mo: Nam illum ibi ferentarium. a ferendo, id est, ina-
 nem, ac sine fructu: aut quod ferentarij equites hi dicti, 20
 qui ea modo habebant arma, quae ferrentur, vt iaculum
 Huiusmodi equites pictos vidi in Esculapij aede vetere,
 et ferentarios adscriptos. In Friuolaria: Vbi rora-
 rij estis? en sunt: vbi sunt accensi? ecce. Rorarij dicti a
 rore: qui bellum committebant ante. ideo quod ante ro- 25
 rat, quam pluit. Accensos ministratores Cato esse scri-
 bit: potest id ab arbitrio; nam inde ad arbitrium eius, cu-
 ius minister. Pacuuius deum triportenta in Merca-

tore ponit. Idem in Mercatore: Non tibi istuc magis diuidia est, quam mihi hodie fuit. haec eadem in Corollaria Nauij. Diuidia a diuidendo dicta, quod diuisio distrahio est doloris. Itaque in Curculione ait: Sed quid tibi est? lienes necant, renes dolent, pulmones distrahuntur. In Phagone: Hencosyncerastio perit. Syncerastum est omne edulium antiquo vocabulo Graeco.

In Parasito pigro: Domum ire coepi tramite dextra via. Trames a transuerso dictus. In Fugitiueis: A

10 ge, euge, specta, vide vibices quantos. Iam inspexi, quid essent. Vibices alij excitatum verberibus corpus. In

Cistellaria†: Non quasi, ut haec sunt heic, limaces limi dae. Limax a limo, quod ibi uiuit. Diobolares, scaen

† Neruo
laria

15 lae ab scaeno nugario vnguento. Miraculae a mireis, id est, monstreis. a quo Aelius ait: Personas distortas oribus deformeis, miriones. Ibidem: Scrantiae, scrupedae, stritabillae, Tantalae. Ab screando scrantiae sic ad significat: scrupedam Aurelius scribit aufcaripedam.

20 Iuuentius comicus dicebat a vermiculo piloso, qui solet esse in fronde cum multis pedibus. Valerius a pede ac scrupeda, ex eo ab Aetio positum: Incuriosa itaque es Menalippe? Reijcis abs te religionem? scrupream imponas. Stritabillas a stritilando. Stritare ab

25 eo, qui sistit aegre. In Astraba: Aetiosa an nonam e vili concinna uireis. Ideo in Sitali ergo idem ait: Mulieres vxorculauit, ego noui scio aetiosas. quas. sic Claudius scribit aetiosas demonstrari

suspicatrices, ab agendo actiosas. ut ab vna faciendo
 factiosae; sic ab vna agendo actiosae dictae. In Ce
 stione: Ceraſtibola, ut de lumbo obcaenabis. Ceraſti
 bola Opilius scribit circum coxendices sunt nobis: id
 Graecum est ab huius loci versura. In Neruolaria: 5
 Scobinam ego illam aetutum adraſi. Scobinam a scobe.
 Lima enim materia fabrilis est. In Poenulo: Vince
 retis ceruum cursu, vel grillatorem gradu. Grillator
 a gradu magno dictus. In Truculento: Sine virtute ar
 gutumciuem mihi habeam pro praefica. praefica, ut Au 10
 relius scribit, mulier ab luctu, quae conduceretur, quae
 ante domum mortui laudes eius caneret; hoc faelitatum
 Aristoteles scribit in libro qui inscribitur, Nomina Bar
 barica, quibus testimonium est, quod Fretum est Naenij.
 Haec quidem vercle opinor praefica est, nam mortuos 15
 conlaudat. Claudius scribit dicta †, quae praeficeretur
 ancilleis, quemadmodum lamentarentur, praefica est di
 cta. utrumq. ostendit a praefatione † praeficam dictam.

† ea

† praefes
tione

Apud Ennium: Decem coclites, quos montibus sum
 meis ripeis sedere. Ab oculis cocles quasi oclis dictus, qui 20
 vnum haberet oculum. quo circa in Curculione est: De
 coclitum prosapia esse arbitror. Nam hi sunt vnoculi.
 N V N C de temporibus dicam. Quod est apud Casa
 sium: Nocte intempeſta noſtram deuenit domum. In
 tempeſta nox dicta ab tempeſtate. Tempeſtas ab tem 25
 pore: intempeſta nox, quo tempore nil agitur. Quid
 noctis videtur in altissimo caeli clypeo temo superat
 ſtellas ſublime cogens etiam atque etiam noctis iter. Hic
 multam

- multam noctem ostendere vult a temonis motu. Sed tēmo vnde, et cur dicatur latet. Arbitror antiquos rusticos primum notasse quaedam in caelo signa, quae praeter alia erant insignia, atque ad aliquem usum culturae
- 5 tempus designandum conuenire aduertebantur. E quibus signa sunt, quod has septem stellas Graeci, ut Homerus vocat ἄμαξεν, et propinquum eius signum βοώντων: nostri eas septem stellas boues, et triones, et prope eas axem. Triones enim, et boues appellantur a bu-
- 10 bulceis etiam nunc, maxime cum arant terram: e quibus ut dicti valentes glebarij, qui facile proscindunt glebas; sic omnes, qui terram arabant, a terra teriones; vnde triones ut dicerentur a detritu†. Temo dictus a tenendo: is enim continet iugum, et plaustrum, appellatum
- 15 a parte totum, ut multa. Possunt triones dici septem, quod ita sitae stellae, ut terna trigona faciant. Alia quod lumen, § iubarue in caelo cerno? Iubar dicitur stella lucifer, quae in summo habet diffusum lumen, ut leo in capite iubam. Huius ortus significat circiter esse
- 20 extremam noctem. Itaque ait Pacuuius: Exorto iubar, noctis decurso itinere. Apud Plautum in Parasito Pigro: Inde hic bene potus primo crepusculo. Crepusculum dictum a Sabineis, et id dubium tempus noctis, an diei sit. Itaque in Condalio est: Tam crepusculo fere,
- 25 ut ament lampadas accendere. Ideo dubiae res creperae dictae. In Trinummo: Concubium sit noctis prius, quam postremum peruenieris. Concubium a concubitu dormiendi causa dictum. In Asinaria: Videbitur,

† E detri
to.

† i.

factum volo, at tredito conticinio. Conticinium puto a conticescendo dictum, siue ut Opilius scribit, ab eo quod conticuerunt homines.

N VNC de his rebus, quae adsignificant aliquod tempus, cum dicuntur, aut fiunt, dicam. Apud Aelium: Reciproca tendens neruo equino concita tela. Reciproca est, cum vnde quid profectum, redit eo; quod ab recipere reciprocare fitum; aut quod poscere procare dictum. Apud Plautum: Ut transuersus, non prouersus cedit, quasi cancer solet. Dicitur ab eo, qui in id quod est versus. et ideo qui exit in vestibulum, quod est ante domum; prodire, et procedere dicitur. quod cum leno non faceret, sed secundum parietem transuersus iret; dixit: ut transuersus cedit quasi cancer; non prouersus, ut homo. Apud Ennium: Andromachae nomen qui indidit, recte indidit. Item: Quapropter Parim pastores nunc Alexandrum vocant Imitari dum voluit Euripodem, et ponere etymon, est lapsus. Nam Euripedes quod Graeca posuit, etyma sunt aperta Ille ait ideo nomen additum Andromachae, quod ἀνδρὶ μάχεται. hoc Ennij quis potest intellegere in versu significare; Andromachae nomen qui indidit, recte indidit? aut Alexandrum ab eo appellatum in Graecia, qui Paris fuisset? a quo Herculem quoque cognominatum Ἀλεξίκακον ab eo, quod defensor esset hominum. Apud Aelium: Iamque auroram rutilare procul cerno. Aurora dicitur ante solis ortum, ab eo quod ab igne solis tum aureo aer aurescit. Quod addit rutilare, est ab eodem colore. Aurei enim rutili, et inde etiam mu

- lieres valde rufae rutilae dictae. Apud Terentium:
 Scortatur, potat, olet vnguentum, de meo. Scortari est fac-
 pius saepius meretriculam ducere; quae dicta a pelle. Id
 enim non solum antiqui dicebant scortum, sed etiam nunc
 5 dicimus scortea ea, quae ex corio, et pellibus sunt facta.
 Inde in aliquot sacreis ac sacelleis scriptum habemus: ne
 quid scortum adhibeatur, ideo, ne morticinum quid adsit
 In Atellaneis licet animaduertere rusticos dicere se addu-
 xisse proscorto † pelliculam. Apud Aetium: Multis no † scorteo
 10 men vestrum, numenq. ciendo. Numen dicunt esse impe-
 rium, dictum ab nutu, omnia † sunt eius, cuius imperium † omina
 maximum esse videatur. Itaq. in Ioue hoc, et Homerus,
 et aliquoties Livius. Apud Plautum: Si vnum epity-
 rum edam apud illum efuriens insane bene. Epityrum
 15 vocabulum est cibr, quo frequentius Sicilia, quam Italia
 vsa. Idem vehementer cum vellet dicere, dicit insane.
 quod insani faciunt omnia vehementer. Apud Pacu-
 uium. Flexaminat aquam lymphatam: dicitur a lymph-
 nympba, vt apud Graecos Thetis. Apud Ennium: Ea
 20 Thetis illi mater. In Graecia commota ment, quos λυμ-
 φολήτωρ appellant; ab eo lymphatos dixerunt nostri.
 Bacchus Liber, cuius comites Bacchae, et vinum in Hi-
 spania Bacchatorigo in heis omnibus Graeca. Apud
 Pacuuium halcyonis ritu lictus (peruolgans furor † Haec † peruo-
 25 enim auis nunc Graece dicitur ἁλκυὼν, a nostreis lans fe-
 balcedo: haec hieme quod pullos dicitur tranquillo mari
 facere, eos dies halcyonios appellant. Quod est in versu
 Halcyonis ritu: id est eius instituto, vt cum haruspex
 G ij

praecipit, ut suo quisque ritu sacrificium faciat, et nos
 † quinde- dicimus duodecim† viros Graeco ritu sacra non Roma
 cim no facere. Quod enim sit rite, id ratum ac rectum: ab
 † rite eo Aelius recte† perfectis sacreis vult accipi. Ap-
 pud Ennium: Si voles aduortere animum, comiter mon- 5
 strabitur. Comiter, bilare, ac lubenter; cuius origo
 Graece κῶμος: inde Latina commissatio dicta, et a
 Graecis, ut quidam dicunt, comoedia. Apud A-
 tilium: Cape, caede, Lyde, come, conde. Cape, unde ac
 cipe; sed hoc in proximo libro retractandum. Ap- 10
 pud Pacuuium. Nulla res neque cicurare, neque mede-
 ri potis est, neque reficere. Cicurare mansuefacere,
 quod enim a fero discretum, id dicitur cicur: et ideo di-
 ctum cicur ingenium optineo, mansuetum. a quo Vetus- 15
 rij quoque nobiles cognominati Cicurini. Id natum a
 cico cicum dicebant membranam tenuem, quae est in
 malo Punico discrimen. a quo etiam Plautus dicit, quod
 volet densum cicum non inter duo. Apud Naeuium:
 † circum Eccum† venire video ferme iniuria. Ferme dicitur, quod
 nunc fere, utrumque dictum a ferendo, quod id quod 20
 fertur, est in motu, atque aduentat. Apud Plau-
 tum. Euax iurgio uxorem tandem abegi ab ianua.
 † effutis Euax verbum nihil significat, sed effuticium† natura-
 tum liter est. ut apud Ennium: Hebe ipse clypeus cecidit.
 Apud Naeuium Eheu mea puella spe quidem is succen- 25
 set tibi. Apud Pompilium, Heu qua me causa fortuna
 infesta premis? Quod ait, iurgio, id est litibus. Itaque
 quibus res erat in controuersia, ea vocabatur lis; ideo

- in actionibus videmus dici: Quam rem siue litem dicere oportet. Ex quo licet videre iurgare ab iure dictum: cum quis iure litigaret, a quo obiurgat is, qui id facit iniuste. Apud Lucretium: Atque aliquos ibi ab rebus clepsere foro. Qui clepsere dixit, unde etiam alij cleperere id est, corripere; quorum origo a clam, ut sit dictum clapere, et ex E, A commutato, ut multa, est factum clepere. potest et a Graeco dictum, κλέπτειν. Apud Matium† Corpora Graiorum maerebar mandier igni. † Marcus cium va
- 10 dictum mandier a mandendo, unde manducari. a quo cium va
in Atellaneis obsonium vocant manducum. Apud Ma tem
tium†: Obscaeni interpretes, funestique ominis auctor. † Marcus cium va
Obscaenum dictum ab scaena: ea ut Graeci, ut Aelius em
scribit, scena. In pluribus verbis A ante E alij ponunt,
- 15 alij non, ut quod partim dicunt scaeptrum, partim dicunt sceptrum; alij faenus, alij fenus; sic faenificia, et fenificia: a quo rustici pappum maesum, non mesum. 100
A quo Lucilius scribit: Caecilius ne rusticus fiat. Quare turpe, id obscaenum; quod nisi in scaena palam dici
20 non debet. potest vel ab eo, quod puereis turpicula res in collo quaedam suspenditur, nequid obsit bonae scaeu
uae causa. inde Scaeuola appellatus. ea dicta ab scaeu
ua, id est sinistra: quod quae sinistra sunt, bona aus
spicia existimantur. a quo dicuntur comitia aliudue
25 quid sit, dici aue sinistra, quae nunc est. id a Graeco est, quod hi sinistram vocant σκαὴν. quare quod dixi
scaeuum bonum omen est, obscaenum vero turpe, quod
inde dicitur obscaene, quod exotericum. Apud Plan

tum: Quia ego ante hac te amaui; et mihi amicam esse creui. valet, constitui. Itaq. heres, cum constituit se heredem esse, dicitur cernere, et cum id fecit, creuisse.

† quod est
mihī)

Apud eundem: (Quo de sinu) frequentem operam de distis. valet adfiduam. Itaque qui adest adfiduus: ferre quem quae oportet, is frequens. opponi solet itaque. Illud quod eadem mulierculae dicunt: Pol istoc quidem nos

† facile

† appara-
tum dis-
cit facio-
lem

pretio tantū est frequentare: ita in prandio nos lepide, ac nitide accepisti. (apparet dicere facile est, † curare ut adsumus, cum tam bene nos accipias. Apud En 10

nium: Decretum est fossare corpora teleis: hoc verbum Ennii dictum a fodiendo, a quo fossa. Apud Ennium

Vocibus concide fac fiet obrutus. * DESUNT QVAEDAM * Muffare dictum, quod muti non amplius quam μῦ dicunt. a quo idem dicit: Quod 15 minimum est, neque ut aiunt, μῦ facere audet. Apud

† munera
dent

Pacuvium: Dij monerint meliora, atque amentiam auerruncassint. A vertendo auerruncare; ut deus, qui cecis rebus praees, Auerruncus. Itaque ab eo precari solent, ut pericula auertat. In Aulularia: Pipulo te disse 20 ram ante aedeis: id est conuicio, declinatum a pipatu pullorum. Multa ab animalium vocibus translata in homines: partim quae sunt aperta, partim obscura.

perspicua ut Ennii: Animus cum pectore latrat. Plauti: Gannit odiosus omni totae familiae. Caecilij: Tan 25 tam rem dibalare, ut pro nihilo habuerit. Lucilij: Haec inquam rudet ex rostreis, atq. binnilitabat. Eiusdem: Quantum binnitum, atque equitatum. Cum minus ape

- riant: † Porcij ab lupo, volutare vlulantis. Ennij a vitus † aperta)
 lo: Tibicina maximo labore mugit. Eiusdem a boue: Cla
 more bouantes. Eiusdem a leone: Pausam fecere fremen
 di. Eiusdem ab haedo: Clamor ad caelum voluendus per
 5 aethera vagit. Et a frendice: Frunde frutimi † suauiter. † Eruti
 M. Aelius in Casina a fringuilla: Quid fringutis?
 quid istuc tam cupide cupis? sues auoluerat. Ita trude
 neque in re, † neque in iudicium Aesopi, nec theatrales † in iure)
 In Colace: Nexum. Manilius scribit omne quod per li
 10 bram et aes geritur, in quo sint mancipi: Mucius, Scae
 uola, quae per aes et libram fiant, vt obligentur, praes
 terquam quae mancipio dentur. Hoc uerius esse ipsum
 verbum ostendit, de quo quaeritur. Nam idem quod obli
 gatur per libram, neque suum sit; inde nexum dictum.
 15 Liber qui suas operas in seruitute pro pecunia, quam
 debeat †, dum solueret; nexus vocatur, vt ab aere obae
 ratus. Hoc C. Popilio rogante Sylla † dictatore sublatum † debeat,
 ne fieret; et omneis, qui bonam copiam iurarent, ne † dat
 essent nexi, dissoluti. In Casina: Sine amet, sine † C. Poes
 20 quod lubet, id faciat: quando tibi nil domi deliquium † telio Vj
 est. Deliquium dictum ab eo, quod deliquatur: vt turbia † solo)
 da, quae sunt, deliquantur, vt liquida fiant. Aurelius
 scribit deliquium esse a liquido. Claudius ab eliquato. Si
 quis alterutrum sequi malit, habebit auctorem Caeci
 25 lium: Per laetitiam liquitur animus. a liquando liquitur
 fictum. Multa apud poetas reliqua esse verba, quor
 um origines possunt dici, non dubito; vt apud Naes
 uium in Esiona. Enimuero gladij lingula a lingua.

In Claſtidio: Vitulantes a vitula. In Duloreſte: Caſ-
 perata fronte . a caprae fronte . In Demetrio: Per
 ſibus a perite . Itaque ſub hoc gloſſema callide ſub-
 ſcribunt . In Lampadione: Protinam a protinus conti-
 nuitatem ſignificans. In Agidone: Candacus ſuauiſ tam
 etſi , a magiſtreis accepimus manſuetum. In Romuloz
 ſponſus contra ſponſum rogatus. In Stigmatia: Praebia
 a praebendo vt ſit tutum , quod ſint remedia in collo-
 puereis. In Therimo: Conſictitant a conſictio conuenire
 dictum . In Tarentilla Pacuij: Ab luce inluſtre . In 10
 Tunicularia: Exbolas quaſſant, eiſciunt, a Graeco ver-
 bo ἐκβολή dictum . In Bello Punico: Nec ſatis re-
 ꝑreſerare ſarrireꝑ, ab ſerra dictum , id eſt aperire . Hinc etiam
 ſerae , quibus remoteis fores panduntur. Sed ve-
 reor, ne plures ſint futuri, qui de hoc genere me , quod 15
 nimium multa ſcripſerim , reprehendant; quam quod re-
 liquerim quaedam, accuſent. ideo potius iam reprimen-
 dum, quam producendum ꝑuto eſſe volumen. Nemo re-
 ꝑrehenſus , qui e ſegete ad ſpicilegium reliquit ſtipu-
 lam. Quare inſtituteis ſex libreis, quemadmodum 20
 rebus Latina nomina eſſent impoſita ad vſum noſtrum
 e queis treis ſcripſi P . Septimio , qui mihi fuit quaeſ-
 tor; treis tibi, quorum hic eſt tertius; priores de diſci-
 plina originis verborum; poſteriores de verborum origi-
 nibus: in illeis, qui ante ſunt, in primo volumine eſt, quae 25
 dicantur, cur etymologice neque ſit, neque ea vtilis ſit: in
 ſecundo, quae ſit , et cur ea ſit, et in illeis ſit: in tertio,
 quae forma etymologiae . In ſecundeis tribus , quos ad

te misi, item generatim discretis; primum in quo
sunt origines uerborum locorum, et earum rerum,
quae in locis esse solent, secundum quibus vocabuleis
tempora sint notata, et hae res, quae in temporibus
5 fiunt. Tertius hic, in quo a poetis item sumpta utilia,
quae dixi in duobus libris soluta oratione. Quo circa,
quoniam omnis operis de lingua Latina treis feci par-
tes; prima quemadmodum vocabula imposita essent re-
bus; secunda quemadmodum ea in casus declinan-
10 tur, tertia quemadmodum coniungerentur;
prima parte perpetrata, ut secun-
dam ordiri possimus, huic
libro faciam
finem.

∴

M. TERENTII VARRONIS DE
LINGVA LATINA LIBER
septimus.

QVOM oratio natura tripartita esset, ut superioribus
libreis ostendi, eiusque prima pars, quemadmodum voca- [†]cuius
bula rebus essent imposita; secunda quo pacto de his
declinata in discrimina ierunt; tertia, ut ea inter se ra-
s tione coniuncta sententiam efficerant; prima parte expo-
sita, de secunda incipiam hinc. Ut propago omnis
natura secunda; quod prius illud rectum, unde ea sit de-
clinata. Itaque declinatur in verbis rectum homo,
obliquum hominis, quod declinatum a recto. De huius
10 ce multiplici natura discriminum orae sunt hae: cur,
et in quo, et quemadmodum in loquendo declinata sunt
verba. De quibus duo prima duabuscausis percurram
breuiter: quod et tum, cum de copia verborum scribam,
erit retractandum; et quod de tribus tertium quod est, ha-
15 bet suas permultas, ac magnas partes. Declinatio
inducta in sermones non solum Latinos, sed omnium ho-
minum utili, et necessaria de causa. Nisi enim ita esset
factum, neque dicere tantum numerum uerborum posse-
mus: infinitae enim sunt naturae, in quae ea declinantur:
20 neque quae didicissemus ex his, quae inter se rerum co-
gnatio [†]esset, appareret. At nunc ideo uidemus; quod si [†]agnatio
mile est, quod propagatum; legi, ut declinatum est a lego:
duo simul apparent quodammodo; eadem dici, et non eo-
dem tempore factum. Ut si uerbi gratia alterum horum

†agnatio
nes

diceretur Priamus, alterum Hecuba; nullam vnitatem
adsignificaret, quae apparet in lego, et legi, et in Pri-
mus Priami. Vt in hominibus quaedam sunt cognas-
tiones†, et gentilitates; sic in verbeis. Vt enim ab Aimi-
lio homines orti Atmilij, ac gentiles; sic ab Aimilij nomi-
ne declinatae voces in gentilitate nominali. Ab eo enim,
quod est impositum recto casu Aimilius, orta Aimilij,
Aimilium, Aimilios, Aimiliorum; et sic reliqua, eiusdem
quae sunt stirpis. Duo igitur omnino verborum princips
pia impositiciorum et declinatorum; alterum ut fons, 10
alterum ut riuus. Impositicia nomina esse voluerunt
quam paucissima, quo citius ediscere possent: declina-
ta quam plurima, quae istoc opere facilius omnes, qui
bus opus essent, discerent. Ad illud genus, quod prius,
historia opus est: nisi descendendo enim aliter id non 15
peruenit ad nos: ad reliquum genus, quod posterius,
ars; ad quam opus est pauceis praeceptis, quae sunt
breuia. Quae enim recte in vno vocabulo declinare dis-
diceris; in infinito numero nominum vti possis. Itaq.
noueis nominibus adlateis in consuetudinem, sine dubi 20
tatione eorum declinatus statim omnis dicit populus.
etiam nouicij serui empti in magna familia, cito om-
nium conseruatorum omnis† recto casu accepto in reli-
quos obliquos declinant. qui si nonnumquam offendunt,
non est mirum: etenim illi, qui primi nomina imposue- 25
runt rebus, forsitan in quibusdam sunt lapsi. Voluisse
se enim putant singulareis res notare, ut ex ijs in mul-
titudine declinarentur; ut est ab homine homines, sic

†nomi-
na)

mares liberos voluisse notari, vt ex beis feminae declina-
 narentur, vt est a Terentio Terentia: sic in recto casu.
 quas imponerent voces, vt illinc essent futurae, quae de-
 clinarentur: sed haec in omnibus tenere nequisse. Quod
 5 et vna dicuntur scopae; et mas, et femina aquila; et re-
 fto, et obliquo vocabulo vis. Cur haec non tam sint in
 culpa, quam putant plerique; soluere non difficile,
 sed nunc non necesse. non enim quod non potuerunt ad-
 sequi, sed quod voluerunt, ad hoc quod propositum, re-
 10 fert. Quod nibilo minus declinari potest ab eo, quod
 imposuerunt scopae, scopa; quam si imposuissent scopa,
 ab eo scopae: sic alia. Causam quare ab impositis no-
 minibus declinarint, ostendi. Sequitur, in quibus volue-
 rint declinare, aut noluerint; generatim, ac summas
 15 tim; item in formeis. Duo enim genera verborum:
 vnum secundum, quod declinando multas ex se parit
 disparileis formas, vt est lego, legis, legam, sic alia: al-
 terum genus sterile, quod ex se parit nihil, vt est etiam,
 vix, magis, cras, cur. Quarum rerum vsus erat sim-
 20 plex; ibi etiam vocabuli declinatus. vt in qua domo
 vnus seruus, vni seruolo post nomen; in qua multi, plu-
 ribus. Igitur et in beis rebus, quorum sunt nomina, [†]ea
 quod discrimina vocis plura, propagines plures. In
 beis rebus, quae copulae sunt, ac beis iunguntur verba,
 25 quod non opus fuit declinari in plura, fere singula sunt.
 Vno enim loro colligare possis vel hominem, vel ea
 quum, vel aliud quod, quidquid est, quod cum altero
 potest colligari. Sic quod dicimus in loquendo: Consul

† decli-
nandas

fuit Tullius, et Antonius: eodem illo et omneis binos com-
sules colligare possumus: uel dicam amplius, omnia nomina;
atque ideo etiam omnia uerba; (cum fiunt tunc ex una syllaba, illud et maneat unum.) Quare duce natura,
si quae imposita essent uocabula rebus: * MVL TA DESVNT *
Ne ab omnibus heis declinatus † putarent; quorum generum declinationes oriuntur,
partes orationis sunt duae, si item ut Dion, in tres diuiserimus
partes res, quae uerbeis adsignificantur. una, quae adsignificat casus:
altera, quae temporat: tertio, quae neutrum. De heis Aristoteles duas
partes orationis esse dicit; uocabula, et uerba; ut homo et equus, et
legit et currit. Vtriusque generis et uocabuli, et uerbi, quaedam
priora, quaedam posteriora. priora, ut homo scribit; posteriora
ut doctus et docte: dicitur enim homo doctus, et scribit docte.
Haec sequitur et locus, et tempus; quod neque homo, neque scribit,
potest sine loco, et tempore esse: ita ut magis sit locus homini
coniunctus, tempus scriptioni, cum de heis nomen sit primum.
Prius enim nomen est, quam uerbum temporale, et reliqua
posterius, quam nomen et uerbum. Prima igitur nomina.
Quare de eorum declinatione, quam de uerborum ante dicam.
Nomina declinantur, aut in earum rerum discrimina, quarum
nomina sunt, ut a Terentius Terentij: aut in eas res extrinsecus,
quarum ea nomina non sunt, ut ab equo equito. In sua discrimina
declinantur, aut propter ipsius rei naturam, de quo dicuntur; aut propter illius, qui

dicat. Propter ipsius rei discrimina, aut a toto, aut a parte. A toto, ut ab homine homunculus, a capite capitulum; propter multitudinem, ut ab homine homines; ab eo, quod alij dicunt ceruices, et id Hortensius in poemateis ceruix. Quae a parte declinata, aut a corpore, ut a mamma mammosa, a manu manubiae: alia ab animo, ut a prudentia prudens, ab ingenio ingeniosus. haec sine agitationibus: aut ubi motus maiores. item ab animo, ut ab strenuitate, et nobilitate, strenui et nobiles. Sic a pugnando, et currendo, pugiles, et cursores. Vt aliae declinationes ab animo, aliae a corpore: sic aliae quae extra hominem, ut pecuniosi, agrarij; quod foris pecunia et ager propter eorum quam dicuntur. Sunt declinati casus, ut is, qui de altero diceret, distingere posset, cum uocaret, cum daret, cum accusaret: sic alia quidem discrimina, quae nos, et Graecos ad declinandum duxerunt. Sine controuersia sunt hi quinque. quis uocetur, ut Hercules; quemadmodum uocetur, ut Hercules; quo uocetur, ut ad Herculem; cui uocetur, ut Herculi; cuius uocetur, ut Herculis. Propter ea uerba, quae erant proinde ac cognominata, ut prudens, candidus, strenuus; quod in his praeterita sunt discrimina propter incrementum, quod maius, uel minus in his esse potest; adcessu declinationum genus, ut a candido candidius candidissimum: sic a longo, diuite, id genus alijs, ut fieret. Quae in eas res, quae extrinsecus declinantur, sunt ab equo equile, ab ouibus ouile, sic alia. haec contraria illis,

quae supra dicta, ut a pecunia pecuniosus, ab urbe ur-
 banus, ab atro atratus. ut nonnumquam ab homine lo-
 cus, ab eo loco homo: ut a Romulo Roma, a Roma Ro-
 manus. Aliquot modis declinata ea, quae foris: nam al-
 iter qui a maioribus suis Latonius, et Priamides: ali-
 ter quae a facto, ut a praedando praeda, a merendo
 merces. Sic alia sunt, quae circum ire non difficile:
 sed genus iam videtur, et alia vrguent, omitto. In
 verborum genere, quae tempora adsignificant, quod
 ea erant tria, praeteritum, praesens, futurum; declina-
 tio facienda fuit triplex, ut saluto, salutabam, salutabo. 10
 Cum item personarum natura triplex esset, qui loque-
 retur, de quo, ad quem; haec ab eodem verbo declina-
 ta, quae in copia verborum explicabuntur. Quo-
 niam dictum de duabus declinationibus cur, et in qua sit 15
 forma; tertium quod relinquitur, quemadmodum, nunc
 dicetur. Declinationum genera sunt duo, voluntarium,
 et naturale: voluntarium est, quo, ut cuiusque tulit vo-
 luntas, declinavit. Sic tres cum emerunt Ephesi singulos
 servos; nonnumquam alius declinat nomen ab eo, qui 20
 vendit Artemidorus, atque Artemam appellat; alius
 aut ab regione, quod ibi emit ab Ionia Ionam; aut ab ur-
 be Epheso Ephesium: sic alius ab aliqua alia re, ut vi-
 sum est. Contra naturalem declinationem dico, quod
 non a singulorum oritur voluntate, sed a communi con- 25
 sensu. Itaque omnes impositis nominibus, eorum item
 declinant casus: atque eodem modo dicunt huius Ar-
 temidori et huius Ionae, et huius Ephesij, sic in alijs ca-
 sibus. Cum

† quae

† Artemae

† Ionis

sibus. Cum vtrumque nonnumquam accadat; et vt in voluntaria declinatione animadvertatur natura, et in naturali voluntas: quae cuiusmodi sint, aperietur infra.

5 Quod vtraque declinatione alia fiunt si nilla, alia dissimilia, de eo Graeci, Latiniq; libros fecerunt, multos; partim cum alij putarent in loquendo ea verba sequi oportere, quae a similibus similiter essent declinata, quas appellarunt ἀνολογίαι; alij cum id neglegendum putarent, ac potius sequendam συνήθειαν, dissimilitudinemque, quae in consuetudine est, quam etiam
10 vocant ἀνομαλίαν: cum vt ego arbitror, vtrumque sit nobis sequendum, quod in declinatione voluntaria sit ἀνομαλία; in naturali magis analogia. De quibus vtriusque generis declinationibus libros faciam bis ternos: prioreis treis de earum declinationum disciplinaz
15 posterioreis ex eius disciplinae propaginibus. De prioribus primus erit hic: quae contra similitudinem declinationum dicantur. Secundus, quae contra dissimilitudinem. Tertius de similitudinum forma. De quibus quae
20 experierot, singuleis tribus; tum de altereis totidem scribere, ac diuidere incipimus.

INCIPIAM, quod huiusce libri est, dicere contra eos, qui similitudinem sequuntur; quae est, vt in aetate puer ad senem, ad anum; in verbeis, vt est scribo scribam, dico dicam. prius contra vniuersam analogiam; tum de singuleis partibus a natura sermonis facipiam.

Omnis oratio cum debeat dirigi ad vtilitatem; ad quam tum denique peruenit, si est aperta, et brevis;

† expedie
runt

quae petimus; quod obscurus, et longus orator est odio;
 et cum efficiat aperta, ut intellegatur; brevis, ut cito
 intellegatur; et aperta consuetudo breuem temperan-
 tiam loquentis: et utrumque fieri possit sine analogia:
 nihil ea opus est. Neque enim utrum Herculi, an Hercu- 5
 lis clauam dici oporteat, si doceat analogia, cum utrum
 que sit in consuetudine, non neglegendum; quod acque
 sunt, et breuia, et aperta. Praeterea (quod is† uti-
 litatis caussa quaeque res sit inuenta; si ex ea quis id sit
 consecutus, amplius eam scrutari, non debet, cum sit nis 10
 mium otiosi. et cum utilitatis caussa verba ideo sint impo-
 sita rebus, ut ea significant; si id consequimur vna cons-
 uetudine, nihil prodest analogia. Accedit, quod
 quaecumque vsus caussa ad vitam sint adsumpta, in
 † quae-
 mus
 beis utilitatem quaerere†, non similitudinem. itaque 15
 in uestitu, cum dissimilima sit virilis toga tunicae mu-
 liebri, stola pallio; tamen inaequalitatem hanc sequi-
 mur nihilo minus. In aedificijs, quod† non videmus ha-
 † quid
 bere atrium περὶ σὺλον similitudinem, et cubicu-
 lum adaequale; cum tamen propter utilitatem in beis 20
 dissimilitudines potius, quam similitudines sequamur.
 itaque et hiberna triclinia, et aestiua, non item val-
 uata, et fenestrata facimus. Quare cum in vestia-
 tu, aedificijs, sic in supellestile, cibo, ceteris omni-
 bus, quae vsu ad vitam sunt adsumpta, dominetur 25
 inaequalitas; in sermone quoque, qui est vsus caus-
 sa constitutus, ea non repudianda. Quod si quis
 duplicem putat esse summam, ad quas metas naturae

fit perueniendum in vsu, vtilitatis et elegantiae: quod non solum vestiti esse volumus, vt vitemus frigus, sed etiam vt videamur vestiti esse honeste: non domum habere, vt simus in tecto, et tuto solum, quod necessitas contruaserit; sed etiam vbi voluptas retineri possit: non solum vasa ad uictum habilia; sed et figura bella, atque ab artifice; quod aliud homini, aliud humanitati satis est. quoduis sitienti poculum homini idoneum; humanitati nisi bellum parum. sed cum discessum est ab vtilitate ad voluptatem, tamen in eo ex dissimilitudine plus voluptatis, quam ex similitudine saepe capitur. quo nomine et gemina conclauia dissimiliter pollent, et lectos non omnes pareis magnitudine, ac figura faciunt. Quod si esset analogia petenda in suppellectile; omnes lectos haberemus domi ad vnā formam, et aut cum fulcro, aut sine eo, nec tum ad tricliniarem gradum, non item ad cubicularem: neque potius delectaremur suppellectile, distincta quae esset ex ebore, alijsque rebus, disparibusque figureis, quam grabatis analogeis; cum ad similem formam plerumque eadem materia fiunt. Quare aut negandum nobis disparia esse iucunda; aut quoniam esse necesse est confiteri, dicendum verborum dissimilitudinem, quae sit in consuetudine, non esse vitandam. Quod si analogia nobis sequenda est; aut ea nobis obseruanda est, quae est in consuetudine; aut quae non est: si ea, quae est, sequenda est; praeceptis nihil opus est; quod cum consuetudinem sequemur, ea nos sequetur. Si, quae non est in

consuetudine, sequemur; ut quisque duo verba in quatuor formis finxerunt similiter, quamuis haec nollemus, tamen erunt sequenda: ut Iuppiter, Marspiter; quas si quis seruet analogias, pro insano sit reprehendendus. non ergo est ea sequenda. Quod si oportet, 5
ut a similibus similiter omnia declinentur verba; sequitur, ut ab heis similibus similia debeant fingi, quod non fit: nam et a similibus alia fiunt similia, alia dissimilia: et dissimilibus partim similia, partim dissimilia. A similibus similia, ut a bono, ac malo, bonum, malum. 10
A similibus dissimilia, ut a lupus lepus, lupo lepori. Contra a dissimilibus dissimilia, ut Priamus Paris, Priamo Pari. A dissimilibus similia, ut Iuppiter Iouis, et Iouis Iouis. Eo etiam magis ἀναλογικῶς dissimilia finguntur, sed etiam ab iisdem vocabuleis dissimilia: neque a dissimilibus similia, sed etiam eadem ab iisdem vocabuleis. Dissimilia fingi apparet, quod cum duae sint Albae; ab una dicuntur Albani, ab altera Albenses. cum trinae fuerint Athenae, ab una dicti Athenaci, ab altera Athenienses, a tertia Athenaeopolitae. 20
Si ex diuersis verbeis multa facta, in declinando inueniuntur eadem; ut cum dico a luo luam, et abluo abluam. omnia fere nostra liberalia et muliebria multitudinis, cum recto casu fiunt dissimilia, cum dandei casu similia. ut mares Terentij, feminae Terentiae; eadem in dandei, vireis Terentijs, et mulieribus Terentijs. dissimilia Plautus, et Plautius: et communia, huius Plauti, et huius Plauti. Denique si est analogia, quod

in multis verbeis est similitudo verborum: sequitur,
quod in pluribus est dissimilitudo; ut non sit in sermone
sequenda analogia.

Peſtremo; ſi eſt in oratione,
aut in omnibus eius partibus eſt; aut in aliqua: et in

5 omnibus non eſt; in aliqua eſſe parum eſt. ut album
eſſe Aethiopem, non ſatis eſt quod habet candidos den-
tes: non eſt ergo analogia.

Cum a ſimilibus ver-
beis, quae declinantur. ſimilia fore pollicentur, qui ana-
logias eſſe dicunt, et cum ſimile tam denique dicentes

10 ſe oſtendere ex verbo verbum, quod ex eodem ſit gene-
re, eadem figura tranſitum de caſu in caſum ſimiliter
oſtendi poſſit. Qui haec dicunt, utrumque ignorant, et
in quo loco ſimilitudo debeat eſſe, et quemadmodum
ſpectari ſoleat, ſimile ſit, nec ne. quae cum ignorant; ſe

15 quitur, ut cum analogiam dicere non poſſint, ſequi de-
beamus. Quaero enim verbum utrum dicant vocem, quae
ex ſyllabeis eſt ficta, eam, quam audimus; an quod eam
ſignificat, quam intellegimus; an utrumque? ſi vox uo-
ci eſſe debet ſimilis; nihil refert, quod ſignificat; mas

20 an femina ſit; et utrum nomen, an vocabulum ſit; quod
illi intereſſe dicunt. Sin illud quod ſignificatur, debet
eſſe ſimile; Diona et Theona, quos dicunt eſſe ipſi pe-
ne geminos, inueniuntur eſſe diſſimiles; ſi alter erit pu-
er, alter ſenex; aut vnus albuſ, alter Aethiops; item

25 aliqua re alia diſſimile. Sin ex vtraque parte debeat
verbum eſſe ſimile; non cito inuenietur, quin in alter
utra re claudicet. nec Perperna, et Alphena erit ſimi-
le; quod alterum nomen uirum, alterum mulierem ſia-

gnificat. Quare quoniam ubi similitudo esse debeat, nequeunt ostendere; impudentes sunt, qui dicunt esse analogias. Alterum illud, quod dixi, quemadmodum simile expectari oporteret, ignorare apparet ex eorum praecepto, quod dicunt, cum transierit e nominan-
 dei casibus in eos, quos appellant uocandei, tum denique posse dici rectos esse simileis aut dissimileis. esset enim, ut si quis Menahemos geminos cum uideat, dicat se non posse iudicare dissimilesne sint, nisi qui ex beis sint nati, considerarit: nunc discrepant inter se. nihil in
 quam quo magis, minus ue sit simile, quod conferas cum altero, ad iudicandum extrinsecus oportet sumi. Quare cum ignorarent, quemadmodum similitudo debeat sumi, de analogia dicere non possunt. Haec apertius dixissem, nisi breuius eo nunc mallet; quae in
 fra sunt, planius usurpanda. Quare quod ad uniuersam uerborum naturam attinet, haec attigisse modo satis est. Quod ad parteis singulas orationis, deinceps dicam. quarum uis, quoniam sunt diuisiones plures, nunc ponam potissimum, in quae diuiditur. Oratio seruans
 ¶ secunda dat, ut natura in quattuor parteis: unam, quae habet causus; alteram, quae habet tempora; et tertiam, quae habet neutrum; et quartam, in qua est utrumque: has uocant quidam appellandei, dicendei, adminiculandei, iungendei. appellandei dicitur, ut homo, et Nestor: dicendei, ut scribo, et lego: iungendei, ut atque: adminiculandei, ut doctus, et commode. Appellandei partes sunt quattuor: e quibus dicta a quibusdam prouocabula, quae sunt, ue

quisque: vocabula, vt scutum, gladius: nomina, vt Romu-
 lus, Remus: pronomina, vt hic haec. duo media dicuntur
 nomina; prima et extrema, articuli. Primum genus est in-
 finitum: secundum, vt infinitum; tertium, vt effinitum:
 5 quartum finitum. Haec sigillatim triplicia esse debent;
 quoad sexum, multitudinem, casum. sexum vtrum virile,
 an muliebre, an neutrum sit, vt doctus, docta, doctum.
 multitudinem, vnum, an plura significet, vt hic, hi, hae.
 casum, vtrum recto sit, vt Marcus; an obliquo, vt Mar-
 10 co; an communi, vt Iouis. Heis disteist partibus, † discre-
 singulas prospice, quo facilius nusquam esse analogias, teis
 quas sequi debeamus, videas. nempe esse oportebat vo-
 cis formas ternas, vt in hoc humanus humana huma-
 num. sed habent quaedam binas, vt ceruus, cerua;
 15 quaedam singulas, vt aper, et sic multa. non ergo est in
 huiuscemodi generibus analogia. Et in multitudine
 ne, vt vnum significat pater, plures patres: sic omnia
 debuerunt esse bina. Sed et singularia solum sunt mul-
 ta, vt cicer, sifer; nemo enim dicit cicera, sifera: et
 20 multitudinis, vt salinae; non enim ab heis singulari
 specie dicitur salina, et balnea: neque ab eo, quod dis-
 cunt balneum, habet multitudinem consuetudo: nam
 quod est, vt praedium, balneum; debuerunt esse plus
 ra, vt praedia, balnea; quod non est: non est ergo in
 25 heis quoque analogia. Alia casus habent, et rec-
 tos, et obliquos; alia rectos solum; alia modo obli-
 quos. habent utrosque, vt Iuno Iunonis; rectos modo,
 vt Iuppiter, Marspiter; obliquos solum, vt Iouis Iouem.

† quous
 † quous
 † quoi
 † quai

non ergo in beis est analogia. Nunc videamus in il
 la quadripartita. Primum si esset analogia, ut in beis
 tribus articuleis, ut est quis, quem, cuius; sic diceretur,
 quae, quam, cuius; et ut est quis, cui; sic diceretur
 qua, quae; nam est proportione simile. ut deae
 bonae, quae sit; dea bona, quae est. et ut est quem, quis;
 sic quos, ques. quare quod nunc dicitur qui homines, di
 ci oportuit ques. Praeterea, ut est ab is, ei, sic ab ea,
 eae diceretur, quod nunc dicitur ei: et pronuntiaretur,
 ut in icis vireis, sic eeis mulieribus. et ut est in recteis
 is, ea; debuit esse ibus, eeis; sed id est in obliqueis icis.
 nunc non modo in virili, sicut in muliebri dicitur eius;
 sed etiam in neutreis articuleis, ut eius viri, eius mulie
 ris, eius pabuli; cum discriminentur in recteis casibus
 is, ea, id. De hoc genere parcius tetigi; quod librarios
 haec spinosiora indulgentius laturos putavi. De no
 minatiueis, quae accidunt proxime ad finitam natus
 ram articulorum, atque appellantur vocabula, ut ho
 mo, et equus; eorum, declinationum genera sunt quat
 tuor. vnum nominandi, ut ab equo equile; alterum cas
 suale, ut ab equo equum; tertium augendi, ut ab albo
 albius; quartum minuendi, ut a cista cistula. Pri
 mum genus, ut dixi id est, cum aliqua parte orationis de
 clinata sunt recto casu vocabula, ut a balneis balnea
 tr. hoc fere triplices habet radices: quod et a vocabu
 lo oritur, ut a venatore venabulum; et a nomine, ut
 a Tibure Tiburs; et a verbo, ut a currendo cursor.
 in nullo horum analogiam seruare videbis. Primum

cum dicatur, ut ab oue et a sue, ouile et suile, sic a boue di-
 citur bubile, non bouile. et cum simile sit auis, et ouis; neq.
 dicitur, ut ab aue auarium, ab oue ouile; ab aue auile
 non est, neque ab oue ouarium. et cum debuerit esse, ut
 5 a cubatione cubiculum, sic a sessione sediculum non est.
 Quoniam taberna, ubi uenit uinum, a uino uinaria, a
 creta cretaria, ab unguento unguentaria dicitur; αἶμα
 λογικῶς si essent uocabula, ubi caro uenit, carna-
 ria; ubi pelles; pellaria; ubi calcei, calcearia diceren-
 10 tur: non laniena, pellefuina, futrina. Et sic, ut est ab uno
 uni, a tribus trini, a quattuor quatrini, sic a duobus dui-
 ni, non bini dicerentur, nec non ut quadrigae, trigae,
 sic potius duigae, quam bigae. Per multa sunt huiusce
 generis; quae, quoniam admonitus perspicere potest,
 15 omitto. Vocabula, quae a nominibus oriuntur, si a
 similibus nominibus similia esse debent, dicemus: quo-
 niam gemina sunt Parma, Alba, Roma; Parmenses:
 aut quoniam similis est Roma, Nola, Parma; dicemus,
 ut Romani, Nolani, sic Parmani. et a Pergamo, ab Ilio
 20 similiter, ut Pergamenus, sic Ilienus. aut ut Ilius mas
 et Ilia femina, sic Pergamus et Pergama. et quoniam
 similia nomina sunt Asia, Libya; dicemus ut Asiatis
 cos, sic Libyaticos homines. Quae uocabula ducun-
 tur a uerbis; fiunt, ut a scribendo scriptor, a legendo
 25 lector. haec quoque, non seruare similitudinem licet uis-
 dere ex his. cum similiter dicatur, ut ab amando amas-
 tor, a salutando salutator, a cantando cantator: et cum
 dicatur lassus sum metendo, ferendo: ex his uocabu-

la non reddunt proportionem. quod non sit, ut messor, fertor. Multa sunt item in hac specie, in quibus potius consuetudinem sequimur, quam rationem uerborum. Praeterea, cum sint ab eadem origine uerborum uocabula dissimilia superiorum; quod simul habeant casus, et tempora, quae uocantur participia; et multa sint contraria, ut amor amo, seror sero: ab amo et eiusmodi omnibus uerbeis oriuntur praesens, et futurum, ut amans, et amaturus: et ab eis uerbeis tertium, quod debet fingi praeteriti, in lingua Latina reperiri non potest: non ergo est analogia. Sic amabor, legor†, et eiusmodi uerbi, est uocabulum eius generis praeteriti temporis, fuit†, ut amatus† eram, sum, ero: neque praesentis, et futuri ab his fit. non est ergo analogia. praesertim cum tantus numerus uocabulorum in eo genere interierit; quod dicimus in his uerbeis, et in iis uerbeis, quae contraria non habent, loquor, uenor: tamen dicimus loquens, uenans, locuturus, uenaturus, quod secundum analogias non est. quoniam dicimus loquor, et uenor: unde illa, quae erant superiora, minus seruantur. Quod† cum his, quae contraria uerba habent, alia efficiunt terna, ut ea, quae dixi, alia bina, ut ea quae dicam, currens ambulans, cursurus ambulaturus. tertia enim praeteriti non sunt: ut cursus sum, ambulatus sum. Neque in his quidem, quae saepius quid fieri ostendunt, seruant analogiam: ut est a cando cantitans, ab amando amitans non est, et sic

†legar
†sic
†amaturus

†Quid

- multa. Vt in heis singularibus, sic in multitudinis; sicut enim cantitantes, seditantes non dicuntur. Quoniam est vocabulorum genus, quod appellant compositum, et negant conferri id oportere cum simplicibus, de quibus adhuc dixi; de compositis separatim dicam.
- 5 Cum a tibijs, et canendo tibicen dicitur: quaerunt, si analogias sequi oporteat, cur non a cithara, et psalterio, et pandura dicamus citharicen, et sic alia? Si ab aede et tuendo aedituus est; cur ab atrio et tuendo non
- 10 atrituus sit potius, quam atriensis? Si ab auibus capien deis auceps dicatur, debuisse aiunt ex piscibus capien deis pisciceps, ut aucupem, sic piscicupem dici: et ubi lauetur aes, aerarias, non aere lauinas nominari. et ubi fodiatur argentum, argentifodinas dici; neque ubi fodiat
- 15 tur ferrum, ferrifodinas. qui lapides caedunt, lapicidas: qui ligna, lignicidas non dici. neque ut aurificem, sic argentificem. non doctum dici indoctum: non falsum infulsum. sic et ab hoc quoque fonte quae profluant, anis maduere est facile. Relinquitur de casibus; in quo
- 20 Aristarchei suos intendunt nervos. Primum si in heis esset analogia, dicunt debuisse omneis nominatiuos, et articulos habere totidem casus: nunc alios habere unum solum, ut litteras singulas omnes; alios treis, ut praedum, praedij, praedio; alios quattuor, ut mel, mellis,
- 25 mellis, melle; alios quinque, ut quintus, quinti, quinto, quintum, quinte; alios sex, ut unus, unius, uni, unum, une, uno. Non esse ergo in casibus analogias. Secundo quod Crates dicebat, cur quae singulos habent

casus, ut litterae Graecae, non dicantur alpha alphatos?
 si idem mihi respondebitur quod Crateti, non esse uoca-
 bula nostra, sed penitus barbara: quaeram, cur ijdem
 nostra nomina, et Persarum, et ceterorum, quos uo-
 cant barbaros, cum casibus dicant? quare, si esset analo-
 gia; aut, ut Poenicorum et Aegyptiorum uocabula, sin-
 guleis casibus dicerentur; aut pluribus, ut Gallorum, et
 ceterorum. Nam dicunt ab alaco alacus, Tet sic alias.
 In t quod scribent, dicent, quod Poenicum sit, singuleis
 casibus; ideo eas litteras Graecas nominari: sic Graeci
 nostra senecis casibus, non quineis dicere debebant.
 quod cum non faciunt, non est analogia. Quae si esset,
 negant ullum casum duobus modeis debuisse dici, quod
 fit contra. Nam sine reprehensione uulgo alij dicunt in
 singulari hac oui, et aui: alij hac oue, et aue. in multi-
 tudinis; hae puppeis, resteis, et hae puppes, restes. item,
 quod in patrico casu hoc genus dispariliter dicatur ci-
 uitatum, parentum; ciuitatum, parentium: in accusandei
 hos montreis, fontreis, hos montes, fontes. Item cum si
 sit analogia, debent a similibus uerbeis similiter declina-
 teis similia fieri, et id non fieri ostendi possit: despicien-
 dam esse eam rationem. atqui ostenditur: nam quid pos-
 test similius esse, quam mens, dens, gens? cum horum
 casus patricus, et accusandei in multitudine sint dispa-
 riles. nam a primo fit gentium, et genteis, utrobique
 ut fit I; a secundo mentium, et mentes, ut in priore solo
 sit I: a tertio dentum, et dentes, ut in neutro sit I. Sic
 item, quoniam simile est recto casu surus, lupus, lepus;

† a lauda,
 alandus
 † id

rogant, cur non dicant proportionē item furo, lupo, le-
po? Si respondent similia non esse, quod ea uocemus
dissimiliter fure, lupe, lepus: sic enim respondere uo-
luit Aristarchus Crateti. nam cum scripsisset similia es-
se Philomedes, Heraclides, Melicertes; dixit non es-
se similia. in uocando enim cum E breui dici Philome-
de, cum E longo Heraclide, et cum E breui Melicē-
te. in hoc dicunt Aristarchum non intellexisse, quod
quaereretur, cum sic soluerit. Sic enim, ut quidquid in
obliqueis casibus discrepauit, dicere potuit; propterea
rectos casus non esse simileis: cum quaeratur duo in-
ter se similia sint, necne, non debere extrinsecus ad-
sumi, cur similia sunt. Item si esset analogia, simili-
ter aues, oues, fues dicerent. item ut ouium, auium, sic
fuium. Si analogia est, inquit, cur populus dicit dij Pe-
nates, dij Consentes? Cum sit, ut hic reus, ferus, deus;
sic hi rei, feri, dei? Item quaerunt, si sit ana-
logia, cur appellant omnes aedem deum Consen-
tum, et non deorum Consentium? Item cur dicatur
mille denarium, non mille denariorum; est enim hoc
uocabulum ea figura, ut Vatinius, Manlius, denarius:
debet igitur dici, ut Vatiniorum, Manliorum, sic
denariorum. et non equum publicum mille assa-
rium esse, sed mille assariorum: ab uno enim assario
multi assarij, ab eo assariorum. Item secun-
dum illorum rationem debemus secundeis syllabeis lon-
geis dicere Hectorē, Nestorē. est enim ut quāestor,
praetor, Nestor, Hector. et non debuit dici quibus das;

sed queis das: est enim ut eeis, beis, queis. At si est quibus cum, non ibus et hibuscum dicatur? da patri familias dicere non debuerunt, si analogias sequi uellent: quod est ut Atiniae, Scatiniae familiae; sic una Atinia, Scatinia, familia. item plures patres familias dicere non debuerunt, sed ut Sisenna scribit, patres familiarum. Neque oportebat consuetudinem notare alios dicere boum greges, alios bouerum: ut struum, sic louum, et loueorum; cum esset ut Iouis, bouis, struis, louem, bouem, struem; Ioui, boui, strui. Nec cum haec conuenirent in obliqueis casibus, dubitare debuerunt in recteis propinquioribus: nunc in consuetudine aliter dicere pro Iouis, Iuppiter; pro bouis, et bus, bos; pro struis strues.

Deinceps dicam de altero genere uocabulorum, in quo contentiones sunt, ut album albius albissimum; in quo eam analogiam non seruari apparet. nam cum sit simile falsum, caldum; et dicatur ab beis falsius falsissimum, caldus caldissimum debuit dici. quoniam simile est bonum, malum; ab beis bonius et malius, bonissimum et malissimum. nonne dicimus bonum melius optimum? malum peius pessimum? in alijs uerbeis nihil deest, ut dulcis dulcior duleissimus; in alijs primum, ut peius pessimum; in alijs medium, ut caesius caesissimus; in alijs bina sunt, quae sint ab eadem uoce declinata; et ea ita, ut alias desint secundum et tertium, ut in hoc mane manius manissime; alias ut duo prima absint, ut optimum; alias ut primum et tertium desint, ut melius. Praeterea si dicerent similiter declinari, cum similia

- essent macer, sacer, tener; et macerrimus, sacerrimus, tenerrimus; non discreparent in his macrior, et magis sacer, et tenerior: neque alia trisyllaba fierent: et si in his dominaretur similitudo; diceremus, ut cana didissimus candidissima, pauperrimus pauperrima: ut candidus candida, pauper paupera. et ut dicimus doctus docta, doctissimus doctissima: sic diceremus frugalissimus frugalissima, frugus et fruga. ea si proportione essent uerba; ut uno uocabulo dicimus uirum, et mulierem sapientem, et diligentem, et sapientiore, et diligentiore: sic diceremus item, cum perueniremus ad summum. quod facimus aliter: nam uirum dicimus sapientissimum, et diligentissimum; feminam sapientissimam, et diligentissimam. Quod ad uocabulorum huius generis exempla pertinet, multa sunt reliqua. sed eadem, quae dicta, ad iudicandum satis sunt, quod analogias in collatione uerborum sequi non debemus.
- Magnitudinis uocabula cum possint esse terna, ut cista cistula cistella; in medijs non sunt, ut in his macer macricolus macellus, niger nigricolus nigellus. Item minima in quibusdam non sunt, ut auis auicula auicella, caput capitulum capitellum. In hoc genere uocabulorum, quod multa desunt, dicendum est non esse in eo, sed potius sequendam consuetudinem, quam rationem.
- Quod ad uocabulorum genera quattuor pertinet, ut in hoc potius consuetudinem, quam analogiam dominari facile animaduerti possit; dictum est. Sequitur de nominibus, quae differunt a uocabuleis, ideo quod

sunt infinita, ac res communeis designent, ut vir, mulier: cum nomina sint finita, ac significant res proprias, ut Paris, Helena: e quibus sunt alia nomina anominibus, ut Ilium ab Ilo, et Ilia ab Illo: alia a vocabulo, ut ab albo Albius, et ab atro Atrius: in neutreis seruata est analogia. Nam et cum sit a Romulo Roma; proportionatione non est, quod debuit esse Perperni filia, non Perpernae. Perperna mulieris nomen esse debuit, et nata a Perperno; quod est, ut Arbernus, Perpernus; Arberna, Perperna. Quod si Marcus Perperna uirile est nomen, et analogia sequenda: Lucius Aelia, et Quintus Mucia uirilia nomina esse debebunt. Item quae habent ab Rhodo, Andro, Cyzico, Rhodius, Andrius, Cyzice nus, similiter Cyzicius ciuis diceretur unusquisque. Nam ut ab Athenais Athenaeus dicitur rhetor nomine, et si non sit Atheniensis; in hoc ipso analogia non est: quod alij nomina habent ab oppideis; alij aut non habent; aut non, ut debent, habent, habent plerique libertini a municipio manumissi. in quo; ut societatum et sanorum serui, non seruauit^{ue} proportionem, et rationem; et Romanorum liberti debuerunt dici, ut a Fauentia Fauentinus, a Reate Reatinus: sic a Roma Romanus, ut nominantur a libertineis orti publici serui Romani, qui manumissi ante, quam sub magistratus nomina, qui eos liberarunt, succedere coeperunt: hinc quoque illa nomina Le[†] Laenas, [†] Vfenas, Carinas, Maecenas; quae cum essent a loco, ut Vrbinas, et tamen Vrbinus, ab heis debuerunt dici ad nostrorum nominum similitudinem. * DE EST PAGINA. *

liberti

*libertini a liber
orti, et e pu
licis seruis Pop.
magistratus
umina*

† Laenas

M. TERENTII VARRONIS DE
LINGVA LATINA LIBER

octauus.

* DESUNT QVAEDAM *

tam nesciunt docere, quam discere, quae ignorant.
in quo fuit Crates nobilis grammaticus, qui fretus
Chrysippo homine acutissimo, qui reliquit sex libros
περί τῆς ἀνομαλίας; *beis libreis contra analogiam,*
5 *atque Aristarchum est nixus: sed ita vt scripta indi-*
cant eius, vt neutrius videatur peruidisse voluntatem.
Quod et Chrysippus, de *inaequalitate cum scribit sera-*
mones, propositum habet ostendere similes res dissimi-
1 *libus verbeis; et similibus dissimiles esse vocabuleis no-*
10 *tatas. id quidem est verum: et cum Aristarchus de*
aequalitate conscribit, et de verborum similitudine;
quorundam inclinationes sequi iubet, quoad patitur
consuetudo. Sed hi, qui in loquendo partim sequi iubent
nos consuetudinem, partim rationem; non tam discre-
15 *pant, quod consuetudo, et analogia coniunctiores sunt*
inter se, quam hi credunt. quod est nata ex quadam con-
suetudine analogia: et ex hac consuetudo ex dissimilibus
et similibus verbeis eorum, quod declinationibus constat;
neque anomalia, neque analogia est repudianda. nisi si
20 *non est homo ex anima; quod est homo ex corpore et*
anima. Sed ea, quae dicam, quo facilius peruideri poss-
sint, prius de trineis copuleis differendum. nam cum

confusim ex vtraque parte pleraque dicuntur, quorum
 alia ad aliam referri debent summam. Primum de co-
 puleis naturae, et sueis. haec enim duo sunt, quae exi-
 gunt diuersa: quod aliud est dicere verborum analo-
 gias, aliud dicere uti oportere analogijs. Secundum de
 copuleis multitudinis, ac finis: vtrumq. omnium verbo-
 rum dicatur esse analogia, an vsus, an maioris partis.
 Tertium de copuleis personarum, qui eis debent uti,
 quae sunt plures. Alia enim populi vniuersi, alia singu-
 lorum; et de his non eadem oratores, et poetae, quod
 eorum non idem ius. Itaque populus vniuersus debet in
 omnibus verbeis uti analogia: et, si perperam est con-
 suetus, corrigere se ipse; cum orator non debeat in omni-
 bus uti, quod sine offensione non potest facere, cum poe-
 tae transilire lineas impune possint. Populus enim in sua
 potestate, singuli in illius. Itaque ut suam quisque con-
 suetudinem, si mala est, corrigere debeat; sic populus
 suam. Ego populi consuetudinis non sum, ut dominus: at
 ille meae est. Ut rationi obtemperare debet gubernator,
 gubernatori vnusquisque in naui; sic populus rationi,
 nos singuli populo. Quare ad quamcumque summam in
 dicendo referam, si animaduertes, intelleges, vtrum
 dicatur analogia esse, an, uti oporteret, redigere; dici
 id in populum aliter, ac inde omnibus dici in eum, qui
 sit in populo. Nunc iam primum dicam pro vni-
 uersa analogia, cur non modo videatur esse repres-
 bendenda, sed etiam cur in vsu quodammodo sequen-
 da. Secundo de singuleis criminibus, quibus rebus pos-

sint, quae dicta sunt contra, solui. dicam ita, ut generatim comprehendam; et ea, quae in priori libro sunt dicta, et ea, quae possunt dici, atque illic praeterij.

- 5 PRIMVM quod aiunt, qui bene loqui velit, consuetudinem non rationem similitudinum sequi oportere: quod alterum si neglegat, sine offensione facere non possit; alterum si sequatur, quod sine reprehensione non sit futurum; errant: quod qui in loquendo consuetudinem, qua oportet uti, sequitur, non sine ea ratione. Nam vocabula, ac verba, quae declinamus, similiter ea in consuetudine esse videmus, et ad eam referimus: et si quid est erratum, non sine ea corrigimus. Nam ut qui triclinium constrarunt, si quem le-
- 15 Elum de tribus vnum imparem posuerunt, aut de paribus nimium, aut parum produxerunt; vna corrigimus, et ad consuetudinem communem, et ad aliorum tricliniorum analogias. Sic si quis in oratione in pronuntiando ita declinat verba, ut dicat dis-
- 20 paria; quod peccat, redigere debemus ad ceterorum similium verborum rationem. Cum duo peccati genera sint declinationum; vnum quod in consuetudinem perperam receptum est; alterum, quod nondum est, et perperam dicatur: vnum dant non
- 25 oportere dici, quod sit in consuetudine; alterum non conceditur, quin ita dicatur, ut sit simile. cum id faciat; ac si quis puerorum per delicias pedes male ponere, atque imitari vacias coeperit, hos corrigi-

oportere, si concedant: contra si quis in consuetudine ambulandi iam factus sit vacia, aut compernis, si eum corrigi non concedant, non sequitur, ut stulte faciant, qui pueris in geniculis alligent serperastrum, ut eorum deprauata corrigant erura: cum culpandus non sit medicus, qui e longinqua mala consuetudine aegrum iter meliorem traducit. quare reprehendendus sit, qui orationem minus valentem propter malam consuetudinem traducit in meliorem? Pictores Apelles, Protogenes, sic alij artifices egregij non reprehendendi, quod consuetudinem Myconis, Dioris, Arimnae, et aliorum superiorum non sunt secuti: Aristophanes improbandus, qui potius in quibusdam veritatem, quam consuetudinem secutus? quid si viri sapientissimi, et in re militari, et in alijs rebus multis contra veterem consuetudinem cum essent vsi, laudati; despiciendi sunt, qui potius dicunt oportere esse consuetudinem ratione? An cum quis perperam consueuerit quid facere in ciuitate, non modo non patiemur, sed etiam poena adficiemus: item si quis perperam consueuerit dicere verbum, non corrigemus, cum id fiat sine poena? et hi qui pueros in ludum mittunt, ut discant, quae nesciunt verba, quemadmodum scribant: itidem barbaros, qui ignorabunt verba, quemadmodum oportuit dici, non docebimus, ut sciant, qua ratione conueniat dici? sed ut nutrix pueros a lacte non subito euellit a consuetudine, cum a cibo pristino in meliorem traducit, sic in maioribus loquendo a minus commodeis verbeis ad ea,

- quae sunt cum ratione, modice traducere oportet, cum sint in consuetudine contra rationem alia verba, ita ut ea facile tolli possint; alia ut videantur esse fixa, quae leuiter haerent, ac sine offensione commutari possint.
- 5 Si enim ad rationem corrigi oportet, quae non ad rationem sunt, ita ut in praesentia corrigere nequeas: quin ita dicas, heis oportet, si possis, non vti: si enim obsolescent, ac postea iam oblitterata facilius corrigi poterunt, quas nouas verbi declinationes ratione introductas reaspuet forum: ieiis boni poetae maxime scaenici consuetudine subigere aureis populi debent: quod poetae multum possint in hoc, propter eos quaedam verba in declinatione melius, quaedam deterius dicuntur. Consuetudo loquendi est in motu. Itaque solet fieri ex meliore deterior, meliora verba perperam dicta apud antiquos aliquos, propter poetas non modo nunc dicuntur recte, sed etiam, quae ratione dicta sunt tum, nunc perperam dicuntur. Quare, qui ad consuetudinem nos vocant, si ad rectam, sequamur: in eo enim quoque est analogia;
- 20 si ad eam inuitent, quae est deprauata, nibilo magis sequemur: nisi cum erit necesse, sequar in ceteris rebus mala exempla: nam ea quoque, cum aliqua vis vraguet, inuiti sequimur. Neque enim Lysippus artificum priorum potius est vitiosa secutus, quam artem;
- 25 sic populus facere debet, etiam singuli, sine offensione quod fiat populi, qui amissa modo quaerant, sed etiam quod indicium dent: idem ex sermone si quid deperijt, non modo nihil impendunt, ut requirant, sed etiam con-

tra indices repugnant, ne restitatur verbum, nouum
 et ratione introductum, quo minus ut recipiamus, vita
 re non debemus. Nam ad vsum in vestimentis, aedifica-
 tions, suppellectilis, nouitati non impedit-vetus consuetudo.
 Quem enim amor ad suetudinis potius in pantheis pos-
 sessorem retinet, quam ad noua vestimenta traducit?
 An non saepe veteres leges abrogatae nouis cedunt?
 Nonne inusitatae formae vasorum recentibus a Graeci-
 a adlatis obliteratae antiquae consuetudinis sino-
 rum, et capidarum species? Heis formis vocabulo-
 rum contaminati uti nollent, quae docuerit ratio pro-
 pter consuetudinem veterem? Et tantum inter duos
 sensus interesse volunt, ut oculis semper aliquas figu-
 ras suppellectilis nouas conquirant, contra aureis ex-
 ptes velint esse? Quotus quisque iam seruos habet
 priscae nominibus? quae mulier suum instrumentum
 atque vasa auri, veteribus vocabulis appellat? Indu-
 ctis non tam irascendum, quam huiusce prauitatis
 patroneis. Si enim vsquequaque non esset analogia,
 tum sequebatur, ut in verbis quoque non esset; non
 cum esset vsquequaque, ut est; non esse in verbis.

†Indo-
 (eis)

Quae enim est pars mundi, quae non innumerabi-
 les habeat analogias? Caelum, an mare, an terra, an aer,
 et cetera, quae sunt in his? nonne in caelo, ut ab aequi-
 noctiali circulo ad solstitialem, et hinc ad septentriona-
 lem diuisum? sic contra paribus partibus item a bruma
 versus contraria parte? non quantum polo superior,
 abest inferior ab eo, quem ἀνταρκτικὸν vocant.

- astrologi, et is ad brumalem? non quemadmodum quodque signum exortum hoc anno, quotquotanneis eodem modo exoritur? Num aliter sola bruma venit ad aequinoctium? an contra cum ad solstitium, venit ad aequinoctialem circulum, et inde ad brumam?
- 5 Nonne luna, ut a sole discedit ad aquilonem, et inde redit in eandem uiam; sic inde fertur ad austrum, et regreditur inde? Sed quid plura de aëtreis, ubi diffusius reperitur, quid sit, aut fiat in motibus diffusimiliter? At in mari, credo, motus non habent dissimilitudines geminas, qui in viginti quattuor boreis lunaribus cottidie quater se mutant? At cum sex boreis aestus creuerunt, totidem decreuerunt rursus (ydem. Item ab heis, tan hanc analogiam ad diem
- 10 seruant, ad mensem, non item alios motus? Sic item cum habeant alios inter se conuenientes, de quibus in libro, quem de aestuarijs feci, scripsi. Non in terra in sationibus seruata analogia? Nec cuiusmodi in praeterito tempore fructuum genera reddidit, similia in praesenti reddat: et cuiusmodi a tritico iacto reddit segetes, sic ordeo sato proportionem reddit parileis? Nonne ut Europa habet flumina, lacus, monteis, campos; sic habet Asia? Non in volucris generatim seruatur analogia? non ex aquileis
- 15 aquilae, atque ex turdeis, qui procreantur, turdi: sic ex reliqueis suis cuiusque generis? An aliter hoc fit quam in aere, in aqua? non hic conchae inter se generatim innumerabili numero similes? non pisces? sane

† idem
dem
lieis

† idem
dem

muraena fit lupus, aut merula? Non bos ad bouem conlatas similis? et qui ex heis progengerantur inter se vituli? etiam vbi dissimilis fetus, vt ex equa et asino mulus: tamen ibi analogia. quod ex quocumque asino et equa nascitur item mulus; aut mula, vt ex equo, et asina binnuli. Non sic ex viro et muliere omnis similis partus? quid pueri, et puellae? non horum ita inter se, non omnia similia membra, vt separatim in suo vtroque genere similitudines sint pariles? Non homines omnes cum sint ex anima et corpore, partes quoque eorum proportionem similes? Quid ergo cum omnes animae hominum sint diuisae in octonas partes, inter se non proportionem similes? quinque, quibus sentimus: sexta, qua cogitamus: septima, qua progengeramus: octaua, qua voces mittimus? Igitur, quoniam, qua loquimur voce orationem, hanc quoque necesse est natura habere analogias. Itaque habet, an non? Vides, vt.

†quadriplicatam Graeci habeant eam quadri partitam? vnā, in qua sit casus: alteram, in qua tempora: tertiam, in qua neutrum: quartam, in qua vtrumque: sic nos habere? et quid, verba nescis, vt apud illos sint alia finita, alia non. sic vtraque esse apud nos equidem non dubito. Qui animaduertunt item in eam innumerabilem similitudinem numerum: vt trium temporum. verba, vt trium personarum: quis enim potest non animadauisse in omni oratione esse vt legebam lego legam, sic lego legis legit: cum haec eadem dicantur alias vt singula, alias vt plura significant? Quis est enim tam tardus,

- qui illas quoque non animaduertit similitudines, quibus
 utimur imperando, quibus in optando, quibus in interro
 gando, quibus in infestis rebus, quibus in perfectis, sic
 in alijs discriminibus? Quare qui negat esse rationem
 5 analogiae, non videt naturam non solum orationis, sed
 etiam mundi: qui autem vident, et sequi negant oportere,
 pugnant contra naturam, non contra analogiam: et pu
 gnant vosselleis, non gladio; cum pauca excepta verba
 ex pelago sermonis puri, minus trita efferant; cum dicant
 10 propterea analogias non esse. similiter ut si quis viderit
 mutilum bouem, aut luscum hominem, claudi cantem
 equum, neget in cornibus bouum, hominum, et equorum
 naturam similitudinis proportionem constare. Qui
 autem cum duo genera esse dicunt analogiae: vnum na
 15 turale, quod ut ex lentibus natis nascuntur lentes, sic
 ex lupineis lupinum: alterum voluntarium, ut in sca
 brica, cum vident scaenam, ut dexteriore parte sint
 ostia, sic esse in sinisteriore simili ratione facta: de his
 duobus generibus naturalem esse analogicem: ut sit in
 20 motibus caeli: voluntariam vero esse, quod ut cuique
 fabro libitum sit, possit facere partem scaenae; sic in
 hominum partibus esse analogias: quod eas natura fec
 it; in verbeis non esse, quod et homines ad suam quisque
 voluntatem fingunt. Itaque de eisdem rebus alia verba
 25 habere Graecos, alia Syros, alia Latinos. Ego declina
 tus verborum et voluntarios, et naturales esse puto. Vo
 luntarios, quibus homines vocabula imposuerint rebus
 quaedam, ut a Romulo Roma, a Tibure Tiburtes. Nat

turales, vt ab impositis vocabuleis, quae inclinantur
 in tempora, aut in casus: vt ab Romuli Romulo Roma
 lum, et a dico dicebam dixeram. Itaque in voluntarijs
 declinationibus inconstantia est; in naturalibus con-
 stantia: quas vtrasque, quoniam id non debeant negare
 esse in oratione, quod in mundi partibus omnibus sit,
 et declinationes verborum innumerabiles, dicendum est
 esse in ijs analogiam. neque ideo statim ea in omnibus
 verbeis est sequenda, nam si qua perperam declinauit
 verba consuetudo; vt ea aliter efferri non possint sine
 offensione multorum; hinc orationem verborum non
 praetermittendam ostendit loquendi ratio. Quod
 ad vniuersalem pertinet causam, cur similitudo et sit
 in oratione, et debeat obseruari, et quam ad finem
 quoque, satis dictum. Quare, quod sequitur, de partibus
 singuleis deinceps expediemus; ac singula crimina,
 quae dicunt in analogias, soluemus. In quo animaduerto,
 natura quadruplicem esse formam, ad quam in decli-
 nando accommodari debeant verba: quod debeat sub
 esse res, quae designetur; et vt sit ea res in vsu; et vt
 vocis natura ea sit, quae significauit, vt declinari pos-
 sit; et similitudo. [figura verbi, vt sit ea, quae ex se de-
 clinata genus prodere certum possunt. quo neque a
 terra terrus vt diceretur, postulandum est, quod na-
 tura non subest. ut in hoc alterum maris, alterum sea-
 minae debeat esse. Sic neque propter vsum, vt Teren-
 tius significat vnum, plures Terentij, postulandum
 est, vt sic dicamus faba et fabae: non enim in similibus

vtrumque, neque vt dicimus Terentius Terentium,
 sic postulandum, vt inclinemus A et B; quod non om-
 nis vox natura habet declinatus. neque enim forma con-
 lata quaerendum solum, quid habeat in figura simile,
 5 sed etiam nonnumquam in eo, quem habeat effectum.
 Sic enim lana Gallicana, et Appula videtur imperito
 similis propter speciem; cum peritus Appulam emat
 pluris, quod in vsu firmior sit. Haec nunc striclim dia-
 lecta, apertiora fient infra. incipiam hinc. Quod
 10 rogant ex qua parte oporteat simile esse uerbum, ab
 uoce, an a significatione? respondeamus a uoce. sed ta-
 men nonnumquam quaerimus, genere similia ne sint,
 quae significantur; ac nomen uirile cum uirili cons-
 ferimus, feminae cum muliebri. non quod id, † quod † heic
 15 significant uoces, commoueat; sed quod nonnum-
 quam in re dissimilis figurae, formas uocum in
 dissimiles ponunt dispariles. ut calcei muliebres
 sint, an uiriles, dicimus ad similitudinem figurae;
 cum tamen sciamus nonnumquam et mulierem ha-
 20 bere calceos uiriles, et uirum muliebreis. Sic dici-
 uirum. Perpernam, et M. Laecam muliebri forma.
 Et contra; parietem, ut abietem, esse forma simi-
 lem; cum alterum uocabulum dicatur uirile, al-
 terum muliebri; et utrumque natura neutrum.
 25 Sic itaque ea uirilia dicimus, non quae uirum. si-
 gnificant, sed quibus proponimus hic et hi. Et sic
 muliebria, in quibus dicere possumus haec, et haec.
 Quare nihil est, quod dicunt Theona, et Diona non

esse simileis; si alter est Aethiops, alter Gallus: si ana-
 logia rerum dissimilitudines adsumat et ad discernens-
 dum vocis verbeis figuras. Quod dicunt simile sit, nec
 ne, nomen nomini, imprudenter Aristarchum praecia-
 pere, oportere spectare non solum ex recto, sed etiam 5
 ex eorum vocandei casu: esset enim deridiculum, si sis-
 miles inter se parentes sint, de filiis iudicare. Qui era-
 rant, quod non ab obliqueis casibus sit, ut recti simili-
 facie ostendantur: sed propter eos facilius prospici sis-
 militudo potest eorum, quam vim habeat ut lucerna in 10
 tenebreis adlata non facit, quae ibi sunt posita, similia
 sint; sed ut videantur, quae sint, quaeue desint.
 Quid similis videtur, quam in heis est extrema littera
 crux, frux? quas qui audit voces, auribus discernere
 potest nemo: cum easdem non esse similes ex alijs vero 15
 beis intelligamus. quod cum sint cruces, et fruges, et de
 beis extremeis syllabeis exemptum sit C ex altero sic;
 ut ex C et S crux, ex G et S frux. quod item apparet;
 cum est demptum S. nam fit vnum cruci, alterum fruz-
 gi. Quod aiunt, cum in maiore parte orationis non 20
 sit similitudo, non esse analogiam: dupliciter stulte dia-
 cunt, quod et in maiore parte est, et in minore parte
 est: et si in minore non sit, tamen sit in maiore. nisi
 etiam nos calceos negabunt habere, quod in maiore
 parte corporis calceos non habeamus? Quod dicitur 25
 cunctos nos sequi dissimilitudinem: itaque in vestitu, in
 suppellectile delectari varietate: non paribus subuculeis
 vxoris, respondeo, si varietas est iucunda; magis uarium

esse, in quo alia sunt similia, alia non sunt. Itaque sic, ut abacum argento ornari uidemus, ut alia paria sint, alia disparia; sic in oratione.

- Rogant, si similitudo sit sequenda, cur malimus habere
5 lectos alios ex ebore, alios ex testudine, sic item genere aliquo alio: ad quae dico non dissimilitudines quoque sequi. saepe itaque ex eadem supellectili licet uidere. nam nemo facit triclinij lectos, nisi pareis et materia, et altitudine, et figura. Quis facit mappas triclinarias
10 non simileis inter se? quis puluinos? quis denique cetera quae unius generis sint plura? Cum inquit utilitatis causa introducta sit oratio, sequendum, non quae habebit similitudinem, sed quae utilitatem. Ego quidem utilitatis causa orationem factam esse concedo, sed ut uestimenta: quare ut hic similitudines sequemur, ut uirilis tunica sit uirili similis, item toga togae: sic mulierum stola stolae proportionem, et pallium pallio simile. Sic cum sint nomina utilitatis causa, tamen uirilia inter se similia: item muliebria inter se sequi debemus.
20 Quod aiunt, ut persedit, et persistit, sic percubuit, et percupiuit; quoniam non sit; non esse analogiam. et in hoc errant: quod duo posteriora ex prioribus declinata non sunt: cum analogia polliceatur ex duobus similibus similiter declinatis similia fore. Qui dicunt, quod sit a Romulo Roma, et non Romula; neque ut ab oue ouilia, sic a boue bouilia esse analogias: errant, quod nemo pollicetur e uocabulo uocabulum declinari recto casu singulari in rectum singularem; sed

ex duobus uocabuleis similibus casus similiter declina-
 tos similes fieri. Quod dicunt : quod uocabula lit-
 terarum Latinarum non declinentur in casus, non esse
 analogias; hi ea quae natura declinari non possunt,
 eorum declinatus requirunt. proinde ut non ea dicatur
 esse analogia, quae a similibus uerbis similiter decli-
 natis similia declinat. Quare non solum in uocabuleis
 litterarum non haec requirenda analogia, sed ne in syl-
 laba quidem ulla. quod dicimus hoc ab, huius ab : sic
 alia. quod si quis in hoc quoque uelit dicere esse analo- 10
 gias rerum; tenere potest : ut enim dicunt ipsi alia no-
 mina, quod quinque habent figuras, habere quinque
 casus, alia quattuor, sic minus alia; dicere poterunt
 esse litteras ac syllabas in uoce, quae singulos habent
 casus. in rebus plurimeis, quemadmodum inter se con- 15
 ferrent ea, quae quaternos habebunt uocabuleis casus;
 item ea inter se quaternos; sic, quae singulos habebunt,
 ut conferant inter se dicentes: ut sit hoc A, huius A, esse
 hoc E, huius E, huic E. Quod dicunt: esse quaedam
 uerba, quae habeant declinatus, ut caput; quorum 20
 pars reperiri quod non possit, non esse analogias :
 respondendum sine dubio, si quod est singulare uer-
 bum, id non habere analogias. minimum duo esse
 uerba debent, in quibus sit similitudo. quare in
 hoc tollunt esse analogias? sed initio uocabulum res 25
 esto casu apparet in hoc: Quod dedit ira caput, nec
 dispendi facit bilum. quod ualeat, neque dispendij fa-
 cit quidquam. Idem hoc obliquo apud Plautum: Vi-

deo enim te nihili pendere prae Phioſſache omnes ho-
mines . quod ex ne et bili : quare dictus eſt nibili,
qui non bili habet caſus tum , cum commutatur , de
quo dicitur . De homine : dicimus enim hic homo ni-
5 bili eſt , et huius hominis nihili , et hunc hominem
nibili . ſi in illo commutaremus ; diceremus , ut hoc li-
num , et limum , ſic nihilum , non hic nihili , et huic
lino et limo , ſic nihilo , non huic nihili . Potreſt dici
patricus caſus , ut ei praeponuntur pronomina plu-
10 ra , ut hic caſus Terentij , hunc caſum Terentij ; hic
miles legionis , huius militis legionis , hunc militem
legionis . Negant , cum omnis natura ſit aut
mas , aut femina , aut neutrum ; debuiſſe ex ſinguleis
uocibus ternas figuras uocabulorum fieri , ut albus
15 alba album : nunc fieri in multis rebus binas , ut Me-
tellus Metella : nonnulla ſingula , ut tragoedia , co-
moedia ; ſic eſſe Marcum , Numerium : at Mara-
cam , et Numeriam non : dici coruum , turdum , non
dici coruam , turdam . contra dici pantherum , mea-
20 rulam , non dici pantherum , merulum . nullius no-
ſtrum filium , et filiam non apte diſcerni marem ac
feminam ; ut Terentium et Terentiam : contra de-
orum liberos , et ſeruorum non itidem , ut Iouis ſi-
lium et filiam , non Iouem et Iouam . item magnum
25 numerum uocabulorum in hoc genere non ſeruare
analogias . Ad haec dicimus , omnis orationis ,
quamuis res natura ſubſit , tamen ſi ea in uſum non
peruenerit , eo non peruenire uerba : ideo equus .

dicitur et equa, in usu enim horum discrimina: cornus
et corua non. quod sine usu id, quod dissimilis natu-
ra. Itaque quaedam aliter olim, et nunc: tum omnes
mares, et feminae dicebantur columbae, quod non
erant in eo usu domestico, quo nunc. contra propter
domesticos usus, quod internouimus, appellatur mas co-
lumbus, femina columba. Nam cum in tria genera tran-
sit, et idem est in usu discriminare, totumq. denique ap-
paret, ut est in doctus docta doctum. doctrina enim per
haec tria transire potest, et usus docuit discriminare do-
ctas res ab hominibus, et in heis marem ac feminam
in mare, et femina, et neutro. neque natura mas tran-
sit, neque femina, neque neutra: et ideo non dicitur
feminus femina feminum, sic reliqua. Itaque
singularibus et secretis uocabulis appellati sunt:
quare in quibus rebus non subest similis natura, aut
usus, in heis uocabulis huiusmodi ratio quaeri non
debet. Ergo dicitur, ut furdus uir, furda mulier, sic
furdum theatrum; quod omnes tres ad auditum sunt
comparatae. Contra nemo dicit cubiculum furdum
ad silentium, non ad auditum. at si fenestram non ha-
bet, dicitur caecum, ut caecus, et caeca; quod omnia
habent lumen, habere debent mas, ac femina. Habent
inter se natura quandam societatem neutra cum heis,
quod sunt diuersa non inter se; quodque de heis per pau-
ca sunt, quae habeant quandam communitatem. dei, et
serui nomina, quod non item, ut libera nostra transeunt,
eadem ex causa, quod ad usum attinet, institui opus
fuit de

fuit de libereis, de reliqueis nihil attinuit: quod in ser-
ueis gentilia natura non subest in usu. In nostreis no-
minibus, qui sumus in Latio, et liberi, necessaria. Ita
que ibi apparet analogia. ac dicitur Terentius vir, Te-
5 rentia femina; Terentium genus: in prænominibus
ideo non fit item, quod haec instituta ad usum singula-
ria, quibus discernerentur nomina gentilia, ut à nu-
mero Prima, Secunda, Tertia; Quarta. In vireis, ut
Quintus, Sextus, Decimus. sic ab alijs rebus; cum es-
10 sent duo Terentij, aut plures, discernendi causa, ut ali-
quid singulare haberent, notabant. forsitan ab eo, qui
mane natus diceretur, ut is Manius esset; qui luci, Lu-
cius; qui post patris mortem, Postumus. Ex quibus,
quae, cum item accidisset femineis, proportionem ap-
15 pellatam. declarant prænomena mulierum antiqua, Ma-
nia, Lucia, Postuma. Videmus enim Maniam matrem
larum, et Luciam Volumniam saliorum carminibus
appellari. Postumam a multis post patris mortem etiam
nunc appellari. Quare quocumque progressa est natus
20 ra, cum usu vocabuli similis, proportionem propagata
est analogia. Cum in quibus declinationibus voluntas
rijs maris, et feminae, et neutri, quae voluntaria sunt,
non debent similiter declinari. sed in quibus naturales
sint declinatus, hi, qui esse reperiuntur. Quo circa in
25 tribus generibus nominum inique tollunt analogias.

Qui autem eas reprehendunt, quod alia vocabula
singularia sunt solum, ut cicer: alia multitudinis solum,
ut scalae; cum debuerunt esse omnia duplicia, ut equus

equei. analogiae fundamentum esse obliuiscuntur natura-
 turam. nam et vsu singulare est, quod natura vnum
 significat, vt equus, aut quod coniuncta quodammodo
 ad vnum vsu, vt bigae. itaque dicimus vna mus-
 sa, sic dicimus vnae bigae. multitudinis vocabula
 sunt vnum infinitum, vt musae, alterum finitum,
 vt duo, tres, quattuor. dicimus enim, vt hae musae,
 sic vnae bigae, et binae, et trinae bigae, sic deinceps.
 Quare tam vnei; et vnae, et vna quodammodo
 singularia sunt, quam vnus, et vna, et vnum. 10
 hoc modo mutat, quod altera in singularibus, al-
 tera in coniunctis rebus, et vt duo, tria sunt mul-
 titudinis, sic bina, trina. Est tertium quoque genus singu-
 lare, vt in multitudine, vter: in quo multitudinis, vt
 vter vtrei, vter poeta singularis, vtrei poetae multitudine
 nis est. Qua explicata natura, apparet non debere om-
 nia vocabula multitudinis habere par singulare. omnes
 enim numeri a duobus sursum versus multitudinis sunt;
 neque eorum quisquam habere potest singulare com-
 par. Iniuria igitur postulant, siqua sint singularia, 20
 oportere habere multitudinis. Item qui repres-
 hendunt, quod non dicatur, vt vnguentum vnguenta,
 vinum vina; sic acetum aceta, garum gara: faciunt
 imperite, qui ibi desiderant multitudinis vocabulum,
 quae sub mensuram, ac pondera potius, quam sub
 numerum succedant. nam in plumbo, oleo, argen-
 to, cum incrementum accessit, dicimus, multum o-
 leum, multum plumbum, argentum: non multa olea,

plumba, argenta: cum quae ex hisce fiant, dicamus plumbea, et argentea: aliud enim cum ex argento: nam id tum, cum iam vas argenteum, aut pocillum, aut quid item; quod pocilla argentea multa, non quod argentum multum. ea natura, in quibus est mensura, non numerus, si genera in se habent plura, et in usum venerunt, et genere multo, sic vina, vnguenta dicta. alius enim generis vinum, quod Chio, alius quod Lesbo. Sic ex regionibus, quae ipsa dicuntur, nunc melius vnguenta, cui nunc genera aliquot, si item discrimina magna essent olei, et aceti, et sic ceterarum rerum huiusmodi in usu communi, dicerentur sic olea, ut vina. Quare in utraque denique, re scindere conantur analogiam: et cum in dissimili usu similia vocabula quaerunt; et cum item ea, quae metimur, atque ea, quae numeramus, dici putant oportere. Item reprehendunt analogias, quod dicantur multitudinis nomine publicae balineae, non balinea. contra quod priuati dicunt vnum balineum, quod plura balineas dicant. quibus responderi potest, non esse reprehendendum, quod scalae, et aquae calidae, pleraque, quae cum multitudinis vocabuleis sint appellata: neque eorum singularia in usum venerint. Idemque, item contra primum balineum nomen, et Graecum introijt in urbem, publice ibi consedit; vbi bina essent coniuncta aedificia lauandei causa; vnum vbi viri, alterum vbi mulieres

lauarentur, ab eadem ratione domi suae quisque ubi la-
 uatur, balineum dixerit. et quod non erant duo balis-
 nea, dicere non consueuerunt, cum hoc antiqui non
 balineum, sed lauatinam appellare consueuissent. Sic
 aquae calidae a loco, et quae ubi scaterent, cum ut cos
 lerentur, et venissent in usum nostris, cum aliae ad
 alium morbum idoneae essent. Hae cum plures essent,
 ut Puteoleis, et in Tusceis, quibus utebantur, multitudi-
 nis potius, quam singulari vocabulo appellarunt. Sic
 scalas, quod a scandendo dicantur, et singulos gra-
 dus scanderent. Magis erat quaerendum, si appellas-
 sent singulari vocabulo scalam, cum origo nominatus
 ostenderet contra. Item reprehendunt de casibus;
 quod quidam nominatus habent reſtos, quidam obli-
 quos: quod dicunt utrosque in vocibus oportere. quibus
 idem responderi potest; in quibus usus, et natura non
 subsit, ibi non esse analogiam. sed ne in his vocabu-
 leis, quae declinantur, si transeunt e reſto casu in re-
 ſtum casum. quae tamen fere non discedunt a ratione si
 ne iusta caussa. ut hi, qui gladiatores dicunt Faustinos. 20
 nam quod plerique dicuntur, ut treis extremas syllabas
 habeant easdem Casceliani, Aquiliani, Caeciliani; anis
 maduertant, unde oriuntur nomina dissimilia; Casce-
 lius, Caecilius, Aquilius, Faustus: reſte dicerent Fau-
 stianos potius, quam Faustinos. sic a Scipione quidam 25
 male dicunt Scipionios, nam contra est Scipionarios.
 Sed, ut dixi, quod ab cuiuscumodi cognominibus raro
 declinantur cognomina, neque in usum etiam perducta

- notant quaedam. Item dicunt, cum sit simile stultus, luscus; et dicatur stultus stultior stultissimus; non dici luscus luscior luscissimus. sic in hoc genere multa, ad quae dico ideo fieri, quod natura nemo lusco magis sit luscus; cum stultior fieri videatur. Quod rogant, cur dicamus mane manius manifestissime. item de vespertino tempore: vere magis et minus esse non potest; ante et post potest. itaque prius est hora prima, quam secunda, non magis hora, sed magis mane surgere tam dicitur, qui primo mane surgit, quam qui non prior. Vt enim dies non potest esse magis, quam mane; itaque ipsum hoc, quod dicitur magis, sibi non constat: quod magis mane significat primum mane, magis vespere nouissimum vesper. Item ab huiusce modi similitudinibus analogia, quod cum sit anus, casus simile; et sit ab anu anicula anicella, a cado duo reliqua, quod non sint propagata. sic non dicatur a piscina piscinula piscinella. ad huiusmodi vocabula analogias esse, ut dixi, ubi magnitudo animaduertenda sit in vnoquoque gradu, et quae sit in usu communi, ut est cista cistula cistella, et canis catulus catellus; quod in pecoris usu non est. itaque consuetudo frequentius res in binas diuidit partes ut maius, et minus; ut lectus, et lectulus, arca et arcula, sic alia. Quod dicunt; casus alia non habere rectos, alia obliquos, et ideo non esse analogias, falsum est. Negant habere rectos, ut in hoc frugis frugem, item roris rorem; obliquos non habere, ut in hoc Diespiter, Marspiter. ad hoc respondeo, et

priora habere nominandei, et posteriora obliquos. Nam et frugi rectus est natura frux: ac si secundum consuetudinem dicimus, ut haec avis, haec ovis, sic haec frugis. Sic secundum naturam nominandei est casus roris, secundum consuetudinem ros; cum utrumque conueniat ad analogiam; quod et id, quod in consuetudine non est, cuiusmodi debeat esse, apparet; et quod est in consuetudine nunc in recto casu, eadem est analogia ad pleraque, quae ex multitudine cum transeunt in singulare, difficulter efferuntur ore. sic cum transferretur ex eo, quod dicebatur haec oves, una non est dicta oves, sed additum *i*, ac factum ambiguum verbum nominandei an patrii sit casus, ut ovis, et avis. sic in obliqueis casibus cur negant esse Marspitris, Diespitris, non video, nisi quod minus est tritum in consuetudine, quam Diespiter, quod in nihil argumentum est. nam tam casus; qui non tritus est, quam qui est. Sed in casuum serie alia vocabula non habent nominandei, alia de obliqueis aliquem. Nihil enim video quo minus si ratio percellere poterat hoc crimen. Nam ut signa, quae non habent caput, aut aliquam aliam partem, nihilominus in reliqueis membris eorum esse possunt analogiae, sic in vocabuleis casuum. Possunt item fieri, ac reponi, quod aberit, ubi patitur natura, et consuetudo; quod nonnumquam apud poetas inuenimus factum, ut in hoc apud Naeuium in *Clastidio*: *Victa insepulta laetus in patriam reduxit.* Item res prebendunt, quod dicatur haec strues, hic Hercules, hic

homo : debuissent enim dici, si esset analogia, hic Hera-
 cul, haec strus, hic homon. haec ostendunt non analogiam
 non esse, sed obliquos casus non habere caput ex sua
 analogia. nam vt in Alexandri statua si imposueris ca-
 5 put Philippi, membra conueniunt ad rationem; sic et
 ad Alexandri membrorum simulacrum caput, quod
 respondeat, ita fit. Nam si quis tunicam in vsu ita con-
 fuit, vt altera pligula sit angustis clauis, altera las-
 teis: vtraque pars in suo genere caret analogia. Item
 10 negant esse analogias, quod alij dicunt cupressus, alij
 cupressi. item de ficeis, plataneis, et plerisque arbo-
 ribus; de quibus alij extremum VS, alij EI faciunt: id
 est fulsum. nam debent dici hei et hae ficei: quod est vt
 nummei, ficei, vt nummorum, ficorum. si essent plures fi-
 15 cus, vt manus, diceremus vt manibus, sic ficibus; et vt
 manuum, sic ficuum. neque has ficos diceremus, sed
 ficus, vt non manos, sed manus. Sed neque consuetu-
 do diceret singulareis obliquos casus huius fici, neque
 ab hac fico, vt non dicit huius mani, sed huius ma-
 20 nus, et ab hac mano, sed manu. Et illud putant esse
 se causae, cur non sit analogia; quod Lucilius scribit:
 Decuis, siue decussis est. qui errant; quod Lucilius non
 debuit dubitare, quod vtrumque: nam in aere vsque
 ab asse ad centussis numerus aes adsignificat, et eius nu-
 25 mero finiti casus omnes a dupondio sunt. quod dicitur a
 multis duobus modeis, hic dupondius, et hoc dupon-
 dium, vt hoc gladium, et hic gladius. a tressibus virilia
 multitudinis hei tresses et beis tressibus, cum sit singulare

† dena-
rium

† dictus

hoc tressis ab eo, sic deinceps ad centussis. Deinde numerus aes non significat numeri, qui aes non significant usque a quattuor ad centum, tripliceis habent formas; quod dicuntur hei quattuor; haec quattuor, haec quattuor; cum peruentum est ad mille, quartum adsumit singulare neutrum, quod dicitur hoc mille denarium, a quo multitudinis fit millia denaria†. Quare quomodo ad analogias quod pertineat, non est, ut omnia similia dicantur. sed ut in suo quaque genere similiter declinentur; stulte quaerunt, cur as, et dupondius, et tressis non dicantur proportionem: cum as sit simplex, dupondius fictus†, quod duo asses pendebat, tressis ex tribus aeris, quod sic pro assibus nonnunquam aes dicebant antiqui, a quo dicimus assen tenentes: Hoc ab aere, aeneaque libra; et mille aeris legasse. quare, quod a tressis usque ad centussis numeri eiusmodi sunt compositi; eiusmodi habent similitudinem: dupondius, quod dissimilis est, ut debuit, dissimilem habet rationem. Sic as, quoniam simplex est, ac principium, et unum significat, et multitudinis habet suum infinitum: dicimus enim asses, quos cum finimus, dicimus dupondius, et tressis, et sic porro. videtur mihi, quoniam finitum et infinitum habeat, similitudinem non habere, utrumque item dici. eo magis, quod in ipseis vocabulis ubi additur certus numerus, aliter atque in reliquis dicitur. Nam sic loquuntur hoc mille le denarium, non hoc mille denarij. et haec duo millia denarium, non duo millia denarij. Si esset denarij in recto casu, atque infinitam multitudinem significas-

ret, tunc in patrico denariorum dici oportebat. et non
 solum in denarijs, victoriateis, drachmeis, nummeis,
 sed etiam in vireis idem seruari oportere. cum dicimus
 iudicium fuisse triumvirum, decemvirum, non trium-
 5 uirorum, decemvirorum. Numeri antiqui habent ana-
 logias, quod omnibus est una nouenaria regula, duo
 actus, tres gradus, sex decuriae; quae omnia similiter
 inter se respondent. regulae est numerus nouenarius,
 quod ab vno nouem cum peruenimus, rursus redimus
 10 ad vnum, et hinc vnum et nongenta ab vna sunt natu-
 ra nouenaria. sic ab octonaria, et deorsum versus ad
 singularia perueniunt. Actus primus est ab vno ad
 nongenta. secundus a mille ad nongenta millia; quod
 idem valebat vnum, et mille; vtrumque singulari nume-
 15 ro appellant. Nam ut dicitur, hoc vnum, haec duo mil-
 lia, et sic deinceps multitudinibus in duobus actibus reli-
 qui omnes item numeri. gradus singularis est in vtro-
 que actu ab vno ad nouem. denarius gradus a decem ad
 nonaginta: centenarius ad nongenta. ita tribus gradibus
 20 sex decuriae fiunt, tres milliariae, et tres minores. anti-
 qui his numereis fuerunt contenti. Ad hos tertium et
 quartum actum a deciens minora imposuerunt vocabu-
 la, neque ratione, sed tamen non contra est eam, de
 qua scribimus, analogiam. Nam ut deciens cum dica-
 25 tur, hoc deciens, ut hoc mille, huius mille, ut sit vtrum-
 que sine casibus vocis, dicemus ut hoc mille, huius mil-
 le, sic hoc deciens, huius deciens; nec eo minus in altero
 ro, quod est mille, praepo-
 nemus hei mille, horum mil-

le. Quoniam in eo est nomen commune, quam vo-
cant ὀμῶνυμῖα obliqui casus; ab eodem capite ubi
erit ὀμῶνυμῖα, quo minus dissimiles fiant, analogia
non prohibet. Itaque dicimus hic Argus, cum homi-
nem dicimus; cum oppidum Graecanice hoc Argos, 5
Latine bei Argei item faciemus. eadem vox nomen et
verbum significabit, ut in casus, et in tempora disparia
liter declinetur, ut faciamus a Meto, quod nomen est,
Metonis, Metonem, quod verbum meto, metis, metam,
metebam. Reprehendunt, cum ab eadem voce plu- 10
ra sunt vocabula declinata, et sunt, quas ὀμῶνυμῖας
appellant, ut Sappho, et Alcaeus, et Alcaeο, sic Geryon,
et Geryones, et Geryonas. in hoc genere, quod casus
perperam permutant, quidam non reprehendunt ana-
logiam, sed qui eis utitur imperite. quod quisque cas- 15
us put pertenderit, sequi debet eius consequentias casus in
declinando; ac non facere, cum dixerit recto casu Al-
caeus, in obliqueis dicere Alcaeoni, et Alcaeonem: quod
si institerit, et non secutus erit analogias. Reprehen-
dendum† Aristarchum, quod haec nomina Melicertes, et 20
Philomedes similia neget esse, quod vocandei casus ha-
bet alter Melicerta, alter Philomede. Sic qui dicat le-
pus et lupo non esse simile, quod alterius vocandei ca-
sus sit lupe, alterius lepus. Sic socer, macer, quod in transi-
tu fiat ab altero trisyllabum soceri, ab altero bisyllabum 25
macri. De hoc, et si supra responsum est cum dixi
de lana†, heic quoque amplius adjiciam; similia non
solum a facie dici, sed etiam ab aliqua coniuncta.

† Repre-
hendunt)

† lucerna)

vi et potestate, quae et oculois, et auribus latere soleat.
 itaque saepe gemina facie mala negamus esse simi-
 lia, si sapore sunt alio. Sic equos eadem facie nonnulla
 los negamus esse simileis in nationes ex procreante
 5 dissimileis. Itaque in hominibus emendeis, si natione al-
 ter est melior, emimus pluris: atque in hisce omnibus
 similitudines non sumimus tantum a figura, sed etiam
 aliunde, ut in equis aetas, ut in his cuiusmodi faciant
 pullos, ut in pomeis, quo sint succo. si igitur idem se-
 10 quitur in similitudine verborum quis reprehenden-
 dus non est. quare dissimilitudinum discernendarum
 causa nonnumquam ut pronomen adsumitur, sic
 casum aliquem adsumi, ut in his nemo, lepus;
 hic lepus, hoc nemo. Itaque (differunt, ac di-
 15 cuntur)† he lepores, haec nemora, sic aliud siquid
 adsumptum erit extrinsecus, quo similitudo peni-
 tus perspicere possit: non enim erit remotum a na-
 tura. neque enim magnetes lapides duo inter se si-
 miles sint, nec ne, perspicere possis, nisi minu-
 20 tum extrinsecus prope apposueris ferrum, quod si-
 miles lapides similiter ducunt, dissimiliter dissi-
 miles. Quod ad nominationum analogiam per-
 tinet, ita declinatum arbitror, ut omnia, quae di-
 cuntur contra, ad respondendum ab his sumi fons
 25 tibus possit. Quod ad verborum rationem at-
 tinet, cum partes sint quattuor temporum, perso-
 narum, generum, diuisionum; ex omni parte quo-
 niam reprehendunt, ad singula respondebo. Pri-

† disce-
dunt, ac
diducun-
tur

†mille)
†legi

mum quod aiunt analogias non seruari in temporibus, cum dicant lego legi legam, et sic simile talia; nam quae sunt ut legeram perfectum significare, duo reliqua legam, et lego inchoatum; iniuria reprehendunt. Nam ex eodem genere, et diuisione idem verbum, quod sumptum est, per tempora traduci potest: ut disceram disce discam, et eadem perfecti sic didiceram didici didicero; ex quo licet scire verborum rationem constare. Sed eos, qui trium temporum verba pronuntiare velint, scienter id facere scire licet. Item illos, qui reprehendunt, quod dicimus amor amabor amatus sum. Non enim debuisse in vna serie vnum verbum esse duplex, cum duo simplicia essent. Neque ex diuisione, vniusmodi paene verba discrepant inter se. Nam infecta omnia simplicia similia sunt, et perfecta duplicia inter se paria in omnibus verbeis, ut heic, amabar, amor, amabor, amatus ero. quare item male dicunt ferio, feriam, percussi; quod est ordo feriam, ferio, feriebam, et item percussi, percutio, percutiam. Sic deinceps in reliqueis temporibus reprehendenti res ponderi potest. Similiter errant, qui dicunt ex utraque parte verba omnia commutare syllabas oportere, ut in heis pungo pungam pupugi, tundo tundam tutudi. dissimilia enim conferunt, verba infecta cum perfectis. Quod si infecta modo conferrent, omnia verbi principia incommutabilia viderentur; ut in heis, pungebam pungo pungam. Et contra ex utraque parte commutabilia, si perfecta ponerent, ut pupugeram, pupugi,

- pupugero. Item male conferunt, fui sum ero, quod
 fui est perfectum, cuius series sibi, ut debet, in omnibus
 personis et formis constat, quod est, fueram fui fue-
 ro, de infectis sum, quod nunc dicitur, dicebatur es
 5 sum. et in omnibus personis constabat, quod diceba-
 tur esum es est, eram eras erat, ero eris erit. sic huius-
 modi cetera seruare analogiam uidebis. Etiam in
 hoc reprehendunt, quod quaedam uerba neque perso-
 nas habent ternas, neque tempora terna. id imperite re-
 10 prehendunt, ut si quis reprehendat naturam, quod non
 uniusmodi finxerit animalis t omneis. Si enim natura †a animan
 non omnes formae uerborum terna habeant tempora, teis)
 ternas personas: non habent totidem uerborum diuisiones:
 quare cum imperamus naturae, quod infecta so-
 15 lum habet. cum et praesenti, et absentia imperamus:
 fiunt terna, ut lege, legito, legat. perfectum enim impe-
 rat nemo. contra quae sunt fatendi, ut lego legis le-
 git, nouena fiunt uerba infecti, nouena perfecti. Quo
 circa non si genus cum genere discrepat, sed in suo
 20 quisque genere si quid deest, requirendum: ad haec ad-
 dita si erunt ea, quae de nominatiueis supra sunt dicta,
 facilius omnia soluentur. Nam ut illic extremum caput
 rectos casus, sic heic in forma est persona eius, qui lo-
 quitur, et tempus praesens, ut scribo, lego. quare ut il-
 25 leic fit, sic heic item acciderit in formula, ut aut caput
 non sit, aut ex alieno genere sint proportionem eadem,
 quae illic dicimus, cur nihilominus seruetur analogia:
 item sicut illic caput suum habebit, et in obliqueis cas-

sibus transitio erit in aliquam formulam, qua ad-
 sumpta reliqua facilius possunt videri verba unde
 sint declinata. Fit enim ut rectus nonnumquam sit
 ambiguus, ut in hoc verbo volo, quod id duo significat
 vnum, a voluntate, alterum a volando. Itaque
 a volo intellegimus et volare, et uelle. Qui
 dam reprehendunt, quod pluit, et luit dicamus in prae-
 terito, et praesenti tempore, cum analogiae sui cuiusque
 temporis uerba debeant discriminare; falluntur,
 nam est, ac putant, aliter, quod in praeteritis V dicimus
 longum luit, pluit; in praesenti breue luit, pluit.
 Ideoque in uenditionis lege fundi ruta caesa ita dicimus,
 ut V producamus. Item reprehendunt quidam,
 quod putant idem esse sacrifico, et sacrificores; la-
 uat, et lauatur, quod sit an non, nihil commouet analogiam;
 dum sacrificat, qui dicat, seruet sacrificabo, et
 sic per totam formam, nec dicat sacrificandus, aut sa-
 crificatus sum. haec enim inter se, non conueniunt, apud
 Plautum cum dicit: Piscis ego credo; qui usque dum ui-
 uunt, adlauant, diu minus lauari, quam haec lauatur
 Pteronesium. adlauant lauari non conuenit; ut T sit postres-
 mum, sed R, ut lauantur, analogia adlauari reddit, quod
 Plauti, aut librarij mendum fuit, si est, non ideo analogia,
 sed qui scripsit, est reprehendendus, omnino et lau-
 uant, et lauantur dicitur separatim recte in rebus certis
 quod puerum nutrix lauatur, puer a nutrice lauatur, nos in
 balineis et lauamus, et lauamur. Sed consuetudo alteru-
 trum cum satis haberet, in toto corpore potius utimur la-

- namur, in partibus lauamus. quod dicimus lauo manus, sic pedes, et cetera. Quare et in balineis non recte dicunt laui, laui manus recte. sed quoniam in balineis lauo, lauatus sum, sequitur. ut contra, quoniam est soleo, oportet dici solui, ut Cato, et Ennius scribunt, non ut dicit uolguis solitus sum debere dici. neque propter haec, quod haec quoque discrepant in sermone pauca, minus est analogia, ut supra dictum est. Item cur non sit analogia, adferunt, quod a similibus similia non declinantur, ut ab dolo, et colo: ab altero enim dicitur do laui, ab altero colui. In quibus adsumi solet aliquid, quo facilius reliqua dicantur, ut in Myrmecidis operibus minuteis solet fieri. igitur in uerbeis temporabilibus quom similitudo saepe fit confusa, ut discerni nequeat, nisi transferis in aliam personam, aut in tempus, quae praeposita sunt, nosse. similia intelleguntur, cum transitum est in aliam personam, quod alterum est dolas, alterum colis. Itaque in reliqua forma uerborum suam uterque sequitur formam, utrum.
- 20 in secunda forma uerborum temporale habeat in extrema syllaba AS, ac si ad discernendas dissimilitudines interest; quo circa quare ibi potius index analogiae, quam in prima? quod ibi abstrusa est dissimilitudo, ut apparet in beis meo, neo, uebo. ab beis enim dissimilia fiunt transitu. quod sic dicuntur, meas, nes, ues, bis, quorum unumquodque suas conseruat similitudinis formas. Analogiam item de beis, quae appellantur participia, reprobent multa iniuria. Nam non

debent duci terna a singuleis uerbeis, amaturus, a-
 mans, amatus, quod est ab amo amans et amaturus:
 ab amor amatus. Illud analogia quod praestare de-
 bet, in suo quidque genere habet casus, ut amatus ama-
 to amati, et sic in mulieribus, amata amatae: item ama-
 turus eius modi habet declinationes. amans paulo aliter,
 quod hoc genus omnia sunt in suo genere similia pro-
 portione. sic uirilia et muliebria sunt eadem. De eo,
 quod in priore libro extremum est, ideo non est analo-
 gia; quod, qui de ea scripserint, aut inter se non con- 10
 ueniant, aut in quibus conueniant, ea cum consuetudi-
 nis discrepant uerbeis utcumque. Sic enim omneis re-
 pudandum est arteis; quod in medicina, et in musica,
 et in alijs multis discrepant scriptores. item in quibus
 conueniunt, ut scripteis, sic etiam re repudiant. † nam† 15
 quod ita dicitur, non sit ars, sed artifex reprehenden-
 dus, qui debet in scribendo non uidisse uerum: non ideo
 non posse scribi uerum. qui dicit hoc monti, et hoc fonti,
 cum alij dicant hoc monte et hoc fonte; sic alia, quae duo
 bus modeis dicuntur, cum alterum sit uerum, alterum fal- 20
 sum; non uter peccat, tollit analogias; sed uter recte dicit,
 confirmat: et quemadmodum is, qui cum peccat in heis
 uerbeis, ubi duobus modeis dicuntur, non tollit rationem,
 cum sequitur falsum: sic etiam in heis, quae non duobus
 dicuntur, si quis aliter putat dici oportere, atque oportet, 25
 non scientiam tollit orationis, sed suam inscitiam denudat.
 Quibus rebus solui arbitraremur posse, quae dicta
 sunt priore libro contra analogiam, ut potui breui
 percurri

† pu-
 gnant)
 † natura

percurri. Ex quibus si id confecissent, quod volunt, ut
 in lingua Latina esset anomalia; tamen nihil egis-
 sent: ideo, quod in omnibus partibus mundi utraque na-
 tura inest; quod alia inter se, alia sunt sicut in animalis-
 5 bus dissimilia ut equus, bos, ovis, homo, item alia in vno
 quoque horum genere inter se similia innumerabilia.
 Item in piscibus dissimilis muraena lupo, beis soleae, hae
 muraenae, et mustellae, sic alijs. ut maior ille nume-
 rus sit similitudinum earum, quae sunt separatim in mu-
 10 raenis, separatim in aselleis, sic in generibus alijs.
 Quare cum in inclinationibus verborum numerus sit
 magnus a dissimilibus verbeis ortus, quod etiam vel ma-
 ior est, in quibus similitudines reperiuntur; conside-
 dum est esse analogias. Itemque cum ea non multo mi-
 15 nus, quam in omnibus verbeis patiatur uti consuetus
 do communis; fatendum illud, quodammodo analogiam
 sequi nos debere vniuersos, singulos autem, praeterquam
 in quibus verbeis offensura sit consuetudo communis.
 quod ut dixi, aliud debet praestare populus, aliud e po-
 20 pulo singuli homines. Neque id mirum est, cum singuli
 quoque non sint eodem iure. nam liberius potest poe-
 ta, quam orator sequi analogias. Quare, cum hic li-
 ber id, quod pollicitus est demonstraturum,
 absoluerit, faciam finem. proximo de in-
 25 ceptis de declinatorum verborum
 forma scribam.

The first of these is the fact that the
 population of the country has increased
 very rapidly in the last few years.
 This is due to a number of causes,
 but the principal one is the increase
 in the birth rate. The number of
 children born in the country has
 increased very rapidly in the last
 few years, and this has led to a
 very rapid increase in the population.
 The second cause is the increase
 in the immigration of people from
 other countries. This has also led
 to a very rapid increase in the
 population. The third cause is the
 increase in the life expectancy of
 the people. This has also led to a
 very rapid increase in the population.
 The fourth cause is the increase
 in the number of people who are
 living in the country. This has also
 led to a very rapid increase in the
 population. The fifth cause is the
 increase in the number of people who
 are living in the country. This has
 also led to a very rapid increase in
 the population. The sixth cause is
 the increase in the number of people
 who are living in the country. This
 has also led to a very rapid increase
 in the population. The seventh cause
 is the increase in the number of
 people who are living in the country.
 This has also led to a very rapid
 increase in the population. The eighth
 cause is the increase in the number
 of people who are living in the
 country. This has also led to a very
 rapid increase in the population. The
 ninth cause is the increase in the
 number of people who are living in
 the country. This has also led to a
 very rapid increase in the population.
 The tenth cause is the increase in
 the number of people who are living
 in the country. This has also led to
 a very rapid increase in the population.
 The eleventh cause is the increase
 in the number of people who are
 living in the country. This has also
 led to a very rapid increase in the
 population. The twelfth cause is the
 increase in the number of people who
 are living in the country. This has
 also led to a very rapid increase in
 the population. The thirteenth cause
 is the increase in the number of
 people who are living in the country.
 This has also led to a very rapid
 increase in the population. The
 fourteenth cause is the increase in
 the number of people who are living
 in the country. This has also led to
 a very rapid increase in the population.
 The fifteenth cause is the increase
 in the number of people who are
 living in the country. This has also
 led to a very rapid increase in the
 population. The sixteenth cause is
 the increase in the number of people
 who are living in the country. This
 has also led to a very rapid increase
 in the population. The seventeenth
 cause is the increase in the number
 of people who are living in the
 country. This has also led to a very
 rapid increase in the population. The
 eighteenth cause is the increase in
 the number of people who are living
 in the country. This has also led to
 a very rapid increase in the population.
 The nineteenth cause is the increase
 in the number of people who are
 living in the country. This has also
 led to a very rapid increase in the
 population. The twentieth cause is
 the increase in the number of people
 who are living in the country. This
 has also led to a very rapid increase
 in the population.

M. TERENTII VARRONIS DE
LINGVA LATINA

liber nonus.

IN VERBORVM DECLINATIONIBUS disciplina loquendi dissimilitudinem, an similitudinem sequi deberet, multi quaerunt. Cum ab his ratio, quae a similitudine oriretur, vocaretur analogia, reliqua pars appellaretur anomalia: de qua re primo libro, quae dicerentur, cur dissimilitudinem ducem habere oporteret, dixi. Secundo contra; quae dicerentur, cur potius similitudinem conueniret praeponi, quarum rerum, quod nec fundamenta, ut debuit, posita ab illo, neque ordo, ac natura, ut res postulat, explicata, ipse eius rei formam exponam. Dicam de quatuor rebus, quae continentur declinationibus verborum. quid sit simile, ac dissimile; quid ratio, quam appellant λόγον; quid proportio, quod dicunt ἀνάλογον; quid consuetudo: quae explicatae declarabunt analogiam et anomalam, unde sit, quid sit, cuiusmodi sit. De similitudine et dissimilitudine ideo primum dicendum, quod ea res est fundamentum omnium declinationum, ac continet rationes verborum. Si simile est, quod res plerasque videtur habere easdem, quas illud cuiusque simile. Dissimile est, quod videtur esse contrarium: huius minimum ex duobus constat omne simile, item dissimile. quod nihil

potest esse simile, quin alicuius sit simile. item nihil dicitur dissimile, quin addatur quous id sit dissimile. sic dicitur similis homo homini, equus equo; et dissimilis homo equo: nam similis est homo homini, ideo quod easdem figuras membrorum habent, quae eos diuidunt ab reliquorum animalium specie: in ipseis hominibus simili de causa vir viro similior, quam vir mulieri, quod plures habent easdem partes; et sic senior seni similior, quam puero. Eo porro similiores sunt, qui facie quoque paene eadem, habitu corporis simili. Itaque qui plura habent eadem, dicuntur similiores; qui proxime accedunt ad id, ut omnia habeant eadem, vocantur gemini similimi. Sunt, qui in eis naturas rerum putent esse; simile, dissimile; neutrum, quod alias vocetur non simile, alias nondissimile. Sed quamuis tria sint; simile, dissimile neutrum; tamen potest diuidi etiam in duas partes, sic: quodcumque conferas, aut simile esse, aut non esse simile. esse et dissimile, si videatur esse, ut dixi: neutrum, si in neutram partem praeponderet, ut si duae res, quae conferuntur, vixenas habent partis, et in his denas habent easdem, denas alias ad similitudinem et dissimilitudinem aequae animaduertendas. hanc naturam plerique subiiciunt sub dissimilitudinis nomen. Quare quoniam fit, ut potius de vocabulo, quam de re controuersia esse videatur; illud est potius aduertendum, cum simile esse dicitur quid, cui parti simile dicatur esse: in hoc enim solet esse error, quod potest fieri, ut homo homini simile sit, et non sit, ut multas partes habeat simileis: et

ideo dici possit simileis habere oculos, manus, pedes, sic alias res separatim, et vna plures. Itaque, quod diligenter videndum est in verbeis, quas parteis, et quot modis oporteat ut simileis dicantur, ut infra apparebit;

5 is locus maxime lubricus est. Qui enim similis potest videri indiligenti, quam duo verba haec, suis, et suis? quae non sunt, quod alterum significat suere, alterum suem. Itaque similia esse vocibus, ac syllabeis conueniuntur, dissimilia esse partibus orationis videmus; quod

10 alterum habet tempora, alterum casus, quae duae res vel maxime discernunt analogias. Item; propinquiora generare inter se verba similem saepe pariunt errorem, ut in hoc, quod nemus, et lepus videntur esse simile, quod vtrumque habuerit eundem casum rectum; sed non est

15 simile, quod eis certae similitudines opus sunt, in quo est, ut in genere nominum sint eodem, quod in beis non est: nam in virili genere est lepus, et neutro nemus. dicitur enim hic lepus, et hoc nemus, si eiusdem generis essent, vtrique praeponeretur idem, ac diceretur, aut hic

20 lepus, et hic nemus, aut hoc lepus, et hoc nemus: quare, quae et cuiusmodi sunt genera similitudinum ad hanc rem, perspicendum ei, qui declinationes verborum proportionem sintne, quaeret. Locum hunc, quod est difficilis, qui de beis rebus scripserunt, aut via-

25 tauerunt, aut inceperunt, neque adsequi potuerunt. itaque in eo dissensio, neque ea vniusmodi apparet. nam alij de omnibus vniuersis discriminibus posuerunt numerum, ut Dionysius Sidonius, qui scripsit eas esse

septuaginta vnam : alij partes eius, quae habent casus :
 cuius eadem hic cum dicat esse discrimina quadraginta
 septem. Aristoteles rettulit in litteras quattuordecim, Ne
 flocles Parmenifius in litteras octo ; sic alij pauciora,
 aut plura . quarum similitudinum , si esset origo res 5
 esse capta , et inde orsa ratio , minus erraret in declina-
 tionibus verborum . quarum ego principia pri-
 ma duorum generum sola arbitror esse , ad quae simi-
 litudines exigi oporteat : e quibus vnum positum in
 verborum materia , alterum vt in materiae figura , 10
 quae ex declinatione sit . Nam debet esse vnum , vt
 verbum verbo , vnde declinetur , sit simile . alterum
 vt e verbo in verbum declinatio , ad quam conferatur ,
 eiusdem modi sit : alias enim a similibus verbeis simi-
 liter declinantur , vt ab herus ferus , bero fero : alias 15
 dissimiliter herus ferus , heri ferum . cum vtrumque
 et verbum verbo erit simile , et declinatio declina-
 tionis ; tum denique dicam esse similem , ac duplicem ,
 et perfectam similitudinem habere id , quod postu-
 lat analogia . Sed ne astutius videar posuisse duo genes 20
 nera esse similitudinum sola , cum vtriusque inferiores
 species sint plures ; si de his reticuerō , vt mihi relin-
 quam latebras , repetam ab origine similitudineis , quae
 conferendeis verbeis , et inclinandeis sequendae , aut
 vitandae sint . Prima diuisio in oratione , quod alia 25
 verba nusquam declinantur , vt haec vix , mox ; alia de-
 clinantur , vt a limo limabo , a fero ferebam : et cum nisi
 in his verbeis , quae declinantur , non possit esse analo-

gia, qui dicit simile esse mox, et nox, errat; quod non est eiusdem generis vtrumque verbum; cum nox succedere debeat sub casum ratione, mox neque debeat, neque possit. Secunda diuisio est de heis verbeis, quae declinari possunt, quod alia sunt a voluntate, alia a natura. Voluntas appellatur, cum vnusquisque a nomine alio imponit nomen, vt Romulus Roma. Naturam dico, cum vniuersi acceptum nomen ab eo, qui imponit, non requirimus, quemadmodum id velut declinari, sed ipsi declinamus, vt huius Romae, hanc Romam. De heis duobus partibus voluntaria declinatio refertur ad consuetudinem, naturalis ad rationem. Quare proinde, ac simile, conferri non oportet, ac dicere, vt sit a Roma Romanus, sic ex Capua dici oportere Capuanus, quod in consuetudine vehementer nutat; † quod declinantes imperite rebus nomina imponunt, a quibus cum accepit consuetudo, turbulenta necesse est dicere: itaque neque Aristarchus, neque alij in analogijs defendendam eius susceperunt causam. Sed, vt dixi, hoc genere declinatio in communi consuetudine verborum aegrotat, et languescit; quod oritur ex populi multiplici imperio. itaque in hoc genere in loquendo magis anomalia, quam analogia. Tertia diuisio est, quae verba declinata natura: ea diuiditur in partes quattuor. In vnā primā, videlicet, quae habet casus, neque tempora habet, vt docilis, facilis: in alterā, quae tempora habet, neque casus, vt docet, facit: in tertiam, quae vtraque

† nomina
tuum

habet, vt docens, faciens: in quartam, quae neutrum, vt
docte. Ex hac diuisione singuleis partibus tres reliques
re dissimiles. Quare nisi in sua parte inter se collata
erunt verba, si non conueniunt, non erit ita simile, vt
debeat facere idem. in articuleis vix adumbrata est ana
logiatet magis vocom, quam rerum. in nominibus magis
expressa: ac plus etiam in vocibus, ac similitudinibus,
quam in rebus suam optinet rationem. etiam illud acce
dit, in articuleis habere analogias ostendere sit difficile,
quod singula sint verba, heic contra facile, quod magna
sit copia similium nominum†. Quare non tam hanc
partem ab illa diuidendum; quam illud videndum, vt
satis sit verecundi, etiam illam in eandem barenam vo
care pugnatum. Vt in articuleis duae partes finitae, et
infinitae; sic in vocabuleis duae, vocabulum, et nomen.
Non enim idem, oppidum, et Roma; cum oppidum sit
vocabulum, Roma nomen: quorum discrimen in heis
reddendeis rationibus alij discernunt, alij non. nos si
cubi opus fuerit, quid sit, et cur, adscribimus vniuso
cuiusque partes. quoniam species plures, de singuleis
dicam. Prima pars casualis diuiditur in parteis duas,
in nominatiuum, scilicet, quod finitum et infinitum est
vt hic, et quis. de heis generibus duobus vtrum sumpse
ris, cum reliquo non conferendum, quod inter se dissimi
les habeant analogias, nominatus. vt similis sit nomina
tus, habere debet, vt sit eodem genere, specie eadem, sic
casu, exitu. et genere, vt si nomen est, quod conferas, sit
nomen. specie simile, vt non solum, sed vtrumque sit viri

- le, casu simile, vt si alterum sit dandei, item alterum sic dandei, quo cum conferas, exitu, vt quas vnum habeat extremas litteras, easdem alterum habeat. Ad hunc quadruplicem fontem ordines diriguntur bini; vni transuersi, alteri directi, vt in tabula solet, in qua latrunculis ludunt. Transuersi sunt, qui a recto casu obliqui declinantur, vt albus albi albo; directi sunt, qui a recto casu in rectos declinantur, vt albus alba album: vtriusque sunt partibus seneis. Transuersorum ordinum partes appellantur casus, directorum genera; vtriusque inter se implicatis, forma. Dicam prius de transuerseis. Casuum vocabula alius alio modo appellauit, nos dicemus, qui nominandei causa dicitur, nominandei; vel nominatiuum. * DESUNT PAGINAE
- 15 TRES. * et scopae dicitur vna scopa. aliter enim natura, quod priora simplicibus, posteriora coniuncteis rebus vocabula ponuntur. sic bigae, sic quadrigae a coniunctu dictae. itaque non dicitur, vt haec vna, lata, et alba; sic vna biga, sed unae bigae: neque vt dicitur, vt hae duae latae albae, sic hae duae bigae, et quadrigae. Item figura verbi qualis sit refert, quod in figura vocis alias commutatio sit in vno verbo in medio, vt curso cursito; alias in extremo, ut doceo docui; alias communis, ut lego legi. Refert igitur, ex quibus littereis quod
- 25 que uerbum constet, maxime extrema, quod ea in partibusque commutantur. quare, in his quoque partibus similitudines ab alijs male, ab alijs bene; quod solent sumi in casibus conferendis recte, an perperam uiden

dum . sed vbi cumque commouentur litterae , non so-
 lum hae sunt animaduertendae , sed etiam quae proxi-
 mae sunt , neque mouentur : haec enim vicinitas alia
 quantum potest in verborum declinationibus . in quae
 figureis non ea similia dicemus , quae simileis res signi- 5
 fican ; sed quae ea forma sint , vt eiusmodi res similia
 ex instituto significare plerumque soleant . vt tunicam
 virilem , et muliebrem , dicimus non eam , quam habet
 vir , aut mulier ; sed quam habere ex instituto debet .
 potest enim muliebrem vir , virilem mulier habere ; ut 10
 in scaena ab actoribus haberi videmus : sed eam dici-
 mus muliebrem , quae de eo genere est , quo indutu mu-
 lieres , vt vterentur , est institutum . vt actor stolam mulie-
 brem . sic Perperna , et Caecina , et Purpurina figur a
 muliebria dicuntur habere nomina , non mulierum . Fle 15
 xurae quoque similitudo videnda ideo , quod alia ver-
 ba quam vim habeant , ex beis verbeis , vnde declinan-
 tur , apparet , vt quemadmodum oporteat ; vt a praetor
 consul , praetori consuli . Alia ex transitu intellegun-
 tur , vt socer macer ; quod alterum fit socerum , alterum 20
 macrum : quorum vtrumque in reliqueis a transitu
 suam uiam sequitur et in singularibus , et in multitudi-
 nis declinationibus . hoc fit ideo , quod naturarum gene-
 ra sunt duo , quae inter se conferri possunt : vnum , quod
 per se videri potest , vt homo et equus : alterum sine ada- 25
 sumpta aliqua re extrinsecus perspicere non possit , vt
 eques , et equito : vtrumque enim dicitur ab equo : quae
 re hominem homini similem esse , aut non esse , si cons

† Spuria
 na)

tuleris ex heis ipseis homini animaduерseis scies. Ac
 duo inter se similiterne sint longiores, quam sint eo-
 rum fratres, dicere non possis, si illeis breuiores, cum
 quibus conferuntur, quam longi sint ignorentur. sic las-
 5 tiorum, atque altiorum, item cetera eiusdem generis
 sine adsumpto extrinsecus aliquo perspicui similitudi-
 nes non possunt. Sic igitur quidam casus, quod ex hoc
 genere sunt, non facile est dicere similes esse, si eo-
 rum singulorum solum animaduertas voces, nisi ad-
 10 sumpseris alterum, quo flectitur in transeundo vox.

Quod ad nominatum similitudines animaduerten-
 das arbitratus sum satis esse laugere, † haec sunt. Re ^{† tan ge}
 linquitur de articuleis. in quibus quaedam eadem, quae ^{re)}
 15 dam alia. De quinque enim generibus duo prima ha-
 bent eadem, quod sunt et virilia, et muliebria, et
 neutra; et quod alia sunt, ut significant vnum, alia ut
 plura; et de casibus, quos habent quinos. nam vocan-
 dei voce notatus non est. proprium illud habent, quod
 partim sint finita, ut hic et haec; partim infinita,
 20 ut quis et quae; quorum, quoad adumbrata, et tes-
 nuis analogia; in hoc libro plura dicere non necesse est.

Secundum genus, quae verba tempora habent, ne-
 que casus, sed habent personas, eorum declinatum spe-
 cies sunt sex. Vna, quae dicitur temporalis, ut legebam,
 25 gemebam; lego, gemo. Altera personarum, ut sero, me-
 to; seris, metis. Tertia rogandei, ut scribone, legone;
 scribisne, legisne? Quarta respondendei, ut fingo,
 pingo; fingis, pingis. Quinta optandei, ut dicerem,

facerem; dicam, faciam. Sexta imperandei, ut cape, rape;
 pe; capito, rapito. Item sunt declinatum species quae
 tuor, quae tempora habent sine personis in rogando, ut
 foditurne? seriturne? et fodietur? seretur? ab respon-
 dendi specie eadem figurae fiunt extremeis syllabeis 5
 demptis. optandei species, ut uiuatur, ametur; uiueretur,
 amaretur. Imperandei declinatus sintne, habet dubitatio
 nem: et earum sit ne haec ratio, paretur, pugnetur; para-
 ri, et pugnari. Accedunt ad has species a copuleis diuisio-
 num quadrineis; ab infecti, et perfecti, emo, edo; emi, edi: 10
 a semel et saepius, ut lego, scribo; lectitui, scriptitui: fa-
 ciendi, et patiendi, ut uro, ungo; uror, ungor. A singula-
 ri et multitudinis, ut laudo, culpo; laudamus, culpamus.
 huius generis uerborum, cuius species exposui, quam late
 quidque pateat, et cuiusmodi efficiat figuras, in libris, 15
 qui de formuleis uerborum erunt, diligentius expedietur.
 Tertij generis quae declinantur cum temporibus et casi-
 bus ac uocantur a multis ideo participalia hoc est gerun-
 di. * DESUNT PAGINAE
 TRES. * quemadmodum declinamus, quae 20
 rimus casus eius, etiam si is, qui finxit poeta aliquod
 uocabulum, et ab eo casu ipse aliquem perperam decli-
 nauit, potius eum reprehendimus, quam sequimur. Igitur
 ratio, quam dico, utrobique est et in his uerbeis,
 quae imponuntur; et in his, quae declinantur: ne 25
 que non etiam tertia illa, quae ex utroque miscetur
 genere. quarum unaquaeque ratio conlata cum altera,
 ra, aut similis, aut dissimilis, aut saepe uerba alia,

ratio eadem; et nonnumquam ratio alia, uerba eadem. Quae ratio in amor amori, eadem in dolor dolori; neque eadem in dolor dolorem: et cum eadem ratio, quae est in amor et amoris, sit in amores et amorum; tamen
 5 ea, quod non in ea, quae oportet, confertur materia, per se solum efficere non potest analogias, propter disparilitatem uocis figurarum. quod uerbum copulatum singulare cum multitudine, ita cum est proportionem, ut eandem habeat rationem; tum denique,
 10 ea ratio conficit id, quod postulat analogia, de qua deinceps dicam. Sequitur tertius locus, quae sit ratio, et proportio, quae a Graecis uocatur ἀνάλογον; hinc dicta analogia. Ex eodem genere, quae res inter se aliqua parte dissimiles, rationem habent aliquam, si ad
 15 eas duas alterae res duae conlatae sunt, quae rationem habeant eandem; quod ea uerba bina habent eundem λόγον, dicitur utrumque separatim analogon; simul conlata quattuor, analogia. Nam ut in gemineis cum simile dicimus esse Menahemum Menahemo, de uno dicimus
 20 cum similitudinem esse in heis, de utroque uideatur. sic cum dicimus eandem rationem habere affem ad semissem, quam habet in argento libella ad sembellam, quid sit analogon, ostendimus; cum utrobique dicimus, et in aere, et argento esse eandem rationem: cum dicimus
 25 de analogia, ut sodalis, et sodalitas, ciuis et ciuitas, non est idem; sed utrumque ab eodem, ac coniunctum. sic analogon, et analogia idem non est, sed item† †idem) est congeneratum. Quare, si homines substuleris, sodas

les substuleris , si sodales sodalitatem . Sic item si sub-
 stuleris λόγος , substuleris analogon ; si id , analogi-
 am . quae cum inter se tanta sint cognatione , debe-
 bit subtilius audiri , quam dici expectare ; idest , cum
 dixerō quid de utroque , et erit commune , expectes , s
 dum ego in scribendo transferam in reliquum . Sed
 ut potius tu persequare animo , haec fiunt in dissimilibus
 rebus . ut in numereis , si contuleris cum vno duo , sic
 cum decem viginti . Nam quam rationem duo ad vnum
 habent , eandem habent viginti ad decem . In nume 10
 meis in similibus , sic est ad vnum victoriatum dena-
 rius , sicut ad alterum victoriatum alter denarius . Sic
 item in alijs rebus omnibus pro portione dicuntur , in
 quo est : sic quadruplex natura , ut in progenie , ut est
 filius ad patrem ; sic est filia ad matrem ; et ut est 15
 in temporibus meridies ad diem , sic media nox
 ad noctem : hoc poetae genere in similitudinibus utun-
 tur . multum hoc acutissime geometrae : hoc in oratio-
 ne diligentius , quam alij ab Aristarcho grammati-
 ci , ut cum dicunt proportionem similia esse amorem 20
 amori , dolorem dolori . Cum item dissimile esse videant
 amorem dolori , quod est alio casu , item dolorem dolo-
 ri . sed dicunt , quod a similibus nonnumquam ratio-
 nes habent implicatas duas , ut sit vna directa , al-
 tera transversa : quod dico , apertius sic fiet . Esto sic 25
 expositos esse numeros , ut in primo versu sit unum duo
 quattuor ; in secundo decem viginti quadraginta ; in
 tertio centum ducenta quadringenta . In hac formula

- numerorum duo inerunt, quos dixi λήγους, qui diuersas faciunt analogias : unus duplex, qui est in obliqueis uersibus, quod est unus ad duo, sic duo ad quatuor : alter decemplex in directeis ordinibus, quod est unus ad decem, sic decem ad centum. Si militer in uerborum declinationibus est biuium, quod ab recto casu in recto : ita ut formulam similiter efficiant ; quod sit primo uersu hic albus ; huic albo, huius albi. Secundo haec alba, huic albae, huius albae.
- 10 Tertio hoc album, huic albo, huius albi. Itaque fiunt per obliquas declinationes ex heis analogiae hoc genus. * DESUNT QVAEDAM. * albius atrius, albio atrio : per directas declinationes albius, atrius ; albia atria : quae scilicet erit particula
- 15 ex illa uicenaria tria, quae scilicet centenaria formula analogiarum, de qua supra dixi. analogia, quae dicitur ; eius genera sunt duo. Vnum diiunctum sic est, ut unum ad duo, sic decem ad uiginti : alterum coniunctum, sicut est unum ad duo, sic duo ad quattuor : in
- 20 hoc quod duo bis dicuntur ; et tum conferimus ad unum, et tum cum quattuor. Hoc quoque, natura dicitur quadruplex. sic a septem chordeis citharae, tamen duo dicuntur habere tetrachorda ; quod quemadmodum crepat prima ad quartam chordam, sic quarta ad
- 25 septimam respondet : media est alterius prima, alterius extrema. Medici, in aegroteis septimos dies qui obseruant quarto die, ideo diligentius signa morbi aduertunt, quod quam rationem habuit primus dies

ad quartum, eandem praesagit habiturum, qui est futurus ab eo quartus, et qui est septimus a primo; quadruplices deiunctae sunt in casibus uocabulorum, ut rex regi. Coniunctae sunt triplices in uerborum tribus temporibus, ut legebam lego legam. quod quam rationem habet legebam ad lego, hanc habet lego ad legam. in hoc fere omnes homines peccant, quod perperam tribus temporibus haec adiiciunt, cum proportionem uolunt pronuntiare. Nam cum sint uerba alia infecta, ut lego et legis, alia perfecta, ut legi, et legisti; et debeant sui cuius iusque generis in coniungendo copulari: et cum recte sit ideo lego ad legebam, non recte est lego ad legi. quod legi significat, quid perfectum, ut hoc, tutudi, pupugi; tundo, pungo; tundam, pungam. item necatus sum, uerberatus sum; necabor, uerberabor. Iniuria reprehendunt, quod infecti inter se similia sunt, et perfecti inter se, ut tunde- 10 bam, tundo, tundam; et tutuderam, tutudi, tutude ro. Sic amabar, amor, amabor; et amatus eram, amatus sum, amatus ero. Itaque reprehendunt, qui contra analogias dicunt, cur dispariliter in tribus temporibus dicantur quaedam uerba natura, cum quadruplex sit natura analogia. id nonnumquam, ut dixi, pauciores uidetur habere partes, sic etiam alias plureis: ut cum est, quemadmodum ad tria unum et duo, sic ad sex duo et quattuor. quae tamen quadripartita comprehenditur 25 forma, quod bina ad singula conferuntur, quod in oratione quoque nonnumquam reperietur. Sicut Diomedes confertur Diomedibus, sic dicitur ab Hercules Hercu- libus.

- libus, et vt hae heic ab vno capite a recto casu in duos obli-
 quos descendunt casus; sic contra multa a duobus capi-
 tibus recti casuum confluunt in obliquum unum. Nam
 vt ab heis recteis hei Boebiei, hae Boebiae, fit heis
 Boebieis: sic est ab heis hei Coeliei, hae Coeliae, heis
 Coelieis. A duobus similibus similiter declinantur: vt
 fit in heis, nemus, olus, nemora, olera. Alia a dissimilibus
 similiter declinantur: vt in articuleis ab hic, iste; hunc,
 istum. Analogia fundamenta habet, aut a voluntate
 hominum, aut a natura verborum, aut re vtraque. vo-
 luntatem dico, impositionem vocabulorum; naturam,
 declinationem vocabulorum, quo decurritur sine doctri-
 na. qui impositionem sequetur, dicet: si simile in res-
 to casu dolus, et malus; fore in obliquo dolo, et malo:
 si naturam sequetur, si sit simile in obliqueis Marco,
 Quinto, fore vt sit Marcum, Quintum. qui vtrumque
 sequetur, dicet, si sit similis transitus, ut est in seruus
 serue, fore vt sit item in ceruus cerue. Commune om-
 nium est, ut quattuor figuræ vocis habeat proportionem
 declinatus. Primum genus est ortum ab similitudine in
 recteis casibus. Secundum ab similitudine, quae est in
 obliqueis. Tertium a similitudine, quae est in transiti-
 bus de casu in casum. Primo genere ab imposito ad na-
 turam proficiscuntur: in secundo contra: in tertio ab
 vtroque. Quo circa etiam hoc tertium potest bifariam
 diuisum esse, tertium, et quartum dici, quod in eo vt
 profas, et rosas potest dici, qui initia faciet analogiae,
 impositiones ab heis obliquas figuras declinare habere

bit, qui naturam, contra. qui ab utraque reliquas declinationes ab huiusmodi transitibus. Impositio est in nostro dominatu, nos in natura. quemadmodum enim quisque uult, imponit nomen; at declinat, quemadmodum uult natura. Sed quoniam duobus modis imponitur uocabulum, aut re singulari, aut multitudine: singulari, ut cicer; multitudinis, ut scalae. Nec dubium est, quin ordo declinatum, in quo res singulares declinantur, solae ab singulari aliquo casu proficiscantur, ut cicer ciceri ciceris: item contra in eo ordine, qui multitudinis erit solum, quin a multitudinis aliis quo casu ordiri conueniat, ut scalae scaleis scalas. Aliud uidendum est, cum duplex natura copulata, ac declinatum bini fiant ordines, ut est Mars Martis. Vnde autem ratio analogiae debuit ordiri, utrum ab singulari re in multitudinem, an contra? neque enim si natura ab uno ad duo peruenit; idcirco non potest amplius esse in docendo posterius, ut inde incipias, ut quod sit prius ostendas. Itaque illi, qui de omni natura disputant, atque ideo uocantur physici, tamen ex his ab uniuerfa natura profecti, retroque esse principia mundi ostendunt. Oratio cum ex littereis constat, tamen eam grammatici littereis ostenderunt, quare in demonstrando, quoniam potius profecisse oportet ab eo, quod apertius est, quam ab eo, quod prius est, et potius ab incorrupto principio, ab natura rerum, quam ab libidine hominum: et haec enia, quae sequenda magis sunt, minus sunt in sin-

† de ca

gularibus, quam in multitudine, commodius potest
 ordiri. quod in heis principijs minus orationis uer-
 beis fingendeis, uerborum forma, facilius singularia
 uideri posse, quam ex singularibus multitudinis. haec
 5 ostendunt trabes trabs, duces dux. uidemus enim
 ex heis uerbeis trabes, duces, de extrema syllaba
 E litteram exclusam, et ideo in singulari factum
 esse trabs, dux. Contra ex singularibus non tam
 uidemus, quemadmodum facta sint ex B, et S trabs,
 10 ex C et S dux. Si similitudinis rectus casus forte fi-
 gura corrupta erit, id quod accidit raro, prius id
 corrigemus, quam inde ordiemur. obliqueis adsumere
 oportere figuras eas, quae non erunt ambiguae, siue
 singulares, siue multitudines; ex quibus id cuiusmo-
 15 di debent esse, perspici possint. nam numquam alterum
 ex altero uidetur, ut Chrysippus scribit, quemadmo-
 dum pater ex filio, et filius ex patre; neque minus
 in fornicibus propter sinistram dextra stat, quam pro-
 pter dextram sinistra; quapropter, ut ex recteis casi-
 20 bus obliqui, et ex obliqueis recti, et ex singularibus
 multitudines, et ex multitudinis singulares nonnumquam
 recuperari possunt: principium id potissimum sequi
 debemus, ut in eo fundamentum sit in natura, quod in
 declinationibus ibi facilius ratio. facile enim est an-
 25 maduertere peccatum magis cadere posse in impositio-
 nes eas, quae sunt plerumque in recteis casibus singula-
 ribus: quod homines imperiti, et dispersi uocabula res
 bus imponunt, quocumq. qps libido inuitauit. natura in

corrupta est plerumque suapte sponte, nisi qui eam
 vsu inscio deprauabit. Quare si quis principium analo-
 giae potius posuerit in naturalibus casibus, quam in im-
 positiueis, non multa in consuetudine occurrent. et vt a
 natura libido humana corrigitur, non ab libidine nas-
 tura; quod, qui impositionem sequi voluerint, facient
 contra; sin a singulari quis potius proficisci volet, id
 illum facere oportebit ab sexto casu, qui est proprius.
 Latineis enim non est casus alius. Heis litterarum dis-
 criminibus facilius reliquorum varietatem discere pos-
 terit; quod ij habent exitus aut in A, vt ab hac terra:
 aut in E, vt ab hac lance: aut in I, vt ab hoc leui:
 aut in O, vt ab hoc caelo: aut in V, vt ab hoc versu. Igi-
 tur ad demonstrandas declinationes biceps vna haec.

Sed quoniam ubi analogia tria, vnum quod in rebus, 15
 alterum quod in uocibus, tertium quod in vitroque. duo
 priora simplicia, tertium duplex; animaduertendum
 haec, quam inter se habeant rationem. Primum ea, quae
 sunt discrimina in rebus, partim sunt quae ad oratio-
 nem non attineant, partim quae pertineant. Non perti- 20
 nent, vt ea, quae obseruant in aedificijs, et signeis fas-
 ciendeis, ceterisque rebus artifices, e quibus vocantur
 aliae harmonicae; sic item aliae nominibus alijs: sed
 nulla harum fit loquendo pars ad orationem. Quae per-
 tinent res, eae sunt, quae verbeis dicuntur proportionem, 25
 neque a similitudine quoque vocum declinatus habent,
 vt Iuppiter Marspiter, Ioui Marti. Haec enim genes-
 ra nominum, et numero, et casibus similia sunt, propor

tionē. similia inter se, quod vtraque nomina sunt, et virilia sunt, et singularia, et casu nominandei et dandei.

Alterum genus vocale est, in quo voces modo sunt proportionē similes, non res: vt biga, bigae, nuptia, nuptiae.

5 Neque enim in heis res singularis subest vna, cum dicitur biga, quadriga. neque ab heis vocibus, quae declinatae sunt, multitudinis, significant quidquam. Ideo quod omnia multitudinis, quae declinantur ab vno, vt a merula merulae, sunt eiusmodi, vt singulari subiungantur: sic

10 merulae duae, caculae tres, faculae quattuor. Quare cum idem non possit subiungi: cum dicimus vnae bigae, quadrigae duae, nuptiae tres; sed pro eo vnae bigae, binae quadrigae, trinae nuptiae; apparet non esse biga, et quadriga; et bigae, et quadrigae: sed vt est huius
15 ordinis vna duae tres, principium vna: sic in hoc ordine altero, vnae binae trinae, principium est vnae.

Tertium genus est illud duplex, quod dixi, in quo et res, et voces similiter proportionē dicuntur, vt bonus malus, boni mali. de quorum analogia et Aristophanes, et alij scripserunt. Etenim haec denique perfecta, vt in oratione illae duae simplices inchoatae analogiae: de quibus tamen separatim dicam, quod heis quoque utimur in loquendo. Sed prius de perfecta, in qua et res, et voces quadam similitudine continentur: cuius
25 genera sunt tria, vnum vernaculum, ac domesticum, alterum aduentitium, tertium nothum ex peregrino heic natum. vernaculum est, vt futor, et pistori; futori, et pistori. Aduentitium est, vt Heclores, Nes

†eo)

flores ; Heſtoras , Neſtoras . Tertium illud nothum , ut
 Achilles , et Peleus . de † genere multi vtuntur , non mo-
 do poetae , ſed etiam plerique : haec primo omnes , qui
 ſoluta oratione loquuntur , dicebant , ut quaeſtorem ,
 praetorem , ſic Heſtorem , Neſtorem . Itaque Ennius 5
 ait : Heſtoris natum de muro Troiano iactari . Aelius
 hoc in tragoedijs largius a priſca conſuetudine moue-
 re coepit , et ad formas Graecas uerborum magis reuo-
 care . et a quo Valerius ait : Aelius Heſtorem nollet
 facere , Heſtora mallet . quod aduenticia pleraque has 10
 bemus Graeca , ſecutum , ut de notheis Graecanicos quo-
 que nominatos plurimum haberemus . Itaq . ut heic alia
 Graeca , alia Graecanica , ſic analogiae . e quibus
 quae ſic nothae fiunt declinationes , de heis aliae ſunt
 priſcae , ut Baccbides , Chryſides ; aliae minores , ut 15
 Chryſideis , Baccbideis ; aliae recentes , ut Chryſidas ,
 Baccbidas : cum heis omnibus tribus utantur no-
 ſtri , maxime qui ſequuntur media in loquendo , of-
 fendunt minimum . quod prima parum ſimilia ui-
 dentur eſſe Graecis , unde ſint translata : tertia pas 20
 ram ſimilia noſtreis . Omnis analogiae fundamen-
 tum ſimilitudo quaedam , ut dixi . quae ſolet eſſe , in re-
 bus , in uocibus , et in utroque : in qua harum parte cum
 que ſit in ferendo , et cuiusmodi , uidendum . Nam , ut dixi ,
 neque rerum , neque uocis ſimilitudo ad has duplices , 25
 quae in loquendo quaerimus , ſeparatim ſatis eſt , quod
 utraque parte opus eſt ſimili , analogias uerborum ex-
 primendas : quas ad loquendum ut perducas , accedere

debet usus. Alia enim ratio, qua facias uestimentum, alia quemadmodum utare uestimento. V sui species uidentur esse tres. una consuetudinis ueteris; altera consuetudinis huius; tertia autem neutra. Vetera, ut cascus furus, casci furi: huius consuetudinis, ut albus caldus, albo caldo: neutra, ut scala falera, scalam faleram: ad quas accedere potest quarta, quae est mixta, ut amicitia, inimicitia; amicitiam, inimicitiam. Prima est, qua usi antiqui, et nos reliquimus. Secunda, qua

10 nunc utimur. Tertia, qua utuntur poetae. Analogia non item ea definienda, quae dirigitur ad naturam uerborum, atque illa, quae ad usum loquendi. Nam prior definienda sic: Analogia est uerborum similitum declinatio similis. Posterior sic: Analogia est

15 uerborum similitum declinatio similis non repugnante consuetudine communi. Ad quam harum duarum ad extremum additum erit hoc; ex quadam parte; poetica analogia erit definita. harum primam sequi debet populus, secundam omnes singuli e populo;

20 tertiam poetae. Haec diligentius, quam apertius dicta esse arbitror. Sed non obscurius, quam de re simili definitiones grammaticorum sunt, ut Arusini, Aristodemi, Aristoclis, item aliorum, quorum obscuritates eo minus reprehendendae, quod pleraeque definitio-

25 nes re incognita propter summam breuitatem, non facile perspiciuntur, nisi articulatim sit explicata. Quare magis apparebit, si erit aperte de singulis partibus: quid dicatur uerbum, quid similitudo

verbi, quid declinatio, quid similitudo declinationis non
 repugnante consuetudine communi, quid ex quadam
 parte. Verbum dico orationis vocalis partem, quae sit in
 diuisa, et minima, si declinationem naturalem habeat.
 Similem, verbum verbo, tum quom et res, quam signifi- 5
 cat, et vocem, qua significatur, et in figura transitum de
 clinationis parilem. Declinatio est, cum ex verbo in
 verbum, aut ex verbi discrimine, ut transeat mens, vo-
 cis commutatio fit aliqua. Similitudo declinationis, cum
 item ex aliqua figura in figuram transit, ut id transit, 10
 cum quo confertur. Adiectum est non repugnante con-
 suetudine communi: quod quaedam verba contra vsum
 veterem declinata patiuntur, ut passa Hortensium dice-
 re pro has ceruices, ceruix; quaedam non, ut si dicas
 pro fauces, faux. Vbi additur ex quadam parte, signifi- 15
 cat non esse in consuetudine in his verbeis omnes para-
 teis, ut declinatum amo, iuuo; amor, iuuo. Quid
 videretur analogia in oratione, et quas haberet species,
 et quae de his sequenda viderentur, ut breui potui, in-
 formaui. Nunc in quibus non debeat esse, ac proinde ac 20
 debeat, soleat quaeri, dicam. Ea fere sunt quattuor
 genera: primum in id genus verbeis, quae non decli-
 nantur, analogia non debet quaeri, ut in his nequam,
 mox, uix. De his magis in alio, quam in alio erratur
 uerbo. dicunt enim non habere casus mox, et uix, ne- 25
 quam habere: quod dicamus hic nequam, huius nequam,
 huic nequam: cum intellegimus, aut hominis eius, quem
 volumus ostendere esse nequam, dicimus casus, et ei

praeponimus non, cuius putamus nequitiam. Quod uocabulum factum, ut ex non et uolo, nolo; sic ex ne et quidquam, item media extrita syllaba, coactum est nequam. Itaque ut eum, quem putamus esse non hili, dicimus nihili; sic in quo putamus esse nequidquam, dicimus nequam.

Secundo si unum solum habent casum in uoce, quod non declinentur, ut litterae omnes. Tertio si singularis est uocabuli series, neque habet cum qua comparari possit, ut esse putant caput capitis capite. Quartum si ea uocabula, quae conferuntur inter se, rationem habent, quam oportet, ut socer, socrus; socerum socrum. Contra in quibus debeat quaeri analogia, fere totidem gradus debent esse coniuncti. Primum ut sint res. Secundum ut earum sit usus. Tertium uti haec res uocabula habeant. Quartum ut habeant declinatus naturales. De primo gradu quod natura subest, et multitudinis, et singularis; dicimus hei asses, hosce asses, hic as, hunc assem; contra quod in numeris finitis multitudinis natura singularis non est, dicimus hei duo, et hei tres: heis duobus, heis tribus. Secundo gradu si est natura, neque est usus, id genus ut sit discriminandum, ut sit in saba, et id genus. Non enim opus fuit, quae ut in serueis, item ex parte et uniuersa nominamus.

* DESUNT

QVAEDAM. *

M. TERENTII VARRONIS DE
LINGVA LATINA

liber decimus.

*

Huius libri nihil est reliquum.

*

M. TERENTII VARRONIS
DE LINGVA LATINA

Liber undecimus.

*

Ex Sosipatre libro primo. Rure ordinatum arbusum.

*

Ex eodem libro Horum poëmatorum. Heis poëmateis.

*

Ex eodem libro Catinuli.

*

Ex eodem libro Git, per omnes casus.

*

M. TERENCEII VARRONIS
DE LINGVA LATINA

liber duodecimus.

*

Huius libri nihil est reliquum.

*

M. TERENTII VARRONIS
DE LINGVA LATINA

liber tertius des-
cimus.

*

Ex Sofi
patr, li^{ss}
bro epri
mo.

Olino, et ofso.

*

M. TERENTII VARRONIS
DE LINGVA LATINA

liber quartusdecimus.

*

Huius libri nihil est reliquum.

*

M. TERENTII VARRONIS
DE LINGVA LATINA

*liber quintus de
cimus.*

*

Huius libri nihil est reliquum.

*

M. TERENTII VARRONIS DE
LINGVA LATINA

liber sextusdecimus

*

Huius libri nihil est reliquum.

*

M, TERENTII VARRONIS DE
LINGVA LATINA

liber septimusdecimus

*

Huius libri nihil est reliquum.

*

M. TERENTII VARRONIS
DE LINGVA LATINA

Liber octauus decimus.

*

Quibus nos in hoc libro proinde, vt nihil intersit, vte Ex Nonio
mur indiscriminatim. Marcello.

*

M. TERENTII VARRONIS DE
LINGVA LATINA

liber nonus decimus.

*

Huius libri nihil est reliquum.

*

M. TERENTII VARRONIS DE
LINGVA LATINA
liber viceſimus.

*

Huius libri nihil eſt reliquum.

*

M. TERENTII VARRONIS DE
LINGVA LATINA

liber viceſimus

primus.

*

Huius libri nihil eſt reliquum.

*

M. T E R E N T I I V A R R O N I S
D E L I N G V A L A T I N A
liber vicesimus secundus.

*

Rure veni,

*

Ex Sosipa
tre libro
primo.

M. T E R E N T I I V A R R O N I S
D E L I N G V A L A T I N A

liber viceſimus tertius.

*

Huius libri nihil eſt reliquum.

*

M. T E R E N T I I V A R R O N I S
D E L I N G V A L A T I N A

liber uicesimus quartus.

*

Proloquium est sententia, in qua nihil desideratur.

*

Quom inde haurierint.

*

Ex Gellio
libro deci
mo sexto
capite o
ctauo.

Ex Priscia
no libro
decimo.

INCERTI LIBRI.

*

Ex Rufino
de metris
Terentii.

Quare in huiusmodi locis poni oportet notam in trans-
uersum inter syllabas frequentius ad extremum uersum ses-
narium, et similes; si pro longa breuem habebunt. ut in hoc:
Amicus summus meus, et popularis Geta.

Ex La-
stantio de
opificio
dei capite
quinto

*

Caput, quod ab eo capiant initium sensus ac uerbi.

Ex Gellio
libro deci-
mo octa-
uo capite
duodeci-
mo.

*

In priore verbo, graues prosodiae, quae fuerunt, man-
nent; reliquae mutant.

Ex Donato
actu
quarto,
scaena ter-
tia Eunus-
chi.

*

Id praesente legatis omnibus, exercitu, pronuntiat.

Ex Diome-
de libro
primo ca-
pite quar-
to.

*

Fixum.

*

Ex Priscia
no libro
septimo.

Auro ait; Alia ex Graeco sumpta, ex masculino in
femininum transire; et A littera finire: ὁ κοχλίας,
haec cochlea; ὁ χάρτης, haec charta; ὁ γαυσάπης,
haec gausapa.

*

Varro ait. Iuuenior et senior, comparatiui sunt, per Ex Seruio
 deminutionem: Senior, non satis senex; iunior, non in quin-
 satis iuuenis, vel intra iuuenem; sicut pauperior, in- tum et sex
 tra pauperem. tum Aes-
 neidos.

*

Varro ait; quattuor foraminum fuisse tibias apud Ex Acrone
 antiquos, et se vidisse tibias quattuor foraminum. in artem
 poeticam
 Horatii.

*

SCRIPTORVM ET LIBRORVM
NOMINA QVAE A VARRONE
referuntur.

L. Attius. 6. 2: 14. 27: 36. 3: 83. 16: 93. 9: 94. 19: 101. 18:
103. 16: 22: 106. 5: 25: 107. 9: 108. 4: 109. 13: 190.
9: 212. 7.

In Bruto. 31. 4.

In Philoctete. 92. 13.

In carmine Priami. 96. 10.

In tragoedijs. 190. 6.

M. Attius Plautus. 33. 17: 98. 24: 108. 17: 110. 24.

Plauti aut librarij mendam 166. 23.

In Amphitruone. 62. 26: 101. 10.

In Asinaria. 105. 28: 63. 10.

In Aulularia. 81. 16: 103. 25.

In Aulularia. 110. 20: 13. 10: 58. 5.

In Casina. 111. 6: 19.

In Cistellaria. 103. 12: 110. 1: 4: 7: 28. 18.

In Curculione. 103. 4: 104. 21: 49. 1.

In Epidico. 45. 3.

In Menahemis. 102. 6: 15: 108. 21: 93. 1.

In Mercatore. 103. 1.

In Milite glorioso. 107. 13: 38. 26.

In Mostellaria. 150. 28.

In Parasito pigro. 103. 8: 105. 21.

In Persa. 102. 13.

In Poenulo. 104. 7: 27. 20.
 In Pseudolo. 106. 9.
 In Sticho. 27: 20.
 In Trinummo. 102. 18: 105. 26.
 In Truculento. 104. 9: 166. 19: 64. 14.
 Aelius. 14. 5: 19: 18. 10: 36. 27: 63. 6.
 L. Aelius Gallus. 14. 3: 26. 28: 77. 12.
 C. Aelius Stilo. 49. 12: 27: 99. 3.
 Interpret carminis Saliorum. 89. 20.
 M. Afranius. 18. 12.
 Allius in Boeotia. 86. 7.
 C. Annius. 83. 21.
 Antipater. 61. 9.
 Apollodorus. 38. 3: 61. 11.
 Aprassius in Bacche. 80. 15.
 Aristarchus. 133. 4: 8: 148. 4: 162. 20: 175. 18: 182. 19.
 Pro analogia scripsit. 137. 5: 10.
 Aristarchus. 131. 20.
 Aristas. 191. 22.
 Aristocles. 191. 23.
 Aristodemus. 191. 23.
 Aristophanes. 61. 11: 140. 12: 189. 19.
 Eius lucerna. 11. 23.
 Aristoteles. 118. 11: 174. 3.
 In libro Nomina Barbarica inscripto. 104. 13.
 Arusinus. 191. 22.
 M. Anilius. 108. 8.
 Aurelius. 103. 19: 104. 10: 111. 2.

Aurelius Opilius. 101. 16: 104. 4: 106. 2.

Caecilius. 109. 18: 110. 25: III. 24: 212. 7.

Callimachus. 40. v: 98. 6.

L. Calpurnius Piso. 49. 12.

In Annalibus. 49. 20: 54. 5.

Cassius. 104. 23.

In Bruto. 63. 5.

Chrysippus. 61. 9: 64. 13: 76. 15: 187. 16.

Chrysippus homo acutissimus reliquit sex libros περὶ τῆς ἀνο-
μαλίας. 137. 4: 7.

Claudius. 103. 28: 104. 16: III. 23.

Clearchus lucerna. 11. 23.

Cosconius. 71. 16.

In ætionibus. 86. 9.

Crates. 131. 28: 133. 4.

Crates nobilis grammaticus contra analogiam scripsit. 137.

2.

Democritus. 72. 12:

Dionysius Sidonius. 173. 28.

Q. Ennius. 13. 12: 14. 14: 15. 9: 20. 7: 23. 26:

24. 22: 25. 5: 26. 10: 13: 19: 32. 22: 40. 1:

50. 26: 53. 20: 63. 2: 77. 28: 83. 21: 84.

3: 93. 20: 94. 21: 95. 2: 12: 96. 13: 97. 14:

24: 98. 7: 28: 99. 15. 21: 22: 27: 100. 22:

101. 2: 6: 104. 19: 106. 14: 107. 19. 108.

5: 24: 110. 10: 12: 24: III. 1: 167. 5: 190. 5.

In Alexandro. 84. 16.

In Asoto. 25. 25.

In Epicharmo. 24. 26: 27. 15.

In Medea. 91. 28.

In Medo. 97. 27.

Euripides. 106. 17.

Fulvius Flaccus flamen Martialis. 67. 18: 70. 18.

Hesiodus. 14. 18.

Homerus. 105. 6: 107. 12.

Q. Hortensius in poematis. 119. 4: 122. 13.

Iphicrates uel Isicrates. 33. 5.

Iunius. 20. 10: 21. 27: 23. 28: 70. 23.

M. Iunius in commentarijs. 88. 4.

M. Iunius Brutus. 10. 18.

Iunius Gracchus. 70. 19.

Iuuentius Comicus. 74. 24: 103. 20.

L. Liuius Andronicus. 90. 3: 107. 13.

Lucilius. 17. 27: 20. 26: 26. 3: 31. 6: 80. 11: 96. 26: 97. 16:

100. 26: 109. 18: 110. 26: 159. 21.

Lucilij urbs. 46. 20.

Lucretius. 109. 4.

Libri xxi Lucretij. 14. 1.

Q. Lutatius Catulus. 49. 27: 62. 22.

Manlius uel Manilius. 19. 22: 93. 26: 96. 15: 111. 9.

CN. Matius uel Marcius vates. 109. 9: 11.

Mucius Scaeuola. 10. 18: 109. 22: 111. 10.

Q. Mucius Scaeuola Pont. Max. 31. 24: 70. 1.

CN. Naevius. 20. 14: 23. 14: 50. 23: 53. 22: 80. 20: 92. 19:

95. 12: 101. 18: 102. 3: 108. 18: 25.

In Aemathia. 102. 8.

In Agidone. 112.5.
 In Claudio. 112.1:158.26.
 In Corollaria. 103.2.
 In Cosmotria. 102.8.
 In Demetrio. 112.2.
 In Duloreste. 112.1.
 In Esiona. 111.28.
 In Freto. 104.14.
 In Hemisperio. 91.12.
 In Lampadione. 112.4.
 In Romulo. 102.12:112.6.
 In Stigmatia. 112.7.
 In Therimo. 112.9.
 Nestocles Parmenifius. 174.4.
 M. Pacuuius. 11.13:13.25:17.28:25.4:63.1:94.15:95.
 5:9:105.20:107.18:24:108.11:110.17.
 In Bello Punico. 112.12.
 In Hermiona. 87.23.
 In Mercatore. 102.28.
 In Tarentilla. 112.10.
 In Tunicularia. 112.11.
 Papinij epigrammation, uel Pomponij. 96.17.
 Plato libro quarto. 98.17.
 Polybius. 40.11.
 Porcius. 53.20:111.1.
 M. Porcius Cato. 8.3:102.26:167.5.
 Procilius. 49.11:12.50.28.
 Pythagoras Samius. 12.11:94.7..

Sifenna. 134.6:213:13.

Sophron. 57.16.

Ser. Sulpicius Rufus. 17.21.

T. Tatij uotum. 29.4.

P. Terentius Afer. 74.24:80.14:107.1:210.4:212.5:8:
10.

M. Terentius Varro in libro de aestuarijs. 143.17.

In libris Antiquitatum. 64.27:66.20.

In libris Tribuum. 24.5.

Oratio Varronis. 66.25.

Librorum de lingua Latina ordo. 112.20.

Libri de declinationibus. 121.14.

Titinius. 212.5.

Valerius. 103.21:190.9.

Q. Valerius Soranus. 96.28.

Verginij uel Vergilij Commentarius. 99.4.

Volumnius Tuscus tragicus. 24.1.

Zenon Citieus. 24.24.

INCERTORVM.

Actiones. 109.1.

Annales. 29.5:36.25.

Atellanae. 96.24:107.8:109.11.

Augurum libri. 14.20:24.18:101.21.

Censoriae tabulae. 85.8.

Commentaria Consularia. 85.23.

Commentarium uetus Anquisitionis. 86.15:28.

Lex duodecim tabularum. 15. 5: 47. 6: 62. 13. 101.

20.

Lex Plaetoria. 62. 14.

Sicrorum libri Archenis. 35. 26.

Saliorum carmen Numae tempore. 39. 20: 65. 10: 9. 0.
5: 96. 2: 8.

Prima uerba poetica Latina Saliorum. 90. 12.

Saturnium carmen. 98. 12: 100. 2.

Sibyllini libri. 65. 19.

Boecotia. 86. 6. Plauti.

Cestio. 104. 2. Plauti.

Colax. III. 9. Naeuij & Plauti.

Condalium. 105. 24. Plauti.

Cornicula. 50. 19: 101. 23. Plauti.

Friuolaria. 102. 23. Plauti.

Fugitiui. 103. 9. Plauti.

Neruolaria. 103. 12: 104. 5. Plauti.

Periboea. 91. 6. Pacuuij.

Phagon. 103. 5. Plauti.

Proserpinae chorus. 87. 22.

Siteltergus. 103. 26. Plauti.

O iiii

DEORVM ATQVE HOMINVM
NOMINA.

Acca Laurentia. 68. 5.

Accae sepulchrum. 68. 9.

Achilles. 190. 2.

L. Aelius. 136. 11.

Sex. Aelius Catus. 100. 24.

Aeneas. 48. 11: 14: 77. 25.

Aesopus. 111. 8.

Agamemnon. 14. 13.

Aimilij ab Aimilio orti. 116. 4.

Albius. 136. 5.

Alcaeο, Alcaeoni, Alcaeonem.

162. 12: 18.

Alcaeus. 162. 12.

Alexandri statua. 199. 4.

Alexander Paris. 106. 16.

Alphena mulier. 175. 27.

Ambiuius. 96. 26.

Andromacha. 14. 12: 91. 8:

106. 15.

Angerona dea. 68. 2.

Apelles pictor. 140. 9.

Α'φρ'ιδ'η 70. 20.

Apollo. 32. 15: 94. 1.

Apollo sol. 27. 12.

Latonijs. 120. 5.

Apollinis cortina. 101. 5.

Aquilius. 156. 24.

Aquilianij gladiatores. 156. 22.

Hic Argus. 162. 4.

Arimnas pictor. 140. 11.

Aristarchus. 61. 16.

Artemas ab Artemidoro. 120.

21.

Astarte dea. 24. 11.

Atinia familia. 134. 4.

Atrius. 136. 5.

Attalus rex Pergami. 65. 19.

Auentinus rex Albanus. 20.

15.

Auerruncus deus. 110. 19.

Bacchus Liber. 107. 22.

Bacchi comites Bacchae. 107.

22.

Bacchi templa. 91. 7.

Bacchides Bacchideis Bacchi-

das. 190. 15.

Bellona. 28. 20: 101. 9.

Boebiti, Boebiae, Boebieis. 185

5.

Βοβ'ης. 105. 7.

Caecilius. 156. 24.

Caeciliani gladiatores. 156.

22.

Caecina. 178. 14.

C. Calpurnius Cos. 85. 27.

Calpurnius accensus. 85. 25.

Carinas. 136. 26.

Carmens. 64. 22.

Cascelius. 156. 23.

Casceliani gladiatores. 156.

22.

Castor. 24. 17. 28. 25.

Ceres. 26. 11. 65. 25.

Chryfides, Chryfideis, Chrysi-

das. 190. 15.

Cereris templum. 92. 1.

Coeliet, Coeliae, Coelicis. 185.

6.

Coeles uel Coelius Vibennus

Tuscul. 216.

Coelian. 21. 12.

Comitiae uel commotis nym-

phae. 28. 13.

Concordia. 28. 28.

Concordiae aedes. 49. 17. 51.

16.

A Concordiae. 19. 17.

Dij Consentes, nō dei. 133. 16.

Deum Consentum aedes non deo-
rum. 133. 19.

Consus deus. 67. 7.

Cornelius. 62. 8.

P. Cornelius Scipio. 97. 1.

Scipionary gladiatores, non Sci-
pionij. 156. 26.

Crepusci. 62. 18.

Cretea. 80. 11.

Cupedius. 49. 3.

Curtius Consul. 50. 1.

Cusiatij. 96. 3.

Decimus praenomen. 153. 9.

Dehebris rex Veientum, & Ti-
beris. 19. 12.

Demetrius rex. 101. 23.

Dei Fidij aedes. 23. 4.

Diana. 29. 8.

Diana Apollinis. 27. 12. Tita-
nis Triuia. 93. 21.

Dianae templum. 20. 17.

Diuiana. 27. 14.

Diespiter. 26. 23. sine obliquis.
157. 28. Diespitris minus

tritum. 158. 14.

Diouis. 26. 23. 29. 6. 32. 6.

Diomedes Diomedibus. 184.

27.

Dion. 118.8.

Διονυσ. 61.17.

Dionys. 125.22:147.28.

Dionys. 61.17.

Dionys. 140.11.

Διονυσ. 27.1.

Dionys. 26.25:23.

Dionys. 28.20.101.

9.

Διονυσ. 24.19.

Eger. 99.12.

Eger. 38.25.

Epimenides post annos quinquaginta

exspectatus. 90.1.

Eschylus. 102.22.

Euander. 14.28.

Europa. 19.24.

Falacer. 100.21.

Dionys. 32.8.

Fam. 95.11.

Fam. 95.12.

Fam. 156.24.

Fam. 156.24.

Fam. 156.20.

25.

Ferona. 29.1.

Fides. 29.3.

Fides. 100.21.

Fortuna. 34.7.

Fors Fortuna. 29.3.

Fors. 66.12. Fatus. 13.

Fors. 32.7: 66.26: 100.

20.

M. Geryon. 50.1.

Geryon. Geryones. Geryonai.

112.12.

Hierax. 24.10.

Hierax. 93.16.

Hierax. et praxos non dici

133.27: 190.5.

Hierax. 189.28.

Hierax. 190.6.

Hierax. 190.10.

Hierax. 91.5: 116.1.

Hierax. 133.5.7.

Hierax. 158.28.

Hierax. 21.2.

Sueta. 27.2. Α' Λεξιλογος

106.23.

Hierax. 106.

24.

Hierax. 75.27. Sacrifi-

cium. 24. decima 75.23.

Hierax. 75.23.

24.23.

Fanatur Herculi. 75. 24. (5. Iuppiter Vimineus. 22. 23.
 Herculis et Herculi claua. 122. Iouis Vinalia. 65. 26.
 Hercules Hercilibus. 184. 28. Iouis sacellum. 52. 9.
 Honor deus. 28. 23. Iuppiter caret obliquis. 127. 28
 Honoris pila. 23. 3. Iouis Iouē caret recto. 127. 28.
 Tullus Hostilius rex. 51. 11. Iuppiter non Iouis. 124. 13:
 Ianus Geminus. 51. 19. Prin= 134. 12.
 ceps. 70. 25. Iouis Iouis. 124. 14: 127. 10.
 Iani signum. 54. 4. Iuppiter Iouis Ioui. 124. 13:
 Iapetus. 192. 1. 188. 27. (134. 8.
 Ilus. 136. 4. Iouum & Iouetum non dicitur.
 Ad Iunium. 49. 1. Iouis filium & Filiam, non Io=
 Iuuo Caprotina 66. 22. uem et Iouam dici. 151. 24.
 Lucina. 27. 21: 25. Ioui agna facere. 66. 2.
 Iunonis Lucinae lucus. 22. 8. Iuturna. 28. 9.
 Aedes. 22. 20. Iuturnae aqua aegrotum. 28. 9.
 Lucinam parientes inuocant Κοίντιος. 61. 16.
 27. 25. (7. M. Porcius Laeca. 147. 21.
 Iuno nouella. 69. 6. Regina. 27 Popillius Laenas. 136. 26.
 Iuno est terra. 27. 6. Lares uel Lasēs. 29. 8: 61. 19.
 Iunonis aedes Lanuuij. 53. 13. Lara dea. 29. 2.
 Iunonis sacellum. 52. 10. Larunda. 29. 7.
 Iuppiter quid sit. 26. 12: 13. Latona Titani filia. 93. 26. Az=
 Iouis altitonantis. 91. 12. pollinis et Dianae mater. 93. 27.
 Iouis Capitolini aedes. 20. 1: Lauernae ara. 53. 26.
 52. 10. (24. Lauinia Latini filia. 43. 11.
 Iouis Elicij ara in Auētino. 87. Lesas. 136. 25.
 Iouis Fagutalis sacellū. 50. 15. Libentina. 74. 8.

Liber pater Thriambus cognom- mento. 80. 9.	Manlius Manliorum. 133. 21.
Liberi sacerdotes. 65. 9.	T. Manlius Cos. 54. 8.
Liberi sanum. 13. 12.	Marcus, non Marca. 151. 17.
Lucia Volumnia in Saliorū car- minibus. 153. 17.	Mars Martis. 28. 20: 186. 14.
Lucij. 62. 19: 153. 12.	Marspiter caret obliquis. 127.
Lucianus. 61. 15.	28: 157. 28.
Lucretia. 63. 5.	Marspiter. 124. 2.
Lucumonis tribus. 23. 28.	Marsputris minus tritum. 158.
Lunae templum. 27. 10.	14.
Luna triuia. 93. 23.	Medea. 77. 26: 83. 28.
Noctiluca. 27. 10: 83. 8.	Melicertes Melicerte cum e bre- ui uocandi casu. 133. 5: 7:
Lunae supercilia. 27. 28.	162. 20: 22.
Lysippus artificum priorum ui- tiosa non est secutus, sed ar- tem. 141. 23.	Sp. Melij domus. 51. 23.
Macellus. 49. 8.	Menahemi gemini. 126. 8: 181.
Maecenas. 136. 26.	19.
Magnae matris templum. 65.	Menalippe. 103. 23.
20.	Metellus Metella non Metellum.
Dij Magni. 24. 14.	151. 15.
Mamers. 28. 22: 98. 5.	Metius Curtius Sabinus. 49.
Mamurius Veturius. 74. 14.	22.
Manes dij seruales. 68. 10.	Meso Metonis. 162. 8.
Mania mater Larum: 153. 16.	Minerva. 29. 1.
Manius. 153. 12.	Miuervae aedes. 66. 11. Sacel- lum. 52. 10.
Manius Postulio. 49. 14.	Q. Mucius. 136. 11.
	Mycon pictor. 140. 11.
	Myrmecidis opera ex ebone mi-

- nuta. 89. 11:167. 12.
 Neptunus. 28. 14:66. 26.
 Neptuni Salacia. 28. 17.
 Nestorem secunda longa non di-
 ci. 133. 27:190. 5.
 Nestores Nestoras. 190. 1.
 Nouensiles. 29. 1.
 Numerius non Numeria. 151.
 17.
 Opeconsua dea. 67. 12. dies
 ibid. eius sacrarium. 67. 12.
 Ops. 24. 12:29. 5:68. 2.
 Ops terra & mater. 26. 7:8.
 Orcus. 27. 5.
 Orci templa. 91. 9.
 Orion Oriona. 101. 12.
 Palatia Latini uxor. 23. 12.
 Talaria. 100. 20.
 Pale. 65. 25.
 Par. 38. 5.
 Pantibris. 36. 13.
 Parcae. 75. 9.
 Paris. 106. 16.
 Peleus. 190. 2.
 Dij Penates non dei. 133. 15.
 Penates. 48. 11.
 Deum Penatium aedes. 23. 18.
 M. Perperna non Perpernus. 125. 27:136. 7:136. 10:
 147. 21:178. 14.
 Phaethon. 28. 7.
 Philippi statua. 159. 5.
 Philolaches. 151. 1.
 Philomedes Philomede cum e
 breui in uocandi casu. 133.
 5:6:162. 21:22.
 Philoptois. 96. 19.
 Plautus Plauti, Plautius Plauti.
 124. 27.
 C. Poetelius Visolus Dictator.
 111. 17.
 Pol. 110. 7.
 Pollux. 24. 17:28. 26.
 Polluces. 28. 28.
 Πολυδύκης. 28. 27.
 Pomona pomorum patrona. 100.
 21.
 Numa Pompilius. 52. 1:54. 4:
 108. 26.
 Flamines fecit. 100. 14.
 A Varrone ad Pompilium seps-
 tingenti anni. 90. 7.
 C. Popillius. 111. 12.
 Portunni aedes. 67. 2.
 Postuma praenomen. 153. 18.
 Postumus. 153. 13.

Diui Potes. 24. 19.
Priamus. 116. 1.
Priamides. 120. 5.
Prima praenomen. 153. 8.
Principes dei. 24. 9.
Progne Attica. 29. 235
Prometheus. 19. 21.
Proserpina. 27. 15.
Protogenes pictor. 140. 9.
Publicij Aediles plebei. 52. 5.
Purpurina. 178. 14.
Pyrrhi bellum. 99. 6.
Pythagoras pictor. 19. 24.
Quarta praenomen. 153. 8.
T. Quinctius Trogus capitis ac-
cusatur. 86. 17: 22: 87. 5.
Quinctus prenomen. 153. 9.
185. 15.
Quirinus. 28. 22: 29. 8.
Quirini fanum. 22. 25. aedes.
23. 2.
Rhea Romuli mater. 48. 18.
Robigus deus. 66. 6.
Romulus. 21. 7: 49. 21.
Romulus et Remus inuenti. 23.
19.
Romuli aedes. 23. 17.
Salacia Neptuni. 28. 17.

Salus dea. 29. 3.
Salutis aedes. 23. 4.
Sanctus deus. 27. 2.
Sangus. 27. 2.
Sappho. 162. 12.
Saturnus. 24. 12: 26. 5: 29.
6.
Saturni aedes. 20. 12: 58. 26.
fanum. 20. 9.
Scaunia familia. 134. 4.
Secunda praenomen 153. 8.
P. Septimius Quaesstor Varro
ms. 6. 1: 7. 1: 8. 1: 112. 22.
Serapis. 24. 10.
M. Sergius Manij filius Quaes-
stor. 86. 16.
Sexius praenomen. 153. 9.
Spurina. 178. 14.
Streniae uel Sterinae sacellum.
21. 21.
Summanus deus. 29. 7.
Taautes deus. 24. 11.
Tarpeia uirgo Vestalis. 20. 2.
T. Tatius Rex. 22. 26: 49. 21:
50. 10: 80. 2.
Terentius Terentij. 118. 24.
Terentius uir, Terentia femina,
Terentium genus. 153. 4.

Terentij filius et filia Terentius	Venus Caeligena. 25. 21. Cloa
& Terentia. 151. 21.	cina. 29. 8. Libetina. 74. 8.
Terentij Terentijs, Terentiae Te	Lubentina. 212. 2. Murtia.
rentijs. 124. 25.	51. 3. Victrix. 25. 18.
Terentius Terentij. 146. 26.	Veneris aedes. 67. 5.
Termen pro termino. 14. 28.	Veneris Murtiae sacellū. 51. 3.
Terminus. 14. 25; 29. 7.	Venus nata e spumis. 26. 1.
De Termino aenygma. 7. 1.	Venus tutela ortorum. 67. 5.
Tertia praenomen. 153. 8.	Veneria corolla. 25. 26.
Theon Theona. 125. 22; 147.	Vesta. 29. 2.
28.	Vestae aedes. 70. II.
Thetis. 107. 19.	Veturij Cicurini. 108. 14.
Tiberinus deus. 19. 9; 28. 11.	Vfenas. 136. 26.
Tiberinus rex. 19. 15.	Victoria. 25. 20.
Tiberius Rex. 19. 15.	Victoria caeligena. 25. 21
Tullia Superbi uxor. 52. 16.	Victoria cum corona & palma.
Ser. Tullius Rex. 22. 6; 66.	25-23.
12.	Virtus dea. 28. 22.
Tullius & Antonius Cos. 118.	Volcanus. 28. 5; 29. 6.
1.	Volcania templa. 92. 17.
Tutelina dea. 53. 21.	Volturnus deus. 100. 20.
Vatinius Vatiniurum. 133. 21.	Volupiae sacellum. 54. 3.
Velinia. 28. 12.	Vortumnus. 29. 8; 67. 16.
Venilia. 28. 17.	Etruriae deus. 21. II.
Venus. 25. 17; 70. 19.	

SACERDOTVM ET MAGISTRATVVM
ET EORVM MINISTRORVM
NOMINA.

Accensus uel Adensus. 31.19:	lum. 87.12.
102.24:26.	Censores inter se sortiuntur, uter
Accensus Consul. 85.25:86.	lustrum faciat. 85.21.
4.	Censorum templum. 85.8.
Accensus acciebat. 86.5.	Classicum redemptum de Cen-
Aedilis. 31.8.	soribus. 87.2.
Aedilis Plebei Publicij § 2.5.	Censorium iudicium ad aequum
Aeditumus. 7.4: 22.21:92.	aeclimatur. 81.3.
48.	Censura auspicatur noctu. 85.
Aedituus. 7.4:92.27.	9.
Aedituus ab aede & tuendo.	Consul. 31.2:87.12:15.
131.9.	Consules bini. 118.1.
Agonenses Salij. 65.11.	Consules Iudices appellati. 85.
Aruales Fratres. 32.11.	27:86.2.
Augures. 75.17: 82.13:84.	Consul auguri imperat 87.27.
6:97.8.	Exercitui imperat. 87.15.
Augur Consuli adest. 87.25.	Ad Consulem. mittere auspicium
Præcit. 87.27.	petitum. 86.18.
Augurum uerba. 79.5.	Curatores omnium tribuum. 85
Camilla 97.28.	15.
Caelitum Camilla. 97.27.	Curiones. 31.28:74.3.
Casmillus in nuptijs. 98.1.	Decemuirum iudicium. 161.4.
Censores 31.7:64.9.	Decuriones. 33.28.
Censor potest conuocare popu-	Dialis Flamen. 32.5:6.
	Dialis

- Dialis auspicatur uindemiā. lum. 87. 12.
 66. 1.
 Dictator. 31. 17: 78. 9: 87.
 12: 15.
 Magister populi Dictator. 31.
 21: 78. 9.
 Dictator & Consul possunt
 exercitui imperare. 87. 15.
 Epulo. 84. 4.
 Fanorum seruorum nomina sine
 ratione. 136. 19:
 Fetiales. 32. 17.
 Flamines. 32. 1.
 Flaminū cognomina. 100. 17.
 Dialis. 32. 5: 6: 66: 1.
 Falacer. 32. 8: 100. 19.
 Floralis. 100. 19.
 Furinalis. 32. 6: 67. 1:
 100. 19.
 Martialis. 32. 5: 100. 16.
 Palatualis. 100. 19.
 Pomonalis. 100. 19.
 Quirinalis. 100. 16.
 Volcanalis. 32. 5.
 Volturualis. 100. 18.
 Fratres Aruales. 32. 11.
 Haruspex. 49. 14: 107. 28.
 Interrex potest conuocare popu-
 lum. 87. 12.
 Iudices pro Consulibus. 85. 27:
 86. 2.
 Lictores mutant uestiem. 98. 21.
 Luperi. 32. 10: 64. 23:
 Luperi nudi. 71. 1.
 Magistri. 31. 22: 12. 24.
 Magister equitum. 31. 18.
 Magister populi Dictator. 31.
 21: 78. 9.
 Magistratus. 31. 12: 32. 26:
 42. 25.
 Magistratus uisio creatus. 69.
 27.
 Magistratus mittit equos ludis.
 50. 24.
 Ad magistratus conspectū. 87.
 19.
 Magistratus nomina serui publi-
 ci manumissi accipiebant.
 136. 24.
 Martialis Flamen. 32. 5: 100.
 16.
 Palatualis Flamen. 100. 19.
 Pomonalis Flamen. 100. 19.
 Pontifices. 31. 23.
 Pontifices in sacrandō fana san-
 tur finem. 75. 20.

In Epicharmo. 24. 26: 27. 15.

In Medea. 91. 28.

In Medo. 97. 27.

Euripides. 106. 17.

Fulvius Flaccus flamen Martialis. 67. 18: 70. 18.

Hesiodus. 14. 18.

Homerus. 105. 6: 107. 12.

Q. Hortensius in poematis. 119. 4: 122. 13.

Iphicrates uel Isicrates. 33. 5.

Iunius. 20. 10: 21. 27: 23. 28: 70. 23.

M. Iunius in commentarijs. 88. 4.

M. Iunius Brutus. 10. 18.

Iunius Gracchus. 70. 19.

Iuuentius Comicus. 74. 24: 103. 20.

L. Liuius Andronicus. 90. 3: 107. 13.

Lucilius. 17. 27: 20. 26: 26. 3: 31. 6: 80. 11: 96. 26: 97. 16:

100. 26: 109. 18: 110. 26: 159. 21.

Lucilij urbs. 46. 20.

Lucretius. 109. 4.

Libri xxi Lucretij. 14. 1.

Q. Lutatius Catulus. 49. 27: 62. 22.

Manlius uel Manilius. 19. 22: 93. 26: 96. 15: 111. 9.

CN. Matius uel Marcius vates. 109. 9: 11.

Mucius Scaeuola. 10. 18: 109. 22: 111. 10.

Q. Mucius Scaeuola Pont. Max. 31. 24: 70. 1.

CN. Naeuius. 20. 14: 23. 14: 50. 23: 53. 22: 80. 20: 92. 19:

95. 12: 101. 18: 102. 3: 108. 18: 25.

In Aemathia. 102. 8.

In Agidone. 112.5.
In Claſtudio. 112.1:158.26.
In Corollaria. 103.2.
In Coſmotria. 102.8.
In Demetrio. 112.2.
In Duloreſtc. 112.1.
In Eſiona. 111.28.
In Freto. 104.14.
In Hemisferio. 91.12.
In Lampadione. 112.4.
In Romulo. 102.12:112.6.
In Sugmatia. 112.7.
In Therimo. 112.9.

Nestocles Parmeniſius. 174.4.

M. Pacuuius. 111.3:13.25:17.28:25.4:63.1:94.15:95.
5:9:105.20:107.18:24:108.11:110.17.

In Bello Punico. 112.12.

In Hermiona. 87.23.

In Mercatore. 102.28.

In Tarentilla. 112.10.

In Tunicaria. 112.11.

Papinij epigrammation, uel Pomponij. 96.17.

Plato libro quarto. 98.17.

Polybius. 40.11.

Porcius. 53.20:111.1.

M. Porcius Cato. 8.3:102.26:167.5.

Procilius. 49.11:12.50.28.

Pythagoras Samius. 12.11:94.7..

Sifenna. 134.6:213:13.

Sophron. 57.16.

Ser. Sulpicius Rufus. 17.21.

T. Tatij uotum. 29.4.

P. Terentius Afer. 74.24:80.14:107.1:210.4:212.5:8:
10.

M. Terentius Varro in libro de aestuarijs. 143.17.

In libris Antiquitatum. 64.27:66.20.

In libris Tribuum. 24.5.

Oratio Varronis. 66.25.

Librorum de lingua Latina ordo. 112.20.

Libri de declinationibus. 121.14.

Titinius. 212.5.

Valerius. 103.21:190.9.

Q. Valerius Soranus. 96.28.

Verginij uel Vergilij Commentarius. 99.4.

Volumnius Tuscus tragicus. 24.1.

Zenon Citieus. 24.24:

INCERTORVM.

Actiones. 109.1.

Annales. 29.5:36.25.

Atellanae. 96.24:107.8:109.11.

Augurum libri. 14.20:24.18:101.21.

Censoriae tabulae. 85.8.

Commentaria Consularia. 85.23.

Commentarium uetus Anquisitionis. 86.15:28.

Lex duodecim tabularum. 15. 5: 47. 6: 62. 13. 101.

20.

Lex Plætoria. 62. 14.

Sicrorum libri Athenis. 35. 26.

Saliorum carmen Numæ tempore. 39. 20: 65. 10: 9. 0.

5: 96. 2: 8.

Prima uerba poetica Latina Saliorum. 90. 12.

Saturnium carmen. 98. 12: 100. 2.

Sibyllini libri. 65. 19.

Boeotia. 86. 6. Plauti.

Cestio. 104. 2. Plauti.

Colax. III. 9. Næuij & Plauti.

Condaliū. 105. 24. Plauti.

Cornicula. 50. 19: 101. 23. Plauti.

Friuolaria. 102. 23. Plauti.

Fugitiui. 103. 9. Plauti.

Neruolaria. 103. 12: 104. 5. Plauti.

Periboea. 91. 6. Pacuij.

Phagon. 103. 6. Plauti.

Proserpinae chorus. 87. 22.

Siteluergus. 103. 26. Plauti.

O iiii

DEORVM ATQVE HOMINVM NOMINA.

Acca Laurentia. 68. 5.	Apollinis cortina. 101. 5.
Accae sepulchrum. 68. 9.	Aquilus. 156. 24.
Achilles. 190. 2.	Aquiliani gladiatores. 156. 22.
L. Aelius. 136. 11.	Hic Argus. 162. 4.
Sex. Aelius Catus. 100. 24.	Arimnas pictor. 140. 11.
Aeneas. 48. 11: 14: 77. 25.	Aristarchus. 61. 16.
Aesopus. 111. 8.	Artemas ab Artemidoro. 120.
Agamemnon. 14. 13.	21.
Aimilij ab Aimilio orti. 116. 4.	Astarte dea. 24. 11.
Albius. 136. 5.	Atinia familia. 134. 4.
Alcaeo, Alcaeoni, Alcaeonem.	Atrius. 136. 5.
162. 12: 18.	Attalus rex Pergami. 65. 19.
Alcaeus. 162. 12.	Auentinus rex Albanus. 20.
Alexandri statua. 199. 4.	15.
Alexander Paris. 106. 16.	Auerruncus deus. 110. 19.
Alphena mulier. 175. 27.	Bacchus Liber. 107. 22.
Ambiuius. 96. 26.	Bacchi comites Bacchae. 107.
Andromacha. 14. 12: 91. 8:	22.
106. 15.	Bacchi templa. 91. 7.
Angerona dea. 68. 2.	Bacchides Bacchideis Bacchi-
Apelles pictor. 140. 9.	das. 190. 15.
Αφροδιτη 70. 20.	Bellona. 28. 20: 101. 9.
Apollo. 32. 15: 94. 1.	Boebizi, Boebiae, Boebieis. 185
Apollo sol. 27. 12.	5.
Latonius. 120. 5.	Βοιωτης. 105. 7.

Caecilius. 156. 24.
 Caeciliani gladiatores. 156.
 22.
 Caecina. 178. 14.
 C. Calpurnius Cos. 85. 27.
 Calpurnius accensus. 85. 25.
 Carinas. 136. 26.
 Carmens. 64. 22.
 Cascelius. 156. 23.
 Casceliani gladiatores. 156.
 22.
 Castor. 24. 17: 28. 25.
 Ceres. 26. 11. 65. 25.
 Chryfides, Chrysideis, Chrysi-
 das. 190. 15.
 Cereris templum. 92. 1.
 Coeliet, Coeliae, Coelieis. 185.
 6.
 Coeles uel Coelius Vibennus
 Tuscus. 21. 6.
 Coeliani. 21. 12.
 Comitiae uel commotis nym-
 phae. 28. 13.
 Concordia. 28. 28.
 Concordiae aedes. 49. 17: 51.
 16.
 A Concordiae. 19. 17.
 Dij Consentes, nō dei. 133. 16.

Deum Consentum aedes non deo
 rum. 133. 19.
 Confus deus. 67. 7.
 Cornelius. 62. 8.
 P. Cornelius Scipio. 97. 1.
 Scipionarij gladiatores, non Sci-
 pionij. 156. 26.
 Crepasci. 62. 18. 1
 Cretea. 80. 11.
 Cupedius. 49. 3.
 Curtius Consul. 50. 1.
 Cusiatij. 96. 3.
 Decimus praenomen. 153. 9.
 Dehebris rex Veientum, & Ti-
 beris. 19. 12.
 Demetrius rex. 101. 23.
 Dei Fidij aedes. 23. 4.
 Diana. 29. 8.
 Diana Apollinis. 27. 12. Tita-
 nis Triuia 93. 21.
 Dianae templum. 20. 17.
 Diuiana. 27. 14.
 Diespiter. 26. 23. sine obliquis.
 157. 28. Diespitris minus
 tritum. 158. 14.
 Diouis. 26. 23: 29. 6: 32. 6.
 Diomedes Diomedibus. 184.
 27.

Dion. 118.8.

Δἰωνα. 61.17.

Diona. 125.22:147.28.

Dionem. 61.17.

Diores Pictor. 140.11.

Δἰόσκουρος. 27.1.

Dius Fidius. 26.25:28.

Duellonia, Bellona. 28.20.101.

9.

Δύνατοι. 24.19.

Egeria Egeriai. 99.12.

Epeus. 98.25.

Epimenides post annos quinquaginta experfectus. 90.1.

Esculapij aedes. 102.22.

Euander Arcas. 14.28.

Europa Tarentina. 19.24.

Falacer. 100.21.

Diuus Pater Falacer. 32.8.

Fauni Latinorum dei. 98.11.

Faunus & Fauna. 98.12.

Faustius. 156.24.

Faustiani. 156.24.

Faustini gladiatores. 156.20:

25.

Feronia. 29.1.

Fides dea. 29.3.

Flora. 29.6: 100.21.

Fortuna. 34.7.

Fors Fortuna. 29.3.

Eius dies. 66.12. Fanum. 13.

Furina. 32.7: 66.26: 100.20.

M. Genucius Cos. 50.2.

Geryon Geryōnes Geryonas.

162.12.

Harpocrates. 24.10.

Hector Hectore. 93.16.

Hectorem, ut praectorem non dici
133.27: 190.5.

Hectores Hectoras. 189.28.

Hectoris natus. 190.6.

Hectora media breui. 190.10.

Hecuba. 91.5: 116.1.

Heraclides Heraclide cum e longoinuocāhi casu. 133.5.7.

Hercules. 158.28.

Hercules Argiuius. 21.2.

Sanctus. 27.2. Α'λεξιμεκος
106.23.

Hercules defensor hominū. 106.24.

Herculis ara. 75.27. Sacrificium. 24. decuma. 75.23.

Herculi iuuenecam immolat praetor. 76.3.

Fanatur Herculi. 75. 24. (5. Iuppiter Vimineus. 22. 23.
 Herculis et Herculi claua. 122. Iouis Vinalia. 65. 26.
 Hercules Hercilibus. 184. 28. Iouis sacellum. 52. 9.
 Honos deus. 28. 23. Iuppiter caret obliquis. 127. 28
 Honoris pila. 23. 3. Iouis Iouē caret recto. 127. 28.
 Tullus Hostilius rex. 51. 11. Iuppiter non Iouis. 124. 13:
 Ianus Geminus. 51. 19. Prin= 134. 12.
 ceps. 70. 25. Iouis Iouis. 124. 14: 127. 10.
 Iani signum. 54. 4. Iuppiter Iouis Ioui. 124. 13:
 Iapetus. 19. 21. 188. 27. (134. 8.
 Ius. 136. 4. Iouum & Iouerum non dicitur.
 Ad Iunium. 49. 1. Iouis filium & Filiam, non Io=
 Iuuo Caprotina 66. 22. uem et Iouam dici. 151. 24.
 Lucina. 27. 21: 25. Ioui agna facere. 66. 2.
 Iunonis Lucinae lucus. 22. 8. Iuturna. 28. 9.
 Aedes. 22. 20. Iuturnae aqua aegrotum. 28. 9.
 Lucinam parientes inuocant Κοίπτιος. 61. 16.
 27. 25. (7. M. Porcius Laeca. 147. 21.
 Iuno nouella. 69. 6. Regina. 27 Popillius Laenas. 136. 26.
 Iuno est terra. 27. 6. Lares uel Lares. 29. 8: 61. 19.
 Iunonis aedes Lanuij. 53. 13. Lara dea. 29. 2.
 Iunonis sacellum. 52. 10. Larunda. 29. 7.
 Iuppiter quid sit. 26. 12: 13. Latona Titani filia. 93. 26. Az
 Iouis altitonantis. 91. 12. pollinis et Dianae mater. 93. 27.
 Iouis Capitolini aedes. 20. 1: Lauernae ara. 53. 26.
 52. 10. (24. Lauinia Latini filia. 43. 11.
 Iouis Elicij ara in Auētino. 87. Lesas. 136. 25.
 Iouis Fagutalis sacellū. 50. 15. Libentina. 74. 8.

- Liber pater** Thriambus cognom-
 mento. 80. 9.
Liberi sacerdotes. 65. 9.
Liberi sanum. 13. 12.
Lucia Volumnia in Saliorū car-
 minibus. 153. 17.
Lucij. 62. 19: 153. 12.
Lucianus. 61. 15.
Lucretia. 63. 5.
Lucumonis tribus. 23. 28.
Lunae templum. 27. 10.
Luna triuia. 93. 23.
 Noctiluca. 27. 10: 83. 8.
Lunae supercilia. 27. 28.
Lysippus artificum priorum ui-
 tiosa non est secutus, sed ar-
 tem. 141. 23.
Macellus. 49. 8.
Maecenas. 135. 26.
Magnae matris templum. 65.
 20.
Dij Magni. 24. 14.
Mamers. 28. 22: 98. 5.
Mamurius Veturius. 74. 14.
Manes dij seruales. 68. 10.
Mania mater Larum: 153. 16.
Manius. 153. 12.
Manius Postulio. 49. 14.
Manlius Manliorum. 133. 21.
T. Manlius Cos. 54. 8.
Marcus, non Marca. 151. 17.
Mars Martis. 28. 20: 186. 14.
Marspiter caret obliquis. 127.
 28: 157. 28.
Marspiter. 124. 2.
Marspitrīs minus tritum. 158.
 14.
Medea. 77. 26: 83. 28.
Melicertes Melicerte cum e bre-
 ui uocandi casu. 133. 5: 7:
 162. 20: 22.
Sp. Melij domus. 51. 23.
Menahemi gemini. 126. 8: 181.
 19.
Menalippe. 103. 23.
Metellus Metella non Metellum
 151. 15.
Metius Curtius Sabinus. 49.
 22.
Meto Metonis. 162. 8.
Minerva. 29. 1.
Miuervae aedes. 66. 11. Sacel-
 lum. 52. 10.
Q. Mucius. 136. 11.
Mycon pictor. 140. 11.
Myrmecidis opera ex ebore mi-

nuta. 89. 11: 167. 12.	125. 27: 136. 7: 136. 10:
Neptunus. 28. 14: 66. 26.	147. 21: 178. 14.
Neptuni Salacia. 28. 17.	Phaethon. 28. 7.
Nestorem secunda longa non di-	Philippi statua. 159. 5.
ci. 133. 27: 190. 5.	Philolaches. 151. 1.
Nestores Nestoras. 190. 1.	Philomedes Philomede cum e
Nouensiles. 29. 1.	breui in uocandi casu. 133.
Numerius non Numeria. 151.	5: 6: 162. 21: 22.
17.	Philoptois. 96. 19.
Opeconsua dea. 67. 12. dies	Plautus Plauti, Plautius Plauti.
ibid. eius sacrum. 67. 12.	124. 27.
Ops. 24. 12: 29. 5: 68. 2.	C. Poetelius Visolus Dictator.
Ops terra & mater. 26. 7: 8.	111. 17.
Orcus. 27. 5.	Pol. 110. 7.
Orci templa. 91. 9.	Pollux. 24. 17: 28. 26.
Orion Oriona. 101. 12.	Polluces. 28. 28.
Palatia Latini uxor. 23. 12.	Πολυδύκης. 28. 27.
Talatua. 100. 20.	Pomona pomorum patrona. 100.
Pale. 65. 25.	21.
Par. 38. 5.	Numa Pompilius. 52. 1: 54. 4:
Pantheris. 36. 13.	108. 26.
Parcae. 75. 9.	Flamines fecit. 100. 14.
Paris. 106. 16.	A Varrone ad Pompilium sep-
Peleus. 190. 2.	tingenti anni. 90. 7.
Dij Penates non dei. 133. 15.	C. Popillius. 111. 12.
Penates. 48. 11.	Portunni aedes. 67. 2.
Deum Penatium aedes. 23. 18.	Postuma praenomen. 153. 18.
M. Perperna non Perpernus.	Postumus. 153. 13.

Diui Potes. 24. 19.
Priamus. 116. 1.
Priamides. 120. 5.
Prima praenomen. 153. 8.
Principes dei. 24. 9.
Progne Attica. 29. 235
Prometheus. 19. 21.
Proserpina. 27. 15.
Protogenes pictor. 140. 9.
Publicij Aediles plebei. 52. 5.
Purpurina. 178. 14.
Pyrrhi bellum. 99. 6.
Pythagoras pictor. 19. 24.
Quarta praenomen. 153. 8.
T. Quinctius Trogus capitis ac-
cusatur. 86. 17: 22: 87. 5.
Quinctus praenomen. 153. 9.
185. 15.
Quirinus. 28. 22: 29. 8.
Quirini fanum. 22. 25. aedes.
23. 2.
Rhea Romuli mater. 48. 18.
Robigus deus. 66. 6.
Romulus. 21. 7: 49. 21.
Romulus et Remus inuenti. 23.
19.
Romuli aedes. 23. 17.
Salacia Neptuni. 28. 17.

Salus dea. 29. 3.
Salutis aedes. 23. 4.
Sanctus deus. 27. 2.
Sangus. 27. 2.
Sappho. 162. 12.
Saturnus. 24. 12: 26. 5: 29.
6.
Saturni aedes. 20. 12: 58. 26.
fanum. 20. 9.
Scatinia familia. 134. 4.
Secunda praenomen 153. 8.
P. Septimius Quaesstor Varro
nis. 6. 1: 7. 1: 8. 1: 112. 22.
Serapis. 24. 10.
M. Sergius Manij filius Quaes-
stor. 86. 16.
Sextus praenomen. 153. 9.
Spurina. 178. 14.
Streniae uel Steriniae sacellum.
21. 21.
Summanus deus. 29. 7.
Tacutes deus. 24. 11.
Tarpeia uirgo Vestalis. 20. 2.
T. Tatius Rex. 22. 26: 49. 21:
50. 10: 80. 2.
Terentius Terentij. 118. 24.
Terentius uir, Terentia femina,
Terentium genus. 153. 4.

Terentij filius et filia Terentius	Venus Caeligena. 25. 21. Cloa
& Terentia. 151. 21.	cina. 29. 8. Libetina. 74. 8.
Terentij Terentijs, Terentiae Te	Lubentina. 212. 2. Murtia.
rentijs. 124. 25.	51. 3. Victrix. 25. 18.
Terentius Terentij. 146. 26.	Veneris aedes. 67. 5.
Termen pro termino. 14. 28.	Veneris Murtiae sacellū. 51. 3.
Terminus. 14. 25: 29. 7.	Venus nata e spumis. 26. 1.
De Termino aenygma. 7. 1.	Venus tutela oritorum. 67. 5.
Tertia praenomen. 153. 8.	Veneria corolla. 25. 26.
Theon Theona. 125. 22: 147.	Vesta. 29. 2.
28.	Vestae aedes. 70. II.
Thetis. 107. 19.	Veturij Cicurini. 108. 14.
Tiberinus deus. 19. 9: 28. 11.	Vfenas. 136. 26.
Tiberinus rex. 19. 15.	Victoria. 25. 20.
Tiberius Rex. 19. 15.	Victoria caeligena. 25. 21
Tullia Superbi uxor. 52. 16.	Victoria cum corona & palma.
Ser. Tullius Rex. 22. 6: 66.	25-23.
12.	Virtus dea. 28. 22.
Tullius & Antonius Cos. II8.	Volcanus. 28. 5: 29. 6.
1.	Volcania templa. 92. 17.
Tutelina dea. 53. 21.	Voltumnus deus. 100. 20.
Vatinius Vatiniurum. 133. 21.	Volupiae sacellum. 54. 3.
Velinia. 28. 12.	Vortumnus. 29. 8: 67. 16.
Vemlia. 28. 17.	Etruriae deus. 21. II.
Venus. 25. 17: 70. 19.	

SACERDOTVM ET MAGISTRATVVM
ET EORVM MINISTRORVM
NOMINA.

Accensus uel Adensus. 31.19:	lum. 87.12.
102.24:26.	Censores inter se sortiuntur, uter
Accensus Consul. 85.25:86.	lustrum faciat. 85.21.
4.	Censorum templum. 85.8.
Accensus acciebat. 86.5.	Classicum redemptum de Cen-
Aedilis. 31.8.	soribus. 87.2.
Aedilis Plebei Publicij § 2.5.	Censorium iudicium ad aequum
Aeditumus. 7.4: 22.21:92.	adflimatur. 81.3.
28.	Censura auspicatur noctu. 85.
Aedituus. 7.4:92.27.	9.
Aedituus ab aede & tuendo.	Consul. 31.2:87.12:15.
131.9.	Consules bini. 118.1.
Agonenses Salij. 65.11.	Consules Iudices appellati. 85.
Aruales Fratres. 32.11.	27:86.2.
Augures. 75.17: 82.13:84.	Consul auguri imperat. 87.27.
6:97.8.	Exercitui imperat. 87.15.
Augur Consuli adest. 87.25.	Ad Consulem. mittere auspicium
Præit. 87.27.	petuum. 86.18.
Augurum uerba. 79.5.	Curatores omnium tribuum. 85
Camilla 97.28.	15.
Caelitum Camilla. 97.27.	Curiones. 31.28:74.3.
Casmillus in nuptijs. 98.1.	Decemuirum iudicium. 161.4.
Censores 31.7: 64.9.	Decuriones. 33.28.
Censor potest conuocare popu-	Dialis Flamen. 32.5:6.
	Dialis

Dialis auspicatur uindemiā. lum. 87. 12.
 66. 1.
 Dictator. 31. 17: 78. 9: 87.
 12: 15.
 Magister populi Dictator. 31.
 21: 78. 9.
 Dictator & Consul possunt
 exercitui imperare. 87. 15.
 Epulo. 84. 4.
 Fanorum seruorum nomina sine
 ratione. 136. 19:
 Fetiales. 32. 17.
 Flamines. 32. 1.
 Flaminū cognomina. 100. 17.
 Dialis. 32. 5: 6: 66: 1.
 Falacer. 32. 8: 100. 19.
 Floralis. 100. 19.
 Furinalis. 32. 6: 67. 1:
 100. 19.
 Martialis. 32. 5: 100. 16.
 Palatualis. 100. 19.
 Pomonalis. 100. 19.
 Quirinalis. 100. 16.
 Volcanalis. 32. 5.
 Volturualis. 100. 18.
 Fratres Aruales. 32. 11.
 Haruspex. 49. 14: 107. 28.
 Interrex potest conuocare popu-
 lum. 87. 12.
 Iudices pro Consulibus. 85. 27:
 86. 2.
 Lictores mutant uestem. 98. 21.
 Luperi. 32. 10: 64. 23:
 Luperi nudi. 71. 1.
 Magistri. 31. 22: 2. 24.
 Magister equitum. 31. 18.
 Magister populi Dictator. 31.
 21: 78. 9.
 Magistratus. 31. 12: 32. 26:
 42. 25.
 Magistratus uitio creatus. 69.
 27.
 Magistratus mittit equos ludis.
 50. 24.
 Ad magistratus conspectū. 87.
 19.
 Magistratus nomina serui publi-
 ci manumissi accipiebant.
 136. 24.
 Martialis Flamen. 32. 5: 100.
 16.
 Palatualis Flamen. 100. 19.
 Pomonalis Flamen. 100. 19.
 Pontifices. 31. 23.
 Pontifices in sacrandō fana san-
 tur finem. 75. 20.

Pontifice praecunte. 78. 4.

Praetor. 31. 5: 32. 23.

Praetor Urbanus. 76. 2.

Praetores fantur. 69. 17: 23.

Praetores fantur uerba legitima.

75. 15.

Ad Praetorem mittere auspicium
petitum. 86. 18.

Praetor pronuntiat supremam.

62. 15.

Praetor iubet accenso inclamare
horam esse tertiam. 86. 9.

Praetores ad Censores eunt. 85.

19.

Quaestores. 31. 9: 83. 12.

Quaestor pro quaesitore. 86. 15.

Quindecimviri. 108. 2.

Quirinalis Flamen. 100. 16.

Rex sacrificulus. 70. 8.

Rex ferias edicit. 64. 23. 69.

13.

Rex in regia immolatur. 64. 19.

Ad regem conueniebat populus

Nonis. 69. 11.

Sacerdos publicus. 67. 14.

Sacerdotes. 31. 23.

Sacerdotulae. 44. 20.

Salyj. 32. 8.

Agonenfes Salyj. 65. 11.

Salyj cantant Mainurium. 74.

14.

Serui publici a libertinis orti Ro
mani nominantur. 136. 23.

Serui publici manumissi accipie
bant magistratus nomina.

136. 24.

Sodales Titij. 32. 15.

Tribuni Aerarij. 58. 3.

Militum. 31. 13: 34. 3.

Plebei. 31. 15: 85. 19:

86. 25.

Triumviri Capitales. 31. 11.

Triumvirum iudicium. 161. 4.

Vestales uirgines. 66. 8: 67. 14.

Volcanalis Flamen. 32. 5.

Voltornalis Flamen. 100. 18.

ANIMALIUM NOMINA.

Agguilla pro anguilla. 6. 1.	Hac aui & aue. 132. 15.
Agnus. 36. 6.	Auis auicula, non auicella. 135.
Alites. 29. 16.	21.
Amia piscis. 100. 28.	Bestia proserpens. 27. 20.
Anas. 30. 17.	Bos. 34. 7.
Anguilla. 30. 6.	Bos non bus & bouis. 134. 13.
Animales. 165. 11.	Boûs. 35. 13.
Animalia. 29. 14.	Boum & bouerum greges. 134.
Animantes. 165. 11.	7.
Animalium uoces. 110. 22.	Bubus iunctis. 47. 24.
Animalia in ignem mittere. 67.	Bos ambiegna. 97. 8.
11.	Bos mutilus. 145. 11.
Anser. 29. 19.	Bos forda. 65. 22.
Aper mas & femina. 127. 15.	Bubo. 29. 19.
Apri. 36. 20.	Camelus. 36. 17.
Aprinus porcus. 35. 25.	Camelopardalis. 36. 18.
Aquaticilia. 30. 1.	Cancer. 106. 9.
Aquila mas & femina. 117. 5.	Canis. 36. 7.
Aquilae. 143. 24.	Canis & canes una. 97. 13.
Aves pro Aries. 35. 28.	Canes feta. 97. 15.
Aries. 35. 28: 41. 14.	Canis catulus catellus. 157.
Armenta. 35. 17.	21.
Aruga. 36. 14.	Canis caninam non est. 97. 41
Arignus. 36. 1.	20.
Asellus piscis. 30. 7: 169. 10.	Canicula piscis. 30. 8.
Aues auum. 133. 14.	Capra. 35. 22: 36. 22.

Caprea. 36. 21.	Elephantos. 99. 7.
Κάτωρος. 36. 21.	Elephas. 99. 1.
Κάτωρ καὶ πόρκω. 35. 27.	Equus. 90. 21.
Catulus. 36. 7: 157. 21.	Equus & equa. 151. 28.
Cerceris. 30. 19.	Equus claudicans. 145. 11.
Cerui. 36. 22: 41. 12.	Equi natio. 163. 4.
Cervus & cerua. 127. 14.	Equorum cursus. 65. 6.
Cervus cerue. 185. 18.	Equorum pulli. 163. 9.
ὁ κοχλίας haec cochlea. 210.	Equi eadem facie. 163. 3.
Columba. 29. 20. 10.	In equum ascendere. 49. 17.
Columbae mares & seminae	Equus publicus mille assarium,
olim. 152. 4.	non assariorum. 133. 23.
Columbus mas, columba femina.	Fedus pro hedus. 35. 23.
152. 6: 7.	Ferarum uocabula. 36. 10.
Conchyliia. 30. 9.	Fiber. 30. 23.
Cornices non loquuntur, sed fan	Ficedulae. 29. 27.
tur. 76. 17.	Fircus pro hircus. 35. 23.
Coruus avis. 29. 19.	Frendix. 111. 5.
Coruus non corua. 151. 18:	Fringilla. 111. 6.
152. 1. 76. 17.	Galeritus. 29. 23.
Corui non loquuntur, sed fantur.	Gallina. 29. 20.
Coruus piscis. 100. 27.	Γέρυρα. 29. 27.
Crocodilus. 30. 14.	Gracculi. 29. 26.
Cuculus. 29. 18.	Haedus & hedus. 35. 24: 25.
Cybius. 30. 3.	Halcedo. 30. 19: 107. 26.
Echinus. 30. 10.	Halcyon. 30. 19: 107. 24.
Elephantorum turres ornatae.	Ἀλκυών. 107. 25.
99. 15.	

Halcyonij dies. 107. 27.
Hinnulus ex equo et asina. 144.
 s.
Hippopotamus. 30. 13.
Hircus. 35. 23.
Hirundo. 29. 19.
Homo & hamon. 159. 2.
Homunculus. 119. 2.
Hominum propria. 30. 28.
Hominis medium non est umbili-
cus. 94. 4.
Ἰππῶλος. 35. 20.
Iumentum. 46. 1.
Iuencus. 35. 21.
Leo. 36. 11.
Luba leonis. 105. 19.
Fremere est leonis. 111. 3.
Leaena. 36. 12.
Lepus. 36. 24: 213. 1.
Hic lepus. 163. 14.
Lingulaca. 30. 6.
Locusta prius pariet lucam bo-
uem. 99. 1.
Loligo. 30. 21.
Luca bos. 99. 1.
Lupum auribus teneo. 97. 4.
Lupus piscis. 30. 8: 100. 27:
 144. 1: 169. 7.
Lupus. 213. 14.
Luscinia, uel lusciola. 29. 21.
Lytra. 30. 23.
Melandria. 30. 4.
Mergus. 30. 17.
Merula. 29. 25: 189. 8: 10.
 non merulus. 151. 19.
Merula piscis. 144. 1.
Miliariae. 29. 27.
Motacilla. 29. 23.
Mulus et mula ex equa, et asino.
 144. 3: 4: 5.
Mutua muli. 96. 20.
Muraena. 30. 2: 144. 1: 169.
 7.
Μύρρανα. 30. 2.
Muses pro mures. 96. 3.
Mustella piscis. 169. 8.
Nebulaca. 30. 6.
Nocticulus. 36. 9.
Noctua. 29. 21.
Ostrea. 30. 10.
Ouis. 35. 14.
Ouis ouis. 158. 11.
Ouis mas. 36. 5.
Hac oui & oue. 132. 15.
Oues ouium. 133. 14. (19.
Panthera. 36. 11: 99. 10: 151.

Pantheris. 36. 13.
Pauo. 29. 19.
Pectunculi pisces. 30. 11.
Pecus. 11. 14: 35. 4: 36. 6.
Pecudes. 35. 8.
Pecus fus. 39. 15.
Pecus ouilum. 36. 6.
Pecudis caro. 39. 6.
Pecus agitur pastum. 72. 27.
Peloris. 30. 10.
Pisces adlauant. 166. 19.
Piscium uocabula. 30. 1: 5.
Polypus. 30. 13.
Porcus. 35. 25.
Πόρκος. 35. 27.
Porcus aprinus. 35. 25.
Porci triginta. 48. 13.
Πρόβατον. 35. 15.
Pulli equorum. 163. 9.
Pullorum pipatus. 110. 21.
Pullos facere. 107. 26.
Quadrupes. 16. 9.
Quadrupes maxima. 99. 5.
Querquedula. 30. 19.
Rana. 39. 14: 16.
Sciurus uel surus. 132. 28.
Serpens. 27. 17.
Silurus piscis. 100. 28.

Sirenae, uel sirenae pisces. 30.
Solea piscis. 169. 7. (11.
Sudis piscis. 30. 7.
Sus pecus. 39. 15.
Sus alba. 48. 13.
Sues suum nō dicitur. 133. 14
Suis tergus. 39. 17.
Taurus. 35. 14.
Taurus & uacca. 47. 25. (28.
Testudo. 30. 20: 41. 14: 52.
Thynnus. 30. 3: 100. 26.
Torpedo piscis. 30. 9.
Turdus non turda. 151. 18.
Turdi. 143. 25.
Turdus piscis. 30. 8.
Vacca. 47. 25.
Vermiculus pilosus. 103. 20.
Veruex. 36. 6.
Vitulus. 35. 19: 144. 3.
Vlula. 29. 19.
Vmbra piscis. 30. 7.
Vngues pisces. 30. 11.
Volpes. 36. 27.
Volucres. 29. 17.
Volucru analogia. 143. 23.
Vpupa. 29. 18.
Vracon. 30. 4.
Vrfa. 36. 16.

ARBORVM HERBARVM ET FRVCTVVM NOMINA.

Abies uocabulum muliebre. 147.	Ficus fici fico. 159. 18.
22.	Ficus & fici. 154. 11.
Adorcae falces. 46. 11.	Hei et hae ficei. 159. 13.
Arbores fines constitui. 91. 25.	Ficei ficorum. 159. 14.
Asparagi. 37. 19.	Hae ficos nō ficos. 159. 16.
α σ π α ρ γ ο ς. 37. 21.	Ficus ficuum. ficibus non
Betae pes. 76. 11.	dicitur. 159. 15.
Brassica. 37. 18.	Fruētuum genera. 143. 19.
Bulbum. 40. 10.	Fruges. 37. 24. 79. 15.
Caprificus. 66. 23.	Fruementum. 37. 25.
Cicer nō cicera. 127. 19. 153.	Git per omnes casus. 196. 4.
27. 186. 7. 10.	Glans optima et maxima. 37. 6.
Corni abscissae. 50. 13.	Hedera coronatae anus. 65. 9.
Cucumeres. 37. 22.	Iuglans. 37. 4.
Cupressus et cupressi. 159. 10.	Iunci. 47. 2.
Elea. 39. 5.	Κέκκον. 38. 9.
ἐ ρ π λ λ ο ν. 37. 13.	Κιγίανδρον. 37. 14.
Esculus. 50. 14.	Κυμίνον. 37. 15.
Faba, non fabae dicitur. 146.	Lactuca. 37. 17.
28. 193. 21.	Lapathium. 37. 11.
Faba uehitur. 47. 4.	Laurea silua. 50. 11.
Fagus. 50. 15.	Legumina. 79. 14.
Far. 38. 12. 46. 8. 18.	Lentes. 145. 15.
Far molitum. 37. 26.	Lilium. 37. 15.
Far & sal. 37. 26.	Lupinum. 145. 16.

Μαλον. 37.4.
Malua. 37.16.
Malum Punicum. 108.17.
Mala gemina facie similia ne-
gamus, si sapore sunt alio.
163.2.
Μένδης καὶ μέλις. 38.13.
Menta. 37.10.
Miliū. 38.13.
Murtetum. 51.2.
Myrtus. 39.21.
Nux iuglans. 37.4.
Nucis succus. 37.8.
Nuces purgare. 37.5.
Olea. 34.24: 39.5: 79.14:
154.28.
Ocymum. 37.10.
Olus lactuca. 37.17.
Olera. 39.3.
Olerum copia. 48.26.
Orchemora. 39.6.
Orchitis. 39.5.
Ordeum satum. 143.21.

Palma. 25.20.
Πύχονον. 37.10.
Pinus iuglans. 37.4.
Pirum ex ramo, ramus ex arbo-
re, arbor ex radicib'. 90.18
Platanus & platani. 159.11.
Poma. 39.1: 42.27.
Pomorum succus. 163.9.
Rapa. 35.5.
Raphanus radix. 37.11.
Rosa. 37.14.
Serpillum. 37.14.
Sifer non sifera. 127.19.
Susimbrium. 37.16.
Vimina. 47.4.
Vimineta. 22.24.
Virga e caprifico. 66.23.
Virgultum. 37.2: 63.23.
Virgulta. 63.23.
Virgulta aspera. 37.20.
Vitis. 17.3.
Vuac. 37.27.
Vuas legere. 79.14.

LOCA VRBIS ROMAE.

Accae sepulcrum. 68. 9.	Iouis Elicij. 87. 24.
Aedes Concordiae. 49. 17: 51.	Lauernae. 53. 26.
16.	Argeorum sacraia. 20. 28.
Dei Fidij. 23. 4.	Argiletum. 52. 2.
Eius tectum perforatum.	Armilustrum. 50. 16: 67. 25.
26. 25.	Arx urbis. 21. 21.
Deum Consentum. 133.	In arce sacra. 69. 12. templum.
19.	91. 18.
Deum Penatiũ. 23. 18.	In arce canit cornicen. 86. 21.
Eseulapij. 102. 22.	Atrium sutorium. 65. 17.
Iouis Capitolini. 20. 1:	Auentinus mons. 20. 13.
52. 10.	Balantium pro Palatio oppidũ.
Iunonis Lucinae. 22. 20	23. 14.
Mineruae. 66. 11.	Basilica Opimia. 51. 17:
Quirini. 23. 2.	Boarium forum. 48. 25.
Romuli. 23. 17.	Busta Gallia. 51. 28.
Salutis. 23. 4.	Calabra curia in Capitolio. 13.
Saturni. 58. 26: 20. 12.	6: 69. 5.
Veneris 67. 5.	Campus Flaminius. 51. 5.
Vestae. 70. 11. 7.	Martius. 18. 28: 65.
Aequimelum. 51. 23.	7.
Aerarium. 57. 25: 59. 1.	In Campo centuriata comitia.
Africus uicus. 52. 11.	87. 6.
Antiqua urbs. 21. 28: 68. 11.	Capitolium. 19. 27: 49. 26:
Ara Consi. 67. 8.	80. 8.
Iherculis. 75. 27.	Capitolium uetus. 52. 9-

- Capitolinus clius. 70. 12. 1.
 Carcer. 50. 4.
 Carceres. 50. 22.
 Oppidum carceres appellati.
 50. 23.
 Carinae. 21. 14: 22. 4. olim
 cerionia. 20.
 Carinarum murus terreus. 21. 26.
 Ceroliensis. 21. 15.
 Cippi pomerij. 48. 3.
 Ciprius uicus. 52. 13.
 Circus. 50. 21.
 Circus Flaminius. 51. 4.
 Maximus. 50. 16.
 Intimus. 50. 27.
 In circo ara Consi. 67. 8.
 Cis Tiberim. 31. 27.
 Cispus mons. 22. 12: 20.
 Clius, Capitolinus. 70. 12.
 Proximus. 21. 25: 52.
 8.
 Publicius. 52. 5.
 Cloacæ in foro. 49. 25.
 Cloaca maxima. 51. 27.
 Coelius mons. 21. 6.
 Coeliolus mons. 21. 14.
 Collina tertia regio. 21. 4: 22.
1.
 Collina tribus. 24. 3.
 Collis Latiaris. 23. 5.
 Mutialis. 23. 4.
 Quirinalis. 22. 24.
 Salutaris. 23. 2.
 Viminalis. 22. 23.
 Comitium. 51. 7: 13: 62. 15:
 70. 8.
 In comitio saltare. 32. 9.
 Corneta. 49. 2: 50. 13.
 Cosconius uicus. 52. 7.
 Cupedinis, uel Cupidinis forū.
 49. 3.
 Curia. 68. 2: 74. 2.
 Curiae. 31. 28: 51. 8: 65. 23.
 Curia Calabra. 13. 6: 69. 5.
 Hostilia. 51. 10: 92. 8.
 Curiae ueteres. 51. 9.
 Doliola. 51. 27.
 Esuletum. 50. 14.
 Esquiliae. 18. 12: 22. 5: 114.
 52. 11.
 Esquilina secunda regio. 21. 4:
 22. 4.
 Esquilina tribus. 24. 3.
 Esquilinus mons. 22. 19:
 Esquilinus lucus. 22. 14: 17.

Extra urbem Romam fanum

Fortis Fortunae. 66. 13.

Fagutal. 50. 14.

Fagutalis lucus. 22. 8. 15.

Fanum Fortis Fortunae. 66. 13.

Quirini. 22. 25.

Saturni. 20. 9.

Fana montana. 40. 8.

Ficus Ruminalis. 23. 19.

Figlinae. 22. 18.

Flaminius campus. 51. 5.

Circus. 51. 4.

Forum. 48. 23.

In foro cloacae. 49. 25.

Lacus Curtius. 49. 9.

Sub nouis. 77. 17.

Forum Boarium. 48. 25.

Cupedinis uel Cupidinis.

49. 3.

Olitorium. 48. 25.

Piscarium. 49. 1.

Germalum. 23. 14. 18.

Germalensis. 23. 16.

Graecoſtasis. 51. 15. 16.

Honoris pila. 23. 3.

Hostilia curia. 51. 10. 9. 2. 8.

Ianualis porta. 54. 3.

Ianus Geminus. 51. 19.

Ad Iunium. 49. 1.

Lacus Curtius. 49. 10.

Larum lucus, & sacellum. 20.

22. 22. 10.

Latiaris collis. 23. 5.

Lauernalis porta. 53. 25.

Lauretum uicus. 50. 9.

Lautolae. 51. 19.

Lucerum eribus. 31. 14. 33.

10. 27.

Lucus Esquilinus. 22. 14. 16.

18.

Fagutalis. 22. 8. 15.

Iunonis Lucinae. 22. 8.

Larum. 20. 22. 22. 10.

Mephitis. 22. 8.

Petillius uel Poetilius.

22. 19.

Veneris Lubentinae.

21. 2.

Lupercal. 32. 10. 54. 23.

Macellum. 48. 26. 49. 6. 50.

12.

Martius campus. 18. 28. 65.

7.

Mephitis lucus. 22. 8.

Mineruium. 21. 17.

Moerus pro murus. 22. 15.

- Moeri pro muri. 85. 17: 86.
 20: 87. 4: 74.
 Montes urbis septem. 17. 25:
 19. 26: 68. 13.
 Mons Auentinus. 20. 13.
 Cispinus. 22. 12: 19.
 Coelius. 21. 6.
 Coeliolus. 21. 14.
 Esquilinus. 22. 19.
 Oppius. 22. 14.
 Saturnius. 20. 6.
 Septimius. 22. 18.
 Tarpeius. 20. 2.
 Montana fana. 40. 8.
 Mucionis porta. 53. 28.
 Ad Murrium. 50. 28.
 Murus terreus carinarum. 21.
 26: 22. 1.
 Muri postici. 20. 12.
 Mustellarius uicus. 23. 6.
 Mutialis collis. 23. 4.
 Naeuia porta. 53. 21.
 Naeuia nemora. 53. 22.
 Naualia. 54. 2. (18.
 Noua uia. 20. 22: 68: 8: 77.
 Subnouis. 77. 17.
 Olitorium forum. 48. 25.
 Opimia basilica. 51. 17.
 Oppidum Roma. 65. 8.
 Oppidum carceres. 50. 23: 25:
 27.
 Oppius mons. 22. 14.
 Pagus fucufanus. 22. 2.
 Palatium. 15. 1: 27. 11.
 Antiquum oppidum Palatium.
 71. 2. anica Balantium. 23.
 14.
 In Palatio Lunae templum. 27.
 10.
 In Palatio portae. 53. 27.
 Palatium quarta regio. 23. 9:
 Palatina regio. 21. 5.
 Palatina tribus. 24. 3.
 Petillius, uel Poetilius lucus. 22.
 18.
 Pila Naris, uel Honoris. 23. 3.
 Piscarium forum. 49. 1.
 Pomerium. 48. 2: 8.
 Pomerij Cippi. 48. 3.
 Pons Sublicius. 31. 26: 100. 6.
 Portae intra muros. 53. 27.
 Porta Ianualis. 54. 3.
 Porta Iani clausa et aperta. 54.
 5.
 Porta Lauernalis. 53. 25.
 Mucionis. 53. 28.

Nauia, 53.21.
Pādana Saturnia, 20.10:
 11.
Rauduscula, 53.23.
Romanula, 54.1:68.12.
Postici muri, 20.12.
Proximus clius, 21.25:52.8.
Publicius clius, 52.5.
Publius uicus, 52.7.
Puticulae, 18.9.
Quirinalis collis, 22.24.
Querquetulanum sacellum, 22.
 10.
Ramnium tribus, 31.13:33.
 10:27.
Rauduscula porta, 53.23.
In Regia Rex immolat, 64.19.
In Regia Opeconsuæ sacrariū,
 67.12.
Regiones urbis Suburana, Es=
 quilina, Collina, Palatina.
 21.4.
Roma sepem montium, 17.25.
Romanula porta, 54.1:68.
 12.
Romilia tribus, 24.4.
Romuli tribus Ramnes, 23.27.
Rostra, 51.11.

De rostris comitia edicere,
 86.23.
Ex rostris rudere, 110.27.
Ruma, 20.22.
Ruminalis ficus, 23.19.
Sacellum Iouis, Iunonis, Mineræ
uæ in Capitolio ueteri,
 52.9.
Iouis Fagutalis, 50.15.
Larum, 20.22.
Querquetulanū, 22.10.
Steriniæ uel Sreniæ,
 21.21.
Veneris Murtiæ, 51.3.
Volupiae, 54.3.
Sacra uia, 21.20:24:50.12.
Eius caput, 21.20.
Sacrariū Opeconsuæ, 67.12.
Sacraria Argeorum, 20.28.
Sacriportus, 23.15.
Salutaris collis, 23.2.
Saturnia oppidum in monte Tar
peio, 20.8:21.3.
Saturnia porta quæ Pandana,
 20.10:11.
Saturnius mons, qui Tarpeius,
uel Capitolium, 20.6.
Saxum Tarpeium, 20.5.

Sceleratus uicus. 5 2. 15.
Senaculum. 5 1. 15: 17.
Seprimius mons. 2 2. 19.
Septimontium. 68. 1 2.
Sublicius pons. 3 1. 26: 100.

6.

Sub nouis. 77. 17.
Subura. 2 1. 25.
Suburana prima regio. 2 1. 5.
Suburana tribus. 24. 3.

Sucusa. 2 2. 2.

Sucusanus pagus. 2 2. 2.

Sutorium atrium. 65. 17.

Tarpeius mons. 20. 2.

Tarpetum saxum. 20. 5.

Templum Dianae. 20. 17.

Lunae. 27. 10.

Tribus unde. 2 3. 25:

Tribus tres. 3 1. 13: 33. 10:

26.

Romuli, Tatij, & Lucumonis
tribus. 2 3. 27.

Ramnensium uel Ramnium tri-
bus. 3 1. 13: 33. 10: 27.

Tatienfium uel Tatium tribus.
3 1. 14: 33. 10: 27.

Lucerum tribus. 3 1. 14: 33.
10: 27.

Tribus multiplicatae. 1 6. 16.

Tribus quattuor partes urbis.
24. 2.

Suburana, Esquilina, Collina,
& Palatina tribus. 24. 3.

Romilia tribus quinta. 24. 4.

Tullianum. 50. 6.

Turaculum. 2 3. 6.

Tusculus uicus. 2 1. 11.

Velabrum. 20. 21: 23: 68.
8.

Maius & minus. 5 1. 21:
22.

Velia. 2 3. 18.

Veliae 2 3. 15: 21.

Veliensis. 2 3. 17.

Veteres curiae. 5 1. 9.

Via noua. 20. 22: 68. 8: 77.
18.

Sacra. 2 1. 20: 24: 50.
12.

eius caput. 2 1. 20.

Vicus Africus. 5 2. 11.

Ciprius. 5 2. 13.

Cosconius. 5 2. 7.

Lauretum. 50. 9: 12.

Mustellarius. 2 3. 6.

Publius. 52.7.

Sceleratus. 52.15.

Tuscus. 21.11.

Viminalis collis. 22.23.

Vls Tiberim. 31.27.

Vrbs. 48.1.

Vrbis partes. 20.27. regiones.

21.4. tribus 24.2.

In urbe Roma pleraeque aedes

sacrae templa. 92.10.

POPVLORVM GENTIVM LOCORVM AQVARVM NOMINA.

Aborigenes. 23.10.

Acherusia templa. 91.8.

Aegeum fretum. 95.5:7.

Aegyptius. 30.22.

Aegyptij dei. 24.10.

Aegyptiorum uocabula singulis
casibus. 132.6.

Aemilia basilica Praeneste. 62.
8.

Aeoles. 18.4:37.4.

Aethiops. 148.1.

Aethiops albus, quod habet can-
didos dentes. 125.6.

Aetolia terra. 94.18.

Ex Africa obsides. 52.12.

Africanae bestiae. 99.10.

Alacus, uel Alaudus, & Alaca
uel Alauda. 132.8.

Alba. 48.13:129.17.

Alba longa. 48.17.

Albae duae, quarum ciues Albani
& Albenses. 124.18.

Albanus rex Auentinus. 20.
15.

Albanus mons. 68.20.

Albula Tiberis. 19.14.

Alexandria. 36.18.

Allia fluuius. 70.13.

An. bracia. 24.15.

Amiternum. 62.18.

Amiternini. 18.25.

Andrius ab Andro. 136.
13.

Antemnae oppidum. 19.1.

Appulia. 15.17.

Appuli. 32.15.

- Appula lana pluris emitur, quā
 Gallicana, quia firmior.
 147.6.
 Aquae calidae. 51. 20: 155.
 22: 156.5.
 Ardea. 48.4.
 Ardola. 48.4.
 Areopagus. 94. 23.
 Areopagita. 94. 22.
 Argiui. 98. 26.
 Argus. 52. 3.
 Hoc Argos. 162.5.
 Hei Argei. 162.6.
 Argi. 100.5.
 Argei. 21. 1: 100. 3: 5.
 Argeorum sacra, sacraria, & sa
 cella. 20, 28: 21. 26: 22.
 13.
 Aricinus ab Aricia. 15. 21.
 Armenia lingua. 36. 15.
 Aruernus Aruernus. 136.9.
 Asia. 19. 18: 20.
 Asia duplex. 13. 21.
 Asiae flumina, lacus, montes,
 campi. 143. 23.
 Asiaticus ab Asia. 129. 22.
 Aternus amnis. 18. 24.
 Athenae. 94. 23.
 Athenae trinae: Athenaei, Athe
 nienses, Athenacpolitae cia
 ues. 124. 19.
 Athenaeus rhetor, & Athenien
 sis ciuis ab Athenis. 136. 15.
 Atticorum uerba. 56. 17: 64.
 4.
 Atriatres Tusci. 53. 7.
 Barbari Romani & Persae
 Graecis. 132. 4.
 Bucitatum oppidum. 53. 28.
 Cabyrum delubra. 92. 15.
 Calydon. 94. 18.
 Calydonia terra. 94. 16.
 Calydonius ager. 94. 17.
 Campanus non Capuanus a Ca
 pua. 175. 14.
 Campana uerba. 46. 9.
 Carthaginiense bellum primum
 confectum. 54. 8.
 Cascinum uel Cassinum. 96.
 22.
 Cascinum uel Cassinum forum.
 96. 23.
 Chersonefice. 46. 17.
 Chio unum alius generis, quam
 Lesbo. 155. 9.
 Cilicia. 13. 24.
 Corduba

- Corduba. 53. 13.
 Creta. 129. 7.
 Crustumerina secessio. 31. 17.
 Curenses. 80. 2.
 Curetes. 22. 25: 80. 2.
 Cutiliensis lacus. 28. 13.
 Cyzicenus a Cyzico, non Cyzi-
 cius. 136. 13.
 Deli nati Apollo & Diana. 93.
 28.
 Delphi umbilicus terrarum. 94.
 1: 12.
 Delphis in aede foramen umbili-
 cus. 94. 13.
 Ephesus in Ionia. 120. 19: 22.
 Ephesus ab Epheso. 120. 23.
 Etruria. 98. 9.
 Etruriae deus Vortumnus. 21.
 11.
 Etruscus ritus. 47. 24.
 Europa. 19. 19: 21.
 Europae flum. na, lacus, montes,
 campi. 143. 22.
 Falerij oppidū. 39. 23: 53. 13.
 Faliscus uenter. 39. 23.
 Fauentinus libertus a Fauentia.
 136. 21.
 Ficuleates. 66. 18.
 Fidenates. 66. 18.
 Fulvia Basilica Praeneste. 63.
 8.
 Gabij oppidum. 15. 25.
 Gabinus ager. 15. 24.
 A Gallo Gallice. 213. 8.
 Gallus & Aethiops. 125. 24.
 148. 1.
 Galli obsederunt Romam. 70.
 14.
 Galli possederūt urbem. 51. 25.
 Gallorum decessus ex urbe. 66.
 17.
 Gallorum lorica. 41. 4.
 Gallorum uocabula pluribus casti-
 bus. 132. 7.
 Gallicana lana. 147. 6.
 Graeca pleraq. aduēticia. 190.
 10.
 Graecorum conuiuia. 43. 12.
 Graecae formae uerborū. 190.
 8.
 Graecae litterae habent singulos
 casus, quia peregrinae. 132.
 1: 3.
 Graeci barbara nomina cum ca-
 sibus dicunt. 132. 4.
 Graeci Latina nomina quinque.

non senis casibus dicunt. 132.10.	Latinarum litterarum uocabula non declinantur. 150.2.
Graecorum & Latinorum com- paratio. 144.18.	Latinis est proprius sextus casus 188.8.
Graecanica et Graeca. 190.13	Latium. 15.18:19:65.27: 66.22:98.10.
Graecanice. 162.5.	In Latio. 153.3.
Graecanici. 190.11.	In cetero Latio. 53.13.
Graeco ritu. 108.2.	Latij uerba. 14.27.
Heliconiades musae. 94.28.	Latij oppida. 47.24.
Hellepontus. 95.1:2.	Lauinium. 48.10:14:15.
Vinum in Hispania Baccha. 107.23.	Laurentes. 50.10.
Ilium ab Illo. 136.4.	Lemnia. 92.13.
Ilius & Ilia non Ilienus ab Illo. 129.19:136.4.	Lesbo uinum. 155.9.
Interamna oppidum. 18.28.	Libeibrides musae. 94.27.
Ion Ionis. 120.28.	Libya. 99.9.
Iones. 48.27:63.24.	Libycus elephas. 99.3. non Li- byathicus. 129.23.
Ionas. 120.22.	Lucani. 15:17:39.23.
Ionia. 13.23.	In Lucanis. 99.6.
Ephesus in Ionia. 120.19:22.	Lucani boues 99.4. urfi. 12.
Lacedaemonij. 48.27.	Lucana lingua. 36.16.
Lanuuium. 53.12.	Luceres. 23.26:27.
Latini populi. 68.20.	Lydus. 108.9.
Latini casci. 96.14.	In Macedonia Olympus. 94. 25.
Latinorum dei. 24.12:98.11.	Megalesion. 65.20.
Latinorum commune templum Dianae in Auētino. 20.16.	A Mauro Maurice. 213.9.

Nar. 23.3.
 Neapolis. 32.15:77.9.
 Nolani a Nola. 129.19.
 Olympus in Macedonia. 94.24:
 25.
 Olympiades musae. 94.26.
 Palantei. 23.9.
 Palatini Aborigenes. 23.10.
 Palatini pastores. 23.22.
 Parma. 129.17.
 Parmenses, non Parmani. 129.
 17:19.
 Pelium nemus. 97.24.
 Pergamenus a Pergamo, non
 Pergamus et Pergama. 129.
 20:21.
 Phoenicij dei. 24.11.
 Pimpliades musae. 94.28.
 Pipleides musae. 94.28.
 Piraeum. 212.10.
 Poeni. 40.13.
 Poenicum. 40.12:
 Poenicorum uocabula singulis
 casibus. 132.6:9.
 Praeneste. 62.7.
 Aemilia & Fulvia basilica
 Praeneste. 62.8.
 Praenestinus. 15.21.

Propontidis fauces. 95.44
 Puteoli oppidum. 18.6.
 Puteolis aquae calidae. 156.
 8.
 Quirites. 80.1.
 Populus Romanus Quiritū. 85.
 11:12.
 Ramnes. 23.26:27.
 Reate. 62.19:136.22.
 Reatinus ager. 23.11. libertus.
 136.22.
 Renogalli. 54.25.
 Rhodius a Rhodo. 136.13.
 Roma, Parma, Alba, gemina uox
 cabula. 129.17.
 Roma nomen est. 176.17:
 Roma. 15.24:48.18.
 Roma a Romulo. 120.3:136.
 6:145.28:149.25.
 Romanus a Roma. 120.3.
 Roma recuperata. 51.26.
 Romanus ager. 15.23:23.
 24.
 Romanorum liberti non diceban
 ur Romani. 136.20.
 Populus Romanus Quiritium.
 85.11:12.
 Romanae stirpis. 48.10.

- Romani nominantur serui publi Syracusae. 50.7.
 ci a libertinis orti. 136.23. Syria. 13.22.
 quirites. 28.22. Syriacum nomen. 30.18.
 Sabini. 15.17. Syrorum uerba. 145.25.
 Sabinus rex. 21.8. Tarentini. 68.7.
 Sabini ciues additi. 52.13. Tarentina Europa. 19.24.
 Sabinorum uasa. 43.5. Accae Tarentinae. 68.6.
 Sabinae raptae. 67.9. Tartarus. 98.17.
 Sabina fana. 76.22. Tartarino corpore. 98.16.
 Sabinum bellum. 49.21. Tates & Tatienses. 23.25:
 Sabine Ciprum bonum. 52.14. 26.
 Sabina lingua. 27.2: 29.1: 35. Thespiades musae. 94.28.
 23:25. Thracum peltae. 100.1.
 Sabinorum uerba. 28.21: 38. Tiberis amnis. 18.27: 19.3:
 20: 62.17: 69.15: 96. 100.7.
 12: 100.23: 105.23. Secundum Tiberim. 48.28: 66.
 Samnites a Sabinis orti. 96.22. 13.
 Samnites gladiatores. 47.21. Tiberinus portus. 67.3.
 Samoithrace. 24.19: 98.4. Tiburs a Tibure. 128.27:
 Samoithracum initia. 24.13. 145.28.
 Samoithrates dei. 24.17. Tigris. 36.13. sagittam signifi-
 Saturnia oppidum. 20.8: 21.3. cat. 36.15.
 Saturnia terra. 20.7. Troianus equus Argiuorum. 98.
 Sicilia. 107.15. 26.
 Siculi Roma orti. 36.24. Tuscia. 15.18.
 Siculorum lingua. 36.24. A Tusco Tusce. 213.8.
 Siculorum uerba. 42.9: 56.2: Tuscanicum. 53.5.
 15: 57.15. Tuscorum cauum aedium. 53.6.

Atriatres Tusci. 53.7.	Tusculanus ager. 94.17.
In Tuscis aquae calidae. 156.	Tusculana sacra. 66.4.
8.	Veientum rex Dchebris. 19.12
Tuscae tragoediae. 24.1.	Velinus lacus. 28.12.
Tusca uocabula. 24.1.	Volturnus fluuius. 19.6.
Tuscorum uerba. 69. 14:98.	Volturnum colonia. 19.9. oppi-
9.	dum. 7.
Tusculani. 65.14.	Vrbinas. 136.27.

DIERV M LVDORVM ET SACRORVM NOMINA.

Accalia. 68.3.	Compitalia. 68. 16:69. 21.
Agonales dies. 64.18.	Cōceptiuae feriae. 68.26.
Agonia. 65.12.	Conceptiuus dies. 68.19.
Alliensis dies. 70.13.	Consualia. 67.7.
Angeronalia. 68.2.	December. 70.24:
Annales dies. 68.16.	Eidus. 69.14.
Annales feriae. 68.27.	Equiria. 65.6.
Apollinares ludi. 66.25.	E ^v vii xxi v ^e x. 64.5.
Aprilis. 70.18.	Fasti dies. 32.7: 69.17: 75.
Armilustrium. 67.25.	14.
Atri dies. 69.16.	Februarius duodecimus mensis.
Caprotinae Nonae. 66.21.	65.4:70.27.
Carmenalia. 64.21.	Feralia. 65.1.
Cerialia. 65.25.	Fontinalia. 67.23.
Circenses ludi. 50.18.	Fordicidia. 65.21.
Comitiales dies. 69.18.	Fornacalia. 65.1.

Furinalia. 66. 26.

Furinales feriae. 32. 7.

Ianuarius. 70. 25.

Intercisi dies. 70. 3.

Kalendae. 69. 3.

Latinae feriae. 68. 19: 69. 21.

Laurentalia. 68. 4.

Laurentinae feriae. 68. 3.

Liberalia. 65. 8: 124. 23.

Lupercalia. 32. 10: 64. 22.

Lustri ambitus. 50. 16.

Martius primus mensis. 70. 17

Matralia. 38. 16.

Meditrinalia. 67. 17.

Megalesia. 65. 18.

Mēves. 64. 5:

Μηνιαία. 64. 1.

Montanorum feriae. 68. 14.

Nefasti dies. 69. 22: 75. 15.

Neptunalia. 66. 25.

Nonae. 69. 7.

Nonae quintanae et septimanae.

69. 4.

Nonis Februarijs feriae edicun-

tur. 64. 24.

Opalia. 68. 2.

Opeconsua dies. 67. 12.

Paganalia. 68. 15.

Paganicae feriae. 68. 24.

Palilia uel Parilia. 45. 12. 65.

24.

Populifugia. 66. 14.

Portumnalia. 67. 2.

Quando rex comitiauit fas. 70.

7.

Quando stercus delatum fas.

70. 10.

Quinquatrus maiores. 66. 10.

minores. 66. 8.

Quinquatrus. 65. 12.

Quintilis. 70. 23.

Quirinalia. 64. 27.

Robigalia. 66. 5.

Saturnalia. 26. 6: 67. 28.

Sementinae feriae. 68. 22.

Septimatus. 65. 15.

Sexatus. 65. 15.

Taurici ludi. 51. 6.

Terminalia. 65. 3.

Tubilustrum. 65. 17.

Vestalia. 66. 7.

Vinalia. 13. 5: 65. 26.

Kalare uinalia. 66. 5.

Vinalia rustica. 67. 3.

Volcanalia. 67. 10.

Vortumnalia. 67. 16.

GRAECORVM VERBORVM INDEX.

Ἀγρός. 16.7.

Ἀἴγες. 95.9.

Αἰθήρ. aether. 14.2:25.4.

Ἀἰθερά. 63.25

Αἰών. 64.14.

Ἀλφα. 16.27.

Ἀλφα. alpa alphatos non dicitur. 132.1.

Ἀμύξα. 105.7.

Ἀμέλγει. 88.17.

Ἀμφίβ. α. amphibia. 30.16.

Ἀμφίμαλλος. amphi-mallon. 54.25.

Ἀναλογία. 121.8. analogia.

13:181.27. aequalitas. 137.

5:11: ratio similitudinum,

139.6.

Analogia est ratio, quae a similitudine oritur. 171.4.

Analogiae diffinitio. 191.10.

Analogia perfecta. 189.20:23.

Analogia ex consuetudine nata.

137.16.

Analogiae fundamentum. est natura.

154.1.

Similitudo. 190.21.

Analogiae duo genera: naturale, & uoluntarium. 145.14.

Analogiae fundamenta aut a uoluntate hominum, aut a natura uerborum, aut re utraq. 185.9.

Analogia et anomalia sequenda: illa in naturali, haec in uoluntaria declinatione. 121.12.

Analogia pollicetur ex duobus similibus similiter declinatis similia fore. 149.23:150.6.

Analogiam. sequi debemus uniuersi: singuli autem, si consuetudo patiat. 169.16.

Analogia et anomalia in omnibus mundi partibus. 169.3.1

Analogia in rebus, in uocibus, in utroque. 188.15:190.21.

Contra analogiam, & similiter dinem argumta. 21.22.

Α'νάλογον. analogon. 123.	γεωμέτρης. geometra. 182.
19: 181. 27. proportio.	18.
171. 13. ratio ei propor-	γίγνομαι. 88. 13.
tio. 181. 11.	γλῶσσαι. glossae. 92. 7.
Si λόγον sustuleris, ei analogō;	γλώσσημα. glossema. 97.
si id, analogiam. 182. 1.	28: 112. 3.
Analogia ab analogo. 181. 13.	γραμματική. grammatica
Analogon quid sit. 181. 13.	antiqua. 11. 11.
Α'ναλογικῶς. 124. 14: 129.	γραμματικός. grammaticus
7.	182. 19.
Α'ναπίθμον. 57. 16.	Δέπεια. 43. 7.
Α'νδρὶ μάχεται. 106. 20.	Διαβάθρα. diabathra in pe-
Α'νομαλία. 121. 11: 13. anoma-	dibus. 102. 5.
lia. 169. 2: 171. 4. inae-	Διέσπερος. 101. 18.
qualitas. 137. 4: 7.	Δικάζω. 77. 28.
Α'νταρκτηκός. 142. 28.	Δόμα. 56. 17.
Α'ρμονικός. harmonicus. 188.	Δομᾶν. 88. 16.
23.	Δόσις. 56. 17.
Α'ρράβων. 56. 18.	Δραχμή. drachma. 161. 2.
Α'σβεστον. 45. 5.	Δύω λον ἔντερον. 39. 26.
Βῆρ. 63. 24.	Δῶρον. 56. 16.
Γ bina utuntur Graeci pro N et	Δωπίνν. 56. 15.
Γ. 6. 2.	Ε'βλόν. E breue. 133. 6:
ὁ γαυσάπης. hec gausapa:	7.
210. 12.	Ε'δω. 84. 25.
γερουσία. 51. 18.	Ε'κβολή. 112. 12.
γέρρα. gerra. 102. 14.	Ε'ντερον τυφλόν, ἢ δού-
γενέσθαι. 84. 26.	

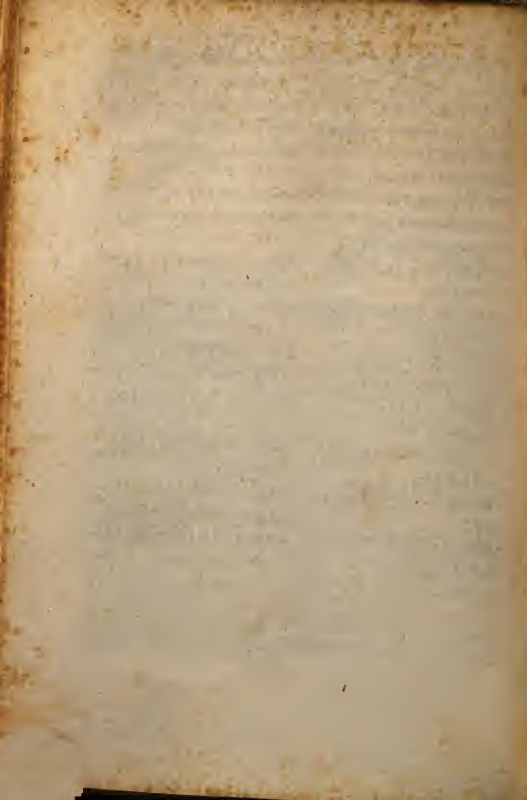
πλυν. 39. 26.	Θρύλλος. 38. 24.
Εξωπερικόν. exotericum. 109.	Ἱστορία. historia. 116. 15.
28.	Ἰχθύν. 94. 7.
Επίκροκος. epicrocus. 8. 7:	Καλέιν. kalare. 69. 3.
102. 5.	Κάντεον. 42. 14.
Επίτυρον. epityrum. 107. 13.	Κάπνον. 42. 9.
Επίχυσσις. epichysis. 43. 13.	Κιθάρα. ciitharae septem chor
Ερύειν. 88. 12.	dae. 183. 22.
Εσώξα. 62. 28.	Κλέππειν. 109. 8.
Εσπερος. 62. 25.	κοῦρσις. 33. 5.
Ετυμον. eymon. 106. 17.	κρέω. 83. 23.
Ετυμα. 89. 17. etyma. 75. 3:	κύαθος. cyathus. 43. 13.
106. 18.	κύλιξ. 42. 18.
Ετυμολογία. 9. 17.	κυλίβαθον. cylibaibum. 42.
Ετυμολογική. 9. 5. etymolog	116.
gice. 90. 15: 112. 26.	κώμος. 108. 7.
Etymologiae forma. 112. 28.	κωμῳδία. comoedia. 108. 8.
Ητα. E longum. 133. 7.	Λαμπάδης. lampades accen
Ηθ. 212. 5.	dere. 105. 25.
Ηθως. heiros. 90. 8.	Λατομία. latomia. 50. 8.
Θέατρον. theatrum surdum.	Λάτρον. 101. 28.
152. 19.	Λέκτρον. 54. 13.
Theatrales. 111. 8.	Λήθη. 99. 27.
Θησαυρός. thesauri decorum.	Λίχνηται. 88. 10.
58. 14.	Λόπος. 181. 17: 183. 1. ratio.
Θιγάνειν. 88. 14.	171. 12.
Θρίαμβος. triumphus. 80. 8	Μάγνος. 42. 1.

Μακέλλοι. 48. 28.
 Μακέλλώται. 48. 27.
 Μαλάκη. 37. 15.
 Μαλακίζειν. malaxare. 88.
 15.
 Μάπαι καὶ μάπαι. matae.
 40. 9.
 Μέσα. 41. 18.
 Μήνη. 64. 1.
 Μίτρα. mitra. 44. 23.
 Μοῖον. 57. 15: 16.
 Μῦ. 110. 15: 16.
 Μυστήρια. mysteria. 94: 20.
 mysteria pristina. 92. 16.
 Μυστικός. mystica uada. 94.
 20.
 Νέος. 77. 8.
 Νομαί. 16. 27.
 Νύμφη. nympha. 28. 9: 107.
 19.
 Νυμφόληπτος. 107. 20.
 Νύξ. 62. 24.
 Ο'μφαλός. 94. 15.
 Ο'μωνυμία. 16. 2. 2.
 Ο'πισθώμων. 52. 21.
 Πανδούρα. pandura. 131. 8.
 Πανθήρ. panther rete. 36. 12.

Παραπλεκεία. 45. 13.
 Παροιμία. 97. 2: 4.
 Περιπετάσματα. peripetia.
 55. 4.
 Πειστώματα. peristromata.
 55. 4.
 Πείσυνλον. 122. 19.
 Ποιήματα. poemata. 89. 16.
 Poematorum. 196. 2.
 Poemateis. 89. 17: 98. 7: 15:
 196. 2.
 Ποιητική. poetice. 89. 14.
 Ρόλος. rolus. 93. 11: 142. 27.
 rolus brumalis. 143. 1.
 Ρόσω. 18. 5.
 Ροταμός. 18. 4.
 Ροπήζειν. 88. 16.
 Ρόπος. 42. 28.
 Ρότω. 84. 28.
 Ρρό. ante. 77. 3.
 Ρρόδωμον. 52. 21.
 Ρροειδέν. 88. 11.
 Ρροσκήνιον. profcenium. 77. 5.
 Ρροσωδία. profodiae. 210. 6.
 Ρύθιος. 18. 4.
 Ρύγχος. 88. 18.
 Σάφρον. 10. 218.

Σημαινόμηναι. 9. 18.
 Σηαία. 109. 26.
 Σηαλεύειν. 88. 10.
 Στάμνον ἥτοι σεγνόν. 18.
 16.
 Στέγασσον. 54. 16.
 Στείβειν. 58. 12.
 Σπορεννήειν. 88. 10.
 Στραγγαλίζειειν. 88. 13.
 Συγκέρασεν. syncerastum.
 103. 6.
 Συλλαβή. syllaba non declina
 tur. 150. 8.
 Συνήθεια. 121. 9.
 Συνωνυμία. 162. 11.
 Τάπεινα. 72. 22.
 Τέρμα. 14. 28.
 Τετράχορδοι. tetrachorda.
 183. 23.
 Τραγωδός. tragœdus. 72.
 26.
 Τρίγωνον. trigona terna. 105.
 16.

Τρισύλλαβον. trisyllabum.
 162. 25.
 Τρυβλίον. 41. 21: 42. 14.
 Τρύφον. 38. 24.
 Φαγκίλλα. phancillae. 46.
 17.
 Φέρειν. 88. 11.
 Φέρτρον καὶ φέρετρον. 54.
 18.
 Φρατεία. fratria. 32. 14.
 Φρέαρ. 85. 3.
 Φυσικοί. physici. 27. 22: 186.
 20.
 Φῶς αἰθέριον. 62. 12.
 Χάος. chaos. 14. 9: 18.
 ὁ χάρτης. hæc charta. 210.
 12.
 Χλαμύς. chlamys. 11. 14:
 45. 13.
 Χορδή. chorda. 183. 22: 24.
 Χορός. chorus. 77. 25.
 Ύαλτήριον. psalterium. 131.
 7.

LATINORVM VERBORVM

ac sententiarum Index.

- Hoc A, huius A. 150. 18. Accessit. 72. 5.
 A, & B, nō inclinatur. 147. 2. Accipere. 110. 9. 10.
 Abacus argento ornatur, vt alia Accommodare verba. 146. 18.
 paria sint, alia disparia. Accusandi casus. 132. 18. 24.
 149. 2. Accusare capitis. 86. 17.
 Abagio. 97. 5. Acetum, aceta non dicitur.
 Ab artifice. 193. 7. 154. 23.
 Ab eadem ratione. 156. 1. Acierum ordo. 33. 15.
 Abeo. 81. 28. Acti menses. 25. 24.
 Abest mille passus. 83. 14. Actio. 12. 16. 72. 25.
 Ab hoc. 73. 20. Actiones tres: cogitare, dicere,
 Abiecta gleba. 15. 12. facere. 73. 2.
 Abiegnatrabes. 97. 25. Actiosa. 103. 25.
 Abigere. 108. 22. Actores. 57. 11. 178. 11.
 Abire ab se. 74. 10. Actor pronuntiat. 77. 4. Agit
 Abluctu. 104. 11. fabulam. 82. 13.
 Abluo abluam. 124. 22. Actus. 15. 24. 16. 7. 161. 7.
 Aboriuntur. 27. 4. Actus primus ab vno ad nongē
 Abnegare. 70. 2. ta. secundus a mille ad non-
 Abradere. 46. 5. genta millia. 161. 12.
 Abscessit. 72. 5. Actus tertius, & quartus. 161.
 Abscindere. 33. 23. 21.
 Absolvere. 169. 24. Actutum. 104. 6.
 Abstrusus. 167. 23. Acutissime. 182. 18.

Adaequale cubiculū .122.19.	126.24:26.
Adagio.97.1.	Administer 98.5.
Ad arbitrium.102.27.	Administra.98.1.
Adcidisset.97.25.	Administrare.83.1.
Ad dextram.94.20.	Administri.34.2.
Addico verbū prætoris.69.23.	Adoptare ministros.34.2.
Addicere iudicium.78.6.	Adpatula.96.3.
Addictus.73.11.	Ad quirere.83.9.
Adducere pelliculam.107.8.	Ad radere.104.6.
Adesse iubere.86.24.	Ad scribere inermes.102.16.
Ad extremum.86.28.	Ad scriptui.102.15.
Ad fari templa.75.18.	Ad sentio & ad sentior.213.
Ad fatus fines.75.19.	12.
Ad hoc respondeo.157.28.	Ad sequere.81.17.
Adire.52.22.	Ad ferere manu in libertatem.
Aditus.52.22.	79.4.
Adiumento esse.33.19.	Ad fidius.110.5.
Adiunctus. a .um.61.7.	Ad signare.67.6.
Adiungere.90.27.	Ad signata pecunia 58.1.
Ad latera habere ferrum.101.	Ad significare.71.10:11:
25.	103.18:116.2:159.24.
Adlauant.166.19.	Ad similem formam.123.20.
Ad lecti.79.18.	Ad stringor ad strinxi.213.5.
Ad legionem.102.16.	Ad suetudo.142.5.
Adlocutum ire.76.26.	Ad sumpta ad vitam.122.14:
Ad mille.71.10.	25.
Adminicula.89.12.	Ad sumptus. a .vm.179.6.
Ad miniculandi pari orationis.	Adtentare imperium.31.24.

Adtingere. 87. 1.
 Adtributa pecunia. 58. 3.
 Adtributum. 40. 2: 58. 2.
 Adtributus. 67. 1. 68. 17.
 Aduectus. 20. 18.
 Auehi ratibus. 20. 19.
 Aduentare. 108. 21.
 Aduenticium. 189. 26: 190.
 10.
 Aduerbium adminiculandi pars
 126. 24: 26.
 Adumbratus. a. um. 176. 5:
 179. 20.
 Ad vnam formam. 123. 15.
 Aduocare concionem. 86. 17:
 87. 8.
 Aduortere animum. 108. 5.
 Aedes. 52. 22.
 Aedes sacra, nō templum. 92. 9.
 Aedes sacrae, et priuatae. 31. 9.
 Aedificare publice. 52. 6.
 Aedificia. 47. 11.
 Aedificia bina coniuncta in bal-
 neo. 155. 27.
 Aedis sacra. 78. 3.
 Aegre sistit. 103. 25.
 Aegrotat consuetudo. 175.
 21.
 Aenea libra. 160. 14.
 Aenea vasa. 43. 17.
 Aequebilitur. 38. 17.
 Aequatus. a. um. 95. 10.
 Aequata domus publice. 51. 23
 Aeque. 78. 25: 83. 18: 122. 7
 172. 22.
 Ab equi noctiali circulo ad solz
 stitiale, hinc ad septen trio
 nalem caelum diuisum 142.
 24.
 Aequi noctialis circulus. 143. 5
 Aequinoctium. 63. 17: 143. 4.
 Aequor. 95. 10.
 Aequus. a. um. 63. 16.
 Aer aurescit 106. 27.
 Aera 56. 5.
 Aera pro aerem. 26. 14.
 Aerata ratis. 95. 13.
 Aerariae, nō aere lauiniae. 131.
 13.
 Aerarij milites. 58. 6.
 Aeratus. a. um. 53. 23.
 Aerea cornua. 41. 10.
 Aeri fodinae. 11. 10.
 Aes pro assibus. 160. 13.
 Mille aeris legasse. 160. 15.
 Aes militare. 58. 4.

Hoc abaere, aeneaq. libra. 160.	Agere ex sponſu. 81. 10: 13.
14.	Agere geſtum. 72. 26.
Aeſtas. 25. 10: 63. 25.	Agere in ſacris. 40. 6.
Aeſtimatio. 57. 4.	Agere lege. 69. 23.
Aeſtiua in caſtris. 53. 17.	In agendo fit aut dicitur. 61. 5.
Aeſtiuum. 63. 25.	In agendo fieri. 89. 2.
Aeſtiuum caenaculum. 53	Agitur pecus paſtum. 72. 27.
18.	Agit fabulam aſlor, poeta facit.
Aeſtus. 95. 7.	82. 13.
Aeſtus creſcunt ſex horis, ſex	Aggens pro angens. 6. 1.
decreſcunt. 143. 12.	Aggeres. 47. 17.
Aetas omnis. 64. 14.	Aggulus pro angulus. 6. 1.
Aeuiternum. 64. 12.	Agitari. 12. 14.
Affabile. 76. 11.	Agitatio. 119. 8.
Agceps pro anceps. 6. 4.	Agitatus. 12. 16: 72. 26: 83. 2
Agcora pro ancora. 6. 4.	Agitatus mentis. 73. 2.
Agendi tempus. 63. 7.	Agmenta. 212. 3.
Ager. 16. 5.	Agnatio rerum. 115. 20.
Ager cultus. 16. 20.	Agnationes. 115. 3.
Ager hoſticus. 15. 23: 16. 3.	Agnatus pecori. 36. 6.
Ager incertus. 16. 3.	Ago. 72. 25.
Ager inconfutus. 16. 21. incul =	Agone? 64. 19.
tus ibid.	Agrarij. 119. 12.
Ager peregrinus. 15. 25.	Agreſtia loca. 92. 11.
Ager reſtibilis. 17. 14.]	Agreſtis. 95. 18.
Agere. 83. 2.	Agricola. 13. 4.
Agere augurium. 73. 10.	Agricultura. 68. 24.
Agere cauſſam. 73. 9.	Agreis. 75. 18.

Agrorum genera. 15. 22.
Agrosus. 13. 3.
Agumentum. 40. 5.
Albatus. 31. 12.
Albus alba album. 177. 8.
Albus albi albo. 177. 7
Album, albius, albiſſimum. 134.
15.
Alia decauſſa. 87. 10.
Alia vrguent. 120. 8.
Alias tum. 58. 13.
Alienigenae. 33. 19.
Aliquantum poteſt. 178. 3.
Aliquid ſingulare habere. 153.
11.
Aliter ac. 166. 10.
Aliter atq. 87. 25.
Aliter olim, & nunc. 152.
3.
Aliud atq. aliud. 72. 4.
Aliunde. 163. 8.
Alius generis. 155. 8.
Alligare. 46. 15: 16.
Alligare pecuniam. 58. 15.
Alligatus ſponſu. 80. 28.
Alteri totidem. 121. 20.
Altiores. 179. 5.
Altifonus. 14. 13.

Altitudo. 149. 18.
Alrix terra. 94. 16.
Altum. 97. 24.
Alucolus. 23. 21.
Alumen. 18. 8.
Amans, & amaturus, caret ter-
tio, qui amauit. 130. 9.
Amare. 105. 25.
Amator ab amando. 129. 26.
Amatus erā, ſum, ero. 130.
13.
Amaturus amans amatus. 168,
1.
Ambages. 96. 26.
Ambagio. 97. 7.
Ambe. 96. 27.
Ambiegnā bos. 97. 8.
Ambiguus. 158. 12: 166. 4.
Ambio. 96. 27.
Ambire. 18. 26.
Ambitioſus. 96. 28.
Ambitus. 15. 3: 18. 27: 93. 18
96. 28.
Ambitus muri. 48. 2.
Ambones. 40. 28.
Ambulatus ſum nō dicitur 130.
25.
Ambuſtum. 97. 7.

Amentis 73. 22.

Amentia. 110. 17.

Amfracta. 93. 17.

In amfracto. 93. 20.

Amictus. 44. 25: 45. 6.

Amictui habere. 45. 8.

Amictum. 45. 6.

Amicta quaerere. 141. 26.

Amitans ab amando non dicitur

130. 28.

Amnis. 18. 23.

Amor, amabor, amatus sum.

164. 11.

Amouere mentem. 73. 24.

Amplius. 162. 27.

Anceps. 6. 4.

Ancilia. 99. 28.

Ancilibus armati. 67. 28.

Ancifus. 100. 1.

Ancora. 6. 4.

Angendo. 48. 22.

Angens. 6. 1.

Angiportum. 48. 21: 72. 28.

Anguli laborant. 18. 18.

Angulus. 6. 1: 73. 1.

Anima. 24. 22: 37. 1.

Anima diuisa in octo partes qnq.

sensus, & cogitandi, progenera

di, ac voces mittendi. 144.

12.

Anima & corpus. 24. 20.

Anima flatur. 63. 21.

Animaduersus. a. um. 179. 1.

Animo efferre. 76. 21.

Annulus. 63. 19.

Annuli loricae. 41. 5.

Annus. 63. 18.

Anominibus. 129. 15.

An satus. 42. 19.

Antica ad meridiem. 98. 14.

Antiqua verba. 121: 44. 26.

Antiqui instituerunt. 70. 17.

Antiqui nostri. 77. 10.

Antiquum oppidum. 53. 28:

54. 1.

Antiquus sefertius. 56. 5.

Anus anicula amicella. 157. 16

Aparte. 47. 12: 51. 15.

Aparte tota. 94. 19.

Aparte totum. 105. 15.

Aperdite. 100. 27.

Aperta. 110. 23.

Apertus. 97. 3.

Apexabo. 40. 3.

Apex eminent in capite. 40. 3.

Apparet vox. 73. 26.

Appellandi partes quattuor pro-	Aratro circum agere fulcum.
uocabula, vocabula, nomina,	47.25.
pronomina. 126.27.	Aratro circum ducta. 48.5.
Appellandi partes singulae tri-	Arbitrium. 102.27.
plices sunt, quo ad sexū, mul-	Arboreae falces. 46.11.
titudinem, casum. 127.5.	Artusum. 196.1.
Apponere. 163.20.	Arca. 44.6:47.8.
A principio. 35.13.	Arca arcula 157.24.
Apte cibum curare. 98.26.	Arca nummorum. 58.9.
Aqua. 42.28:43.1.	Arcerd. 47.6.
Aqua & ignus. 25.14.	Arcere. 50.3.
Aqua feruens. 38.3.	Arcere hostes. 40.22.
Aqua hiberna. 23.20.	Ardor. 17.12:25.9.
Aqua viua. 43.2.	Area. 17.9.
Aqua lymphata. 107.18.	Area pes magnus. 35.7.
Aquam concipere. 41.24.	Arcas differere 78.25.
Aquam haurire. 43.24.	Are facere. 17.13.
Aqualis. 42.27.	Arescere. 17.9.
Aquae fistula. 43.2.	Argenta non dicitur. 155.1.
Aquarium vas. 41.28.	Argentarij tabernaculoccludant.
Aquilo. 143.6.	86.23.
Ara pura. 17.11	Argentus. 155.2.
Ara Deum. 17.11.	Ex argento. 155.2.
Circum aras mittere. 86.	Argentifex non dicitur. 131.
12.	17.
Arationes. 17.16.	Argenti fodinae. 131.14.
Aratrum. 45.21.	Argēto abacus ornatur. 149.
Aratri dens. 45.22.	2.

Argilla. 52.4.
 Argutus. 104.9.
 Arista in spica korret. 73.
 27.
 Aritudo. 25.3.
 Arma. 40.22.
 Armamentarium. 44.7.
 Armamentum. 44.7.
 Armarium. 44.7.
 Armati ancilibus. 67.28.
 Armati priuatiqui. 85.14.
 Arrabo pecunia. 56.13:17.
 Ars. 34.16:19:116.17.
 Artatio. 11.3.
 Articulatim. 191.26.
 Articuli. 128.3:13:18:131.
 22:176.5.
 Articuli finiti, vt hic hæc; infiniti
 vt quis quæ. 179.19.
 Articuli sunt prouocabula, et pro
 nomina. 127.3.
 Articulorum similitudines. 179
 13.
 Articulorum duæ partes finita,
 & infinita. 176.14.
 Ab artifice. 193.7.
 Artifices. 34.15.
 Artifices egregij. 140.10.
 Aruum. 17.16:32.22.
 Arx. 50.2.
 As. 55.6:9.
 As, & Asses. 160.18:20:
 193.17.
 As libræ pondus. 55.8:58.8.
 As ad semiffem, vt libella ad sem
 bellam. 181:21.
 As simplex. 160.11.
 Asses tenentes. 160.14.
 Ab asse ad centussis numerus æs
 adsignificat. 159.24.
 Assis dimidium. 55.23.
 Assib. stipata cælla. 58.10.
 Asena. 96.5.
 Aspicio. 84.8.
 Assa. 39.8:42.9.
 Assarius. 133.23.
 Asseres. 47.11:95.18.
 Assipondium. 55.7.
 Assudescere. 39.10.
 Assus. a. um. 39.9:11.
 Astra. 143.8.
 Astrorum motus. 143.9.
 Astutus. 174.20.
 Atabat pro astatat. 98.8.
 Atauus. 90.8.
 Atqui. 132.22.

- Atratus ab atro.* 120. 2.
Atressis vsq. ad centussis numeri eiusmodi. 160. 15.
Atriensis, non atrituus. 131. 10.
Atrium. 53. 6: 122. 19.
Atrum corpus. 37. 8.
Attingere. 126. 17.
Auaritia vna. 22. 10.
Auceps ab aibus capiēdis. 131. 11.
Auctor. 61. 9: 111. 24.
Auctor verbi. 79. 6.
Auctus, us. 33. 18.
Aucupari scientiam. 11. 19.
Audio. 84. 15.
Audientes dicto. 31. 18.
Auditis parere. 84. 21.
Auditor pro lectore. 61. 8.
Auditus. 152. 19: 21.
Aue sinistra comitia. 109. 24.
Auem specere est augurū. 84. 6.
Auerbis. 129. 24.
Auere. 84. 15.
Auerruncare. 110. 18.
Auersum. 35. 12.
Auerrere periculum. 110. 20.
Auguria. 32. 16.
Augurij aut auspicij locus templum. 91. 16.
Augurij tempus supremum. 101. 22.
Augurium agere. 73. 10.
Auiarium ab aue, nō auile. 129. 3.
Auide. 84. 18.
Auiditas. 84. 19.
Auram exhalare. 17. 28.
Aures auert auide. 84. 18.
Aurescit aer. 106. 27.
Aureus ignis solis. 106. 27.
Aurifex. 131. 16.
Aurora. 106: 26.
Aurora humida. 18. 1.
Auscaripeda. 103. 19.
Ausculio. 84. 15: 20.
Auspicio die. 47. 26.
Auspicatur cēfura noctu. 85. 9.
*Dialis flamen auspicatur vinde-
miam.* 66. 1.
Auspicia cælestia. 75. 17.
Auspicia urbana. 48. 2.
Auspicia ferri. 15. 27. finiri.
48. 3.
Auspicia distributu. 84. 4.
Auspicia singularia. 16. 2.

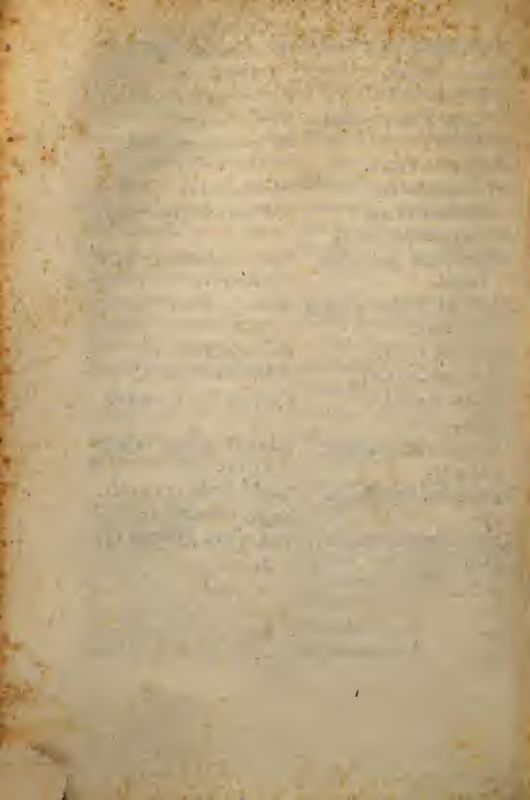
Auspicia sinistra. 109. 23.	oporteat dicere verba. 140.
Auspicio orando sede in templo auspicij. 86. 18.	23.
Auspicioꝝ fines augures effen- tur. 75. 17.	Barbatus. 42. 3."
Auspicioꝝ templum. 91. 3:4.	Beatus. 34. 11.
Auspiciũ facere ore. 82. 13.	Bellum. 101. 9."
Auspiciũ petitiũ mittere ad praectorem aut ad consulem. 86. 18.	Bellum concipere. 32. 28.
Auster. 143. 6.	Bellum indicere. 78. 6.
Autumnus. 63. 26.	Bellum poculum. 123. 8.
Auxiliũ. 33. 18.	Bene potus. 705. 22.
Axis. 105. 9.	Bes. 56. 1.
B. non inclinatur. 147. 2.	Bibere. 84. 25:27.
Bacilla. 41. 12.	Bibere calidum. 43. 28.
Balinea publicae, non balinea. 155. 19.	Eiceps. 183. 14.
Balineum. 43. 22.	Bicepsos. 22. 16.
Balineum nouum, & Graecum primum. 155. 25.	Biceffis. 55. 13.
Balneator a balneis. 128. 24.	Bisariam. 185. 25."
In balneo bina coniuncta aedifi- cia, vbi viri, & vbi mulieres lauarentur. 155. 27.	Bigae. 189. 4. non dicitur. 13.
Balneum, non balnea. 127. 21.	Bigae. 154. 4.
Baltrum. 41. 5.	Bigae, non duigae. 129. 13.
Barbari docendi, quem admodũ	Bigae. 177. 17. non bigae. 19.
	Bigae duae non dicitur. 177.
	20.
	Bigae vnae duae tres non dici- tur, sed vnae binae trinae. 189. 12.
	Bini, non diuini. 129. 11.
	Bipartita diuissio. 13. 28.
	Bissellium. 44. 6.

Bis terni. 121. 14.
Bisyllabum. 162. 25.
Buium. 183. 6.
Boni consulendum. 90. 14.
Bonum magnum. 74. 23.
Bonum melius optimum. 134.
20.
Bonum bonius bonissimum, non
dicitur. 134. 19.
Bouantes. 111. 3.
Breui. 168. 28.
Breuis pro longa. 210. 3.
Breuiiores. 179. 3.
Breuiter. 115. 13.
Bruma. 63. 2: 13: 142. 26:
143. 3: 5.
Brumalis polus. 143. 1.
Bubile aboue, non bouile.
129. 2.
Bubilia, non bouilia, a boue.
149. 26,
Bubulcus. 45. 25.
Bubulci. 105. 9.
Bubulum cornu. 41. 10.
Buccinator. 82. 6.
Bullatum cingulum. 41. 6.
Bura. 43. 27: 45. 26: 27.
C. in. G. 40. 28.

Cacabum. 44. 1.
Cacula. 189. 10.
Cacumen. 40. 24.
Cadauera proiecta. 18. 11.
Caduca. 79. 19.
Cadus cadiculus cadicellus non
dicitur. 157. 16.
Caecum cubiculum. 152. 22:
Caecus, caeca, caecum. 152.
22.
Caclare. 14. 4.
Caelestia auspicia. 75. 17.
Caeli analogiae. 142. 24.
Caeli caua. 14. 12.
Caeli clypeus. 14. 14: 104. 27.
Caeli templa. 91. 1.
Caelites. 91. 5.
Caella. 53. 10.
Caella aedis sacrae. 52. 20.
Caella dei. 76. 23.
Caella penaria. 53. 10.
Caella stipata affibus. 58. 10.
Ab hoc caelo. 188. 13.
Caelum. 13. 18: 19. 17.
Caelum cauum. 13. 28: 14. 11
Caelum, et terra dei. 24. 9: 20.
Caelum principium. 26. 4.
Caelum vnde. 14. 3.

Caeli discriminē naturale. 64. 16	Calidum bibere. 43. 28.
Caenacula. 53. 15.	Calix. 43. 27.
Caeli fornices. 14. 15.	Calor e cælo. 24. 25.
A caeno cænatus sum. 213. 13	Calula. 45. 4.
Caenaculum. 53. 12.	Calumniars. 61. 8.
Caenitare. 53. 14.	Camena 82. 3.
Caerulacæli templa. 91. 1.	Campus. 16. 22.
Caeruleum fretum. 101. 2.	Candacus. 112. 5.
Caerulo septum. 91. 13.	Candela. 42. 4.
Caesius cæssissimus caret medio comparandi. 134. 23.	Candelabrum. 42. 4.
Caesa & porrecta exta. 66. 3:	Candens signum. 93. 16.
70. 4.	Candidatus. 18. 26.
Ruta cæsa. 166. 12.	Candidissimus candidissima. 135. 5.
Calamistri. 44. 11.	Candidum candidius candidissi- mum. 119. 25.
Calatio. 13. 6.	Canere. 36. 8: 82. 2: 86. 21.
Calcere. 54. 20.	Canere classicum. 87. 4.
Calcei. 129. 9.	hosticum. 87. 6.
Calcei muliebres & viriles. 147. 17.	Canere cornu. 34. 5.
Calceos habemus, & si in maio- re parte corporis non habea- mus. 148. 24.	Canere signa. 97. 21.
Caldum caldus caldissimum nō dicitur. 134. 18.	Canistra. 42. 13.
Caldus. a. um. 38. 15: 43. 27:	Canoræ nuptiæ. 96. 16.
191. 6.	Cantare. 82. 4.
Calefactus. 44. 11.	Cantatio. 82. 3.
	Cantator a cantando nō dicitur 129. 27.
	Cante pro canite. 96. 8.

- Cantitans a cantando.* 130.28
Cantitantes. 131.2.
Cantitare. 82.4.
Cantus. 82.3.
Cape. 108.9.
Cape, capito. 180.1.
Caperata fronte. 112.1.
Capida. 142.10.
Capides. 42.18.
Capillus. 44.11:14:18:19.
Capillum explicare. 44.14.
Capillorum fines discreti. 83.
 25.
Capital. 44.20.
Capitis accusare. 86.17.
Capitium. 44.25.
Capitulum. 119.2:135.21.
Captare. 10.21.
Capulæ. 42.18.
Caput. 210.5.
Caput par non habet indeclinan
do. 150.20:193.9.
Caput, quod quisque pertenderit
 162.15.
Caput capitulum, nō capitellum.
 135.21.
Caput edicti. 87.1.
Carere lanam. 102.7.
Carmenæ. 95.27.
Carmina. 96.6.
Carminari lana. 102.10.
Caro. 129.8.
Caro insecta. 39.19.
Carnē petere ex sacris. 68.21.
Carpentum mittere. 52.17.
Cartibulum. 43.16:18.
Cascæ res. 96.10.
Cascus. a. um. 96.11:191.5.
Caseus. 73.13.
Caseus, farina, aqua in circulis.
 38.17.
Caseus primum pastorum pul
mentarium. 38.27.
De casibus. 131.19.
Casinenæ. 95.26:96.10.
Casnar. 96.25.
Cassabundus. 102.3.
Castelli. 48.28.
In castris hiberna, & æstiva.
 53.17.
In castris lectica. 54.15.
Castrorum mensa. 41.16:42.
 17.
Intra castra præsidium. 33.20
Casuale. 28.20.
Casualis diuiditur in nomina

LATINORVM VERBORVM

ac sententiarum Index .

- Hoc A, huius A. 150. 18. Accessit. 72. 5.
 A, & B, nō inclinatur. 147. 2. Accipere. 110. 9. 10.
 Abacus argento ornatur, ut alia Accommodare verba. 146. 18.
 paria sint, alia disparia. Accusandi casus. 132. 18: 24.
 149. 2. Accusare capitis. 86. 17.
 Abagio. 97. 5. Acetum, aceta non dicitur.
 Ab artifice. 193. 7. 154. 23.
 Ab eadem ratione. 156. 1. Acierum ordo. 33. 15.
 Abeo. 81. 28. Aeti menses. 25. 24.
 Abest mille passus. 83. 14. Aetio. 12. 16: 72. 25.
 Ab hoc. 73. 20. Aetiones tres: cogitare, dicere,
 facere. 73. 2.
 Abiecta gleba. 15. 12. Aetiosa. 103. 25.
 Abiegnatrabes. 97. 25. Aetores. 57. 11: 178. 11.
 Abigere. 108. 22. Aetior pronuntiat. 77. 4. Agit
 fabulam. 82. 13.
 Abire ab se. 74. 10. Aetus. 15. 24. 16. 7: 161. 7.
 Abluctu. 104. 11. Aetus primus ab vno ad nongē
 ta. secundus a mille ad non-
 genta millia. 161. 12.
 Abluo abluam. 124. 22. Aetus tertius, & quartus. 161.
 21.
 Aboriuntur. 27. 4. Aetutum. 104. 6.
 Abnegare. 70. 2. Acutissime. 182. 18.

Adaequale cubiculū .122.19.	126.24:26.
Adagio.97.1.	Administer 98.5.
Ad arbitrium.102.27.	Administra.98.1.
Adcidisset.97.25.	Administrare.83.1.
Ad dextram.94.20.	Administri.34.2.
Addico verbū prætoris.69.23.	Adoptare ministros.34.2.
Addicere iudicium.78.6.	Adpatula.96.3.
Addictus.73.11.	Adquirere.83.9.
Adducere pelliculam.107.8.	Adradere.104.6.
Adesse iubere.86.24.	Adscribere inermes.102.16.
Ad extremum.86.28.	Adscriptui.102.15.
Adfari templa.75.18.	Adsentio & adsentior.213.
Adfatus fines.75.19.	12.
Ad hoc respondeo.157.28.	Adsequere.81.17.
Adire.52.22.	Adserere manu in libertatem.
Aditus.52.22.	79.4.
Adiumento esse.33.19.	Adfiduus.110.5.
Adiunctus. a .um.61.7.	Adsignare.67.6.
Adiungere.90.27.	Adsignata pecunia 58.1.
Ad latera habere ferrum.101.	Adsignificare.71.10:11:
25.	103.18:116.2:159.24.
Adlauant.166.19.	Ad similem formam.123.20.
Ad lecti.79.18.	Adstringor ad stringi.213.5.
Ad legionem.102.16.	Adfuetudo.142.5.
Adlocutum ire.76.26.	Adsumpta ad vitam.122.14:
Ad mille.71.10.	25.
Adminicula.89.12.	Adsumptus. a .vm.179.6.
Ad miniculandi pari orationis.	Adtentare imperium.31.24.

Adtingere. 87. 1.	Aenea libra. 160. 14.
Adtributa pecunia. 58. 3.	Aenea vasa. 43. 17.
Adtributum. 40. 21; 58. 2.	Aequabiliter. 38. 17.
Adtributus. 67. 1. 68. 17.	Aequatus. a. um. 95. 10.
Aduetus. 20. 18.	Aequata domus publice. 51. 23
Aduerhi ratibus. 20. 19.	Aequae. 78. 25; 83. 18; 122. 7
Aduentare. 108. 21.	172. 22.
Aduenticium. 189. 26; 190.	Aba equi noctiali circulo ad solz
10.	stitialem, hinc ad septen trio
Aduerbium adminiculandi pars	nalem caelum diuisum 142.
126. 24; 26.	24.
Adumbratus. a. um. 176. 5:	Aequi noctialis circulus. 143. 5
179. 20.	Aequinoctium. 63. 17; 143. 4.
Ad vnam formam. 123. 15.	Aequor. 95. 10.
Aduocare concionem. 86. 27:	Aequus. a. um. 63. 16.
87. 8.	Aer aurescit 106. 27.
Aduortere animum. 108. 5.	Aera 56. 5.
Aedes. 52. 22.	Aera pro aerem. 26. 14.
Aedes sacra, nō templum. 92. 9.	Aerata ratis. 95. 13.
Aedes sacrae, et priuatae. 31. 9.	Aerariae, nō aere lauiniae. 131.
Aedificare publice. 52. 6.	13.
Aedificia. 47. 11.	Aerarij milites. 58. 6.
Aedificia bina coniuncta in bal-	Aeratus. a. um. 53. 23.
neo. 155. 27.	Aerea cornua. 41. 10.
Aedis sacra. 78. 3.	Aeri fodinae. 11. 10.
Aegre sistit. 103. 25.	Aes pro assibus. 160. 13.
Aegrotat consuetudo. 175.	Mille. aeris legasse. 160. 15.
21.	Aes militare. 58. 4.

- Hoc abaere, aeneaq. libra. 160.
 14.
 Aestas. 25. 10:63. 25.
 Aestimatio. 57. 4.
 Aestiuua in castris. 53. 17.
 Aestiuum. 63. 25.
 Aestiuum caenaculum. 53
 18.
 Aestus. 95. 7.
 Aestus crescunt sex horis, sex
 decrescunt. 143. 12.
 Aetas omnis. 64. 14.
 Aeuiternum. 64. 12.
 Affabile. 76. 11.
 Ageps pro anceps. 6. 4.
 Agora pro ancora. 6. 4.
 Agendi tempus. 63. 7.
 Ager. 16. 5.
 Ager cultus. 16. 20.
 Ager hosticus. 15. 23:16. 3.
 Ager incertus. 16. 3.
 Ager inconfusus. 16. 21. incul =
 tus ibid.
 Ager peregrinus. 15. 25.
 Ager restibilis. 17. 14. }
 Agere. 83. 2.
 Agere augurium. 73. 10.
 Agere caussam. 73. 9.
 Agere ex sponso. 81. 10: 13.
 Agere gestum. 72. 26.
 Agere in sacris. 40. 6.
 Agere lege. 69. 23.
 In agendo fit aut dicitur. 61. 5.
 In agendo fieri. 89. 2.
 Agitur pecus pastum. 72. 27.
 Agit fabulam actor, poeta facit.
 82. 13.
 Aggens pro angens. 6. 1.
 Aggeres. 47. 17.
 Aggulus pro angulus. 6. 1.
 Agitari. 12. 14.
 Agitatio. 119. 8.
 Agitatus. 12. 16:72. 26:83. 2
 Agitatus mentis. 73. 2.
 Agmenta. 212. 3.
 Agnatio rerum. 115. 20.
 Agnationes. 115. 3.
 Agnatus pecori. 36. 6.
 Ago. 72. 25.
 Agone? 64. 19.
 Agrarij. 119. 12.
 Agrestia loca. 92. 11.
 Agrestis. 95. 18.
 Agricola. 13. 4.
 Agricultura. 68. 24.
 Agreis. 75. 18.

Agrorum genera. 15. 22.
Agrosus. 13. 3.
Agumentum. 40. 5.
Albatus. 31. 12.
Albus alba album. 177. 8.
Albus albi albo. 177. 7
Album, albius, albissimum. 134.
15.
Alia decaussa. 87. 10.
Alia vrguent. 120. 8.
Alias tum. 58. 13.
Alienigenae. 33. 19.
Aliquantum potest. 178. 3.
Aliquid singulare habere. 153.
11.
Aliter ac. 166. 10.
Aliter atq. 87. 25.
Aliter olim, & nunc. 152.
3.
Aliud atq. aliud. 72. 4.
Aliunde. 163. 8.
Alius generis. 155. 8.
Alligare. 46. 15: 16.
Alligare pecuniam. 58. 15.
Alligatus sponsu. 80. 28.
Alteri totidem. 121. 20.
Altiores. 179. 5.
Altifonus. 14. 13.

Altitudo. 149. 18.
Alirix terra. 94. 16.
Altum. 97. 24.
Alueolus. 23. 21.
Alumen. 18. 8.
Amans, & amaturus, caret ters
tio, qui amavit. 130. 9.
Amare. 105. 25.
Amator ab amando. 129. 26.
Amatus erā, sum, ero. 130.
13.
Amaturus amans amatus. 168,
1.
Ambages. 96. 26.
Ambagio. 97. 7.
Ambe. 96. 27.
Ambiegnā bos. 97. 8.
Ambiguus. 158. 12: 166. 4.
Ambio. 96. 27.
Ambire. 18. 26.
Ambitiosus. 96. 28.
Ambitus. 15. 3: 18. 27: 93. 18
96. 28.
Ambitus muri. 48. 2.
Ambones. 40. 28.
Ambulatus sum nō dicitur 130.
25.
Ambustum. 97. 7.

- Amens 73. 22.
 Amentia. 110. 17.
 Amfracta. 93. 17.
 In amfracto. 93. 20.
 Amictus. 44. 25; 45. 6.
 Amictui habere. 45. 8.
 Amictum. 45. 6.
 Amissa quaerere. 141. 26.
 Amitans ab amando non dicitur
 130. 28.
 Amnis. 18. 23.
 Amor, amabor, amatus sum.
 164. 11.
 Amouere mentem. 73. 24.
 Amplius. 162. 27.
 Anceps. 6. 4.
 Ancilia. 99. 28.
 Ancilibus armati. 67. 28.
 Ancifus. 100. 1.
 Ancora. 6. 4.
 Angendo. 48. 22.
 Angens. 6. 1.
 Angiportum. 48. 21; 72. 28.
 Anguli laborant. 18. 18.
 Angulus. 6. 1; 73. 1.
 Anima. 24. 22; 37. 1.
 Anima diuisa i octo partes qnq.
 sensus, & cogitandi, progenera
 di, ac voces mittendi. 144.
 12.
 Anima & corpus. 24. 20.
 Anima flatur. 63. 21.
 Animaduersus. a. um. 179. 1.
 Animo efferre. 76. 21.
 Annulus. 63. 19.
 Annuli loricae. 41. 5.
 Annus. 63. 18.
 Anominibus. 129. 15.
 An satus. 42. 19.
 Antica ad meridiem. 98. 14.
 Antiqua verba. 12. 1; 44. 26.
 Antiqui instituerunt. 70. 17.
 Antiqui nostri. 77. 10.
 Antiquum oppidum. 53. 28;
 54. 1.
 Antiquus seſtertius. 56. 5.
 Anus anicula anicella. 157. 16
 Aparte. 47. 12; 51. 15.
 Aparte tota. 94. 19.
 Aparte totum. 105. 15.
 Aperdite. 100. 27.
 Aperta. 110. 23.
 Apertus. 97. 3.
 Apexabo. 40. 3.
 Apex eminet in capite. 40. 3.
 Apparet vox. 73. 26.

Appellandi partes quattuor pro-	Aratro circum agere fulcum :
uocabula, vocabula, nomina,	47. 25.
pronomina. 126. 27.	Aratro circum ducta. 48. 5.
Appellandi partes singulae tri-	Arbitrium. 102. 27.
plices sunt, quo ad sexū, mul-	Arboreae fulces. 46. 11.
titudinem, casum. 127. 5.	Arbustum. 196. 1.
Apponere. 163. 20.	Arca. 44. 6: 47. 8.
A principio. 35. 13.	Arca arcula 157. 24.
Apte citum curare. 98. 26.	Arca nummorum. 58. 9.
Aqua. 42. 28: 43. 1.	Arcer. 47. 6.
Aqua & ignus. 25. 14.	Arcere. 50. 3.
Aqua feruens. 38. 3.	Arcere hostes. 40. 22.
Aqua hiberna. 23. 20.	Ardor. 17. 12: 25. 9.
Aqua viua. 43. 2.	Arca. 17. 9.
Aqua lymphata. 107. 18.	Arca pes magnus. 35. 7.
Aquam concipere. 41. 24.	Arca differere 78. 25.
Aquam haurire. 43. 24.	Are facere. 17. 13.
Aqualis. 42. 27.	Arescere. 17. 9.
Aquae fistula. 43. 2.	Argenta non dicitur. 155. 1.
Aquarium vas. 41. 28.	Argentarij tabernas occludant.
Aquilo. 143. 6.	86. 23.
Ara pura. 17. 11	Argentus. 155. 2.
Ara Deum. 17. 11.	Ex argento. 155. 2.
Circum aras mittere. 86.	Argentifex non dicitur. 131.
12.	17.
Arationes. 17. 16.	Argenti fodinae. 131. 14.
Aratrum. 45. 21.	Argēto abacus ornat. 149.
Aratri dens. 45. 22.	2.

Argilla. 52.4.
 Argutus. 104.9.
 Arista in spica korret. 73.
 27.
 Aritudo. 25.3.
 Arma. 40.22.
 Armamentarium. 44.7.
 Armamentum. 44.7.
 Armarium. 44.7.
 Armati ancilibus. 67.28.
 Armati priuati qui. 85.14.
 Arrabo pecunia. 56.13:17.
 Ars. 34.16:19:116.17.
 Artatio. 11.3.
 Articulatim. 191.26.
 Articuli. 128.3:13:18:131.
 22:176.5.
 Articuli finiti, vt hic hæc; infiniti
 vt quis quæ. 179.19.
 Articuli sunt prouocabula, et pro
 nomina. 127.3.
 Articulorum similitudines. 179
 13.
 Articulorum duæ partes finita,
 & infinita. 176.14.
 Ab artifice. 193.7.
 Artifices. 34.15.
 Artifices egregij. 140.10.
 Aruum. 17.16:32.22.
 Arx. 50.2.
 As. 55.6:9.
 As, & Asses. 160.18:20:
 193.17.
 As libræ pondus. 55.8:58.8.
 As ad semissem, vt libella ad sem
 bellam. 181.21.
 As simplex. 160.11.
 Asses tenentes. 160.14.
 Ab asse ad centussis numerus æs
 ad significat. 159.24.
 Assis dimidium. 55.23.
 Assib. stipata cælla. 58.10.
 Asena. 96.5.
 Aspicio. 84.8.
 Assa. 39.8:42.9.
 Assarius. 133.23.
 Asseres. 47.11:95.18.
 Assipondium. 55.7.
 Assudescere. 39.10.
 Assus. a. um. 39.9:11.
 Astra. 143.8.
 Astrorum motus. 143.9.
 Astutus. 174.20.
 Atabat pro astatat. 98.8.
 Atauus. 90.8.
 Atqui. 132.22.

- Atratus ab atro. 120. 2.
 Atressis vsq. ad centussis numeri
 eiusmodi. 160. 15.
 Atriensis, non atrituus. 131.
 10.
 Atrium. 53. 6: 122. 19.
 Atrum corpus. 37. 8.
 Attingere. 126. 17.
 Avaritia vna. 22. 10.
 Auceps ab aibus capiēdis. 131
 11.
 Auctor. 61. 9: 111. 24.
 Auctor verbi. 79. 6.
 Auctus. us. 33. 18.
 Aucupari scientiam. 11. 19.
 Audio. 84. 15.
 Audientes dicto. 31. 18.
 Auditis parere. 84. 21.
 Auditor pro lectore. 61. 8.
 Auditus. 152. 19: 21.
 Aue sinistra comitia. 109. 24.
 Auem specere est augurū. 84. 6
 Auerbis. 129. 24.
 Auere. 84. 15.
 Auerruncare. 110. 18.
 Auersum. 35. 12
 Auertere periculum. 110. 20.
 Auguria. 32. 16.
 Augurij aut auspicij locus tem-
 plum 91. 16.
 Augurij tempus supremum. 101
 22.
 Augurium agere. 73. 10.
 Auarium ab aue, nō auile. 129
 3.
 Auide. 84. 18.
 Auditas. 84. 19.
 Auram exhalare. 17. 28.
 Aures auent auide. 84. 18.
 Aurefcit aer. 106. 27.
 Aureus ignis solis. 106. 27.
 Aurifex. 131. 16.
 Aurora. 106: 26.
 Aurora humida. 18. 1.
 Auscaripeda. 103. 19.
 Ausculto. 84. 15: 20.
 Auspicato die. 47. 26.
 Auspicatur cēfura noctu. 85. 9.
 Dialis flamen auspicatur vinde-
 miam. 66. 1.
 Auspicia cælestia 75. 17.
 Auspicia urbana. 48. 2.
 Auspicia ferri. 15. 27. finiri.
 48. 3.
 Auspicia distribu. 84. 4.
 Auspicia singularia. 16. 2.

Auspicia sinistra. 109. 23.	oportet dicere verba. 140.
Auspicio orando sede in templo auspicij. 86. 18.	23.
Auspiciorū fines augures effan- tur. 75. 17.	Barbatus. 42. 3.
Auspiciorum templum. 91. 3:4.	Beatus. 34. 11.
Auspiciū facere ore. 82. 13.	Bellum. 101. 9.
Auspiciū petītum mittere ad praectorem aut ad consulem. 86. 18.	Bellum concipere. 32. 28.
Auster. 143. 6.	Bellum indicere. 78. 6.
Autumnus. 63. 26.	Bellum poculum. 123. 8.
Auxilium. 33. 18.	Bene potus. 705. 22.
Axis. 105. 9.	Bes. 56. 1.
B. non inclinatur. 147. 2.	Bibere. 84. 25:27.
Bacilla. 41. 12.	Bibere calidum. 43. 28.
Balinea publicae, non balinea. 155. 19.	Eiceps. 183. 14.
Balineum. 43. 22.	Bicepsos. 22. 16.
Balineum nouum, & Graecum primum. 155. 25.	Biceffis. 55. 13.
Balneator a balneis. 128. 24.	Bisariam. 185. 25.
In balneo bina coniuncta aedifi- cia, vbi viri, & vbi mulieres lauarentur. 155. 27.	Biga. 189. 4. non dicitur. 13.
Balneum, non balnea. 127. 21.	Bigae. 154. 4.
Baltrum. 41. 5.	Bigae, non duigae. 129. 13.
Barbari docendi, quem admodū	Bigae. 177. 17. non biga. 19.
	Bigae duae non dicitur. 177. 20.
	Bigae vnae duae tres non dici- tur, sed vnae binae trinae. 189. 12.
	Bini, non duini. 129. 11.
	Bipartita diuīio. 13. 28.
	Bissellium. 44. 6.

Bis terni. 121. 14.
Bisyllabum. 162. 25.
Buium. 183. 6.
Boni consulendum. 90. 14.
Bonum magnum. 74. 23.
Bonum melius optimum. 134.
20.
Bonum bonius bonissimum, non
dicitur. 134. 19.
Bouantes. 111. 3.
Breui. 168. 28.
Breuis pro longa. 210. 3.
Breuiiores. 179. 3.
Breuiter. 115. 13.
Bruma. 63. 2: 13: 142. 26:
143. 3: 5.
Brumalis polus. 143. 1.
Bubile aboue, non bouile.
129. 2.
Bubilia, non bouilia, a boue.
149. 26,
Bubulcus. 45. 25.
Bubulci. 105. 9.
Bubulum cornu. 41. 10.
Buccinator. 82. 6.
Bullatum cingulum. 41. 6.
Bura. 43. 27: 45. 26: 27.
C. in. G. 40. 28.

Cacabum. 44. 1.
Cacula. 189. 10.
Cacumen. 40. 24.
Cadauera proiecta. 18. 11.
Caduca. 79. 19.
Cadus cadiculus cadicellus non
dicitur. 157. 16.
Caecum cubiculum. 152. 22:
Caecus, caeca, caecum. 152.
22.
Caelare. 14. 4.
Caelestia auspicia. 75. 17.
Caeli analogiae. 142. 24.
Caeli caua. 14. 12.
Caeli clypeus. 14. 14: 104. 27.
Caeli templa. 91. 1.
Caelites. 91. 5.
Caella. 53. 10.
Caella aedis sacrae. 52. 20.
Caella dei. 76. 23.
Caella penaria. 53. 10.
Caella stipata affibus. 58. 10.
Ab hoc caelo. 188. 13.
Caelum. 13. 18: 19. 17.
Caelum cauum. 13. 28: 14. 11
Caelum, et terra dei. 24. 9: 20.
Caelum principium. 26. 4.
Caelum vnde. 14. 3.

Caeli discriminē naturale. 64. 16	Calidum bibere. 43. 28.
Caenacula. 53. 15.	Calix. 43. 27.
Caeli fornice. 14. 15.	Calor e cælo. 24. 25.
A caeno cænatus sum. 213. 13	Calula. 45. 4.
Caenaculum. 53. 12.	Calumnians. 61. 8.
Caenitare. 53. 14.	Camena. 82. 3.
Caerulacæli templa. 91. 1.	Campus. 16. 22.
Caeruleum fretum. 101. 2.	Candacus. 112. 5.
Caerulo septum. 91. 13.	Candela. 42. 4.
Caesius cæssissimus caret medio comparandi. 134. 23.	Candelabrum. 42. 4.
Caesa & porrecta exta. 66. 3:	Candens signum. 93. 16.
70. 4.	Candidatus. 18. 26.
Ruta caesa. 166. 12.	Candidissimus candidissima. 135. 5.
Calamistri. 44. 11.	Candidum candidius candidissi- mum. 119. 25.
Calatio. 13. 6.	Canere. 36. 8: 82. 2: 86. 21.
Calcere. 54. 20.	Canere classicum. 87. 4.
Calcei. 129. 9.	hosticum. 87. 6.
Calcei muliebres & viriles. 147. 17.	Canere cornu. 34. 5.
Calceos habemus, & si in maio- re parte corporis non habea- mus. 143. 24.	Canere signa. 97. 21.
Caldum caldus caldissimum nō dicitur. 134. 18.	Canistra. 42. 13.
Caldus. a. um. 38. 15: 43. 27:	Canoræ nuptiæ. 96. 16.
191. 6.	Cantare. 82. 4.
Calefactus. 44. 11.	Cantatio. 82. 3.
	Cantator a cantando nō dicitur 129. 27.
	Cante pro canite. 96. 8.

- Cantitans a cantando.* 130.28
Cantitantes. 131.2.
Cantitare. 82.4.
Cantus. 82.3.
Cape. 108.9.
Cape, capito. 180.1.
Caperata fronte. 112.1.
Capida. 142.10.
Capides. 42.18.
Capillus. 44.11:14:18:19.
Capillum explicare. 44.14.
Capillorum fines discreti. 83.
 25.
Capital. 44.20.
Capitis accusare. 86.17.
Capitium. 44.25.
Capitulum. 119.2:135.21.
Captare. 10.21.
Capulæ. 42.18.
Caput. 210.5.
Caput par non habet indeclinan
 do. 150.20:193.9.
Caput, quod quisque pertenderit
 162.15.
Caput capitulum, nō capitellum.
 135.21.
Caput edicti. 87.1.
Carere lanam. 102.7.
Carmenæ. 95.27.
Carmina. 96.6.
Carminari lana. 102.10.
Caro. 129.8.
Caro insecta. 39.19.
Carnē petere ex sacris. 68.21.
Carpentum mittere. 52.17.
Cartibulum. 43.16:18.
Cascæ res. 96.10.
Cascus, a. um. 96.11:191.5.
Caseus. 73.13.
Caseus, farina, aqua in circulis.
 38.17.
Caseus primum paſtorum pul
 mentarium. 38.27.
De casibus. 131.19.
Casinenæ. 95.26:96.10.
Casnar. 96.25.
Cassabundus. 102.3.
Castelli. 48.28.
In castris hiberna, & æstiva.
 53.17.
In castris lectica. 54.15.
Caſtrorum mensa. 41.16:42.
 17.
Intra castra præſidium. 33.20
Casuale. 28.20.
Casualis diuiditur in nomina

- tium finitum, & infinitum 176. 21.
 Casus. 71. 10: 11: 177. 10.
 Casus cur declinati. 119. 14.
 Casus quinq. 119. 17: 150. 12.
 Casus, tempora, neutrum verba significant. 118. 10.
 Casus quini. 179. 17.
 Casus rectus, obliquus, cōmunis. 127. 9.
 Cata dicta. 100. 25.
 Cata signa. 100. 22.
 Catinum. 42. 8.
 Catinuli. 196. 3.
 Caua caeli. 14. 12.
 Cava cortina. 101. 4.
 Cauatio. 14. 15: 43. 3.
 Cauea. 14. 16.
 Cauere. 81. 27.
 Cauere cautione. 14. 16.
 Cauile. 14. 16.
 Caulis. 37. 11.
 Caussam agere. 73. 9.
 Caussam orare. 99. 20.
 Causae non omnium verborum possunt dici. 90. 16.
 Cautione cauere. 14. 16.
 Cauum. 149. 45: 28.
 Cauum aediū. 52. 25: 53. 6: 8.
 Cauum caelum. 13. 28: 14. 11.
 manubrium. 41. 25.
 Cedit pro incedit. 106. 9.
 Censeant patres. 86. 24.
 Censio. 31. 7.
 Censur. 52. 24: 58. 1.
 Centenaria formula. 183. 15.
 Centenarius. 33. 8: 161. 18.
 Centuria. 16. 14.
 Centuriae. 33. 7.
 Centuriata comitia. 86. 3: 87. 2: 16.
 Centuriatus exercitus. 87. 13.
 Centurio. 33. 7.
 Centussis. 55. 9: 15: 159. 24: 160. 1.
 Ceraſtibola. 104. 3.
 Cerei mittuntur. 26. 6.
 Cernit heres. 110. 3.
 Cerno. 83. 20.
 Certa uerba. 75. 14.
 Certus locus. 70. 12.
 Cerui in re militari. 41. 12.
 Ceruices. 119. 4: 192. 13.
 Ceruix Hortēſius dixit. 119. 4: 192. 13.

Cessit, recessit, accessit, abcessit,
incessit, excessit, successit, de-
cessit, concessit, praecessit.
72.5:6:7.

Chorda media. 183:25.

Cibaria. 26.10.

Cibaria duplicia. 33.25.

Cibilla. 41.15.

Cibum apte curare. 98.26.

Cibus. 122.24:

Cibus coctus. 98.28.

Cibus pristinus. 140.27:

Cicum. 108.16.

Cicur. 108.13.

Cicurare. 108.11:

Ciendo. 107.10:

Ciere. 86.6.

Cinctum gregibus oppidum.
71.2.

Cinctus. 40.20.

Cinerarius. 44.12.

Cingulum. 40.21.

Cingulum bullatum. 41.6.

Circi. 63.19:

Circiter. 71.18:105.19:

Circites. 63.19.

Circuitus. 38.17.

Circuli. 38.16:

Circulus aequinoctialis. 142.

24:143.5:

Solstitialis, septentrionalis. 142.

24.

Circum agere. 47.25:

Circum aras mittere. 86.12:

Circum ducta aratro. 48.5:

Circumiectum. 45.6:7.

Circum ire. 120.7.

Circum latera regis. 101:25:

Circum metas. 51.6.

Circum muros ire. 87:18:

Circum septum templum. 93.8

Circum textum. 45.9.

Quam circum. 97.8.

Cista cistula cistella. 135.19:

157.21:

Cistula a cista. 128:22:

Citharicen a cithara nō dicitur

131.7.

Ciuitia vocabula. 64.16.

Ciuis & ciuitas. 181.25.

Ciuitas. 140.19.

Ciuitate donati. 80.3.

Ciuitatum et ciuitatū. 132.17.

Clades. 41.1.

Clamare. 79.25:

Clamitare. 80.7.

Classēs. 34. 5.	Cogere in publicum. 35. 12.
Classici. 34. 5.	Cogitādi pars animæ. 144. 14.
Classicum canere. 87. 4.	Cogitare. 73. 11.
Classicum redemptum de censuribus. 87. 2.	Cogitatio est actio. 73. 3.
Claudere sententiam. 212. 6.	Cognatio rerum. 115. 20.
Claudicare. 125. 27.	Cognatio tanta. 182. 3.
Clavi lati, atq. angustī tunicæ. 159. 8.	Cognatio verborum. 61. 7.
Claustra. 95. 1.	Cognitiones. 116. 3.
Clausulæ. 212. 6.	Cognomina. 156. 27.
Clepere. 109. 6.	Cognominatus. 100. 15.
Clepsere. 109. 5.	Conors. 33. 1.
Cluet ignes. 92. 19.	Coire. 212. 10.
Clupeat brachium. 11. 4.	Coisse locum. 49. 18.
Clypeus cæli. 14. 14: 104. 27	Colendi fructus causā. 45. 17.
Clypei inaurati. 99. 14.	Collatio verborum. 135. 17.
Coactio. 73. 14.	Collecta. 79. 18.
Coactum lac. 73. 13.	Collega. 85. 13.
Coalescere. 16. 20.	Collegæ. 79. 16.
Cochlites. 104. 19.	Collegæ rei vocantur. 86. 22.
Cocti in oleo. 38. 21.	Colles. 16. 24.
Coctum libum. 38. 14.	Colligare capillum. 44. 20.
Coctus cibus. 98. 28.	Colloquium. 76. 25.
Cocus fumifcus. 98. 25.	Colo colui. 167. 10.
Coemisse. 96. 3.	Colo colis. 167. 18.
Coercere. 50. 4: 24.	Coloni. 14. 20.
Cogere. 73. 11: 12.	Colonie. 48. 6.
	Columella. 43. 15.
	Comæ. 95: 23.

<i>Come.</i> 108.9.	<i>Commouere.</i> 166.15.
<i>Comicus.</i> 25.18.	<i>Communis casus.</i> 127.9.
<i>Comicus quadratus.</i> 212.9.	<i>Communitas.</i> 88.6.
<i>Comissatio.</i> 108.7.	<i>Commutable.</i> 164.27.
<i>Comitatus pro comitijs.</i> 34.6.	<i>Commutare.</i> 46.19:151.64
<i>Comiter.</i> 108.6.	<i>Commutata res militaris.</i> 33.
<i>Comitia centuriata.</i> 86.3:87.	13.
2:16.	<i>Commutationes litterarum.</i>
<i>Curiata comitia.</i> 51.7.	10.26.
<i>Comitia dicta aue sinistra.</i> 109.	<i>In comoedjs.</i> 81.1.
2.24.	<i>Compar.</i> 154.19.
<i>Adcomitia vocatur populus.</i>	<i>Comparatiui.</i> 211.1.
87.9.	<i>Compendi.</i> 58.22.
<i>Comitia edicere de rostris.</i>	<i>Compendium.</i> 58.21.
86.23.	<i>Compernis.</i> 140.2.
<i>Comitijs cornu canere.</i> 34.5.	<i>Competunt viae.</i> 68.18.
<i>Comitijs cum recitatur.</i> 99.	<i>Compita.</i> 68.18.
24.	<i>Compitum.</i> 73.14.
<i>Comitiare.</i> 70.7.	<i>Complexu continere.</i> 13.27.
<i>Commeatum petere.</i> 86.19.	<i>Compluere.</i> 53.4.
<i>Commentum.</i> 73.21.	<i>Compluuium.</i> 43.16:53.4.
<i>Comminisci.</i> 73.19.	<i>Comportare fructus.</i> 46.25.
<i>Commixta stellis splendidis.</i>	<i>Composita.</i> 76.11.
91.6.	<i>Composita vocabula.</i> 131.3.
<i>Commode.</i> 90.13.	<i>Computatio.</i> 78.19.
<i>Commodissime.</i> 99.20.	<i>Concedere.</i> 7.3.
<i>Commota mente.</i> 107.20.	<i>Concepta mysteria.</i> 92.16.
<i>Commotus, us.</i> 28.13.	<i>Concepta verba.</i> 91.17.

Conceptae feriae. 69. 20.
Conceptus. 27. 23.
Concessit. 72. 6.
Conchae. 143. 27.
Concide. 110. 13.
Concidere. 39. 15.
Conciliari. 73. 16.
Concilium. 73. 15.
Concinere. 22. 7.
Concinna. 103. 26.
Concinne loqui. 77. 1.
Concio. 7. 3. 13.
Concionem aduocare. 86. 27.
87. 8.
Concipere aquam. 41. 24.
Concipere bellum. 32. 18.
Concipitur dies. 68. 19.
Concipitur templum uerbis.
89. 1. 17.
Conclauia gemina. 123. 12.
Conclusum. 55. 24.
Concretionem. 91. 23.
Concubitus. 105. 27.
Concubium. 63. 7. 105. 26.
Concubuisse. 33. 19.
Condecoratus. 24. 22.
Condere lustrum. 85. 23.
Condere oppida. 47. 23.

Conditio. 39. 14.
Conditus. a. um. 89. 5.
Conditus pro caelato. 53. 9.
Conduci mercede. 101. 27.
Conferre controuersias. 48.
22.
Confessus. 76. 5.
Conficere. 112. 9.
Confingere. 111. 12.
Confinium. 29. 10.
Confiteri. 123. 22.
Confluere. 185. 3.
Confusum. 138. 1.
Congeneratus. a. um. 181.
28.
Congerere. 102. 13.
Congruens. 29. 1.
Coniecta. 46. 23.
Coniunctio. 26. 1.
Coniunctus. 177. 18.
Coniurare. 66. 19.
Conlata forma. 147. 3.
Conlisum. 55. 24.
Conlocare. 13. 9.
Conquirere. 31. 10.
Conruere spicas. 46. 27.
Consat. 31. 5.
Consectum. 40. 27.

Cōsequentias casus sequi. 162.

15.

Conferere manum. 79. 3.

Considere. 155. 27.

Consilium. 73. 15.

Inconsilium vocati. 85. 20.

Consistere pretium. 13. 15.

Consolari. 76. 27.

Consortes. 79. 8.

Conspectus. 87. 19.

Conspectus oculorum. 92. 3.

Conspicere. 92. 2.

Conspicere. 91. 26.

Conspicio. 84. 8. 92. 3. 4.

Conspicione. 91. 24.

Consponsus. 80. 20.

Consponsi. 80. 21.

Constantia innaturalibus. 146.

4.

Constare. 72. 15.

Constat sibi. 157. 12. 165. 3.

Consternere. 139. 14.

Constituere fines arbores. 91. 25.

Consuere. 159. 7.

Consuetudinem qui sequitur, se-

quitur rationem. 139. 10.

Suam consuetudinem si mala est

corrigere quisq. debet. 138.

16.

Ad consuetudinem communem

corrigere. 139. 17.

Consuetudo declinationum nata

ex analogia. 137. 17.

Consuetudo loquendi est in mor-

tu. 141. 13.

Consuetudo communis. 11. 16.

10. 25.

Consuetudo praeceptis non eget

123. 27.

Consuetudo prisca. 190. 7.

Depravata consuetudo non se-

quenda, nisi cum fuerit ne-

cesse. 141. 20.

Consulere. 76. 27.

Consulere populum, & populo.

31. 5.

Contaminatus. 142. 11.

Contemplare. 91. 27.

Contendit pontem. 95. 3.

Conticescendo. 106. 2.

Conticinium. 63. 10. 106. 1.

Continere capillum. 44. 18.

Continere complexu. 13. 27.

Contineri. 171. 11.

Continue. 18. 23.

Continuitas. 112. 4.

- Continuo. 93. 7.
 Contra. 71. 22.
 Contra quam. 76. 8.
 Contratucri. 92. 25.
 Contracta in vnum locum.
 49. 4.
 Contremere. 91. 11.
 Controuersia. 108. 28.
 Controuersias conferre. 48.
 22.
 Contrudere. 123. 5.
 Conuallis. 14. 16.
 Conuehere. 16. 18.
 Conuenire inter se partes.
 77. 2.
 Conuenire in vnum locum.
 76. 25.
 Conuentio pro concione. 86.
 14.
 Ad conuentionem vocans. 87.
 20.
 Conuentionem habere. 85.
 22.
 Adconuentionem vocare. 85.
 28. ire. 86. 1.
 Conuicium. 110. 21.
 Conuiuij caussa. 55. 5.
 Conuiuium publicum. 42. 23.
 Conum. 40. 24.
 Conuocare exercitum. 87.
 11.
 Conuoluti crines. 100. 10.
 Copia verborum. 115. 13.
 120. 14.
 Bonam copiam iurare. 111.
 18.
 Copiae. 34. 13.
 Copiose loqui. 76. 24.
 Copiosus. 34. 13.
 Copis. 34. 13.
 Copula. 117. 24.
 Copulae naturae, & suae. 138.
 .3. multitudinis ac finis
 .6. personarum. 8.
 Copulae trinae. 137. 22.
 Copulae diuisionum quadrinae
 180. 9.
 Corbes. 46. 26.
 Corbulae. 46. 28.
 Corium. 107. 5.
 Corium crudum. 41. 3.
 Corium crusta. 38. 22.
 E Corio balteum. 41. 6.
 Cornicen ad priuati ianuam, &
 in arce canit. 86. 21.
 Cornu bubulum. 41. 10.

Cornu canere comitijs. 34.5.
Cornua. 41.10:95.24.
Cornua aerea. 41.10.
Cornua dentes. 99.8.
Cornuata umbra. 95.23:24.
Cornuatas. 99.8.
• Cornuta quadrupes. 99.7.
Corollae. 57.11.
Corollarium. 56.14:57.9.
Corona. 25.23.
Coronas iacere in fontes. 67.
24.
Coronare putros. 67.24.
Corpus. 12.14.
Corpus altum. 37.8.
Correptus. 97.26.
Corrigere consuetudinem.
138.16.
Corrigere ad consuetudinem
communem. 139.17.
Corrigimus errata nō sine con-
suetudine & ratione. 139.
13.
Corripere. 109.6.
Corrupta figura. 187.11.
• Cortina caua. 101.4.
Cortumio. 92.5.
Cortumione. 91.24.

Cosuali. 26.2.
Covum. 45.27:28.
Coxendices. 104.5.
Crassum intestinum. 39.21.
Cratis. 102.14.
Create. 83.23.
Creatio. 62.19.
Credo. 143.10.
Crepare. 79.25:153.24.
Vt crepat prima ad quartam,
sic quarta ad septimam.
183.24.
Creperae res. 62, 21:105.
25.
Creperum. 62.17.
Crepusculum. 62.16:20:105
22.
Creta pro creata 93.26.
Cretaria taberna. 129.6.
Cretio. 83.27.
Creui. 110.2.
Crimina. 138.28.
Crimina soluere. 139.1:146.
16.
Crines conuoluti ad uerticem.
100.10.
Crocotula. 45.4.
Cruda olera. 39.3.

Cruda poma. 39. 21.	Cultura. 105. 4.
Crudum. 39. 12.	Cultus ager. 16. 20.
Crudum corium. 41. 38.	Cum inquit. 149. 11.
Crus. 41. 7.	Cummerus. 98. 2.
Crusta pultis. 38. 22.	Cum muliere fuisse. 83. 19.
Crustulum. 38. 22.	Cum prima luce. 87. 6.
Crux crucis ex c et s. 148. 18.	Cupiditas. 49. 4.
Cubatio. 129. 5.	Cura. 73. 28.
Cubicularis gradus. 123. 17.	Curare. 73. 27.
Cubiculum. 53. 11.	Curare cibum. 98. 26.
Cubiculum a cubatione. 129. 5.	Curare res diuinas, 51. 9.
Cubiculum adaequale. 122.	humanas. 10.
19.	Curiatid comitia. 51. 7.
Cubiculum caecum. 152.	Curiosus. 73. 28.
22.	Currum insidere. 50. 27.
Cubiculum surdum non dicitur.	Curzio. 12. 18.
152. 20.	Currito a curso. 177. 23.
Cubitus venire. 80. 12.	Cursor. 12. 17: 34. 23.
Cudere. 77. 2.	Cursores, acurrendo. 119. 10:
Cuiusmodi. 62. 10.	128. 27.
Culcitae. 54. 19.	Cursum, non dicitur. 130.
Culeus. 57. 1.	25.
Culina. 41. 21: 43. 21.	Curuor. 37. 22: 95. 25.
Culmen. 17. 8.	Curuum. 45. 26.
Culmi. 17. 7.	Custoditi obsides. 52. 12.
In culpa esse. 117. 6.	Damnum. 56. 19.
Culpandus. 140. 5.	Dandi casus. 124. 24: 177. 1.
Culpo. 180. 13.	Dare. 139. 24.

Alia de caussa. 87. 10.

Decempletatus. 72. 9.

Decernere. 84. 1.

Decesfit. 72. 6.

Deciens. 161. 22: 25.

Declinabilis. 146. 18.

Declinare. 54. 22.

Declinare in casus. 113. 9.

Declinare uerba. 11. 23.

Declinari uerba ex uerbis. 61.

12.

Quod quisq. caput pertenderit,
sequi debet eius consequen-
tias casus in declinando.

162. 15.

Declinat, quemadmodum uult,
natura. 186. 4.

Quadruplex forma ad quam in-
declinando accomodari debet
uerba, res, in usu, declinabilis,
similitudo. 146. 18.

Declinantia uerba. 71. 9.

Declinata. 76. 12.

Declinata natura diuiduntur in
partes quattuor: casus, tempo-
ra, utraq. neutrum habentes.

175. 25.

Declinata uerba. 71. 22: 116.

10.

Declinatae uoces. 116. 6.

Declinatio. 115. 15.

Declinatio quid sit. 192. 7.

Declinatio a natura uerborum.
185. 11.

Declinatio nominum duplex. ut
Terentius Terentij: et equus
equito. 118. 24.

Declinationis similitudo quid sit
192. 9.

Declinationes. 137. 18.

Declinationes notae, prae-
minores, recentes. 190. 14.

Declinationibus. 71. 16.

Declinationibus uerborum quatuor
res continentur. simile,
& dissimile, ratio, proportio,
consuetudo. 171. 11.

Declinationum consuetudo ex
analogia. 137. 17.

Declinationum genera ducuntur:
luntarium, et naturale. 120.
17.

Cur, in quo, & quemadmodum
sunt declinata. 115. 10.

Declinatus. us. 116. 21: 117.
20: 150. 5: 20.

Eb iiij

Declinatus verborum voluntas
rij, & naturales. 145. 25.
Declinatus quattuor. 185. 19.
Declinatus non omnis vox na-
tura habet. 147. 2.
Declinatum species quattuor
180. 2.
Declinatum bini ordines.
186. 14.
Declinatus. a. um. 37. 24.
Declinatus naturales. 193.
15.
Decoquere. 39. 2.
Decrescere. 143. 12.
Decus siue decussis. 159. 22.
Decuma. 56. 8.
Decuriae. 33. 28.
Decuriae sex numerorum.
161. 7.
Decuriones. 34. 1.
Decurrere 185. 12.
Decurso itinere. 73. 2: 105.
21.
Decussis. 55. 12.
Dedicare fanum. 66. 14.
Dedicatur a magistratu. 78. 4.
Deductus. 21. 10.
Definitiones re incognita pro-

pter summam breuitatem nō
facile perspiciuntur.
191. 24.
Deformes oribus. 103. 16.
Degustare. 67. 20.
Debisse terram. 49. 23.
Dei. 24. 9: 26. 24.
Deierare pro iurare. 26. 27.
Deinceps. 70. 24: 164. 20.
Deiunctus. a. um. 184. 3.
Delectus. 32. 28.
Deligere. 73. 12.
Deliquare. 111. 21.
Deliquium. 111. 21.
De meo. 107. 2.
Demere. 65. 6.
Deminutto. 55. 25: 211. 2.
Deminutus. a. um. 56. 24.
Demissior. 17. 25.
In demonstrando potius ab eo
quod apertius est, quam quod
prius est. 186. 24.
Demptio. 11. 2: 56. 20.
Denarij. 56. 2.
Denarij, viē. iati, nummi.
161. 2.
Sic est ad unum victoriatum de
narius, sicut ad alterum vie

Floriatum alter denarius.

182.11.

Duo millia denarium non denarij. 160.26.

Mille denarium non denario-
rum. 133.20.

Denarius numerus. 55.11.

Denasci. 28.4.

Deniq. 124.28. Postremo.
125.3.

Dens, aratri. 45.22.

Densum. 40.16.

Densum cicum. 108.16.

Dentalia. 46.6.

Dentes cornua. 99.8.

Dentes regulae. 46.1.

Dentibus ferire. 40.16.

Dentum & dentes. 132.26.

Deo dare vinum. 42.26.

Deorsum. 53.3.

Deorsum, versus. 161.11.

Deorum liberi. 151.23.

Deorum mensa. 43.6.

Deperire. 25.6:141.27.

Depestia. 43.4.

Deponi. 33.15.

Deprauare. 10.13.

Deprauata consuetudo. 141.

20.

Deprauata crura. 140.5.

Deridiculum. 148.6.

Defectum. 40.5.

Desiderare. 209.1.

Designare. 105.5:136.1.

Desistere. 88.20.

Despiciendus. 132.21:140.

16.

Despicio. 84.9.

Despondere. 80.26.

Despondere animum. 31.4.

Desponsa. 80.23.

Desponsor. 80.17.

De sponte exire. 80.27.

Despuere non licet. 51.27.

Deterior. 141.14.

Detcrius. 141.13.

Detribus vnus. 139.15.

De tribus tertium. 115.14.

Detrimentum. 56.22.

Detritus, us. 56.22.

Deuenire. 63.6:104.24.

Deunx. 55.27.

Dexians. 55.27.

Dexterio pars. 145.17.

Ad dextram. 94.20.

Dextra & sinistra. 95.16.

Dextra abioccafus. 91. 15.

Dextra templa. 92. 6.

Dextra uia 103. 8.

Ferto in dextrum. 91. 23.

Dibulare 110. 26.

Dicare. 78. 1.

Dicendi pars orationis uerbum.

126. 24. 25.

Dicere difparia. 139. 19.

Dicere multam. 56. 25.

Dici, aut fieri cum tempore. 61.

5.

Dicier. 7. 3.

Dicis cauffa. 78. 11.

Dicis cauffa facere. 88. 2.

Dicis immo. 78. 10.

Dico. 77. 27.

Dico, dicebam, dixeram. 146.

3.

Dico uerbum Praetoris. 69. 23.

Diſta cata. 100. 25.

Diſta ducum. 78. 8.

Diſtata in ludo. 78. 9.

Diſtioſus. 78. 8.

Diſto audientes. 31. 18.

Diſtum in mimo. 78. 7.

Didiceram, didici, didicero per-

fecti ſunt. 164. 7.

Diduci. 163. 15.

Die auſpicato. 47. 26.

Dies. 26. 24. 62. 5.

Dies concipitur. 68. 19.

Dies ex ſole. 27. 9.

Dies anni extremus. 65. 3.

Diffuſum latius. 74. 24.

Diffuſum lumen. 105. 18.

Digitus Harpocratis. 24. 10.

Dij manes ſeruiles. 68. 10.

Dij meliora. 110. 17.

Dilatatus globus. 38. 21.

Dilectus. 79. 21.

Diligens. 79. 21.

Diligens diligentior uir & mul-

lier. 135. 10.

Diligentius. 180. 16.

Diligentius, quam apertius diſta

191. 20.

Dilucere. 78. 24.

Dimidia pars. 45. 10.

Dimidium aſſis. 55. 23.

Diminuere hoſtes. 33. 23.

Sub dio. 26. 25.

Sub diuo. 52. 28.

Diotolares. 103. 13. 14.

Directae declinationes. 183.

13.

- Directi ordines. 177. 5: 183. 4.
 Indirecto. 93. 19.
 Dirigere. 177. 4.
 Discedere a mente. 73. 22.
 Discere. 78. 16: 164. 7.
 Discernendarum similitudinum
 caussa. 163. 11.
 Discernere. 44. 13: 176. 18.
 Discerniculum. 44. 13.
 Cum discessum est. 123. 9.
 Disciplina. 78. 16.
 Disciplina originis uerborum.
 112. 23.
 Disclusus. 20. 19.
 Discrepare. 133. 10.
 Discreti fines capillorum. 83.
 25.
 Discretus. 108. 13: 127. 10.
 Discrimen. 83. 25.
 Discrimina. 115. 4: 152. 1.
 Discrimina uocis. 117. 23.
 Discrimina in rebus partim ad
 orationem non attinent, par-
 tim pertinent. 188. 19.
 In sua discrimina declinatio mul-
 tiplex. 118. 24: 27.
 Discriminare. 152. 8: 10.
 166. 9.
 Discriminari. 128. 14.
 Disertus. 78. 27.
 Dispaes figurae. 123. 19.
 Disparia & paria. 149. 2.
 Disparia iucunda. 123. 21.
 Disparia dicere. 139. 19.
 Dispariles. 147. 17.
 Dispariles formae. 117. 17.
 Disparilis. 132. 24.
 Disparilitas. 181. 7.
 Dispariliter. 162. 7: 184. 20.
 Dispendei. 40. 1: 150. 27.
 Dispendendo. 58. 21.
 Dispendium 25. 6: 58. 20.
 Dispensator. 58. 18.
 Dispersus. 187. 27.
 Disponere. 78. 23.
 Disputare. 78. 24.
 Disputatio. 78. 18.
 Dissensio. 173. 26.
 Disseptus. a. um. 53. 9.
 Differendum. 137. 22.
 Differere in areas. 78. 26.
 Differere partes. 78. 25. areas.
 Ibid.
 Disimile quid sit. 171. 20.
 Ex duobus constat omne simile,
 item disimile. 171. 21.

171. 21.

Ex duobus vocabulis similibus
casus similiter declinatos si-
miles fieri. 150. 1.

Dissimiles res similibus verbis
notantur. 137. 9.

Ab iisdem vocabulis 'dissimilia
fiunt, & ad dissimilibus eadem
124. 15.

'A similibus alia fiunt similia',
alia dissimilia: item ad dissimi-
libus. 124. 8.

Dissimiliter. 123. 12: 163. 21.

Dissimilitudo. 122. 21.

Dissimilitudo in pluribus.
125. 2.

Ex dissimilitudine plus volupta-
tis. 123. 10.

Dissimilitudines. 148. 2.

Dissolvere. 30. 24.

Dissolvere tenebras. 83. 78

Dissoluti nexi. 111. 19.

Distillare. 39. 11.

Distortae personae. 103. 16.

Distractio. 103. 3.

Distrahuntur pulmones 103. 5

Distributa auspicia 84. 4.

Diu minus. 166. 20.

Diuerfus. a. um. 61. 7: 183. 1.

Diuidere. 172. 5.

Diues. 34. 10.

Diuinas res curare. 51. 9.

Diuinitus. 49. 19.

Diuisio prima, alia verba non
declinantur, alia declinantur
174. 25.

Diuisio secunda quae declinan-
tur, aut a uoluntate, aut a na-
tura. 175. 4.

Diuisio tertia. 175. 24.

Dius. 26. 24: 62. 4: 5: 98. 54

Diuus. 26. 24: 34. 10

Do, dico, addico: verba praetor-
um. 69. 23.

Doceo. 78. 12.

Docilis. 175. 27.

Doctiloqui. 99. 21.

Doctrina. 152. 9.

Documenta. 78. 17.

Dodrans 56. 1.

Dolium 57. 1.

Dolia quassa 46. 16.

Dolo dolui 167. 10.

Dolo dolas 167. 18.

Dolosi 96. 2.

Dolus malus 185. 14.

Domare. 88. 16.
Domesticus vsus. 152. 56.
Domi suae. 156. 1.
Dominari. 122. 25: 135. 26.
Dominatus. us. 186. 2.
Domi natum ac vernaculum.
189. 25.
Domus. 52. 19.
Domus aequata. 51. 23.
Domus, vt sub tecto tuti simus, et
voluptas retineatur. 123. 3.
Donati ciuitate. 80. 3.
Dos pecunia. 56. 13: 14:
Duae bigae non dicitur, sed bi
nae. 177. 20: 189. 12.
Dubitationem habet. 180. 7.
Duce natura. 118. 4.
Ducenties. 55. 16.
Ducere. 78. 15.
Ductor. 78. 15.
Duellum. 101. 8.
Dulcis dulcior dulcissimus. 134
22.
Duo & tres carent singulari.
193. 19:
Duodenarius numerus. 16. 12:
Haec duo millia denarium non
duo millia denarij. 160. 26:

Duplex ricinium. 45. 10:
Duplicarij. 33. 24.
Duplicata scansio. 55. 2:
Duplicia cibaria. 33. 25.
Dupondius. 55. 6: 159. 25:
160. 17.
Dupondius & dupondium.
159. 26.
Dupondius, quod duo asses pen-
debat. 160. 12.
Dupondius, & semis. 56. 4:
Dux 78. 15.
Dux a duces. 187. 5.
Dux luna nascentium. 27.
26.
Dux natura. 61. 22: 118. 4:
Ducum dicta. 78. 8.
Hoc E, huius E, huic E. 150:
19:
Ebur. 123. 18:
Eccum. 108. 19.
Edere. 84. 24: 25.
Edicere comitia. 86. 23.
Edicti caput. 87. 1.
Ediscere. 116. 12:
Editus. a. um. 50. 13.
Edulia. 84. 26.
Eduium. 103. 7.

Effata. 75. 17.
 Effectus. 147. 5.
 Efferre. 115. 5.
 Efferre animo. 76. 21.
 Efferri. 5. 2. 3. 24.
 Effervescere. 95. 7.
 Effuticius. 108. 23.
 Effutitus. 108. 23.
 Egomet. 102. 3.
 Egere praeceptis. 123. 27.
 Egregij artifices. 140. 10.
 Eheu. 108. 25.
 Ei pro I. 154. 12.
 Eiure. 39. 8.
 Eius viri, eius mulieris, eius pa-
 buli. 128. 13.
 Elata pluma. 29. 24.
 Eliciendo. 87. 25.
 Eliquatus. 111. 23.
 Elix. 39. 8.
 Elixum. 39. 13.
 Eloquent. 76. 24.
 Eloqui. 76. 22. 23.
 Eminent apex. 40. 3.
 Emittere verbum. 69. 25.
 Emittere vocem ore. 75. 4.
 Emitur pluri, qui natione est me-
 lior. 163. 5.
 Enuntiare. 89. 3.
 Eo. 67. 13.
 Epulas ferre ad sepulchrum.
 65. 2.
 Eques. 90. 20. 178. 27.
 Equidem. 144. 22.
 Equile. 119. 28. 128. 20.
 Equitare. 90. 21. 118. 24.
 178. 27.
 Equitatus. 90. 20. 110. 28.
 Equites. 31. 19.
 Equites ferentarij. 102. 20.
 Equites triginta in turma. 33.
 26.
 Equus publicus mille assarium,
 non assariorum. 133. 23.
 Eradere. 46. 7.
 Erant. 148. 7.
 Errare. 88. 12.
 Errata corrigere. 139. 13.
 Eruenta voluntas. 89. 13.
 Eruere. 45. 21. 46. 26. 1.
 20.
 Esca. 30. 18.
 Escae. 84. 26.
 Escaria mensa. 41. 5. 42. 7.
 Esculentum. 84. 25.
 Eso. 96. 2.

Esse pro edere. 39. 2.
Esse in culpa. 117. 6.
Est, ac putant, aliter. 166. 10.
Est pro interest. 34. 27.
Esto. 182. 25.
Essum es est, eram eras erat, ero
eris erit. 165. 6.
Et item. 72. 12.
Etiam atq. etiam. 104. 28.
Etiam fit. 76. 2.
Etiam nunc. 58. 14: 26.
Et tantum. 142. 12.
Euanes cere. 97. 2.
Euax. 108. 22: 23.
Euehitur sterco. 47. 3.
Euerritur sterco. 70. 11.
Euge. 103. 10.
Exaggerare. 47. 16.
Ex argento. 155. 2.
Ex bolas quassant. 112. 11.
Exalpere terram. 47. 27.
Excessi. 72. 6.
Excidere. 90. 27.
Excisa silua. 50. 11.
Excitatum verberibus corpus
103. 11.
Excoctum. 39. 13.
Excubiae. 22. 5.

Excultus. 22. 6.
Exempla mala. 141. 22.
Exemplum sumere. 53. 7.
Exercere iudicia. 31. 12.
Exercitando. 32. 27.
Exercitatus in litteris. 89.
20.
Exercitus. 32. 27.
Exercitus centuriatus. 87.
13.
Exercitum imperare. 85. 24:
87. 26.
Exercitum vrbani conuocare.
87. 11.
Exercitu fugato. 70. 14.
Exhalare auram. 17. 28.
Exigere pecuniam vel multam
56. 26: 58. 1.
Exigere pecus. 53. 28: 54. 1.
Exili littera. 89. 22.
Exilius. 9. 19.
Exitium. 25. 8.
Exitus. 176 25: 188. 11.
Exitum non habere. 48. 20.
Ex iure. 39. 14.
Ex iure manu conserutum uoca
re. 79. 4.
Ex omni parte. 163. 27.

Ex omni parte palam. 47.

9.

Exorare. 82. 8.

Exoriri. 143. 2: 36

Exorio iurare. 105. 20.

Expectata aduenis. 97. 274

Expediti. 180. 16.

Expendere. 11. 8.

Expensum. 58. 19.

Expertes. 142. 146

Expiare. 70. 2.

Expirante vapore. 92. 19.

Explicare capillum. 44. 14.

Explicatus. a. um. 171. 9: 14.

Exponere. 180. 14.

Expositus. a. um. 115. 5:

Expositus puer. 23. 21.

Expurgare 15. 13.

Exquirere. 86. 24.

Exspecto. 84. 90.

Exsuperare. 74. 26.

Exsuperiore parte. 49. 23.

Extā. 39. 20: 27.

Inter exta caesa, & porrecta

66. 3: 70. 4.

Extā cum mola 37. 26.

Extā in olla, aut in ueru coquun

tur 36. 2.

Extemplo 93. 6: 7.

Extergor extersi. 213. 6.

Extra castra praesidium 33.

20.

Extrema luna 64. 6.

Extrema nox. 105. 20.

Extremae laterae 177. 1.

Ad extremum 86. 28.

Extremus versus 210. 2:

212. 8.

Extrinfecus 89. 11: 98. 3:

118. 25: 119. 27: 163.

16.

Extrita littera 35. 19.

Extrito R. 96. 7.

Exuberantium virum. 94. 16.

Faber, ut libitum est, potest facez

re partem scaenae. 145.

21.

Apud fabrum fit. 82. 28.

Fabricae analogia. 145. 16.

Fabula. 76. 4.

Fabulam facit poeta, agit actor

82. 13.

Facere. 82. 23.

Facere auspiciū. 82. 13.

Facere figuras. 38. 4.

Facere finem. 113. 3.

Facere impressionem. 48. 23. *Fana.* 75. 20.
Facere pro sacrificare. 68. 10. *Fando.* 75. 9.
Facere uerba. 83. 5. *Fani lex.* 75. 25.
Facies. 162. 28. *Fano consumere.* 76. 1.
Facies rei. 82. 23: 26. *Fanorum seruorum [nomina sine*
faciem imponere. 82. 24: 26. *ratione.* 136. 19.
Facile fari. 75. 10. *Fantur pueri, non loquuntur.*
Facilime. 50. 3. *76. 17.*
Facilis. 175. 27. *Farcimen summum.* 40. 2.
Facit poeta, agit actor fabulam. *Farcimina.* 39. 27.
82. 13. *Fari.* 75. 4: 6: 98. 13.
Faciendo templo. 91. 25. *Fari quae situm.* 76. 5.
Facta hostia. 70. 1. *Farina.* 38. 17.
Factiosa. 104. 2. *Fartum.* 39. 28: 40. 4.
Factitatum. 104. 12. *Fatura.* 39. 26.
Facula. 189. 10. *Fas.* 70. 5: 9.
Faculae. 46. 17. *Fasces.* 46. 17: 18.
Facundus. 75. 10. *Fasciola texta.* 44. 19.
Faenificia et fenificia. 109. 16 *Fassus.* 76. 5.
Faenus & fenus. 109. 16. *Fatales res.* 75. 9.
Falces. 46. 8. *Fatendi forma, lego legis legit.*
Falerae non falera. 191. 6. *165. 17.*
Fallacia. 76. 7. *Fatidici.* 75. 11.
Falli. 76. 7. *Fati sunt.* 75. 26.
Falsum. 76. 7. *Fatue.* 76. 12.
Fama. 76. 6. *Fatum.* 75. 9.
Famiger. 76. 11. *Fatus.* 69. 28.
Famosus. 76. 6. *Fatuus.* 75. 7: 76. 12:

<i>Faeces non faux.</i> 192.15.	<i>Feriae menstruae.</i> 64.23:69.
<i>Februatio.</i> 64.26.	13.
<i>Februatur populus.</i> 71.1.	<i>Feriam, ferio, feriebam.</i> 164.
<i>Februatus dies.</i> 64.24:70.28.	18.
<i>Februum.</i> 64.25.	<i>Feriatu.</i> 65.1.
<i>Fecunditas.</i> 8.5.	<i>Ferio feriam percussi non recte</i>
<i>Fecundum.</i> 117.16.	<i>declinatur.</i> 164.18.
<i>Fecundus.</i> 89.15:	<i>Ferire dentibus.</i> 40.16.
<i>Femina, non feminus, nec femis</i>	<i>Ferre.</i> 108.19.
<i>num.</i> 152.14.	<i>Ferre.</i> 88.11.
<i>Feminae ex maribus declinan-</i>	<i>Ferre in uentre.</i> 65.22.
<i>tur.</i> 117.1.	<i>Ferrea tunica lorica.</i> 41.5.
<i>Feminae sacrificantes capita ue-</i>	<i>Ferri duspicia.</i> 15.27.
<i>lant.</i> 44.22.	<i>Ferrisodinae nō dicuntur.</i> 131.
<i>Fenariae falces.</i> 46.10.	15.
<i>Fenerator .8.1. non faenerator</i>	<i>Ferrum,</i> 101.25.
<i>3.4.</i>	<i>Ferrum aratri.</i> 45.22.
<i>Fenestrata triclinia.</i> 122.23.	<i>Ferto in dextrum.</i> 91.23.
<i>Fenificia.</i> 46.5:109.16.	<i>Ferto in sinistrum.</i> 91.21.
<i>Fenus.</i> 8.1:79.10:109.16.	<i>Fertor.</i> 130.2.
<i>Fere.</i> 108.20.	<i>Feruens aqua.</i> 38.3.
<i>Fere omnes.</i> 63.8:213.12.	<i>Feruere.</i> 84.27.
<i>Ferendo.</i> 129.28.	<i>Festucas abradere.</i> 46.5.
<i>Ferentarius.</i> 102.19.	<i>Fetura.</i> 8.2.
<i>Feretrum.</i> 54.17.	<i>Fetus.</i> 8.2:25.16. non factus.
<i>Feriae conceptae.</i> 69.20.	8.5.
<i>Feriae institutae.</i> 67.3.	<i>Fibra iecoris extremum.</i> 30.
<i>Feriae publicae.</i> 66.27.	27.

- Fibrum. 30. 26.
 Fictilia. 42. 21.
 Fictor. 82. 24; 28.
 Fictores. 100. 3; 4.
 Ficus. 1. 29. 28.
 Fidem implorare. 80. 1.
 Fidem praestare. 17. 24.
 Fides & magistratus. 85.
 13.
 Fides publica. 32. 17.
 Fides pacis. 32. 19. *fidies. 26*
 Fidus pro foedus. 32. 22.
 Fieri per tempora. 61. 2.
 Figuli. 51. 1.
 Figura. 36. 19.
 Figura corrupta. 187. 11.
 Figura uerbi. 146. 22; 177.
 21.
 Figuram imponere. 82. 24.
 Figura simile. 41. 23; 147.
 4.
 Figurae membrorum. 172. 5.
 Figurae quinque, casus quinque.
 150. 12.
 Figuras facere. 38. 4; 5.
 Filo cinctum caput. 32. 2.
 Filum. 40. 17.
 Filum uoluere. 40. 19.
 Fimbriae. 30. 27.
 Finem facere. 113. 3.
 Quam ad finem. 146. 14.
 Fines auspiorum. 75. 17.
 Fines constitui arbores. 91.
 25.
 Fingere 82. 24.
 Fingere in mente. 73. 19.
 Fingere liba. 100. 4.
 Finire. 78. 3.
 Finiri auspicia. 48. 3.
 Finis. 138. 6.
 Finiti articuli. 179. 19.
 Finita uerba. 144. 21.
 Finitimi. 66. 18.
 Finitus locus. 91. 17. *nomina*
tius. 176. 21.
 Fiscina. 46. 26.
 Fistula aquae. 43. 2.
 Fit apud fabrum. 82. 28.
 Fixum. 210. 9.
 Fixus a. um. 141. 3.
 Flare animam. 63. 21.
 Flecti. 179. 10.
 Flexaminare. 107. 18.
 Flexura. 178. 15.
 Florales usus. 52. 8.
 Flumen. 18. 19.

- Flumina apud inferos. 98. 17.
 Fluius. 18. 19.
 In focum uti. 79. 20.
 Foculus. 65. 10.
 Fodi fundamenta. 19. 28.
 Foditurne? Fodieturne? 180. 4.
 Foedefum. 96. 4.
 Foedus. 32. 19: 21.
 Fons. 43. 1.
 Fons & riuus. 116. 10.
 Fons regnum. 90. 5.
 Fonteis & fontes. 132. 19.
 Fontes. 163. 24.
 In fontes coronas iacere. 67. 14.
 Fonti & fonte. 168. 18.
 Foramina tibiæ quattuor.
 211. 5.
 Foras fertur. 74. 10.
 Fores panduntur remotis seris.
 112. 14.
 Foris. 30. 2: 119. 13: 120. 5.
 Foris ac palam. 45. 1.
 Forma. 177. 11.
 Forma conlata. 147. 3.
 Formam imponere. 82. 25.
 Formae. 117. 15: 190. 8.
 Formae uocabulorum. 142. 10.
 Formae quattuor. 124. 1.
 Formae ternae: humanus huma-
 na humanum. 127. 13.
 Formido. 74. 11.
 Formula. 165. 25: 166. 15:
 183. 7: 15.
 De formulis verborum. 180. 16.
 Fornices. 187. 18.
 Fornices caeli. 14. 15.
 Fortuna infesta. 108. 26.
 Fortunatum felixque. 85. 10.
 Forum respuit. 141. 10.
 Fossa. 47. 27: 28: 110. 12.
 Fossare. 110. 11.
 Fremere. 79. 25.
 Fremor oritur. 79. 27.
 Frequens. 110. 6.
 Frequentare. 110. 8.
 Frequentius. 210. 2.
 Fretum. 95. 6.
 Fretum caeruleum. 101. 2.
 Frigidum & humidum. 24. 21.
 Fringutire. 111. 6.
 Frondentes. 95. 23.
 Frondes. 95. 22.
 Frons frondis. 103. 21.
 Frons caperata. 112. 1.
 Fructus. 17. 7: 37. 23.
 Fructus comportare. 46. 25.

Fructus maior. 35.13.	Fundulae. 48.20.
Frugalissimus frugalissima. 135.	Fundulum. 39.24.
7.	Fundus. 17.1: 37.23: 39.24:
Fruges. 17.7.	48.20.
Frugi rectus natura frux, secundum consuetudinem frugis,	Funera indictua. 52.23: 99.
158.2.	25.
Frugis frugem sine recto. 157.	Funesta familia. 15.15.
26.	Funestus. 109.12.
Frugus & fruga non dicitur.	Fungi munus. 57.19.
135.8.	Funiculi. 42.4.
Frui. 37.24.	Funus indicere. 78.6.
Frumenti granum. 38.8.	Furcillatus. 41.12.
Frunde. 111.5.	Furus furi. 191.5.
Frux frugis ex g. & s. 148.18.	Fustes. 46.17.
Fueram fui fuero. 165.3.	Fusus aquae. 43.2.
Fugato exercitu. 70.14.	Futum. 41.28.
Fugitiua obliuio. 10.18.	Galea. 41.7.
Fui sum ero. 165.1.	Galearum pinnae. 47.20.
Fulmen. 28.7.	Galerus. 41.7.
Fulgor. 28.6.	Gannit odiosus. 110.25.
Fulgur. 28.7.	Garum, gara non dicitur. 154.
Fulguratus locus. 49.28.	23:
Fullo. 73.15.	Gaudium. 74.23.
Fumificus cocus. 98.25.	Gaunacuma. 54.25.
Fundamenta. 171.8.	Gemere. 79.25.
Fundamenta fodi. 19.28.	Gemina conclauia. 123.12.
Funditur aqua. 43.1.	Geminae dissimilitudines. 143.
	10.

Gemini. 125. 23:181.18.	neque agit. 82. 20.
Gemini similimi qui paene oīa habent eadem, 172. 12.	Gert. bulum. 43. 18.
Genera. 120. 17:177. 10.	Gerundi. 180. 18.
Generatim. 117. 14: 139. 11.	Gestum agere. 72. 26.
143. 24:27.	Gignere. 88. 13.
Generatim discreti. 113. 1.	Gladius. 40. 28.
Generatio omnium rerū. 25. 12.	Gladius & gladium. 159. 27.
Genere dissimilia. 173. 11.	Gladys principes pugnabāt. 33.
Generibus. 179. 14.	13.
Generum duorum principia. 174. 7.	Gleba. 105. 11.
Genicula. 140. 4.	Gleba abiecta. 15. 12.
Gentabile. 14. 2.	Glebarij. 105. 11.
Gentiles. 116. 5.	Globuli. 38. 21.
Gentilicia nomina. 153. 7.	Globus. 38. 20:21.
Gentilicius. a. um. 153. 2.	Glossmata. 97. 28.
Gentilitas nominalis. 116. 6.	Gnarus. 74. 27.
Gentilitates. 116. 4.	Gnata. 81. 1.
Gentis monumentum. 47. 20.	Grabatus. 123. 19.
Hoc genus. 75. 3:183. 11.	Gradus 55. 2:161. 7.
Id genus. 192. 22.	Gradus cubicularis. 123. 17.
Id genus aly. 119. 26.	Gradus habere. 54. 2.
Gentium & genteis. 132. 25.	Gradus scandere. 156. 10.
Gerere gradum. 55. 3.	Gradus singularis ab uno ad no-
Gerere morem. 61. 8.	uem. 161. 17.
Gerere idēit sustinere. 82. 21.	Gradus denarius a decem ad no-
Gerit res imperator, non facit,	naginta. 161. 18.
	Gradus centenarius ad nongens-
	ta. 161. 18.

Grallator. 104.8.	Haud. 67.15.
Granarium. 38.8.	Haurire aquam. 43.24.
Grandis olea. 39.5.	Haurierint. 209.2.
Grandius uas. 43.3.	Hebe. 108.24.
Granum. 38.10.	Heres cernit. 110.3.
Granum frumenti. 38.8.	Heu. 108.26.
Grate. 90.22.	Hiatus. 63.22.
Graues prosodiae. 210.6.	Hiberna aqua. 23.20.
Gregatim. 29.26.	Hiberna & aestiua in castris.
Gregibus cinctū oppidum. 71.2.	53.17.
Gubernator rationi obtemperare	Hibernacula. 63.21.
debet. gubernatori unusquisq.	Hibernum. 63.21.
in naui. 138.19.	Hibernum & aestiuum caenaculum. 53.17:18.
Gustare. 84.27.	Hic & haec articulus finitus.
Guttum. 43.10:13.	179.19.
Habere conuentionem. 85.22.	Hic & hi praepositur uirilibus.
Habere gradus. 54.2.	147.26.
Habere se. 74.26.	Hiemps. 25.10:53.20.
Habere uerba orationum publicae. 99.17.	Hila. 39.28:40.4.
Habere pro habitare. 22.21:	Hilare. 108.6.
23.5.	Hilum. 25.7:39.28:40.17:
Habilis. 123.6.	150.27.
Haec ei hae praepositur muliebribus. 147.27.	Himber. 17.27:18.3:63.20.
Harena. 176.13.	Hinnilitare. 110.27.
Hasta. 40.24.	Hinnitus. 110.28.
Haslari. 33.11.	De hisce rebus. 88.20.
	Iloc genus. 75.3:183.11.
	Cc ilii

Homo est ex anima, licet sit ex corpore & anima. 137.20.	Hostiae. 95.19; 97.9.
Homo homini similis, quod easdem figuras membrorum habent, quae eos diuidunt ab reliquorum specie. 172.4.	Hosticum canere. 87.6.
Honera gerere. 82.22.	Hosticus ager. 15.23; 16.3.
Honeratus. 28.24.	Hostis pro peregrino. 10.5.
Honestus 28.24.	Hostes deminuere. 33.23.
Honeste vestiti videamur. 123.3.	Huiusce pro huiusmodi. 115.9.
Honos publicus. 31.2.	Huiusce generis. 129.13.
Honos deae. 66.27.	Huiuscemodi generibus. 127.16.
Honus. 28.23; 24.	Humanas res curare. 51.10.
Hora prima prius, non magis bona, quam secunda. 157.8.	Quoduis sitienti poculum homini idoneum, humanitati nisi bellum parum. 123.8.
Horae lunares. 143.12.	Aliud homini, aliud humanitati satis est. 123.7.
Horrendo. 38.11.	Humare. 49.19.
Horrent pili in corpore. 73.26.	Humatus. 15.10.
Horret arista. 73.27.	Humecta. 18.1.
Horreum. 38.11.	Humida aurora. 18.1.
Hospita. 97.28.	Humidissimus. 18.2.
Hostia facta. 70.1.	Humidum & frigidum. 24.21.
Hostia immolata. 40.5.	Humilior pro inhumato. 15.16.
Hostia piacularis. 70.1.	Humor. 17.26; 26.1.
inter hostiam caesam, & extra porrecta. 70.4.	Humores. 26.28.
	Humoris vis. 37.2.
	Humus. 15.8; 17.26.
	Iacere coronas in fontes. 67.24.

- Iacere uestem retrorsum. 45.
 10.
 Iacere umbram. 95. 23.
 Iaciuntur simulacra hominum in
 Tiberim. 100. 7.
 Iactare. 46. 24.
 Iaculum. 40. 25.
 Ianitos. 96. 5.
 Ad ianuam. 86. 21.
 Ibi prope 68. 9.
 Id est pro id interest. 34. 27.
 Id genus alij. 119. 26.
 Iecur. 40. 5.
 Iecoris extremū fibra. 30. 27.
 Iggerunt pro ingerunt. 6. 1.
 Ignes immortales. 24. 26.
 Igneum semen. 25. 28.
 Ignis. 28. 2.
 Ignis solis aureus. 106. 27.
 Ignis & aqua. 25. 14.
 Ignis mas, aqua femina. 25. 16.
 Ignis et humoris coniunctio. 26.
 1.
 Illicite illexit 88. 5.
 Imago hominis. 76. 16.
 Imburum. 43. 25.
 Immanis. 72. 3: 18.
 Immolare. 64. 19: 21.
 Immolata hostia. 40. 5.
 Immortalia. 24. 7.
 Impar. 139. 15.
 Impendere. 141. 28.
 Impendere aes. 58. 18.
 Impendium. 58. 23; 79. 11.
 Imperandi declinatus sint ne
 180. 7.
 Imperando, optando, interrogan
 do. 145. 2.
 Imperare exercitum. 85. 24:
 87. 26.
 Imperare munus. 57. 18.
 Imperare praesenti & absenti
 165. 15.
 Imperat perfectum nemo. 165.
 16.
 Imperata pecunia. 57. 27.
 Imperator. 32. 23; 80. 7. 82.
 20.
 Imperator mutat uestem. 98. 21
 Imperiti et dispersi uocabula re=
 bus imponunt. 187. 27.
 Imperium populi. 32. 24.
 Imperium populi multiplex.
 175. 22.
 Impero qua conuenit ad comitia
 centuriata. 86. 3.

- Impius. 70. 2.
 Implicati. 177. 11.
 Implorare fidem. 80. 1.
 Impluere. 53. 3.
 Impluuium. 53. 3.
 Imponentiū nomina error. 116
 26.
 Imponere faciem. 82. 24: 26.
 Imponere figuram. 82. 24.
 Imponere formam. 82. 25,
 Impos. 10. 10.
 Imposita uocabula rebus. 113.
 8: 115. 2.
 Impusiticia uerba. 116. 10.
 Impositio a uoluntate. 185.
 11.
 Impositio est in nostro domina-
 tu. 186. 2.
 Impositiui casus. 188. 3.
 Impositor. 39. 13.
 Impressionem facere. 49. 23.
 Improbatus. 140. 13.
 Imprudens fecit. 69. 28.
 Impune. 138. 15.
 Inaequalitas. 122. 17: 25.
 Inaequalitas, anomalia. 137.
 4: 7.
 Inaugurare. 21. 23.
 Inaurati clypei. 99. 14.
 Inceptis rebus. 81. 26.
 Incertus ager. 16. 3.
 Incessit. 72. 6.
 Incinuerunt signa. 98. 22.
 Incipere locum difficilem. 173.
 25.
 Inclinare. 146. 1: 147. 2.
 Inclinationes. 137. 12.
 Inclinationes uerborum. 169.
 11.
 Inclinationes sequendae, quo ad
 patitur cōsuetudo. 137. 12
 Incommutabilia. 164. 26.
 Incondite. 38. 18.
 Inconfitus ager. 16. 21.
 Inconstantia in uolūtarijs 146. 3.
 Incrementum. 154. 27.
 Incrementum maius & minus.
 119. 23.
 Increpitando. 79. 27.
 Increscens. 8. 3.
 Inculcare. 54. 20.
 Incultus ager. 16. 25.
 Incuriosa. 103. 22.
 Incuruicercuicū pecus. 11. 14.
 Indagari. 35. 16.
 Indeclinabilem causa. 117. 19

Indere nomen. 106. 15.	Sunt. 164. 15.
Index. 167. 22.	Insectae & perfectae res. 145.
Indicant scripta. 137. 5.	3.
Indicare. 78. 5.	Infera loca. 13. 20.
Indicere. 78. 6.	Infera templa. 91. 9.
Indices. 142. 1.	Inferi. 65. 1.
Indicio erit. 90. 23.	Inferi Dei. 70. 26.
Indicium 78. 5.	Apud inferos flumina. 98. 17.
Indicium dare. 141. 27.	Inferiores dies. 65. 5.
Indictium funus. 52. 23: 99.	Insecta fortuna. 108. 26.
25.	Infima pars. 29. 16.
Indigere nihil. 34. 10.	Infimus. 17. 25.
Inlilgens. 173. 6.	Infiniti articuli, ut quis, quae.
Indiscriminatum. 203. 2.	179. 19.
Indissimiles. 147. 16.	Infinitus nominatiuus. 176.
Indoctus. 131. 17.	21.
Inducere 78. 14: 15.	insiliari. 57. 21.
Indulgentius. 128. 16.	Insitientem non esse. 83. 6.
Industria. 90. 8.	Informare. 82. 25: 192. 19.
Indutu comprehendere. 44.	Infossus. a. um. 52. 2.
26.	Infra 147. 9.
Indutus. us. 44. 25: 178. 12.	quas infra 101. 13.
In ea, & cum ea. 43. 17.	Insulae. 95. 19.
In eandem harenam uocare pus-	Ingeniosus. 119. 7.
gnatum. 176. 13.	Ingenium cicur. 108. 14.
Inermis. 102. 16.	Inhumatus. 15. 15.
Infantes pueri. 75. 6.	Initia. 25. 8.
Insecta omnia simplicia similia	Initia bina. 12. 12.

Initio. 150. 25.
Iniuria: 154. 20; 164. 4.
Iniuste facere. 109. 3.
Inlicere populum. 86. 13.
Inliciatu populus. 87. 19.
Inlicium. 87. 18; 88. 3.
Inlicium fieri. 87. 9.
Inlicium uisite. 85. 27.
Inliciutu uocare. 85. 16; 25:
87. 28.
Inlicio. 87. 21.
Inlicius. 87. 21.
Inlocabilis. 13. 11.
Inlustre. 112. 10.
Innumerabilis. 146. 7.
Innumerabilis numerus. 143.
28.
Innumerabiles analogiae. 142.
22.
Inops. 34. 12.
In praesentia. 141. 6.
In primis. 89. 20.
Imprimo. 89. 20.
Inquam. 61. 17.
Inquit. 149. 11.
Insane bene. 107. 14; 16;
Inscius usus. 187. 28.
Insecta caro. 39. 19.

Insidia. 39. 19.
Insidere. 93. 15.
Insidere currum. 50. 27.
Insignia. 98. 20.
Insignia signa. 105. 3.
Insigniti. 47. 20.
Insinuans. 24. 23.
Insipitur. 38. 3.
Instar. 45. 15.
Insternere. 54. 21.
Instituere, pro incipere. 38. 5.
Instrumentum. 37. 28.
Instrumentum mulieris. 142.
16.
Instrumenta rustica. 45. 16.
Insueti nomine. 77. 27.
Insula, quae commouetur. 28.
14.
Insulsus. 131. 17.
Intempesta nox. 63. 4; 104. 24.
Intendere nervos. 131. 20.
Interesse dicunt. 125. 21.
Intercalare. 65. 5.
Intercedit fas. 70. 5.
Intercisum. 70. 6.
Interdiu. 14. 7.
Inter hostiam caesam & exla
porrecta. 70. 4.

Inter id. 87.7.	Inuitare. 141.20:187.28.
Interior. 47.25.	Inumbrare. 62.8.
Interitus. 25.10.	Inungere oculos. 84.13.
Intermestris. 64.2.	Inuoluere lecticam. 54.14.
Intermitti. 17.15.	Inuoluere uestes. 45.7.
Internoscere. 152.6.	Io triumphe. 10.80.8.
Interpretati glossemata. 97.28	Locandi causa. 81.9.
Interrogando. 145.2.	Ire in discrimina. 115.4.
Inter se conuenire. 77.2.	Irpices. 46.1:4:
Inter se implicati. 177.11.	Eius uiri, eius mulieris, eius pa-
Interirigo. 56.25.	buli. 128.13.
Interirimentum. 56.23.	Iste istum. 185.8.
Interuallum. 61.23:90.10.	Iste liber. 90.23.
Intervenire. 62.23.	Istoc opere. 161.3.
Intestinum crassum. 39.21.	Istuc. 111.7.
Intestinum tenuissimum fartum.	Item. 76.12:88.3:171.22.
39.28.	Et item. 72.12.
Intra. 211.3.	Itemque. 86.11.
Intrigo. 56.25.	Iter. 15.2:16.18.
Introductus. 141.9.	Itidem. 71.23:79.20.
Introire in urbem. 155.26.	Itus. 69.14.
Introitus. 93.9.	Iubar. 63.1:4:105.17.
Introrsum. 47.28.	Iubata stella. 63.1.
Intueri. 91.9.	Iubilare. 79.28:80.4.
Intus & foris. 45.2.	Iucundum magis. 39.14.
Intusfiata. 45.3.	Iudex. 78.2.
Intusium. 45.2.	Iudicare. 78.1.
Inuidere. 83.16.	Iudicio uincere. 57.24.

<i>Iudicium addicere.</i> 78. 6.	<i>Iustus numerus.</i> 33. 8.
<i>Iudicia exercere.</i> 31. 12.	<i>Iuuenior, & iunior, non satis iue-</i>
<i>Iudicia quaestionum.</i> 31. 12.	<i>uenis, uel intra iuuenem.</i>
<i>Iugerum.</i> 16. 13.	211. 1.
<i>Iugula.</i> 101. 10: 11.	<i>Quinque uel septem kalo Iuno</i>
<i>Iugulum.</i> 101. 15.	<i>Nouella.</i> 69. 6.
<i>Iugum.</i> 45. 28: 105. 14.	<i>Labendo.</i> 74. 6.
<i>Iugum medium.</i> 45. 27.	<i>Lac.</i> 37. 18.
<i>Iumenta ducunt.</i> 46. 28.	<i>Lac coactum.</i> 37. 13.
<i>Iunctus.</i> us. 46. 1.	<i>Lacuna.</i> 18. 14.
<i>Iungendi pars orationis est con-</i>	<i>Lacus.</i> 18. 14: 19. 26.
<i>iunctio.</i> 126. 24: 26.	<i>Laena.</i> 45. 14.
<i>Iunior.</i> 211. 2.	<i>Laena uirorum.</i> 45. 16.
<i>Iuniores.</i> 70. 23.	<i>Laetari.</i> 74. 22.
<i>Iurare bonam copiam.</i> 111. 18.	<i>Laetitia.</i> 74. 26.
<i>Non iurandum sub testō.</i> 26. 27	<i>Ad laeuam.</i> 92. 1.
<i>Iure litigare.</i> 109. 3.	<i>Lamentari.</i> 104. 17.
<i>Iurgare.</i> 109. 2.	<i>Lana.</i> 40. 10: 162. 27.
<i>Iurgio.</i> 108. 22: 27.	<i>Lana carminatur.</i> 102. 10.
<i>Iurulentum.</i> 42. 7.	<i>Lanae ad sepulchrum.</i> 95. 21.
<i>Ius.</i> 65. 3.	<i>Lana tonsa.</i> 44. 16.
<i>Ius praetorium.</i> 81. 2.	<i>Lanam carere.</i> 102. 7.
<i>Ius dicere.</i> 78. 2.	<i>Ab hac lance.</i> 188. 12.
<i>Ius est.</i> 68. 21.	<i>Languescere.</i> 175. 21.
<i>Ius non est.</i> 75. 16.	<i>Languila.</i> 42. 10.
<i>E iure.</i> 39. 8.	<i>Laniena non carnaria.</i> 129. 8.
<i>Ex iure.</i> 39. 14: 79. 4.	10.
<i>Iustum bellum.</i> 32. 18.	<i>Laniorum canes.</i> 97. 16.

Lapicidae. 131. 15.	Lauantur pisces nō recte. 166.
Lapidea mensa. 43. 14.	20: 21.
Lapidicinae. 50. 9.	Lauat et lauatur differūt. 166.
Lapsi sunt. 116. 26.	15.
Lapsus est. 106. 17.	Lauat puerum nutrix, et puer a
Lapsus lubricus. 28. 8.	nutrice lauatur. 166. 26.
Large fartus. 39. 21.	Lauatio pedum. 42. 3.
Largius. 190. 7.	Lauatrina. 41. 22.
Lassus sum. 129. 28.	Lauatrinam antiqui balneum ap
Late mouetur. 27. 18.	pellabant. 156. 4.
Latebras relinquere. 174. 23.	Lauatus sum. 167. 4.
Later. 212. 3.	Lauo manus, lauo pedes. 167. 1.
Ad latera habere ferrū. 101. 25.	3.
Latere oculis et auribus. 163. 1.	Lauet obliuio. 83. 16.
Lati clauī & angusti. 159. 8.	Lauī in balineis nō recte. 167. 2
Latitudo. 27. 14.	Lauo lauī. 213. 2.
Latius concipere. 41. 24.	Lauor lauī. 213. 6.
Latrare. 97. 15.	Lauor in balineis. 167. 3.
Latrat animus. 110. 24.	Leſte 71. 15.
Latratuſ. 97. 20: 22.	Leſti pes. 76. 10.
Latrocinatus. 101. 23.	Leſti publice. 32. 25.
Latrones. 101. 24: 179. 4.	Leſti in caſtris. 54. 12.
Latrones milites. 102. 1.	Leſti ex ebore, & ex reſudine.
Latrunculis ludere. 177. 5.	149. 5.
Lauamur toto corpore, lauamus	Leſti tres pares in trichinio.
in partibus. 166. 28.	139. 14.
Lauamus et lauamur in balineis	Leſti alij cum fulcro, alij ſine eo.
166. 27.	123. 16.

Lecti non omnes pares magnitudi-
 dine ac figura. 123. 13.
 Lectica. 54. 10. 14.
 Lectio. 71. 12.
 Lectissime. 71. 15.
 Lectitavi. 180. 11.
 Lector. 71. 12.
 Lector a legendo. 129. 24.
 Lectuli. 54. 9.
 Lecturus. 71. 14.
 Lectus mortui. 54. 17.
 Lectus. 54. 14.
 Lectus lectulus. 157. 23.
 Legati. 79. 13.
 Legati nationum. 51. 14.
 Legatus. 32. 25.
 Lege agere. 69. 23; 70. 9.
 Lege, legito, legat. 165. 16.
 Legebam, lego, legam. 144. 26.
 quam rationem habet legebam
 ad lego; hanc habet lego ad
 legam. 184. 5.
 Legens. 71. 13.
 Legere. 79. 11.
 Legere milites. 32. 28.
 Legere olcam. 79. 14.
 Legere oratores. 99. 18.
 Legere stramenta. 54. 10.
 Legere uinum. 66. 2.
 Leges. 93. 19.
 Leges aedificiorum. 20. 12.
 Leges lectae. 79. 15.
 Leges ueteres abrogatae nouis
 cedunt. 142. 7.
 Legi a lego. 115. 22. j.
 Legi perfectum significat. 164.
 3.
 Legio. 32. 28; 79. 21.
 Legio trium millium. 33. 9.
 Ad legionem. 102. 16.
 Legitima. 79. 16.
 Legitima uerba. 75. 14.
 Legitimus numerus. 57. 23.
 Legitur ligo. 45. 19.
 Lego, legis, legam. 117. 17.
 Lego legis legit. 144. 27.
 Lego, legis. 111. 23.
 Lego, & legam inchoatum signi-
 ficat. 164. 4.
 Leguli. 79. 14.
 Legulus. 34. 24.
 Lepide. 110. 8.
 Letum 99. 26.
 Ab hoc leui. 188. 12.
 Leuia uolant. 46. 24.
 Leuis non asper. 37. 20.
 Leuiter

- Leuiter loqui. 79. 23.
 Leuiter kaerere. 141. 4.
 Lex fani. 75. 25.
 Lex mancipiorum. 82. 1.
 Lex Plaetoria. 62. 14.
 Lex praediorum urbanorum.
 18. 19.
 Lex uenditionis. 81. 27.
 Liba. 65. 9: 100. 3: 4.
 Libamenta. 75. 26.
 Libare. 38. 14: 42. 12: 67. 20:
 100. 4.
 Libella. 56. 8.
 Liber. 61. 19.
 Liber operas in seruitute nequit.
 111. 15.
 Liber pollicitus est demonstratu
 rum. 169. 23.
 Libera nomina. 152. 27.
 Libere. 74. 6: 7.
 Liberi deorum. 151. 23.
 Libertini a municipio manumissi
 si habent nomina ab oppidis.
 136. 18.
 Liberum stirpem. 93. 21.
 Libidinosus. 74. 7.
 Libido. 74. 7: 187. 28:
 Libido humana a natura corripi
 gitur, non ab libidine natura.
 188. 5.
 Libido pro voluntate. 186. 27.
 Libra aenea. 160. 14.
 Libra aequinoctium signat. 93.
 14.
 Libram raudusculo ferito. 53.
 25.
 Per libram & aes. 111. 9: 11.
 Libram pondo as ualebat. 55.
 8: 58. 8: 56. 8.
 Librarij. 128. 15.
 Libum. 38. 14.
 Licet animaduertere. 107. 8.
 Licet uidere. 109. 2:
 Lienes necant. 103. 5.
 Ligna. 79. 19.
 Lignea uasa. 42. 20.
 Lignicidae non dicuntur. 131.
 16.
 Ligo. 45. 18.
 Lima. 104. 7.
 Limax luida. 103. 12.
 Limen caeli. 92. 18.
 Limitare iter. 14. 26.
 Limo, limabo. 174. 27.
 Limum. 151. 7.
 Limus. 103. 13.

Linea media caeli ac terrae. 94.
 7.
 Lineas transilire. 138. 14.
 Lingere. 88. 10.
 Lingula. 111. 28.
 Lintecum. 14. 22.
 Lintres. 51. 21.
 Linum. 151. 6.
 Liquor aquae. 39. 13.
 Lis. 108. 27: 28.
 Rem siue litem. 109. 1.
 Liticines. 34. 5.
 Litigare. 109. 3:
 Vbicumque commouentur litte-
 rae, extremae & proximae
 litterae animaduertendae.
 178. 1.
 Litterae & syllabae habent sin-
 gulos casus. 150. 14: 193.
 7.
 Litterarum commutationes. 10.
 26.
 Lixulae. 38. 19.
 Loca agrestia. 92. 11.
 Loca deserta. 92. 14.
 Loca duo. 13. 17.
 Loca & in locis. 24. 6.
 Loca pura. 17. 10.

Locare pro conlocare. 13. 8.
 Locarium. 13. 15.
 Locat preco. 13. 13.
 Locelli. 46. 20.
 Loci muliebres. 13. 16:
 Locos. 92. 18.
 Locus. 12. 15: 13. 7: 13.
 Locus difficilis. 173. 23.
 Locus nomini, tempus uerbo iun-
 gitur. 118. 18.
 Longa nauis. 95. 12: 14.
 Pro longa breuis. 210. 3.
 Longabo. 40. 4.
 Longinquus. 140. 6.
 Longiores. 179. 2.
 Loquax. 76. 23.
 Loquela. 76. 28.
 Loquendi consuetudo est in mo-
 tu. 141. 13.
 In loquendo partim sequenda
 consuetudo, partim ratio.
 137. 13.
 Non loquuntur pueri, sed fantur
 76. 17.
 Loquens locuturus, a loquor.
 130. 18.
 Loqui. 76. 13.
 Loqui concinne. 77. 1.

Lora. 413.

Lorica. 413.

Lorum. 117. 26.

Lubet. 212. 1.

Lubenter. 108. 6.

Lubrica mens. 74. 6.

Lubricus lapsus. 28. 8.

Lubricus locus. 173. 5.

Lucanica. 39. 22.

Lucem capere. 53. 2.

Luce natus. 153. 12.

Cum prima luce. 87. 6.

Lucere. 83. 7.

Lucerna 42. 5: 162. 27.

Lucerna in tenebris allata 148.

10.

Lucifer stella. 105. 18.

Lucrum. 56. 21.

Luctuose canere. 29. 22.

Luctus. 29. 23: 104. 11.

Lucubratio. 89. 19.

Lucus. 83. 8.

In ludo distata. 78. 9.

Luere. 56. 21: 64. 7: 67. 27.

83. 7.

Luere profoluere. 46. 14.

Luit in praeterito & praesenti.

166. 7.

Luit in praeterito v longo: 166.

10.

Luminae falces. 46. 11: 12.

Lumella. 46. 12.

Lumen habere. 152. 23.

Luna. 27. 10: 29. 6.

Lnna extrema. 64. 6.

Luna prima. 64. 6.

Leuna a sole discedit ad aquilonem, & redit, & iterum fertur ad austrum, et regresditur inde. 143. 6.

Luna nascentium, dux. 27. 26.

Lunae menses. 27. 26.

Lunae motus. 63. 27.

Lunares horae. 143. 12.

Luo luam. 124. 22.

Luscus homo. 145. 11.

Luscus luscior luscissimus non dicitur. 157. 3.

Lustrare. 87. 14.

Lustrare tubas. 65. 18.

Lustrum. 64. 6: 67. 27.

Lustrum condere. 85. 23.

Lutum. 212. 3.

Lux dies. 27. 23.

Lux prima. 62. 19.

Luxuria. 45. 4.

Lympha. 28. 8. 107. 18.
Lymphatus. 107. 21.
Lympha aqua. 107. 18.
Macer macri. 162. 24. 26.
Macer macellus, non macricolus
135. 19.
Macer macrior macerrimus.
135. 1.
Macri. 74. 22.
Maculae. 36. 20.
Maerebar. 109. 9.
Maerere. 74. 21.
Maeror. 74. 21.
Magida. 42. 10.
Magis incondite. 38. 18.
Magis uarium. 148. 28.
Magis uespere. 157. 14.
Magistratus mittit equos. 50.
24.
Ad magistratus conspectum.
87. 19.
Magistratus uitio creatus. 69.
27.
Magmentum. 40. 6.
Magnetes lapides. 163. 18.
Magnitudinis uocabula. 135.
18.
Magnum faciunt. 72. 14.

Maiores. 70. 22.
Maius. 70. 22.
Malaci. 25. 25.
Maleficia conquirere. 31. 10.
Mali. 95. 17.
Malum. 37. 4.
Malum casurum. 74. 9.
Malum malius malissimum non
dicitur. 134. 19.
Malum peius pessimum. 134. 21.
Mamma. 119. 6.
Mammofa. 119. 6.
Manat dies ab oriente. 62. 9.
Mancipi. 111. 10.
Mancipio dare. 111. 12.
Mancipiorum lex. 82. 1.
Mancipium. 85. 3.
Mancupes. 17. 24.
Mancupia uetera. 53. 24.
Mandendo. 109. 9.
Mandier. 109. 9.
Manducare. 109. 10.
Manducum. 109. 11.
Mane. 62. 9.
Mane & uesperis. 70. 3.
Mane magis & minus esse non
potest, ante & post potest.
157. 7.

Mane manius manissime. 157.
6.
Mane manius manissimum non
dicitur. 134. 26.
Manica. 85. 5.
Manicula. 45. 24.
Manipularis miles. 85. 5.
Manipuli castrenses. 78. 8.
Manipulus. 33. 2: 6: 85. 5.
Mantelium. 85. 6.
Manu adferere. 79. 6.
Munubiae. 119. 6.
Manubrium. 85. 6.
Manubrium cauum. 41. 25.
Manu facta. 37. 27.
Manu factum. 57. 8.
Manum bonum. 62. 10.
Manumittere. 69. 21.
Manum conferere. 79. 3.
Manu paria. 57. 13.
Manupretium. 57. 8: 85. 3.
Manus. 33. 6: 85. 3: 4.
Manus pro cohorte. 21. 7.
Mappae triclinariae similes.
149. 9:
Marcere. 74. 21.
Marcescere. 74. 21.
Marcor. 74. 21.

Magis analogiae. 143. 10.
Maris motus. 143. 11.
Mas & femina. 25. 10.
Mas & femina dei. 24. 17.
Mas aut femina aut neutrum.
151. 12.
Matellio. 41. 26.
Materia. 123. 10: 149. 18:
174. 10.
Matres familias. 100. 9.
Matronae. 38. 16.
Matula. 41. 26.
Mea memoria. 77. 12.
Mederi. 34. 17: 108. 11.
Ad medendum medicina. 90.
17.
Media chorda est alterius pris
ma, alterius extrema. 183.
25.
Media nox. 182. 16.
Medicamentum. 67. 20.
Medici septimos dies observant
quarto die. 183. 26.
Medicina ars. 34. 16.
Medicus. 34. 16.
Medicus e longinqua mala cons
uetudine aegrum in melio
rem traducit. 146. 6.

In medio. 53.2.
Mediocris ritu. 31.27.
Mel, mellis, melli, melle. 131.
24.
Melios. 96.4.
Melius. 134.20.
Membra signorum. 158.22.
Membrana. 108.16.
Meminisse. 73.22:74.11.
Memorare. 13.28.
Memorari. 100.25.
Memoria. 74.12:13.
Memoria cogitatur. 73.17.
Memoria nostra 72.23.
Mea memoria. 77.12.
Memoriae causa. 74.20.
Mens. 24.25.
Mens tenet. 73.17.
Mensa deorum. 43.6.
Mensa escaria. 41.15:42.
7.
Mensa in castris. 41.16:42.
17.
Mensa uasorum. 43.19.
Mensa uinaria. 42.15:43.
14.
Mensae. 99.28.
Mensis. 63.27.

Menses aeti. 25.24.
Menses lunae. 27.26.
Menses constituit. 99.28.
Mensium nomina. 70.16.
Menstruae feriae. 64.23.
Menstruae feriae primae. 69.
13.
Mensura. 154.25.
Mensus. a. um. 41.18.
Mentis agitatus. 73.2.
In mente agere. 73.8.
A mente discedere. 73.22.
Mentem amouere. 73.24.
Mentium & mentes. 132.
26.
Meo meas. 167.24.
Me puero. 43.17.
Mera, id est sola. 29.25.
Merces. 20.24:56.13:57.7:
75.26:101.27.
Merces a merendo. 120.6.
Merere. 57.7.
Meretriculam ducere. 107.3.
Meridiem clamat accensus. 86.
8.
Meridies. 62.5:182.16.
Messis. 14.23.
Messor. 130.1.

Meta. 91.19.
Meta in capite. 100.9.
Metae. 50.18: 51.6: 122.
 28.
Merendo. 129-28.
Meto metis. 162.9.
Metuere. 73.23: 74.8: 81.
 15.
Hic miles legionis. 151.11.
Militaris res cōmutata. 33.13.
Res militaris. 32.22.
Milites. 35.9.
Milites aerarij. 58.6.
Militaria ornamenta. 98.20.
Hoc mille, & hei mille. 161.28.
Hoc mille denarium. 160.6:
Hoc mille denarium, non denarij.
 160.25-
Mille denarium, non denariorū.
 133.20-
Mille aeris legasse. 160.15.
Millia denaria uel denarium.
 160.7: 26.
Miliariae decuriae tres. 161.
 20.
In mimo dictum. 78-7.
Minimum duo. 150.23.
Minimum ex duobus, 171.21.
Ministerium. 98.3.
Ministratores. 102.26.
Minus fieri. 58.21.
Minus illustres. 33.14.
Minus loci. 58.11.
Minus nullo. 34.10.
Minus pro non. 130.21.
Minus tria uerba. 145.9.
Minus ualens. 140.8.
Minutatim. 37.19.
Minutum fundere & sumere.
 43.9: 10.
Minutum ferrum ducunt magne
tes 163.19.
Mira idest monstra. 103.15.
Miraculae. 103.14: 15.
Miriones. 103.17.
Miser. 34.9-
Mittere. 86.27.
Mittere equos. 50.24.
Mittere carpentum. 52.17.
Mittece uoces. 144.14.
Modestia. 83.18.
Modice. 141.1.
Modo pro tantum. 68.14: 127.
 26: 27: 164.25.
Moenia. 47.16.

Molae. 46. 22.
Molae oleariae. 46. 20.
Molere. 46. 23.
Monere. 74. 15.
Monimenta. 74. 17: 20.
Monitor. 34. 22.
Monteis & montes. 32. 19.
Monti, & monte. 168. 18.
Mordere terram. 45. 23.
Morem gerere. 61. 8.
Mortales. 26. 17: 29. 14: 74.
19.
Mortalia. 24. 8.
Mortalis. 9. 2. 13.
Morticinium. 107. 7.
Mortuos conlaudat. 104. 15.
Mota mens. 73. 23.
Motus. 12. 14: 14. 14. 1. 13.
Motus astrorum. 143. 9.
Motus maris cotidie quater se
mutant. 143. 11.
Motus solis. 63. 11.
Mouere. 190. 7.
Mox. 174. 26.
Mugit tibicina. 111. 2.
Mugitus. 53. 28.
Mulgere. 88. 10.
Muliebres loci. 13. 16.

Muliebria. 124. 23: 179. 15.
Muliebria nomina non mulierū.
178. 15.
Mulierculae. 110. 7. (19.
Mulier hēt calceos viriles. 147.
Cum muliere fuisset. 83. 19.
Mulio. 52. 18.
Multa olea nō dicitur. 154. 28.
Multa. 56. 25.
Multa unum. 57. 1.
Multam dicere. 56. 25.
Multa pecore. 35. 11.
Multitudo. 71. 7.
A multitudine in singulares pro
cedendum. 186. 28.
Multitudines. 154. 21.
In multitudinis. 132. 15.
Multitudinis pro pluralis nume
ri. 124. 23.
Multitudo unum, an plura signis
ficet. 127. 8.
Multo proprius nobis. 90. 10.
Munditia. 44. 9.
Mundus muliebris. 44. 8.
Municipes. 57. 19.
Munire. 57. 18.
Munitissimus locus. 50. 3.
Munitius esse. 47. 16.

Munus. 57. 16. 18.	Natura sermonis. 121. 26.
Murmurantia littora. 79. 24.	Natura uersa. 36. 5.
Murmuratur. 79. 21.	Natura uniuerſa. 186. 21.
Circum muros ire. 87. 18.	Naturae infinitae. 115. 19.
Murra unguentis unguntur cen fores. 85. 19.	Naturale declinationum genus. 120. 17.
Murtatum. 39. 21.	Naturale discrimē caeli. 64. 16
Murus. 47. 17: 27: 28: 48. 2.	Naturales casus. 188. 3.
Muffare. 110. 14.	In naturalibus conſtātia. 146. 4.
Mutant. 210. 7.	Naturalis declinatio. 120. 24.
Mutat. 55. 11: 154. 11.	Naturalis declinatio in tempora & casus. 146. 3.
Mutue & mutuo. 212. 4.	Naturalis declinatio refertur ad rationem. 175. 12.
Mntaum. 57. 15.	Naturaliter. 108. 23.
Mutuos animus. 57. 17.	Naturarum genera duo: quod per ſe u detur, quod adſump ta alia re uidetur. 178. 23.
Myſteria concepta. 92. 16.	Natus Heſtoris. 190. 6.
Nare pro natare. 30. 17: 101. 2	Nauis longa. 95. 12: 14.
Narrare. 74. 26.	Nec diſpēdi facit bilū. 150. 27
Narratio. 74. 27.	Nec multa. 89. 18.
Nata:or. 34. 23.	Necatus ſum. 184. 14.
Nati. 25. 7: 26. 2.	Necſcere. 98. 4.
Natione melior emitur pluris. 163. 5.	Nefas. 69. 22: 70. 4: 6: 9.
Natura. 19. 17.	Negant. 151. 12.
Natura dux. 61. 22: 118. 4.	Nemo luſco magis luſcus. 157. 4.
Natura incorrupta plerumq; niſi quiſ eam uſu inſcio deprā uauit. 187. 28.	Nemora. 16. 27.
Natura omnis. 186. 19.	

Hoc nemus. 163.14.

Neo nes. 167.24.

Nequam. 102.11; 192.23;
193.3;5.

Neque non. 180.25.

Nequid scortum adhibeatur.
107.7.

Nequire. 90.15.

Nequitia. 193.1.

Nervi a capite initium capiunt.
210.5.

Nervus equinus 106.6.

Nervos intendere. 131.20.

Neutorum natura. 152.24.

Nexi dissoluti. 111.19.

Nexum. 111.9.

Nexus. 111.16.

Niger nigellus, non nigricolus.
135.20.

Nibili. 193.4.

Hic homo nibili est, huius homi-
nis nibili, hunc hominem ni-
bili. 151.4.

Huic nibili, non nibilo. 151.
8.

Hic nibili. 151.7.

Nibili pendere. 151.1.

Nibili patricus casus. 151.9.

Nibilo magis. 141.20.

Nibilo minus. 122.18.

Nihilo fecius. 69.27.

Nihilum non dicitur. 151.7.

Nec hilum. 150.27.

Nimbi. 17.27.

Nimum aut parum producere
lectum. 139.16.

Nimum lequi. 76.23.

Nimum novus. 77.13.

Nimum otiosus. 122.11.

Nimius ardor. 25.6.

Nisi etiam negabunt. 148.23

Nisi enim ita esset factum. 115.
17.

Nisi si non. 137.19.

Nitide. 110.9.

Nixus. a. um. 137.5.

Nobiles. 108.15.

Nobilia mysteria. 94.21.

Nobilis a nobilitate. 119.9.

Nolo ex non & uolo. 193.2.

Nomen indere. 106.15.

Nomen an uocabulum. 125.
20.

Nomen ponere. 77.21.

Nomen prius quam uerbum.
118.20.

- Nomini locus, tempus uerbo iungitur. 118. 18.
 Nomenclator. 34. 22.
 Nomina & uerba. 118. 3.
 Nomina imponentium error. 116. 26.
 Nomina imponunt declinantes imperite. 175. 16.
 Nomina sunt uocabula, & nomina. 127. 2.
 Nomina ut finita. 127. 4.
 Nomina gentilicia. 153. 7.
 Nominalis. 116. 16.
 Nominandi casus. 126. 5: 158. 1: 177. 13.
 Nominare. 77. 19.
 Nominatioes 163. 22.
 Nominatiui. 165. 21.
 Nominatiui pro nominibus. 131. 21.
 Nominatiuus. 128. 16: 176. 22: 177. 13.
 Nominatus. us. 176. 25: 179. 11.
 A nominibus. 129. 15.
 Nominum analogia. 176. 6: 9.
 De nominum declinatione. 118. 22.
 Nonae. 69. 7.
 Nonae quintanae & septimanae. 69. 4.
 Nonis Februarij seriae edicuntur. 64. 24.
 Non est mirum. 116. 25.
 Non fit item. 153. 6.
 Non item. 122. 22.
 Non modo pro non modo non. 138. 26:
 Nonnumquam. 116. 24.
 Non parum multa. 59. 4.
 Non plane. 44. 4.
 Non fat scio. 7. 1.
 Nongenta millia. 161. 12.
 Nonusssis 55. 11.
 Nota. 210. 1.
 Notare. 105. 13: 116. 27.
 Nothae declinationes. 190. 14.
 Nothus, ex peregrino natus. 189. 26.
 Nothum. 189. 26: 190. 11.
 Noua fabula. 77. 7.
 Noua luna. 64. 4: 69. 10.
 Noua nomina. 116. 20.
 Noua uerba. 10. 24.
 Noualis. 77. 16.

Noualis ager. 17. 15.

Nouare. 17. 15.

Nouas uerbi declinationes boni
poetae maxime scaenici in-
troductent. 141. 9.

Nouena uerba infecti, nouena
perfecti. 165. 18.

Nouenaria regula. 161. 6.

Nouitij serui. 116. 22.

Nouicius. 77. 16.

Nouissimus. 77. 11 : 157. 14.

Nouitas. 77. 11 : 142. 4.

Nouitas recens. 7. 5.

Nouum uetus uinum. 67. 21.

Nouum uerbum ratione intro-
ductum uitare non debemus.
142. 1.

Nouus, nouior, nouissimus. 77.
15.

Nouus annus. 69. 8. Sol. 9. men-
sis. 9.

Nox. 62. 24 : 63. 4.

Nox extrema. 105. 20. intem-
pesta. 63. 4 : 104. 24, media
182. 16.

Nubes. 28. 15.

Nugarium. 103. 16.

Nullus nostrum. 151. 20.

Nunen. 107. 10.

Numeri a duobus sursum uersus
multitudinis sunt. 154. 18.

Numerorum analogia. 161. 5.

Nummei nummorum. 56. 2:
161. 2 : 159. 14.

Nummus denarius. 56. 7.

Nunc iam. 69. 1.

Nuncupare. 77. 21.

Nuncupatae res. 77. 22.

Nuncupatae pecuniae in legibus.
77. 24.

Nuncupauero. 91. 19.

Nuntiare. 77. 3:

Nuntium de caelo. 85. 9.

Nuntius. 32. 27 : 77. 7.

Nuptia nuptiae. 189. 4.

Nuptiae. 28. 16.

Nuptiae trinae non tres. 189.
12.

Nuptijs ignis & aqua. 25. 14.

Nuptus. us. 28. 15.

Nusquam. 1127. 11 : 174. 26.

Nusquam inueni. 70. 20.

Nutare. 175. 15.

Nutrix pueros a lacte non subie-
to euellit. 140. 26.

Nucus. 107. 11.

Obaeratus. 111. 16.
Obcaenare. 104. 3.
Obiurgare. 109. 3.
Obligare per libram. 111. 13.
Obliquae declinationes. 183.
11.
Obliquus casus. 115. 9; 116.
23; 127. 9.
Obliterare. 22. 28.
Oblitteratus. 141. 8; 142. 9.
Obliuia uerba. 12. 5.
Obliuio lauet. 83. 16.
Obliuio fugitiua. 10. 18.
Oblongus. 43. 15.
Obnubere. 28. 15.
Oboli bini. 103. 14.
Obrigesco. 62. 23.
Obruta uetustate. 61. 19.
Obrutus. 110. 13.
Obscaene. 109. 28.
Obscaenus. 109. 12; 27.
Obscuritas originis uerborum.
72. 20.
Obscuritates. 191. 23.
Observandus. 123. 75.
Observare. 79. 16.
Obsidere. 33. 21;
Obsides. 52. 12.

Obsidium. 33. 21.
Obsolescere. 141. 8.
Obsonium. 109. 11.
Obtemperare. 138. 19.
Obuiolare. 83. 16.
Occasus solis. 62. 13; 101. 26.
Occidere signa. 101. 11.
Occludere. 86. 23.
Occultiora. 98. 2.
Occupat rubigo segetes. 66. 7.
Ocrea. 41. 7.
Oeltonae partes. 144. 12.
Oeltonarius. 161. 11.
Oculorum conspectus. 92. 3.
Odor. 84. 23.
Odora res. 84. 24.
Odorari. 84. 23.
Odores. 18. 8.
Offa minima. 39. 18.
Offendere. 116. 24.
Offensio. 138. 14; 141. 4.
Officij caussa datum. 57. 17.
Offula. 39. 18.
Olea grandis. 39. 5.
Olea multa non dicitur. 154.
28.
Oleam legere. 79. 14.
Olearum legulus. 34. 24.

In oleo coctum. 38. 21.
Oleariae molae. 46. 20.
Olere. 84. 23.
Olet unguentum. 107. 2.
Aliter olim & nunc. 152. 3.
Olitor. 78. 26.
Olitores feriati. 67. 6.
Olium. 198. 1.
Olla. 39. 3.
Olla centuria. 99. 24.
Ollauer arbor. 91. 20. 29.
Olli. 99. 22.
Ollus leto datus est. 99. 26.
Olor. 84. 23.
Olus olera. 185. 7.
Omen. 41. 2. 82. 9. 109. 12.
Omen bonum. 52. 14.
Omina. 96. 25. 107. 11.
Omneis repudiandum est arteis.
168. 12.
Omnia uniuersa discrimina.
173. 27.
Omnicarpa. 35. 22.
Opera. 32. 25. 57. 7.
Opercula. 54. 24.
Opere munire. 47. 15.
Operimenta. 54. 23.
Operiri. 54. 23.

Opimae res. 34. 12.
Opinio. 74. 23.
Opis. 34. 12. 47. 13.
Oppidum. 11. 17. 47. 13.
Oppidum uocabulū est. 176. 16.
Oppilatur. 45. 28.
Opando. 145. 2.
Optima et maxima glans. 37. 6.
Optimum. 134. 20.
Optiones. 34. 2.
Opulentus. 34. 11.
Opus est. 26. 7. 47. 14.
Opus operis. 26. 7.
Opus non extat. 83. 1.
Orac. 115. 10.
Orando auspicio. 86. 18.
Orare. 82. 7. 99. 20.
Oratio. 82. 8.
Oratio aperta, ut cito intelligatur. 122. 2.
Oratio breuis, ut cito intelligatur. 122. 2.
Oratio debet dirigi ad utilitatē.
121. 27.
Oratio ex litteris constat. 186.
22.
Oratio natura tripartita. 115. 1.
Oratio soluta. 88. 22. 89. 16.

Oratio utilis est aperta, & bre-
uis. 121.28.

Orationem apertam facit con-
suetudo. 122.3.

Orationem breuem facit tempe-
rantia loquentis. 122.3.

Orationis analogia. 144.16.

Orationis partes quattuor: cōsus,
tempora, neutrum, utrumque
habentes. 126.21: 144.18.

Orationis partes, unde declina-
tiones oriuntur. 118.7.

Orator. 82.8: 99.15.

Orator non debet in omnibus
uti analogia, si sine offensio-
ne facere non potest. 138.13

Orator obscurus & longus est
odio. 122.1.

Orbem facere. 48.1.

Ordinatus. 196.1.

Ordines bini. 177.4.

Ordine tertio triarij. 33.15.

Ordiri. 113.12: 186.15.

Ore facere auspiciū. 82.13.

A quo, in quo, & quid in origi-
ne considerata. 97.11.

Origines uerborum. 10.22: 11.

Origo recte capta. 174.5.

Oriri. 71.23.

Oritur fremor. 79.27.

Ornamentum. 82.9.

Ornare capillum. 44.12.

Ornatus. 44.9.

Orsa ratio. 174.6.

Orto sole. 62.28.

Ortus humanus. 94.9.

Orius. us. 27.5: 37.9: 49:

7: 105.19.

Os oris. 44.9.

Os mortui. 15.13.

Osca lana. 102.12.

Oscula lingua. 96.12.

Oscula. 45.1: 213.7.

Oscula. 102.12.

Oscines. 82.12.

Osculum. 82.8.

Oscus. 96.25: 213.7.

Osmen. 82.10.

Osnamenta. 82.11.

Ossa cadauerum, s. 2.1.

Ossium. 198.1.

Ostia ortorum. 48.28.

Ostia scaenae. 145.17.

Ouile. 119.28.

Ouile ab oue. 129. 1. non ouia-	Tarari. 180. 8.
rium. 4.	Parcius. 128. 15.
Ouilia ab oue. 149. 26.	Parentare. 65. 3: 68. 6: 70.
Ouum. 40. 10.	27.
Paene. 164. 14.	Parentium, & parentum. 132.
Pagus. 68. 15: 26.	18.
Paia. 45. 20.	Pares partes. 142. 26.
Palam. 47. 9: 45. 1.	Paria duo simplicia. 45. 12.
Palantes. 23. 9.	Paria & disparia. 149. 2.
Palla. 45. 2.	Paries uocabulum uirile. 147.
Pallia. 54. 23.	22.
Pallium. 122. 17: 149. 17.	Parilis. 143. 22: 192. 7.
Paluda uirago. 98. 6: 16. 19.	Pariles similitudines. 144. 9.
Paludamenta. 98. 19.	Parire. 24. 21.
Paludatus. 98. 22.	Parma. 40. 23.
Palus. 18. 15: 51. 20.	Paro paraui. 213. 2.
Palustris locus. 49. 24.	A parte. 47. 12: 51. 15.
Panarium. 38. 7.	A parte totum. 94. 19: 105.
Panduntur fores. 112. 14.	15.
Pangere. 45. 20.	Paria manu. 57. 13.
Panificium. 38. 5: 6.	Participalia. 180. 18.
Panis 38. 5.	Participia. 167. 28.
Pannus. 40. 18: 142. 5.	Participia habent casus & tem
Panuelum. 40. 18.	pora. 130. 6.
Pappus maesus & mesus, 109.	Participia multa defunt. 130.
17.	15.
Par. 154. 17.	Particula. 183. 14.
Par, impar. 139. 15.	Particulatim. 15. 20.
	Partus

- Partus ex uiro et muliere. 144.
 Passus mille abest. 83. 14.
 Pastorum primum pulmentariū.
 38. 27.
 Pastorum uerba. 34. 14.
 Pastum agitur pecus. 72. 27.
 Patagiata. 45. 3.
 Patefacere. 26. 20.
 Patefieri. 101. 12.
 Patella. 42. 12.
 Pater. 26. 19.
 Patera. 42. 22.
 Pater familias non familiae
 134. 2.
 Patiendi. 180. 12.
 Patina. 42. 11. 3.
 Patres censeant. 86. 24.
 Patres familias, non familiarū.
 134. 5.
 Patricius cesus. 132. 17: 24:
 151. 9: 158. 13.
 Patronus. 142. 19.
 Patulus. a. um. 42. 11.
 Patulus locus & lectus. 52. 26.
 Pauere. 74. 11.
 Paulo lares. 34. 9.
 Paululum. 18. 15.
 Pauor. 74. 11.
 Pauper. 34. 8.
 Pauper, non paupera. 135. 6.
 Pauperior intra pauperē. 211. 3.
 Pauperrimus pauperrima. 133.
 5.
 Pausam facere. 111. 3.
 Peccare. 139. 20: 184. 7.
 Peccati genera duo declinationū
 139. 21.
 Peccatum. 56. 26: 57. 4: 187.
 25.
 Pestes. 44. 14.
 Pestinis dentes. 40: 16.
 Pectoralia. 41. 3.
 Pectus capere. 44. 26.
 Peculatoriae oues. 35. 9.
 Peculatus. 35. 10.
 Peculium. 35. 10.
 Pecunia. 34. 14: 35. 4.
 Pecunia in iudicium uenit in li-
 tibus. 57. 20.
 Pecunia imperata. 57. 27.
 Pecuniae signatae uocabula.
 55. 5.
 Pecuniam alligare. 58. 15.
 Pecuniosus. 34. 13: 119. 12:
 120. 1.
 Pecus exigere. 53. 28: 54. 1.

Pede plano. 52.22.
Pedem ponere. 35.8.
Pedica. 35.9.
Pedissequus. 35.9.
Peius pessimum. 134.21.
Pelagus sermonis puri. 145-9.
Pelles. 107.5:129.9.
Pelle suina, non pellaria. 129.
9:10.
Pellexit. 87.22.
Pelliculam adducere. 107.8.
Pellis. 107.3.
Pellulae. 54.22.
Peluis. 42.3.
Penaria caella. 53.10.
Pendere stipem. 58.17.
Penitus. 163.16.
Pensio prima. 58.19.
Pensura. 58.27.
Penus. 53.11.
Pera. 94.22.
Peragi lege. 69.24.
Percellere crimen. 158.20.
Percubuit. 149.20.
Percupuit. 149.21.
Percurrere. 115.12.
Percurri. 169.1.
Percussi, percutio, percutiam.

164.19.
Per delicias. 139.27.
Perdiscere. 64.15.
Perduelles. 101.7.
Perduellis. 10.7.
Perduellum. 101.8.
Peregre. 32.26.
Peregrina uerba. 54.24.
Peregrina uocabula. 37.9.
Ex peregrino natus nothus. 189.
26.
Peregrinus ager. 15.25.
Perfecta duplicia inter se paria
164.15.
Pergere. 15.27.
Periculum auertere. 110.20.
Periti. 57.5.
Perlucere. 47.10.
Permultas ac magnas. 115.
15.
Perna. 39.17.
Perorare. 82.7.
Perpasscere. 35.4.
Perpauca. 152.25.
Perperā. 138.12:139.23:24.
Perpetratus. a. um. 113.11.
Persedit. 149.20.
Persequi animo. 182.7.

Perseuerantia. 9. 15.

Persibus. 112. 2.

Persolvere. 64. 9.

Personae distortae. 103. 16.

Personae ternae. 165. 8.

Personae tres; quis, de quo, ad quem. 120. 12.

Personarum trium uerba. 144. 25.

Perspicere. 163. 19.

Perspicuus. a. um. 68. 28: 110. 24.

Perstare. 9. 15.

Perstitit. 149. 20.

Pertendere. 9. 12: 162. 15.

Pertinacia. 9. 11.

Peruade polum. 93. 10: 12.

Peruehi. 50. 27.

Peruetustus. 77. 18.

Peruidere. 137. 6: 21.

Peruigilium. 83. 16.

Peruium non est iter. 48. 21.

Peruolare. 74. 5.

Per urbem. 80. 7.

Perurendo. 93. 15.

Pes. 35. 6.

Pes magnus. 35. 7.

Pes noster. 76. 10.

Pessimum. 134. 21.

Petere comeatum. 86. 19.

Petitum auspicium mittere. 86. 18.

Piacularis hostia. 70. 1.

Piaculum. 69. 18: 75. 14: 16.

Piare. 70. 1.

Pila terrae. 94. 12.

Pilani. 33. 12: 41. 12.

Pili horrent. 73. 26.

Pilum. 41. 2: 46. 18.

Pingo pinxi. 213. 3.

Pinnae. 47. 19: 50. 25.

Pinfere far. 46. 18.

Pinfabant. 15. 9.

Pipatus pullorum. 110. 21.

Tipulo. 110. 20.

Pisces adlauant. 166. 19.

Pisciceps, piscicupem non dicitur. 131. 12.

Piscina piscinula piscinella non dicitur. 157. 17.

Pistrinum. 38. 12: 46. 19: 20.

Pistrix. 46. 2.

Placenta. 38. 25.

Plaetoria lex. 62. 14.

Plagula tunicae angustis clauis aut latis. 159. 8.

Ec ii

Plano pede. 5 2. 22.
 Planius. 126. 16.
 planum. 21. 10.
 Planus ager. 16. 22.
 Plaustrū. 46. 2: 47. 8: 105. 14
 Plerumque. 188. 1.
 Pluit in praeterito & praesenti
 tempore. 166. 7.
 Pluit in praeterito v longo. 166
 11.
 Pluma elata. 29. 24.
 Plumba non dicitur. 155. 1.
 Plumbeus. 155. 2.
 Plurales ex singularibus decli-
 nantur. 116. 27.
 Plus litterarum. 61. 10.
 Plus uomere. 45. 22.
 Plusima. 96. 5.
 Pluuia. 53. 4.
 Pocilla argentea. 155. 4.
 Pocillum. 155. 3.
 Pocula. 42. 22: 26.
 Poculum. 85. 1: 123. 8.
 Poena. 57. 3.
 Poena adficere. 140. 19.
 Poenitere. 57. 3.
 Poeta quam orator liberius se-
 quitur analogias. 169. 21.

Poetae error. 180. 21.
 Poetae multum possunt, ut uerba
 melius, aut deterius dicantur.
 141. 11.
 Poetae transilire lineas impune
 possunt. 138. 14.
 Poetae scaenici. 141. 10.
 Poetarum uerba. 111. 2: 24: 64.
 15.
 Poetica lex. 94. 18.
 Poetica uocabula. 89. 4.
 Poeticae origines. 88. 25.
 Pollere. 123. 12.
 Pollutus. a. um. 75. 23: 25.
 Pompea circi. 50. 19.
 Pondus. 55. 7.
 Pondera. 154. 25.
 Popularis. 210. 4.
 Ad populum latae leges. 79. 15.
 Populus constitutus. 69. 19.
 Populus in sua potestate, singuli
 in illius. 138. 15.
 Populus si perperam est consue-
 tus, debet corrigere se ipse.
 138. 12.
 Populus uniuersus debet in omni-
 bus uerbis uti analogia. 138.
 11.

Populi imperium. 32. 24: 175.
 22.
Porca in agro. 17. 18.
Poridus. 35. 26.
Porrectus. a. um. 66. 3: 70. 4:
 75. 27.
Porriciendo. 75. 25.
Porro. 160. 21.
Porta. 47. 23.
Portus. 48. 22.
Pos. 10. 12.
Poscere. 106. 8.
Poscere potum. 42. 28.
Possessor. 142. 5.
Posterior. 118. 21.
Postica ad septentrionem; 91.
 15.
Postremo. 125. 3.
Postridie kalendas, Nonas, Idus
atri 69. 16.
Potare. 84. 25: 88. 16.
Potat. 107. 2.
Potatio. 42. 26: 85. 1.
Potentia. 10. 10.
Potestas. 78. 3.
Potio. 42. 26: 85. 1.
Potio circumfertur. 42. 24.
Potis est. 108. 12.
A potu potus sum. 213. 4.
Potum poscere. 160. 8:
Potura. 18. 5.
Bene potus. 105. 22.
Potus. 42. 26.
Prae. 15. 1.1.
Praebia. 112. 7.
Praecepta pauca & breuia ar-
tis. 116. 17.
Praeceptis egere. 123. 27.
Praecessit. 72. 7.
Praeco censoris. 86. 4.
Praeco indicit funus. 52. 23.
Praeco reū vocat de muris. 86.
 20.
Praeco locat. 13. 13.
Praecon imperato. 85. 10.
Praeda. 57. 12.
Praeda a praedando. 120. 6.
Praedes. 17. 23.
Praedia. 17. 22.
Praedicere diem. 78. 6.
Praediuinare. 75. 11.
Praedium, praedij, praedio. 131
 24.
Praefatio. 104. 18.
Praefica. 104. 10.
Praegnantēs boues immolantur.
 Ee iii

- 65.23.
 Praeire iure. 31.5.
 Praemium. 57.13.
 Praenomina discernendi causa. 153.10.
 Praenomina instituta ad usum singularia 153.5.
 Praenomina mulierum antiqua. 153.15.
 Praeposui. 78.19.
 Praes. 81.21:22.
 Praesagire. 184:1.
 Praeseca. 37.28.
 Praesecare. 37.19. (8.
 Praesente legatis omnibus. 210.
 Praesidere. 33.20.
 Praesidium. 33.19.
 Praestare fidem. 17.24.
 Praestigator. 34.21.
 Praestolare. 92.15.
 Praetexta. 66.24.
 Praetorium in castris. 53.1.
 Praetorium ius ad legem aestimatur. 81.2.
 Praeuerbia. 72.2:4: 84.7.
 Praeuerbia decem. 72.7.
 Aprandeo pransus sum. 213.4.
 Prata. 17.18.
 Prouitas. 142.18.
 Precari. 110.19.
 Prebendere. 79.5.
 Premere. 108.27.
 Pretium. 57.4.
 Pretium consistere. 13.15.
 Prima chorda. 183.24.
 Prima luna. 64.6.
 Prima urna multa. 57.2.
 Primigenia uerba. 71.19.
 Primigenius. a um. 71.15: 18: 19.
 Primitus. 76.17.
 Primo crepusculo. 105.22.
 Primo mane surgere. 157.10.
 Primum. 75.4.
 Princeps ciuitatis. 64.20.
 princeps gregis. 64.20.
 Principes; 33.12.
 Principes dei. 24.9.
 Principes de coelianeis. 21.12.
 Principia infinita. 72.12.
 Principia mundi. 186.21.
 Principio. 72.1.
 A principio. 35.13.
 Incorruptum principium naturae rerum. 186.26.
 Prior pro proximo. 139.2.

Priora & posteriora uocabuli Profari. 96. 11.
 & uerbi. 118. 13.
 Prisca consuetudo. 190. 7.
 Priscus. a. um. 89. 15.
 Pristinus. 140. 27.
 Priuati armati. 85. 14.
 Priuatorum balneum et balneae. 155. 20.
 Pro idest ante. 77. 3.
 Pro emptore sacrificantes. 65. 10.
 Pro insano. 124. 4.
 Pro nihilo habere. 110. 26.
 pro se siue altero. 85. 16.
 pro uniuersa analogia. 138. 25.
 procare. 106. 8.
 procreans. 163. 4.
 pro creare. 143. 25.
 procudendum. 112. 18.
 procurare aedes. 31. 9.
 prodere. 49. 11.
 prodicere diem. 78. 6.
 prodigium. 48. 15.
 producere lectum. 139. 16.
 productio syllabae. 114.
 profanatus. a. um. 75. 22.
 Profanum. 75. 28.
 profanum, idest antefanum. 75. 21.
 Professus. 76. 6.
 Profluere. 131. 18.
 Progenerare. 144. 2.
 Progeneradi pars animae. 144. 14.
 progenies. 182. 14.
 progressus. a. um. 153. 19.
 proh luppuer. 92. 24.
 proietta cadauera. 18. 11.
 proinde. 150. 5.
 proinde ac. 119. 21: 192. 20.
 proinde ut. 75. 28: 203. 1.
 prolabere. 74. 6.
 prolocutus. 76: 20.
 proloquium. 209. 1.
 prolubido. 212. 1.
 proludere. 77. 4.
 proluuies. 212. 1.
 promiscue. 9. 19: 83. 3.
 In promptu. 54. 27.
 pronomina. 151. 9.
 Pronomina finita. 127. 5.
 In pronuntiando in oratione. 139. 18.
 Pronuntiare. 73. 8: 21: 77. 3.
 Propagatus. a. um. 115. 22.
 153. 20.

Propagines. 117.23:121.16.	Prouersus. 106.9.
Propago omnis natura secunda.	Prouidere. 88.11.
115.6.	prouocabula. 126.28.
Prope. 68.9	Pro uocabula infinita. 127.3.
Prope adgreditur. 91.7:	Proxime accedere ad id ut.
Propinquiore genere. 173.11.	172.11.
Multo propius nobis. 90.10.	Prudens a prudentia. 119.7.
Proponere. 147.26.	Pruina. 62.23.
Proportio. 171.11.	Publice. 51.23:52.6.
Proportione. 55.10:15.16:	In publicum cogere. 35.12.
57.27:143.21.	In publicum praestare. 81.23.
Proportionem reddere. 130.1.	Puer ad senem, puella ad anum.
Propositum. 117.9.	121.24.
Propositum habere. 137.8:	Pueri non loquuntur, sed fantur.
Proprium habere. 179.18.	76.17.
Proprium nomen. 76.9.	Puerorum remedia. 112.8.
Proprium uocabulum. 68.28.	Pueros in ludum mittere ut dis-
Propterea quod. 76.7.	scant scribere. 140.22.
Prorsus. 66.3.	Pugil. 34.23.
Prosa. 185.27.	Pugiles a pugnando. 119.10.
Prosapia. 104.22.	Pugnari. 180.8.
Proscindere. 105.11.	Pullos facere. 107.26:
Profectum. 39.20.	Pulmentarium. 38.26.
Prosequi. 89.19.	Pulmentarium primum. 38.27.
Proserpere. 27.19.	Pulmentum. 38.25.
Prospicere. 127.11.	Pulmones distrahantur. 103.5.
Protinam. 112.4.	Puls. 42.7.
Protinus. 112.4.	Puls antiquissima. 38.25.

Puls & placenta. 38. 25.

Puls calda. 43. 27.

Pulsare pedibus olympm. 94.
24.

Puluinar. 54. 22.

Puluini tricliniary pares. 149.
10.

Puncto temporis. 74. 5.

Pungebam pungo, pungam. 164.
26.

Pungo, pungam, pupugi. 164.
23: 213. 2.

Hae puppeises puppes. 132. 16.

Pupugeram, pupugi, pupugero.
164. 28.

Pupus senex. 96. 25.

Pura ara. 17. 11.

pura loca. 17. 10.

pura uerba. 78. 23.

purae arbores. 78. 21.

purgamentum. 64. 25.

purgare familiam. 15. 13.

purgare familiam. 15. 13:

purpura. 40. 11.

purpura in ueste. 45. 8.

purum facere. 78. 20.

purus sermo. 145. 9.

pusa. 96. 20.

pussillus. 42. 12.

pusus. 96. 21:

putare. 78. 19.

putator. 78. 21.

putatur ratio. 78. 22.

puteos coronare. 67. 24.

putescere. 18. 11.

puteus. 18. 3: 85. 2.

puticuli. 18. 12.

putidus. 18. 8.

putor. 18. 7.

putus purus. 78. 20.

In qua harum parte cumque sit.

190. 23.

Qua conuenit. 86-3.

Quadrans. 55. 21.

Quadrans ratiis. 20. 27.

Quadrans uesturae caussa. 20.

20: 26.

Quadrata mensa. 41. 16: 43.

15: 20.

Quadratus comicus uersus. 212

9.

Quadricepsos. 22. 18.

Quadriga. 189. 6. non dicitur.

14.

Quadrigae. 129. 12: 177. 17.

Quadrigae agitantur. 72. 27.

quadrigae binae, non duae. 189
12.
Quadrigae duae non dicitur.
177. 20.
Quadrigae initiorum. 12. 23.
quadrinae copulae. 180. 9.
Quadripartita forma. 184. 25.
Quadripartitio. 12. 16: 90. 28.
Quadripartitus. 128. 2: 144.
18.
quadriplacatus. 144. 18.
quadripes cornuta. 99. 7.
Quadruplex. 183. 22.
Quadruplex fons. 177. 4.
Quadruplex forma. 146. 18.
Quaerere. 83. 10. *
Quaestio. 83. 11.
Quaestionum iudicia 31. 12.
Quam ad finem. 146. 14.
Quam circum. 97. 8.
quam late quidque pateat. 180.
14.
Quam paucissima. 116. 12.
Quam rem siue litem. 109. 1.
Quanta multitudo. 71. 7.
Quaqua. 91. 9.
Quarta chorda. 183. 24.
Quarticeps. 21. 17.

Quarticepsos. 23. 2.
Quas infra. 101. 13.
Quasi temo. 45. 25.
Quassa dolia. 46. 16.
Quassare. 112. 11.
Quaterni casus. 150. 16.
Hei quattuor, hae quattuor, haec
quattuor. 160. 4.
Quattuor casuum, ut mel. 131.
24.
A quattuor ad centum triplices
habent formas. 160. 3.
Queis pro quibus. 89. 5: 29. 9.
Ques pro qui. 128. 7.
Qui dicunt. 149. 25.
Quibus non queis. 133. 28.
Quibuscum. 134. 1.
Quid noctis. 104. 26.
Quidquid est. 91. 20: 22.
Quinarij. 56. 3.
Quingenta millia discrimina,
71. 17.
Quingentum millium. 71. 25.
Quinquagies centum millia di-
scrimina. 72. 11.
Quinq. kalo Iuno nouella. 69. 3.
Quinque casuum, ut quintus.
611. 25.

Quinquennale tempus. 64.7.

Quinquennalis 87.13.

Quinticepsos. 22.18:23.16.

Quintus, quinti, quinto, quintum,
quinte. 131.25.

Quirare. 79.28:80.3.

Quis alius. 58.20.

Quis mulier. 77.26.

Quis, quae articulus infinitus.
179.19.

Quoad. 137.12.

Quocirca. 98.9:165.18.

Quo cum. 177.2.

Quo discernitur homo. 94.8.

Quo nomine. 123.11.

Quod aiunt. 148.20:149.20

Quod bonum, fortunatum, felixq.
salutareq. fiet. 85.10.

Quod dicunt. 148.25:150.
19:157.27.

Quod rogant. 147.9:157.5.

Quodammodo. 115.23.

Quoi. 128.4.

Quous. 128.3.

Quom. 209.2.

Quondam. 95.1.

Quotannis. 32.9:76.2.

Quotquot annis. 17.2:14:19:

143.2.

Quot mensibus. 21.22.

Quotquot mensibus. 21.22.

Quotus quisque. 142.15.

R. pro S. 96.1.

Radices. 71.21. (8.

Radices in agrū profectae. 43.

Rape, rapito. 180.1.

Rarenter, uel raro, non rare.
213.10.

Raritudo. 44.19.

Rastelli. 46.44.

Rastri. 46.6.

Rasu. 46.6.

Rati sumus. 59.2.

Ratibus aduehi. 20.19.

Ratibus repentibus. 95.10.

Ratio. 171.11.

Ratio poscitur. 72.17.

Ratio uerborum. 130.3.

Ratione coniunctus. 115.4.

Rationem dari. 85.16.

Ratis aerata. 95.13.

Ratis nauis longa. 95.12:14.

Ratitus quadrans. 20.27.

Ratum ac rectum. 108.3.

Raudus aes. 53.24.

Raudusculo librā ferito. 53.25

Recentes. 190. 15.
Recessit. 72. 5.
Reciprocare. 106. 7.
Reciprocus. 106. 5.
Recitare. 99. 2.
Reclusum. 15. 12.
Recordari. 74. 1.
Recta consuetudo sequenda. 141.
18.
Recte facere. 80. 15.
Recti casuum. 185. 3.
Rectissime. 91. 24.
Rectum homo, obliquum hominis
115. 9.
Rectum ante declinatum. 115.
7.
Rectus & obliqui casus. 116.
23; 127. 9.
Rectus casus. 124. 24.
Rectus casus singularis. 149.
20.
Rectus casus Aimilius. 116. 7.
Redemptum classicum de censori-
bus. 87. 2.
Redigere. 138. 23¹; 139. 20.
Redux. 158. 27.
Referre in litteras. 174. 3.
Referunt libri. 66. 21.

Reficere. 108. 12.
Refugit mens. 74. 9.
Regi clypei inaurati. 99. 14.
Regio. 33. 21; 120. 22.
Regiones. 91. 26.
Regis latera. 101. 25.
Regnum occupare. 51. 24.
Regredi. 143. 6.
Regula aratri. 45. 23; 24.
Regula cum denubus. 46. 1.
Rei collegae. 86. 22.
Rei. publicae. 85. 12.
Reijcere. 45. 11.
Reijcis religionem. 103. 23.
Relatum. 49. 13; 14.
Reliquum. 56. 19.
Reloqui. 76. 22.
Remanere in mente. 74. 12.
Reminisci. 73. 17; 21.
Renes dolent. 103. 5.
Repente. 66. 15.
Repentibus ratibus. 95. 10.
Reperire. 90. 9.
Repertum. 72. 23.
Repetere. 73. 18.
Repetere ab origine. 174. 23.
Repetere res. 32. 21.
Reponere. 158. 24.

Repotatio. 85. 1.

Repudiandus. 122. 27: 168.

12.

Reputari. 187. 22.

Requirere. 141. 28.

Rem siue litem. 109. 1.

Rerum natura & usus subesse
oportet, ut sit analogia. 151,
26: 152. 16.

Rerum naturae tres simile, diffi-
mile, neutrum. 172. 13.

Rerum, quae uerbis significan-
tur, partes. 118. 8.

Res militaris. 322. 23: 33. 13.

Resarrire. 112. 12. §

Referare. 112. 13.

Reseri agrum. 17. 14.

Respicio. 84. 8.

Respondebo. 163. 28.

Respondeo. 148. 28.

Respondendum. 150. 22.

Respondere. 80. 17: 81. 6: 8:
183. 25.

Responsum. 49. 14.

Respuat forum. 141. 10.

Hae restes & restes. 132. 16.

Restibilis ager. 17. 14.

Restipulari. 58. 15.

Rete. 44. 18.

Reticulum. 44. 18.

Retrastandum. 108. 10: 115.

14.

Retrabere. 10. 18.

Retro. 186. 21.

Retro aera dici. 56. 5.

Retrosum. 45. 10.

Reuocare. 190. 8.

Reuocare in cor. 174. 1.

Reus parum idoneus. 81. 26.

Rica. 44. 21. °

Ricinum. 45. 6.

Ricinium mulierum. 45. 15.

Rite. 108. 3.

Ritus. 31. 27: 44. 22: 107.

24: 28.

Riuus. 116. 10.

Rogant. 149. 3.

Rorarij. 102. 23: 24:

Rorat antequam pluit. 102. 25.

Roris rorem sine recto. 157.

27.

Ros roris. 158. 5

Rostrata trabes. 97. 23.

Rotunda mēsa. 41. 17: 42. 16.

Rotunda stagna. 18. 17.

Rubigo. 66. 7.

Rudentisibilus. 11. 13.
 Rudet ex rostris. 110. 27.
 Ruere. 39. 4: 45. 21.
 Rufae mulieres, rutilae. 107. 1.
 Runcina. 88. 17.
 Runcinare. 88. 17.
 Rura. 17. 21.
 Rure. 196. 1: 207. 1.
 Rursum & rursus. 17. 19: 20:
 Rursus. 74. 1.
 Rursus redit. 63. 28.
 Ruse. 96. 31.
 Rustici antiqui. 105. 2.
 Ruta. 37. 10.
 Ruta caesa v producta. 166.
 12.
 Rutabli. 46: 7.
 Rutilare. 106. 25: 27.
 Rutilus. 106. 28: 107. 1.
 Rutrum. 45. 20.
 S. prol. 46. 19.
 Sacellum. 107. 6.
 Sacer, magis sacer, sacerrimus.
 135. 1.
 Sacra annua instituta. 66. 28.
 Sacramentum. 57. 20.
 Sacrarium. 75. 23.
 Sacrificando deis. 42. 25.

Sacrifico, & sacrifico res differ-
 runt. 166. 14.
 Sacrifico, sacrificabo, sed sacrifi-
 candus, aut sacrificatus sum
 non dicitur. 166. 16.
 In sacris. 107. 6.
 In sacris nostris. 64. 25.
 Ex sacris carnem petere. 68.
 21.
 Saeculum. 10. 15: 64. 10.
 Saepius saepius. 107. 3.
 Sagax sensus. 36. 7.
 Sagorum extrema fimbriae. 30.
 27.
 Sagum. 54. 24: 25.
 Sagum in culeita. 54. 19.
 Salere. 39. 17.
 Salinae, non salina. 127. 20.
 Salsum falsius falsissimum. 134.
 17.
 Saltare in comitio. 32. 9.
 saltus. 16. 26.
 Salum. 28. 17.
 Saluator a salutando. 129.
 27.
 Saluo, salutabam, salutabo. 110
 11. *Sanguis* 26. 1
 Sancta non esse templa. 92. 8:

<i>Sapiens sapientior uir et mulier</i>	10:186.7:12, non scala.
135.9.	156.12:191.6.
<i>Sapientissimi uiri contra ueterē</i>	<i>Scalpere.</i> 88.9-
<i>consuetudinem multa fecerūt</i>	<i>Scamnum.</i> 55.2.
140.14.	<i>Scandendo.</i> 156.10.
<i>Sarculum.</i> 45.18.	<i>Scandere.</i> 55.1.
<i>Sarrire</i> 45.18.	<i>Scansio duplicata.</i> 55.2.
<i>Sartus.</i> a. um. 79.1.	<i>Scansio simplex.</i> 55.1.
<i>Satio.</i> 68.24.	<i>Scapus.</i> 37.18:20.
<i>Sationes.</i> 143.8.	<i>Scatere.</i> 156.5.
<i>Satis est.</i> 64.15.	<i>Scelerosus homo.</i> 87.5.
<i>Satisfacere.</i> 90.22.	<i>Scena.</i> 57.12:109.13.
<i>Satu.</i> 17.4:26.5.	<i>Scenici.</i> 82.12.
<i>Scabellum.</i> 55.1.	<i>sceptrum & scaeptrum.</i> 109.
<i>Scaena.</i> 109.13.	15.
<i>In scaena actores.</i> 178.11.	<i>scientia.</i> 34.21.
<i>Scaenae ostia dexteriore parte,</i>	<i>scientiam aucupari.</i> 11.19.
<i>& sinisteriore.</i> 145.17.	<i>scindere analogiam.</i> 155.14.
<i>Scaenici poetae.</i> 141.10.	<i>scirpea uirgulta.</i> 100.5.
<i>Scaemiculae.</i> 103.13:14.	<i>scobina.</i> 104.6.
<i>Scenium nugarium unguentum.</i>	<i>scobs.</i> 104.6.
103.15.	<i>scopae.</i> 177.15.
<i>Scaeptrum & sceptrum.</i> 109.	<i>scopae una est.</i> 117.5.
15.	<i>scortari.</i> 107.2.
<i>Scaeuae bonae caussa.</i> 109.21.	<i>scortea.</i> 107.5.
<i>Scaeuā sinistra.</i> 109.22.	<i>scortum, pellis.</i> 107.4.
<i>Seaeuū bonum omen.</i> 109.27.	<i>Scrantiae.</i> 103.17:18.
<i>Scalae.</i> 153.28:155.22:156	<i>Screando.</i> 103.18.

Ut est scribo scribam, sic dico Sedile. 44. 2.
 dicam. 121. 24. j Seditantes non dicitur. 131. 2.
 Scriptitavi. 180. 11. Sedulitas. 10. 18.
 Scriptor. 90. 7. Sedum. 44. 2.
 Scriptor ab scribendo. 129. 24. Seges. 17. 4: 112. 19.
 Scriptores discrepant. 168. 14. Segestria. 54. 15.
 Scrupea. 103. 22. Segetes. 143. 21.
 Scrupea saxa. 91. 7. Selibra. 55. 20.
 Scrupedae. 103. 17: 19. Seliqvastrum. 44. 3.
 Scrutando. 89. 8. Sella. 44. 3.
 Scrutari. 122. 10. Sembella. 56. 9: 181. 21.
 Scutum. 40. 26. Semen 17. 5: 68. 23.
 Se. 55. 19. Semen igneum. 25. 28.
 Secedere. 49. 25. Semen ignis. 24. 24.
 Secepi. 93. 11. Sementes. 17. 6.
 Secretus. a. um. 152. 15. Semilixulae. 38. 9.
 Sectura. 40. 26. Seminaria. 17. 6.
 Seculae. 46. 9. Scmipedes. 212. 8.
 Seculum. 64. 10. Semis tertius. 56. 6.
 Secundi tres. 112. 18. Semis quartus. 56. 6.
 Secundum parietem. 106. 12. Semiſſis. 55. 22: 181. 21.
 Secundum segetes. 66. 6. Semita. 16. 19:
 Secundum viam. 74. 17. Semodius. 55. 20.
 Secuti. 72. 12. Semuncia. 55. 19.
 Sedere in templo. 86. 18. Senae partes. 177. 9.
 Sedes. 44. 2. Senarius uersus. 210. 2: 212. 8.
 Sedes dei. 52. 20. Senatus consultum. 49. 13: 28.
 Sediculum non dicitur. 129. 5. Seneſſa. 10. 15.

Seneſcenſ

Senescendus. 61. 11.

Senescens mensis. 64. 3.

Senex amica. 96. 19: 21.

Senior non falsus senex. 211. 2.

Seniores. 51. 18.

Sensus a capite initium capiunt.
210. 5.

Sensus. 142. 13.

Sensus quinq. 83. 12: 144. 12.

Sententia. 209. 1: 212. 7.

Sententiam efferre. 115. 5.

Sentior non dicitur. 213. 12.

Separatim. 131. 5: 181. 17:
189. 22.

Septemtriones. 105. 8

Septem kalo luno nouella. 69.
6.

Septentrionalis circulus. 142.
24.

Septicepsos. 22. 20.

Septima chorda. 183. 24.

Septunx. 55. 23.

Septus. 49. 28: 91. 13.

Ad sepulchrum epulas ferre.
65. 3.

Ad sepulchrum lanae. 95. 21.

Sequens. 97. 19.

Sera. 112. 14.

Serendi caussa. 45. 17.

Series. 78. 28.

Series casuum. 158. 18: 193. 9.

Seriturne? 180. 4. Seriturne?

Sermo. 78. 23: 28: 79. 1.

Sermo purus. 145. 9.

In sermone. 135. 2.

Sermones scribere. 137. 7.

Sero, seror. 130. 7.

Serperastra. 140. 4.

Serpere. 27. 19.

Serpunt spinae. 46. 13.

Serra. 112. 13.

Serrae leues. 46. 4.

Serta. 78. 28.

Serui priscis nominibus. 142.
15.

In seruis gentilia natura non
subest in usu. 153. 1.

Seruolus. 117. 21.

Seruorum liberi. 151. 23.

Seruorum sanorum nomina.

136. 19. Societatum ibid.

Seruorum nomina imposita a do
minis. 120. 19.

Seruus serue. 185. 17.

Seruiles dij manes. 68. 10.

Sestertius. 56. 4.

Setae nigrae. 89. 12.
Sex casuum, ut unus. 131. 26.
Sex decuriae tribus gradibus.
161. 19.
Sextans. 55. 20.
Sexii casus desinunt in A E I
O V. 188. 11.
Sexticepsos. 22. 19: 23. 6: 17.
Sextula. 55. 18.
Sexus uirilis, muliebris, neuter.
127. 6.
Sibi non constat. 157. 12.
Sibilus. 11. 13.
Sic itidem. 71. 23.
Sicubi. 176. 18.
Sidera. 93. 14.
Siet. 85. 11.
Sigillatim. 40. 10: 127. 5.
Signa cata. 100. 22.
Signa quotannis eodem modo
exoriuntur. 143. 2.
Signa, sidera. 93. 13.
Signa canere. 97. 21.
Signa dare. 97. 20.
Signa incinuerunt. 98. 22.
Signa, quae non habent caput.
158. 21.
Signorum membra. 158. 22.

Significabilem. 75. 4.
Signiteneutes. 14. 12.
Signum candens. 93. 16.
Signum dare. 36. 8.
Silentium noctis. 63. 9.
Silua excisa. 50. 11.
Siluestres loci. 98. 13.
Simile quid sit. 171. 19.
Simile uerbum eodem genere &
figura. 125. 9.
Simile & dissimile ex duobus
constat. 171. 21.
Ex duobus uocabilis similibus
casus similiter declinatos si-
miles fieri. 150. 1.
Similes res dissimilibus uerbis no-
tantur. 137. 8.
Quodcumq. conseras, aut simile
est, aut non est. 172. 17.
Similia non solum a facie, sed a
coniuncta ui, & potestate.
162. 27.
Nihil extrinsecus oportet sumi
ad iudicandum an sit simile.
126. 12: 133. 12.
Similiores qui plura habent ea-
dem. 172. 10.
Similis ques. 192. 5.

- Similis nominatus eodem genere, In singulos annos. 87. 15.
 Specie, casu, exitu. 176. 25. Sinisterior pars. 145. 17.
 Similitudines poetarum. 182. 17 Sinistra & dextra. 95. 16.
 Similitudo. 146. 18: 181. 20. Sinistra ab oriente. 91. 14.
 Similitudo uerborum in multis Sinistra bona auspicia. 109. 23.
 uerbis. 125. 1. Ferto in sinistrum. 91. 21.
 Simpulum. 43. 11: 14. Sinum. 43. 3.
 Simulacra. 100. 5. Sinus. 43. 3.
 Sine controuersia. 119. 17. Sinus uas. 142. 9.
 Sine dentibus latrat. 97. 15. Sirpare. 46. 15: 47. 2.
 Sine dubio. 150. 22. Sirpata dolia. 46. 15.
 Sine dubitatione. 116. 20. Sirpea. 47. 1.
 Singula, multa. 56. 27. Sirpices. 46. 3.
 A singulari in multitudinem, an Sirpiculae. 46. 12: 14.
 contra ordini debuit analogia. 186. 15. 22. Sistere. 63. 14.
 Singulare uerbum caput. 150. Sitiens. 123. 8.
 Singulare uerbum non habet Situs a. um. 68. 14.
 analogias. 150. 22. Socer soceri. 162. 25: 193. 11.
 Singulares res. 116. 27. Socrus. 193. 11.
 In singulari. 132. 14. In societatem uenire. 80. 3.
 Singularia facilius uidentur ex Societatum seruorum nomina si-
 multitudine, quam ex singu- ne proportionem. 136. 19.
 laribus multitudinis uerba. Si homines sustuleris, sodales
 187. 4. sustuleris, si sodales, sodalium
 Singularia auspicia. 16. 2. tem. 181. 28.
 Singulare aliquid. 153. 11. Sodalitas. 181. 25.
 Singularis casus. 97. 26. Sol. 27. 8: 29. 6.
 Sola terrae. 15. 8.

Solarium. 62.7.
Solis ignis aureus. 106.27.
Solis & lunae cursus. 62.2.
Solis motus. 63.11.
Solitus sum a soleo. 167.6.
Solium. 44.3.
Solstitialis circulus. 142.24.
solstitium. 63.12:13:043.4.
soluere crimina. 139.1:146.
16.
soluere per trutinam. 58.25.
solui a soleo Cato & Ennius.
167.5.
solum. 61.18.
soluta oratio. 88.22:89.16.
soluta oratione locuti. 190.4.
sonant arma. 79.22:26.
sonitus. 79.22:26.
sorbere. 84.24.27.
sors. 58.22:24:79.8:10.
sortes. 79.9:101.6.
sortilegi. 79.10.
spatium. 34.22.
species. 130.2:147.7.
species alienae. 24.16.
specillum. 84.14.
specio. 44.15:84.3:11:14.
spectacula. 50.17.

spectare. 84.2.
speculationem habere. 84.5.
speculo. 44.15.
specula. 84.10:11.
speculator. 84.10:11:12.
speculum. 44.11:15:84.10.
sperare. 81.14.
sperata. 81.18:20.
spes. 81.13.
spexit. 84.4.
spica. 17.7:73.27.
spica aret. 25.11.
spicas congruere. 46.27.
spicilegium. 112.19.
spinofiora. 128.16.
splendidae stellae. 91.6.
sponden tuam gnatum. 81.1.
spondere. 80.10:17:18:21.
sponsa. 80.17:23.
sponsa pecunia. 80.22.
sponsalis dies. 80.25.
sponsio. 80.24.
sponsor. 80.19:81.21.
Ex sponsu agere. 81.10:13.
sponsu alligatus. 80.28.
sponsus. 80.20:24:25.
sponsus rogatus. 112.7.
sponsus. 80.10.

sponte dicere. 81. 5.
sponte suapte. 80. 12.
sine sponte sua. 81. 12.
spontis suae finem. 81. 5.
spurcitia lanae. 102. 10.
st. 24. 10: 96. 21.
stadium. 12. 17.
stagnum. 18. 16.
stamen. 40. 13.
stans. 40. 25.
status. 12. 14.
statuti dies. 68. 16.
stella prima exorta. 62. 24: 27.
stellae quot in orionis signo.
101. 13.
stella iubata. 63. 1.
stercus euehitur. 47. 3. euerri-
tur. 70. 11.
sterile. 25. 10: 117. 18.
sternere. 54. 21: 88. 10.
stillicidium. 18. 20.
stipare. 58. 10: 11: 12.
stipatio. 101. 26.
stipatores. 101. 26.
stipendia facere. 58. 6.
stipendiarij. 58. 16.
stipendium. 58. 7.
stips. 58. 7: 14: 16.

stipula. 112. 19.
stipulari. 58. 15.
stirpem liberum. 93. 21.
stirps. 116. 9.
stiua. 45. 24.
stola muliebris. 178. 13.
stola mulierum. 149. 16.
stola pallio dissimilis. 1122. 17.
stragulum. 54. 28.
stramenta esegcte. 54. 15.
strangulare. 88. 14.
strictim. 147. 8.
stritabillae. 103. 18: 24.
stritare. 103. 24.
stritilando. 103. 24.
strenuus ab strenuitate. 119. 9.
Haec strues. 158. 28.
strues, non struis. 134. 13.
struis, strui, struem, struum. 134.
8.
stulte dicere. 148. 21. (2.
stultus, stultior, stultissimus. 157.
sua sponte. 80. 15: 18.
suapte sponte. 80. 12: 188. 1.
sub armis. 83. 28.
sub dextra. 51. 13.
sub dio. 26. 25.
sub diuo. 52. 28.

sub sensum uenire. 8 3. 21

sub tecto. 1 2 3. 3.

sub tecto non iurandum. 26.

27.

sub terra. 45. 19.

sub terra templum. 9 1. 4: 8.

sub urbe populi. 66. 17.

subesse. 89. 10.

subigere aures populi. 141. 11.

subiungere. 13. 27: 189. 9.

sublati remi. 95. 15.

sublekti. 79. 17.

subligaculum. 67. 16.

sublime cogens. 104. 28.

sublimes lecti. 54. 12.

sub mensuram ac pondera succedunt. 154. 25.

subscribere. 112. 3.

subsedere. 21. 3.

subsellium. 44. 3.

subsistere. 33. 16.

subsidium. 33. 16.

subsistere. 44. 4.

subsistere. 51. 14.

substructus locus. 51. 13.

subiemen. 40. 14.

subtilius. 182. 4.

subtus. 44. 27.

subucula. 44. 27.

subuculae uxoris non pares.

148. 27.

subulo. 98. 7.

subuolare. 30. 21.

subcensere. 108. 25.

successit. 72. 6.

succi parum. 39. 13.

succidere. 30. 23.

succidia. 39. 15.

succinit. 82. 2.

succudere. 41. 4.

succus abest. 39. 11.

sudor pro hembre. 18. 2.

suere. 34. 17: 173. 6.

suffibulum. 67. 15.

suffiundo. 67. 16.

suffragium ferre. 69. 19.

sui cuiusque temporis uerba. 166. 8.

suile a sue. 129. 1.

suilla. 39. 7.

suis a suere et a sue. 173. 6.

sulcus. 17. 17: 47. 25.

sulfur. 18. 8.

sum olim esum. 165. 4.

sunto. 91. 19.

sum, fui, ero. 165. 1.

sumere similitudines. 163. 7.

summa. 138. 2.

summa duplex. 122. 28.

summa muri. 47. 19.

summa pars. 29. 15.

summa potestas. 31. 19.

summa pura. 78. 23.

summa terrae. 15. 7.

Ad quamcunq. summam in dicen
do referam. 138. 21.

summatim. 117. 14.

In summo. 105. 18.

summum caelum. 13. 25.

summum diei. 62. 12.

Ad summum peruenire. 135.
11.

summus. 43. 1.

summus amicus. 210. 4.

summus campus. 17. 8.

sunt. 91. 19.

suo quisq. ritu sacrificium fa-
ciat. 108. 1.

supellex. 122. 24; 123. 14.

supellex distincta ex ebore,

alijsq. rebus. 123. 18.

supellex figurae nouae. 142.

14.

supera loca. 13. 20.

superare. 104. 27.

superior domus. 53. 15.

superrimus. 62. 13; 101.

19.

supparus. 44. 28.

suprema. 62. 12; 15.

suppositi. 79. 17.

supra & subitus. 44. 27; 28. 2

supremum tempus. 62. 15; 101.
22.

supremus. 101. 19.

surdum theatrum 152. 19.

surgere magis mane. 157. 9.

sursum uersus. 34. 26.

susceptae feriae. 68. 24; 25.

suspendere. 109. 21.

suspitrices. 104. 1.

susplicere. 18. 13.

suspicio. 84. 9.

sustinere rem publicam. 28.
25.

sustollere. 17. 17.

sutor. 34. 17.

sutrina. 34. 17.

sutrina, non calcearia. 129. 9;
10.

syllabae habent singulos casus.

150. 14.

Ff iiii

Tabellae. 40. 27.	Tempestiuus. 6 2. 3.
Taberna uinaria, cretaria, un-	Templa caeli. 9 1. 1.
guentaria. 129. 6. argentea-	Templa aeterna caeli. 64. 15.
riorum. 86. 23.	Templa adfari. 75. 18.
Tabernae aedes. 52. 24.	Templa dextra. 92. 6.
Tabernola. 21. 18. 12. 18.	Templi partes. 91. 13.
Tabula, in qua latrunculis ludi-	In templo auspicij sede. 86. 18.
tur. 177. 5.	In templo iubeas adesse homines.
Tabulae. 58. 18.	86. 26.
Tangere. 44. 25. 128. 15.	Templum concipere. 91. 17.
Tanta cognatio. 182. 3.	Templum. 91. 2. 92. 8.
Tantalae. 103. 18.	Templum circumseptum. 93. 8.
Tantidem. 97. 15.	Templum factum est. 85. 21.
Tantum acuminis. 61. 10.	Templum testumq. 91. 21. 22.
Tantus numerus. 115. 18.	Templum unius introitus. 93. 9.
Tardus. 144. 28.	Tempora, casus, neutrum uerba
sub testis. 26. 27. 123. 3.	significant. 118. 10.
Tela 40. 14.	Tempora tria praeteritum, prae
Tellus, 27. 6.	sens, futurum. 120. 10.
Tellus uincta caelo. 25. 22.	Temporale uerbum. 118. 21.
Temo. 45. 25. 104. 27. 105.	Temporalia uerba. 167. 13.
1. 13.	20.
Temperantia. 122. 3.	Temporalis. 179. 24.
Tempestas. 104. 25.	Temporum uocabula. 61. 4.
Tempestas pro tempore. 101.	Temporum trium uerba. 144.
22.	24.
Tempestas suprema diei. 101.	Tempus. 12. 15. 61. 23. (18.
21.	Tempus uerbo iungitur. 108.

Tempus supremum. 62. 15:

101. 22.

Tenebras dissoluere. 83. 7.

Tener, tenerior, tenerrimus. 135.

Tenor temperatus, 62. 2. (1.

Tera pro terra. 14. 19: 15.

6.

Terdeni. 33. 26.

Terere. 46. 21.

Tergerc manus. 85. 7.

Tergor tērsi. 213. 6.

Termentarium. 14. 23.

Terra. 13. 18: 19. 17.

A terra terrus non dicitur. 146.

24.

In terra. 91. 4.

Ab hac terra. 188. 11.

Terra altrix. 94. 16.

Terra unde. 14. 18.

Terra & caelum dei. 24. 9:

20.

Terra iuuat, & lucet. 27. 22.

Terra mundi media. 94. 11.

Terrae analogiae. 143. 18.

In terris. 91. 15.

Territorium. 14. 21.

Terticepsos. 22. 17.

Teruncius. 56. 10.

Tesca. 92. 12.

Testa uel testus. 38. 15.

Testa. 30. 20: 91. 18.

Testiculi dempti. 36. 5.

Testimonium esse. 21. 28.

Testuatum. 38. 15.

Testudo in re militari. 41. 14.

Tibiae. 131. 6.

Tibiae quattuor foraminum.

211. 5.

Tibicen. 131. 6.

Tibicina. 111. 2.

Tibicines. 82. 5: 98. 9.

Tibicines ferati. 66. 10.

Tignum. 47. 11.

Timor frigidus. 73. 24.

Tingere. 88. 14.

Titiae aue. 32. 16.

Toga. 40. 20.

Toga laena. 45. 15.

Toga praetexta. 56. 24.

Toga uirilis. 149. 16.

Toga uirilis tunicae muliebri
dissimilis. 122. 16.

Tollere. 150. 25.

Tomentum. 54. 19.

Tonsura inuenta. 23. 23.

Torale. 54. 26.

Toruius. 54. 28.

Torulus. 54. 28.

Torus. 54. 26: 27.

Toruus. 47. 21: 54. 27.

Totae pro toti. 110. 25.

Totidem. 121. 20: 131. 22:
212. 8.

Trabes una. 97. 23.

Trabs. 97. 26.

Trabs a trabes. 187. 5.

Traditae historiae duae. 51.
28.

Traditum est memoriae. 54. 6.

Traducere. 140. 7: 9: 27: 141.
1.

Traductus. 21. 13.

Tragula. 40. 26: 17. 1.

Trahere plaustrum. 46. 2.

Trabi per terram. 47. 1.

Traicere. 40. 26.

Trama. 40. 15.

Trames. 103. 8.

Tramites. 10. 23.

Tranare. 40. 15.

Tranquillo mari. 107. 26.

In transeundo. 179. 10.

Transilire. 138. 14.

Transitibus. 185. 21: 186. 2

Transitio. 166. 1.

Transitus. 162. 24: 186. 17.

Translata. 110. 22: 190. 20.

Translaticia uerba. 83. 4.

Translaticium nomen. 19. 25.

Translaticium uerbum. 78. 25.

Translatio. 76. 10.

Translatum. 82. 22.

Transuersa regula. 45. 24.

Transuersi ordines. 177. 4.

In transuersum. 210. 1.

Transuersus. 103. 9: 106. 9:

Trapetes. 46. 20: 21.

Trauolare. 41. 22.

Treis libros. 88. 21.

Tremo. 73. 25.

Tremuisti idest timuisti. 73.
24.

Tres bigae non dicitur, sed tri-
nae. 189. 12.

Tressēs. 159. 27: 28.

Tressēs ex tribus aeris. 160. 12.

Tressis. 55. 10: 160. 1.

Triarij. 33. 14.

Tribulum. 14. 24.

Tribus. 57. 26.

Tributa quinto quoq. anno. 64.
8.

- Tributim. 57. 27.
 Tributum. 57. 26.
 Tricesis. 55. 14.
 Triclinia hiberna & aestiua.
 122. 22.
 Fenestrata. 122. 23.
 Triclinaris gradus. 123. 16.
 Triclinariae mappae. 149. 9.
 Triclinij lecti pares materia, ali
 tudine, & figura. 149. 18.
 Tricliniū cōsternere. 139. 14.
 Tricliniorum analogiae. 139.
 14: 18,
 Triens. 55. 22.
 Trigae. 129. 12.
 Trinae bigae, non tres. 189. 12.
 Trinae copulae. 137. 22.
 Triones. 105. 9: 10: 15.
 Triplia. 42. 12.
 Triplices radices. 128. 25.
 Triportenta deum. 102. 28.
 Trita semita. 10. 22.
 Tritaui mater. 90. 9.
 Tritauus. 90. 8.
 Triticum. 38. 11.
 Triticum iactum. 143. 20.
 Tritura. 14. 23.
 Tritus. a. um. 56. 23.
 Triuium. 93. 22.
 Trium casuum, ut praedium.
 131. 23.
 Triumphare. 80. 6.
 Io triumphae io. 80. 8.
 Truolum. 14. 24.
 Trua. 41. 19.
 Trulla. 41. 19.
 Trulleum. 41. 23.
 Trutina. 58. 25: 27.
 Tuba. 41. 8.
 Tubae sacrorum. 65. 18.
 Tubicines. 34. 4.
 Tubicines sacrorum. 41. 9.
 Tubus. 41. 8.
 Tueri. 91. 10: 11: 27: 92. 25.
 Tuguria. 32. 16.
 Tumultus. 66. 15.
 Tundo, tundam, tutudi. 164.
 23: 213. 2.
 Tunica. 40. 19.
 Tunica ferrea. 41. 5.
 Tunica uirilis. 149. 15.
 Tunicae plagula angustis clauis
 aut latis. 159. 8.
 Tunica uirilis et muliebris^a, quā
 habere ex instituto debet. 178.
 Tunica muliebris. 122. 16. (7.

Tunicam consuere. 159.7.	Varicare. 41.11.
Tunicam reycere. 80.13.	Varietas iucunda. 148.28.
Turbulentus. a. um. 175.17.	Varietate delectamur in uestitu, & supellectili. 148.26.
Turdarius. 61.14.	Magis uarium. 148.28.
Turdelix. 61.14.	Vas. 81.21:24.
Turma. 35.25.	Vas aquarium. 41.28.
Turmarum decuriones terni. 34.1.	Vas argenteum. 155.3.
Turpicula res in collo puerorum. 109.20.	Vas ad uictum habilia & figu- ra bella. 123.6.
Turres. 47.21.	Vasa aenea. 43.17.
Tutela. 92.25.	Vasa auri. 142.17.
Tuto. 123.4.	Vasa sacra. 42.20.
Tutulati. 100.3:84	Vasorum inusitatae formae re- centes a Graecia adlatae. 142.8.
Tutulus. 100.9.	Vasorum mensa. 43.19.
Vacia. 139.28:140.2.	Vates. 98.14.
Vadem ne posceret, nec dabitur. 82.1.	Vaucinari. 75.12.
Vades ne darent. 81.28.	Vbi lucet. 85.18.
Vadimonium promittere pro al- tero. 81:25.	Vbi olim. 76.1.
Vagari. 66.11.	Vdus. 18.2.
Vagit clamor. 111.5.	Velligalia quinto quoq. anno. 64.8.
Valens oratio. 140.8.	Vestis. 50.20.
Valentes. 105.11.	Vectura. 20.25.
Vallum. 41.11:46.23.	Vegetes. 35.20.
Valuata triclinia. 122.22.	Veba. 47.5.
Vannum. 46.23.	

Vehementius. 74. 10.
 Vehi lintribus. 51. 21.
 Vehiculum. 47. 3:7.
 Veho ueris. 167. 24.
 Velamenta. 95. 19.
 Velamentum. 40. 14.
 Velare caput. 44. 23.
 Velato capite. 32. 1.
 Velaturam facere. 20. 23.
 Velatus. 95. 23.
 Vel inde. 43. 8.
 Vellera. 23. 24.
 Vellere lanam. 23. 23:44. 17.
 Vellus. 44. 16.
 Velum. 44. 15.
 Venabulum a uenatore. 128.
 26.
 Venans uenaturus a uenor.
 130. 19.
 Venator. 34. 26.
 Ventilationis fundilex. 166. 12.
 Venet. 96. 4.
 Ventilabrum. 46. 24.
 Ventilare. 46. 24.
 In uentre ferre. 65. 22.
 Ventus. 26. 14:28. 7.
 Ver. 63. 23.
 Ver omnia aperit. 70. 21.

Verba aut finita aut infinita.
 144. 21.
 Verba facere. 83. 5.
 Verba habent tempora & perso-
 nas non casus. 179. 22.
 Verba significant casus, tempo-
 ra, neutrum. 118. 10.
 Verba non uerba. 76. 18.
 Verba litteras aut adsumunt, aut
 amittunt, aut commutant. 61.
 13.
 Verba ut legit & currit. 118.
 13.
 Verba sunt imposita rebus ut ea
 significant. 122. 11.
 Verba proinde ac cognominata.
 119. 21.
 Verborum declinatum species
 sex. temporalis, personarum,
 rogandi, respondendi, optan-
 di, imperandi. 179. 22.
 Verborum declinantium genera
 quattuor. 71. 9.
 Verborum diuisiones. 165. 23.
 Verborum partes quattuor: tem-
 porum, personarum, generum,
 diuisionum. 163. 26. (9.
 Verborum principia duo. 116.

Verborum genera duo, secundū,	Versus .a. um. 49. 17: 63.
sterile. 117. 15.	14.
Verborum omnium causae dici	Versus in. 40. 24.
non possunt. 90. 16.	Vertendo. 110. 18.
Verborum declinatio cur. 120.	Vertere. 63. 23.
9.	Vertex. 1010.
Verbum quid sit, 192. 3.	Veru. 36. 2: 44. 1.
Verbum aut uox, quā audimus:	Vesana mens. 75. 12.
aut quod ea significat: aut	Vesper nouissimum. 157. 14.
utrumque. 125. 16.	Vesper. 62. 28: 101. 17.
Verbum emitte. 69. 25.	Magis uespere. 157. 14.
Verbo tempus, locus nomini iun-	Vespere. 101. 16.
gitur. 118. 18.	Vesper. 70. 3.
Vere. 157. 7.	Vespertinum tempus. 157. 7.
Vereor ne. 112. 14.	Vesperugo. 62. 25: 63-3: 101.
Vergiliae. 62. 26: 101. 11.	10: 15.
Veritas potius, quam consuetudo	Vestibulum. 106. 11.
sequenda. 140. 13.	Vestigat. 34. 26: 18.
Vernacula uerba. 10. 3: 72.	Vestigia fugae huius diei. 66.
23.	19.
Vernacula uocabula. 30. 1: 37.	Vestigium manet. 58. 25.
17.	Vestimenta. 142. 3: 6.
Vernaculum ac domi natū. 189.	Vestimentum. 40. 18: 78.
25.	28: 191. 1.
Versa natura. 36. 5.	Vestimentum apud sillonem co-
Ab hoc uersu. 188. 13.	gitur. 73. 15.
Versum. 142. 26.	Vestimur, ut uitamus frigus, &
Versura loci. 104. 5.	honeste uideamur. 123. 2.

- Vestis. 44. 15.
 Vestem iacere retrosum. 45. 10.
 Vester. mutat imperator. 98. 21
 Vestis spica. 93. 3.
 Vestitus. us. 37. 28: 122. 16.
 Vetera uerba. 10. 4: 24.
 Vetus. 61. 18.
 Vetus, uetustior, ueterrimus. 77.
 14.
 Vetustus. 61. 18.
 Ad uexillum ducere. 87. 14.
 Via. 11. 18: 15. 1: 16. 17. 48.
 19.
 Via dextra. 103. 8.
 Vibices. 103. 10.
 Vicenae partes. 172. 20.
 Vicesis. 55. 13.
 Visitare. 25. 12.
 Victorian. 161. 2: 18. 2. 11,
 Vitulus. us. 37. 28: 38. 1: 49. 5.
 Vicus. 11. 13: 48. 19.
 Vicus constat ex domibus. 52.
 18.
 Vide circum. 13. 26.
 Videndum ut satis sit uerecundi.
 176. 12.
 Videre. 83. 12: 98. 15.
 Videre domi. 93. 2.
 Viere. 25. 24.
 Vigilare. 83. 15.
 Villa. 16. 18: 33. 1.
 Villae aedes. 52. 25.
 Villam tueri. 92. 26.
 Vinaria mensa. 42. 15: 43.
 14.
 Vinaria taberna. 129. 6.
 Vinaria trulla. 41. 25.
 Vinarium uas. 43. 2.
 Vincire. 25. 19.
 Vincitio. 25. 17.
 Vincitura. 25. 24.
 Vinculum capitis. 25. 24.
 Vindemia 17. 3.
 Vindemiae. 65. 27.
 Vindemiam auspicatur Dialis.
 66. 1.
 Vindemiator. 34. 25: 26.
 Vineae. 46. 16.
 Vineae. 17. 2: 114. 7.
 Vincia. 17. 2.
 Vinum. 17. 3.
 Vinum dare. 43. 9. deo. 42. 26.
 Vinum uina. 154. 23.
 Vinum legere. 34. 28.
 Vinum nouum. 66. 4.
 Vinū nouū et uetus. 67. 19.

Viocurrus. 11. 10.

Violare uirginem. 83. 17.

Violentia. 28. 5.

Vir habet calceos muliebres.

147. 20.

Virere. 63. 23.

Virgae. 47. 2.

Virgula. 100. 5.

Viridis. 37. 2.

Virile nomen et muliebre. 147.

13. 14.

Viriles calcei. 147. 19.

Viriles species. 24. 15.

Virilis. 179. 15.

Virilitas. 28. 23.

Vis. 26. 2: 141. 22.

Vis & potestas. 163. 1.

Vir recto & obliquo casu. 117.

6.

Vis humoris. 37. 2.

Viscenda. 83. 15.

Vistie. 85. 17.

Visus maximus sensus. 83. 12.

Vita unde. 26. 3.

Vita insepulta. 158. 27.

Vitue. 77. 13: 173. 24.

Vitare. 83. 17.

Vitis. 37. 3.

Vitium manumissionis. 69. 26.

Vitulantes. 112. 1.

Viua aqua. 43. 2.

Vix. 176. 5.

Vix notam paucis. 67. 1.

Vliginosus ager. 18. 1.

Vlulans. 111. 1.

Vmbilicus. 94. 2.

Vmbo. 40. 27.

Vmbra cornuata. 95. 23.

Vmbra iacere. 95. 23.

Vnae, binae, trinae, bigae. 154.
8.

Vncia. 55. 20.

Vnde est illud. 92. 23.

Vnde sit, quid sit, cuius modi sit.
171. 15.

Vngo ungor. 180. 12.

Vnguena alia ex regionibus,
155. 9.

Vngueniaria taberna. 129. 6.

Vnguentum. 129. 7.

Vnguentum unguenta. 154. 22

Vni alteri. 177. 4.

Vni, trini, quaterni. 129. 11.

Vnuas. 116. 1.

Vniuersa aralogia. 121. 25.

Vniuersa lana. 44. 16.

Vniuersa

Vniuersa natura uerborū. 126.	Vocabulum et nomen. 176. 15.
16: 186. 21.	Vocalis oratio. 192. 3.
Vniuersus. a. um. 53. 15.	Vocandi casus. 126. 6: 148. 6:
Vniuersus casus litterae. 131.	179. 17.
22.	Vocare in harenam. 176. 13.
Vnius casus litterae. 131. 22.	Vocem emittere ore. 75. 4.
Vniusmodi. 164. 14: 165. 4:	Voces declinatae. 116. 6.
173. 26.	Voces mittendi pars animae.
Vnocolus. 11. 10: 104. 22.	144. 15.
Vnum & nongenta ab una sunt	Vocitare. 53. 12.
natura nouenaria. 161. 10.	Vocitatus. 77. 10.
Vnus, unius, uni, unum, une, unō.	Volare pedibus. 26. 28.
131. 26.	Volatus. 29. 17: 46. 23: 74. 4.
Vocabula & reliqua uerba.	Volo. 74. 4.
76. 14.	A uolo uolare & uelle. 166. 4.
Vocabula & uerba partes orationis. 118. 11.	Volsellis pugnare. 145. 7.
Vocabula ut homo & equus.	Volt. 25. 13.
118. 12.	Volumen non patitur. 59. 5.
Vocabula rebus imponunt imperiti. 187. 27.	Voluntaria declinatio ad consuetudinem refertur. 175. 11.
Vocabula ut infinita. 127. 4.	Voluntaria declinatio impositorum. 145. 26.
De uocabulo quam de re controuersia. 172. 24.	Voluntarium. 120. 17.
Vocabulorum declinationum genera quattuor: nominandi, casuale, augendi, minuendi.	Voluptas. 123. 9.
128. 19.	Voluere filum. 40. 19.
	Volutare. 111. 1.
	Vomer. 45. 22.

Vomere terram. 45. 22.
Vota noua suscipi 77. 22.
Urbanus. 120. 1.
Urbes. 48. 6:7.
Urbum. 43-25:27.
Urcei. 51. 1.
Urquere. 120. 8:141. 22.
Urinare. 43. 24.
Urinator. 43. 24.
Urna. 43. 20:23.
Urna prima. 57. 2.
Urnarium. 43. 20:23.
Uro uxor. 180. 12.
Usquedum uiuunt. 166. 19.
Usque eo. 97. 1.
Usquequaque. 91. 18:142. 19:
 21.
In usum additus. 77. 20.
Usura. 58. 22:24.
Usurpandum erit. 75. 13.
Usurpandus. 126. 16.
Ufus simplex. 117. 19.
Ut. 110. 26:124. 1.
Ut cuiusq. tulit uoluntas. 120,
 18.

Ut loqui. 76. 16.
Ut multa. 47. 12:51. 15:105.
 15.
Ut pronomē. 163. 12.
Ut res postulat. 171. 9.
Uter. 154. 14.
Utilis & necessaria declinatio.
 115. 17.
Utilitas non similitudo quaeritur
in rebus usus causa in-
uentis. 122. 14.
Utilitas & elegantia conside-
randa. 123. 1.
Utilitatis causa facta oratio &
uestimenta. 149. 11:14.
Utilitatis causa quaeque res est
inuenta. 122. 8.
Utique. 91. 24.
Utrobique. 180. 24.
Vuidum. 39. 10.
Vuidus. 18. 2.
Vuor. 37. 27.
Vxorcularē. 103. 27.
X pro CS. 148. 18:187. 10.

FINIS.

